

INFORMATOR OŚWIATOWY

Biuletyn Kuratorium Oświaty i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Zawiera m. in:

- ☛ Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia ...
- ☛ Informacje o placówkach oświatowych
- ☛ Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- ☛ Propozycje doskonalenia nauczycieli
- ☛ Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- ☛ Recenzje, nowości wydawnicze i informacje prasowe
- ☛ Komunikaty

Inauguracja roku szkolnego 1997/98 (Objazda, 1 września 1997)

"Zwracam się do Was Koleżanki i Koledzy Nauczyciele! Stanowicie najistotniejsze ogniwo polskiej oświaty. To od was w gruncie rzeczy zależy jakość pracy całego systemu edukacyjnego. Jestem przekonany, że tak jak dotychczas, będziecie odpowiedzialnie pełnić swoją nauczycielską powinność, nie szczędząc sił i oddania dzieciom, które powierzono w Wasze ręce. Dobry nauczyciel to człowiek wyrozumiały, ale równocześnie wymagający, to ten, co niesie uczniowi pomoc, ale równocześnie rozwija jego samodzielność i twórczą inwencję. Bądźcie cierpliwi i sprawiedliwi w ocenie uczniowskiego wysiłku. Życzę Wam wielu sukcesów w wypełnianiu obowiązków zawodowych. Nauczycielski zawód może dać wiele zadowolenia, satysfakcji i uznania środowiska, w którym pracujecie. Myślę, że w niedługiej przyszłości da Wam również satysfakcję materialną. Życzę wam wszystkiego najlepszego, pomyślności w pedagogicznej pracy i w życiu prywatnym."

*(z wystąpienia mgra Igora Mackiewicza
Kuratora Oświaty w Słupsku)*

W sprawie edukacji kulturalnej, dziedzictwa kulturowego w regionie oraz promocji i rozwoju uzdolnień młodego pokolenia Polaków (uchwała Senatu RP - z dnia 20 sierpnia 1997r. - MP Nr 54, poz. 512)

Wszechstronna edukacja młodego pokolenia wymaga znacznie skuteczniejszego oddziaływania na młodzież, z wykorzystaniem różnorodnych dziedzin narodowej kultury. Dotyczy to zarówno poznania bogatego dorobku naszego narodu, na który złożyły się dokonania wielu pokoleń Polaków, jak i osobiste uczestnictwo w jej rozwoju na miarę własnych sił i możliwości. Proces edukacji kulturalnej młodego pokolenia, a zwłaszcza dziedzictwo kulturowe świata, ojczyzny i na tym tle własnego regionu - to niezwykle ważne zadanie zwłaszcza dziś, kiedy coraz szybciej zmierzamy do struktur Wspólnoty Europejskiej. Przestaną wówczas istnieć granice, w obecnym tego słowa znaczeniu, a atrakcyjne różnorodne formy kultury, proponowane z zewnątrz, będą na nas coraz silniej oddziaływać, unifikując to, co wyróżnia, czyli odrębność kulturową.

Kultura jako podstawowy element ładu społecznego gwarantuje, poprzez wspólne wartości - tworzenie więzi społecznych i chroni przed kosmopolityzmem. Jednocześnie należy pamiętać, że kultura nasza, jak każda inna kultura narodowa, jest wynikiem wzajemnego przenikania się i dialogu. Niezmiernie ważne, zdaniem Senatu RP, jest więc to, ażeby wyniesiona wiedza o dorobku kultury własnego narodu i regionu była na tyle trwała, aby każdy Polak, teraz i w przyszłości, przyjmując z zewnątrz wszystko co najlepsze, umiał zachować własną tożsamość. "Międzyresortowy program edukacji kulturalnej" opracowany przez resort Kultury i Edukacji Narodowej z udziałem przedstawicieli radia i telewizji oraz program "Dziedzictwo kulturowe w regionie" w pełni odpowiadają potrzebom edukacji humanistycznej, opartej na wartościach kultury.

To przede wszystkim kultura wyzwala wartości i zapobiega regresowi człowieczeństwa, co jest szczególnie ważne dziś, kiedy szerzy się przemoc, agresja i brutalność. Szanse skutecznego wdrażania opracowanych programów, w tym przywrócenie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, dalece jednak wykraczają poza możliwości tych resortów.

Uznając wartości, rolę i znaczenie edukacyjne tych programów, Senat RP zwraca się do Rządu z prośbą o uwzględnienie kosztów ich wdrażania i realizacji w budżetach Ministerstwa Kultury i Sztuki oraz Ministerstwa Edukacji Narodowej na rok najbliższy i kolejne lata, aż do osiągnięcia stanu optymalnego. Celowe i niezbędne jest także rozszerzenie tych zadań na inne resorty i instytucje centralne współodpowiedzialne i uczestniczące w realizacji omawianych programów.

Tylko wówczas, gdy zagadnienie to stanie się wspólnym zadaniem, wspólną troską wszystkich odpowiedzialnych i współodpowiedzialnych za edukację młodego pokolenia - samorządów lokalnych, rządowych instytucji kultury i oświaty, innych resortów itp., możliwe jest osiągnięcie zamierzonych celów, a tym samym spełnienie obowiązku pokolenia dorosłego wobec młodego pokolenia.

(Marszałek Senatu: w z. Z. Kuratowska)

Kombatancki apel do młodzieży

Dzień 1 września kombataneci polscy obrali za swoje święto, a ich decyzja została potwierdzona przez Sejm, Senat i Prezydenta RP. Zarazem tego dnia rozpoczyna się inauguracja nowego roku szkolnego. Najstarsi weterani walk o niepodległość Ojczyzny i młodzi - nadzieja Polski. Pokolenie odchodzące i następujące, które będzie decydować o losie Państwa w XXI wieku. Skoro tak to nasz wspólny ważny dzień, prosimy: uczcijmy razem pamięć żołnierzy i partyzantów polskich II wojny światowej, żyjących jeszcze weteranów walk 1918-1921, ofiar represji obu okupantów i rodzimego systemu bezprawia.

My mamy za sobą trudy życia i służby, przerzedzają się nasze szeregi. Wy jesteście naszą radością. Wierzmy mocno, że młode pokolenie Polaków zachowa w pamięci najszczytniejsze tradycje narodowe, hasło ze sztandarów wojennych i kombatanckich: „Bóg, Honor, Ojczyzna”, obowiązuje wszystkich obywateli Rzeczypospolitej.

Na początku nowego roku szkolnego ślemy wszystkim uczniom najserdeczniejsze życzenia bardzo dobrych wyników w nauce, zdrowia i radości. Szczególnie życzymy tego najmłodszym ofiarom powodzi. Powtarzamy szczerze: jesteście naszą nadzieją i radością.

Standardy osiągnięć szkolnych (Pismo MEN Nr DAP - 4297/KL z września 1997r.)

W załączeniu przesyłam do konsultacji projekt kolejnego dokumentu dotyczącego reformy programowej - "Standardy osiągnięć szkolnych (przykłady zapisywania)". Materiał ten obejmuje 13 edukacji zawartych w "Podstawach programowych obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących". Przykładowe zapisy standardów osiągnięć dla pozostałych edukacji są w trakcie opracowywania.

Upieram się prosi o zapoznanie z ww. dokumentem środowiska oświatowego i przesłanie nam uwag, propozycji i wniosków w terminie do 31 grudnia br. W szczególności zależy nam na uzyskaniu odpowiedzi na pytania:

- 1. Czy w opisie kompetencji uwzględniono wszystkie istotne jej aspekty?*
- 2. Czy szczegółowość zapisu kompetencji jest właściwa?*
- 3. Czy próby przyporządkowania poszczególnych osiągnięć ucznia do poziomu podstawowego i pełnego są trafne?*
- 4. Czy zaproponowane przykłady zadań pozwalają należycie sprawdzić stopień opanowania danej kompetencji?*
- 5. Które kompetencje ze wskazanych w "Podstawach..." należałoby sprawdzać przede wszystkim na zakończenie wskazanych etapów?*
- 6. Który, spośród zaprezentowanych różnych sposobów opisu standardów jest najbardziej użyteczny?*

Prosimy również o przesłanie propozycji zapisywania zadań związanych z innymi niż wskazane kompetencjami. Tylko powszechny udział środowiska oświatowego może zagwarantować odpowiedni poziom standardów, oraz zgodne z intencjami autorów odczytywanie ich w szkole.

Korespondencję prosimy kierować pod adresem: Departament Analiz i Prognoz Edukacyjnych MEN, Al. Szucha 25, 00-918 Warszawa.

*Wicedyrektor Departamentu
mgr Sławomir Ziemicki*

Zmieniająca się szkoła (informacje MEN)

Mało kto ma wątpliwości, że należy zmieniać polską szkołę. Z badań opinii społecznej (GUS) wynika, że tylko 19% Polaków jest zadowolonych ze szkolnych programów nauczania. Czyli przynajmniej w tym obszarze można powiedzieć, że oczekiwania są powszechne. Jednak szkoła to skomplikowany organizm i do jej poprawy nie wystarczy wymiana tylko jednego elementu (wielokrotnie nie przynosiło to spodziewanych rezultatów).

Jakie zatem są motywy i kierunki potrzebnych zmian?

1. Z programów nauczania niezadowoleni są również nauczyciele. Często można usłyszeć, że realizują je wbrew swej woli wiedząc, że nie dają wielu uczniom szans zdobycia wartościowych, trwałych umiejętności. Nauczyciele mają jednak poczucie, że muszą przygotować uczniów do sprawdzianów i egzaminów niezależnie od tego, czy zgadzają się z ich treścią.

Można to zmienić oddając odpowiedzialność za program nauczania w ręce tych, którzy bezpośrednio pracują z uczniem. Wcześniej jednak należy precyzyjnie określić zadania edukacyjne szkoły, dając tym samym podstawę do wskazania zadań dla poszczególnych nauczycieli i do określenia wymagań egzaminacyjnych.

2. Polska szkoła jest trudna dla bardzo wielu uczniów między innymi dlatego, że treściowy zakres poszczególnych przedmiotów nauczania przekracza ich możliwości. Mało kto może jednocześnie pokonać programowe wymagania z historii i matematyki, z biologii i techniki, itp. Uczniowie bronią się przed nawalem informacji "wkuwają" wrzucając je w krótkotrwałą pamięć. W ten sposób "ocierając się" o wiedzę przedmiotową wielu wynosi ze szkoły bardzo mało. A tymczasem w życiu potrzebne są nam wiedza i umiejętności interdyscyplinarne. Należy zatem przejść od pracy poszczególnych nauczycieli nad poszczególnymi przedmiotami, do pracy całego zespołu nauczycieli nad rozwojem kompetencji kluczowych ucznia.

3. Szkoła przygotowuje do egzaminów. Konstrukcja egzaminów wpływa zatem na pracę nauczycieli. Jeśli na egzaminie sprawdzane są zdolności odtwórcze, uczniowie są przygotowani do odtwarzania.

Należy więc zmienić egzaminy na progach edukacyjnych. Bardzo ważne jest, aby sprawdzian dotyczył kompetencji a nie tylko wybranych przedmiotów, aby miał charakter diagnostyczny, a nie tylko selekcyjny.

Należy zmienić ustrój szkolny w taki sposób, aby uczeń miał możliwości wyboru własnej ścieżki edukacyjnej, a szkołę wyposażać w większą liczbę narzędzi do diagnozowania rozwoju i potencjału edukacyjnego uczniów.

Podstawy programowe obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących wychodzą naprzeciw tym postulatam. Wskazano w nich zadania szkoły jako całości i wynikające z nich zadania poszczególnych nauczycieli - przedmiotowców.

Wskazując 21 edukacji, a nie tylko dotychczasowe przedmioty szkolne podkreślono, że nie dyscypliny naukowe są istotne, lecz kompetencje możliwe do uzyskania przez ucznia, zaś tych nie sposób w pełni określić ograniczając się tylko do dotychczasowych przedmiotów nauczania.

W poszczególnych edukacjach powtarza się zapis "szkoła stwarza warunki do zdobywania następujących kompetencji". Jest to wskazanie, że przyjmowane programy i organizacja pracy nauczycieli mają umożliwiać taki rozwój ucznia. To również wskazanie dla projektujących egzaminy na progach edukacyjnych.

Edukację szkolną podzielono na pięć etapów, a nie na lata szkolne. Tym samym wskazano możliwość różnego projektowania rozwoju uczniów w różnych zespołach klasowych. Plany pracy dydaktyczno-wychowawczej, jej rytm

i tempo przekazano w ręce zespołów nauczycielskich.

Jest to jednak zaledwie pierwszy krok w reformowaniu edukacji. Kolejnym powinno być opracowanie standardów edukacyjnych. Standardy te postrzegamy w trzech wymiarach: * standardy programowe * standardy osiągnięć * standardy sposobności.

W kierunku standardów programowych zrobiliśmy już wiele, przygotowując zarządzenie o dopuszczalności programów nauczania. Wkrótce przedstawimy listę programów zatwierdzonych przez MEN jako właściwe dostosowanie do realizacji wybranych zadań szkoły na danym etapie edukacji.

Standardy osiągnięć określają poziom wiedzy i kompetencji przedmiotowych oraz kompetencji kluczowych możliwy do uzyskania przez uczniów w ramach kolejnych etapów edukacji. Wyznaczają tym samym zadania nauczycieli w pracy z uczniem w sposób bardziej operacyjny niż podstawy programowe. Zapisy te stanowiąc będą wyjściowy materiał do opracowania wymagań egzaminacyjnych i wymagań na oceny szkolne. Opracowanie takich wymagań będzie zadaniem każdej szkoły i każdej komisji egzaminacyjnej. W pierwszej kolejności będą one wykorzystywane w pracach nad nową formułą egzaminów szkolnych - testem końcowym absolwenta.

W czerwcu 1997r. przeprowadzono pierwszą próbę testu kompetencji na zakończenie szkoły podstawowej. Przygotowana jest nowa formuła egzaminu maturalnego. Testy kompetencji ucznia przeprowadzane po etapach edukacyjnych umożliwią w przyszłości porównywalność świadectw szkolnych, dając jednocześnie szkołom swobodę wyboru dróg dydaktyczno - wychowawczych

Standardy sposobności czyli: kwalifikacje nauczycieli, organizacja zajęć dydaktyczno-wychowawczych, warunki materialne będzie można dobrze określić dopiero po sformułowaniu standardów osiągnięć.

Trwają prace przygotowawcze nad projektem nowego ustroju szkolnego. Dyskutujemy o trójpoziomowej szkole: 7-letnia szkoła podstawowa, 3-letnia szkoła średnia niższa, 2-letnia szkoła kończąca się maturą. Szkoła rozpoczynałaby się od okresu przygotowawczego - wyrównawczego 6-latków, a kończyła maturą 18-latków. W takiej szkole byłaby większa możliwość dostosowania drogi edukacyjnej do predyspozycji i zainteresowań ucznia.

Rozpoczęliśmy ważny i niekończący się proces przekształcania szkoły. Prawdziwe zmiany mogą się zdarzyć jedynie w szkołach. Liczymy na współpracę wszystkich środowisk przy opracowywaniu kolejnych zarządzeń i materiałów metodycznych wspomagających te zmiany.

(Sławomir Ziemicki Wicedyrektor Departamentu
Analiz i Prognoz Edukacyjnych MEN)

Standardy osiągnięć szkolnych (przykłady zapisywania). Materiały do dyskusji.

MEN Departament Analiz i Prognoz Edukacyjnych.
Warszawa, sierpień 1997r. s. 54.

Zarządzenie Nr 15 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 sierpnia 1997r.

zmieniające zarządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez przedszkola i szkoły publiczne dokumentacji przebiegu nauczania.

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997r. Nr 28, poz. 153) zarządza się co następuje:

§ 1.

W zarządzeniu Nr 5 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 marca 1993r. w sprawie sposobu prowadzenia przez przedszkola i szkoły publiczne dokumentacji przebiegu nauczania (Dz. Urz. MEN Nr 4, poz. 12) po § 16 dodaje się § 16a w brzmieniu:

„§ 16a. 1. W wypadku zniszczenia wskutek powodzi, która miała miejsce w lipcu 1997r., dokumentacji przebiegu nauczania, dyrektor szkoły powołuje komisję w celu ustalenia zakresu zniszczeń oraz odtwarzania przede wszystkim następującej dokumentacji:

1) księgi uczniów,

2) arkuszy ocen i ksiąg ocen, które powinny zawierać przynajmniej: imiona i nazwisko ucznia, datę i miejsce urodzenia, imiona i nazwiska rodziców (prawnych opiekunów), oceny roczne oraz ostateczny wynik klasyfikacji,

3) protokołów egzaminów dojrzałości, w szczególności z sesji egzaminacyjnych przeprowadzonych w latach 95 - 97.

2. Odtworzoną dokumentację, o której mowa w ust. 1, opatruje się czytelnym podpisem osoby odtwarzającej oraz podpisem i pieczęcią dyrektora szkoły.

3. Odtworzenia dokonuje się na podstawie zachowanej dokumentacji przebiegu nauczania, zeznań świadków oraz wszelkich dokumentów. Protokoły egzaminów dojrzałości należy odtworzyć na podstawie zeznań członków państwowych komisji egzaminacyjnych.

4. Z przebiegu prac komisji sporządza się protokół, w którym należy podać w szczególności: imienny skład komisji, termin rozpoczęcia i zakończenia prac komisji, opis zniszczonej dokumentacji przebiegu nauczania oraz podstawę, na jakiej dokonano jej odtworzenia. Do protokołu dołącza się spisane zeznania świadków. Protokół podpisują wszyscy członkowie komisji.

5. O powołaniu komisji i wynikach jej pracy dyrektor szkoły zawiadamia kuratora oświaty.

§ 2.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 1997r.

*Minister Edukacji Narodowej
Prof. dr hab. J. Jerzy Wiatr*

Zarządzenie Nr 16 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 sierpnia 1997r.

zmieniające zarządzenie w sprawie organizacji roku szkolnego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 7 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (Dz.U. z 1996r. Nr 67, poz. 329 i Nr 106, poz. 496 oraz z 1997r. nr 28, poz. 153) zarządza się, co następuje:

§ 1. W zarządzeniu nr 26 Ministra Edukacji narodowej z dnia 12 listopada 1991r. w sprawie organizacji roku szkolnego (Dz.Urz. MEN nr 7, poz. 32, z 1993r. Nr 1, poz. 1 i Nr 7, poz. 30, z 1994r. Nr 2, poz. 7, z 1995r. Nr 4, poz. 12 oraz z 1997r. Nr 3, poz. 13) wprowadza się następujące zmiany:

1) w §2: a) w ust. 1 wyrazy „ust. 2-6” zastępuje się wyrazami „ust. 1a-6”, b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu: „1a. W szkołach funkcjonujących w zakładach poprawczych i w schroniskach dla nieletnich zajęcia dydaktyczno-wychowawcze kończą się w ostatni piątek czerwca.”

2) w §3: a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie: „2) ferie zimowe trwają dwa tygodnie w okresie od połowy stycznia do końca lutego, z zastrzeżeniem ust. 1a; szczegółowy termin ferii w szkołach danego województwa, z wyjątkiem szkół i placówek prowadzonych przez Ministra Kultury i Sztuki, ustala kurator oświaty po uzgodnieniu z wojewodą i wojewódzką radą oświatową - jeżeli została powołana; termin ferii zimowych w danym roku szkolnym ogłasza kurator oświaty nie później niż do końca maja każdego roku,”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu: „1a. w szkołach funkcjonujących w zakładach poprawczych i w schroniskach dla nieletnich nie przewiduje się ferii zimowych dla wychowanków”

c) w ust. 5 po wyrazach „dzieli się na dwa okresy” dodaje się przecinek i wyrazy „z zastrzeżeniem ust. 5a”,

d) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu: „5a. W szkołach funkcjonujących w zakładach poprawczych i w schroniskach dla nieletnich zajęcia dydaktyczne w roku szkolnym dzieli się na dwa okresy: I - od dnia rozpoczęcia zajęć dydaktyczno-wychowawczych we wrześniu do ostatniego powszedniego dnia stycznia II - od pierwszego powszedniego dnia lutego do dnia zakończenia rocznych zajęć dydaktyczno - wychowawczych.”

3) po § 5 dodaje się § 5a w brzmieniu: „§ 5a. W wypadkach uzasadnionych nadzwyczajnymi okolicznościami, w szczególności w razie klęski żywiołowej, kurator oświaty po uzgodnieniu z wojewodą, po zasięgnięciu opinii wojewódzkiej rady oświatowej, jeżeli została powołana, oraz za zgodą Ministra Edukacji Narodowej, może ustalić odmienną od powszechnie obowiązującej organizację roku szkolnego z tym. że: 1) zajęcia lekcyjne powinny trwać co najmniej 178 dni, 2) nie mogą ulec zmianie terminy egzaminów wstępnych do szkół ponadpodstawowych i terminy egzaminów dojrzałości w sesji zimowej i w sesji wiosennej.”

§ 2. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 1997r

*Minister Edukacji Narodowej
Prof. dr hab. Jerzy J. Wiatr*

Polecamy

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. Nr 85, poz.539).
2. Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 106, poz. 680).
3. Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 marca 1997 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy karta nauczyciela (Dz.U. Nr 56, poz. 357).
4. Obwieszczenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 12 września 1997 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. Nr 110, poz.721).
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 maja 1997r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości pomocy materialnej dla uczniów (Dz. U. Nr 51, poz. 326).
6. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 maja 1997 r. w sprawie rozciągnięcia niektórych przepisów Karty nauczyciela na pracowników Ochotniczych Hufców Pracy, dla których praca dydaktyczna i wychowawcza stanowi podstawowe zajęcie (Dz. U. Nr 53, poz. 340).
7. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 czerwca 1997 r. w sprawie tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć niektórych nauczycieli oraz zasad zaliczania do wymiaru godzin poszczególnych zajęć w kształceniu zaocznym i w systemie kształcenia na odległość (Dz.U. Nr 67, poz. 425).
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji z dnia 20 czerwca 1997 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów, organizacji i zasad działania publicznych placówek oświatowo-wychowawczych (Dz. U. Nr 75, poz. 473).
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 sierpnia 1997 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie studiów doktoranckich i stypendiów naukowych (Dz. U. Nr 101, poz. 632).
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 sierpnia 1997 r. w sprawie zakładów kształcenia nauczycieli (Dz. U. Nr 104, poz. 664).
11. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 19 maja 1997 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych kształcących pracowników służb socjalnych (Dz. U. Nr 52, poz. 332).
12. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 kwietnia 1997 r. w sprawie zadań nauczycieli, którym powierzono stanowiska kierownicze w szkole (M.P. Nr 30, poz. 284).
13. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad rozliczania tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć nauczycieli, dla których ustalony plan zajęć jest różny w poszczególnych okresach roku szkolnego (M.P.. Nr 36, poz. 346).
14. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad udzielania i rozmiaru zniżek nauczycielom, którym powierzono stanowiska kierownicze w szkołach, oraz szczegółowych zasad zwalniania od obowiązku realizacji tygodniowego obowiązkowego wymiaru godzin zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych (M.P. Nr 36, poz. 347).
15. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 4 czerwca 1997 r. w sprawie liczby uczniów, na których przysługuje etat nauczyciela bibliotekarza (M.P. Nr 36, poz. 348).
16. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lipca 1997 r. w sprawie wykazu trudnych i uciążliwych warunków pracy oraz szczegółowych zasad wypłacania nauczycielom z tytułu pracy w tych warunkach (M.P. Nr 47, poz. 459).
17. Zarządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 sierpnia 1997 r. zmieniające zarządzenie w sprawie obowiązków statystycznych w zakresie oświaty, szkolnictwa wyższego i archiwów państwowych (M.P. Nr 52, poz. 489).
18. Zarządzenie Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego z dnia 29 lipca 1997 r. w sprawie obowiązków sprawozdawczych w zakresie edukacji w 1997 r. (M.P. Nr 55, poz. 522).
19. Zarządzenie Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 15 lipca 1997 r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz zasad i trybu ich uzyskiwania (M.P. Nr 45, poz. 445).
20. Zarządzenie Ministra Kultury i Sztuki z dnia 5 sierpnia 1997 r. w sprawie organizacji oraz zasad przeprowadzania konkursów, turniejów i olimpiad przedmiotowych (M.P. Nr 52, poz. 490). (J.T.)

*Nowy wykaz aktów prawnych
opracował Jerzy Gruszka,
Wydawnictwa Nauczycielskie, Jelenia Góra 1997*

Biblioteka w Szkole 7-8/97, Prawo w szkole 11

Informacje kadrowe

Nowi pracownicy w Kuratorium Oświaty w Słupsku:

- * mgr inż. Henryk Szeja - starszy wizytator d/s szkolenia zawodowego,
- * mgr Władysława Hanuszewicz - starszy wizytator d/s szkolnictwa specjalnego,
- * dr inż. Zbigniew Ledóchowski - koordynator edukacji informatycznej,

Nowi pracownicy w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku:

- * mgr Dorota Werbińska - konsultant d/s języków obcych i współpracy z zagranicą,
- * mgr Ewa Misiewicz - konsultant d/s konkursów, zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych,
- * mgr Bożena Grabowska - doradca metodyczny d/s pomocy psychologicznej,
- * mgr Elżbieta Wild - doradca d/s nauczania początkowego (rejon Słupsk i Ustka)
- * mgr Zenon Janeczko - doradca metodyczny d/s edukacji informatycznej

Polecamy uwagę:

Informacje o konkursach przedmiotowych na rok szkolny 1997/98. Kuratorium Oświaty i Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Słupsk wrzesień 1997r., s.50

Publikacja zawiera: zasady organizacji konkursów przedmiotowych, terminy i miejsca eliminacji oraz wzory protokołów, regulaminy konkursów, zasady wynagradzania członków komisji oceniających, uprawnienia laureatów.

Formy doskonalenia i doskonalenia nauczycieli w roku szkolnym 1997/98. Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli 1997., s.75

Zawiera propozycje kursów, warsztatów i szkoleń wraz z określeniem celów i treści programowych oraz wzór karty zgłoszenia.

“Rodzina polska - polskiemu dziecku na Wschodzie” (Pismo MEN Nr DKO-4030-105/97/GP z dnia 5 września 1997r))

Ministerstwo Edukacji Narodowej - w odpowiedzi na inicjatywę Towarzystwa Przyjaciół Grodna i Wilna - zwraca się do Państwa z prośbą o pomoc w nawiązaniu kontaktów uczniów polskich szkół podstawowych w kraju z ich polskimi rówieśnikami na Wschodzie.

Towarzystwo Przyjaciół Grodna i Wilna, istniejące od 1989 roku, realizuje własny program “Rodzina polska - polskiemu dziecku na Wschodzie”. W wyniku kilkunastu akcji podjętych w ciągu ostatnich czterech lat ponad 2.000 dzieci polskich ze Wschodu gościło w rodzinach na terenie całego kraju w czasie ferii świątecznych i wakacji.

W bieżącym roku szkolnym Towarzystwo podjęło nową inicjatywę, służącą nawiązaniu bezpośrednich kontaktów między uczniami szkół podstawowych w Polsce a uczniami szkół polskich na Litwie, Łotwie, Estonii, Białorusi, Ukrainie, w Mołdawii, Rumunii i w Kazachstanie pod hasłem “Dzieci polskie w kraju piszą do dzieci polskich za granicą”.

Na zrealizowanie tej inicjatywy Towarzystwo otrzymało 4.500 pakietów pocztówek okolicznościowych, które mogą być wykorzystane w około 4.500 szkołach podstawowych w kraju. Podjęcie tej akcji pozwoliłoby dzieciom polskim z zagranicy nawiązać bezpośredni kontakt z ich rówieśnikami w ojczyźnie ich przodków, zaktywizować ich postawę wobec nauki języka polskiego i poznawania kultury polskiej, natomiast dzieci polskie w kraju miałyby okazję zapoznać się z problemami ich rówieśników żyjących w rodzinach polskich na Wschodzie. Wzajemne kontakty mogą mieć znaczący wpływ na kształtowanie patriotyzmu i pobudzenie wrażliwości społecznej młodego pokolenia Polaków.

Gwarancję skuteczności proponowanej akcji Towarzystwo upatruje w stosownych działaniach ze strony wychowawców klas. Wymiana korespondencji może zaowocować zaproszeniem dziecka przez szkołę lub rodziców uczniów na okres ferii lub wakacji, może również zapoczątkować inne formy pomocy i współpracy w relacji szkoła - szkoła.

Aktywne włączenie się uczniów pod kierunkiem wychowawców w działania patriotyczno - charytatywne na rzecz polskich dzieci na Wschodzie miałyby duże znaczenie edukacyjno - wychowawcze w lokalnych środowiskach - z tego też względu Ministerstwo Edukacji narodowej aprobuje propozycję Towarzystwa i poleca ją uwadze Państwa Kuratorów.

Przychylając się zatem do prośby Towarzystwa proszę o wytypowanie około 90 szkół podstawowych z terenu województwa (zgodnie z sugestią Towarzystwa - głównie z terenów wiejskich i małych miasteczek) i przysłanie tych adresów bezpośrednio do Gdańskiego Oddziału Przyjaciół Grodna i Wilna, ul. Stryjewskiego 19c/5, 80 - 625 Gdańsk.

*Dyrektor Departamentu
dr Wit Górczyński*

Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli Zespół ds. Polonii. informuje

CODN w Warszawie pilnie poszukuje do pracy dydaktycznej na Wschodzie w roku szkolnym 1997/98 polonistów i nauczycieli nauczania początkowego.

Sprawdź się jako nauczyciel języka polskiego na Wschodzie!

Od sześciu lat polscy nauczyciele wyjeżdżają na Wschód w celu nauczania języka i kultury polskiej w środowiskach polskich na terenie Łotwy, Białorusi, Ukrainy, Rumunii, Mołdawii, Rosji i Kazachstanu.

Zainteresowanie językiem ojczystym, polską kulturą i historią, powrót do korzeni i odradzania się tożsamości narodowej stały się możliwe dla mieszkających tam Polaków dzięki zmianom politycznym, jakie dokonały się w ciągu ostatnich lat w Europie Środkowo - Wschodniej i na terenie byłego Związku Radzieckiego.

Podpisanie przez Ministerstwo Edukacji Narodowej porozumień edukacyjnych z Łotwą, Białorusią, Ukrainą, Rumunią, Rosją i Kazachstanem pozwoliło nawiązać współpracę oświatową i wprowadzić język polski do tamtejszych szkół.

Nauczanie języka polskiego z elementami historii i geografii Polski prowadzone jest w tych krajach w dwóch formach: przez tworzenie polskich szkół lub klas (jak na Białorusi, Łotwie, Ukrainie i w Mołdawii) lub poprzez fakultatywne nauczanie języka polskiego jako ojczystego (taki model dominuje w Kazachstanie i Rumunii). Ponadto tworzone są szkoły niedzielne, do których uczęszczają dzieci i dorośli.

Oto miejscowości, w których pracują polscy nauczyciele: Łotwa: Ryga, Daugavpils, Rezenke, Krasława, Jekabpils Białoruś: Mińsk, Grodno, Baranowicze, Wołkowysk, Brześć, Braśław Ukraina: Kijów, Charków, Dniepropietrowsk, Ługańsk, Winnica, Bar, Tulczyn, Chmielnicki, Dunajowice, Kamieniec Podolski, Krzemieniec Podolski, Sławuta, Trembowla, Iwano-Frankowski, Krasnoszora Rumunia: okręg Suczawa (Gura Humorului, Căcița, Moara) Mołdawia: Kiszyniów, Bielce, Rybnica, Słoboda Raszowa Rosja:

Moskwa, Orenburg, Tomsk, Usole Syberyjskie k/Irkucka Kazachstan: Ałmaty, Karaganda, Akmoła, Szortandy, Stiepnogorsk, Kokczetaw, Krasnoarmiejsk, Szczuczynsk, Czałowo, Kellrowka, Pawłodar i inne.

Od 1991 roku kierowaniem nauczycieli do pracy na Wschodzie zajmuje się CEN w Warszawie. Do realizacji tego zadania powołany został w Ośrodku Zespół ds. Polonii.

Corocznie do pracy na Wschodzie kierowanych jest ponad stu polskich nauczycieli. Dla przykładu, w roku szkolnym 1996/97 wyjechało 106 osób: na Łotwę - 23, na Białoruś - 16, na Ukrainę - 22, do Rumunii - 4, do Mołdawii - 7, do Rosji - 3 i do Kazachstanu - 31.

Zespół ds. Polonii utrzymuje kontakty z nauczycielami zatrudnionymi za granicą oraz zbiera opinie na temat ich pracy na podstawie wizytacji i kontaktów z władzami oświatowymi oraz stowarzyszeniami Polaków poszczególnych krajów.

Podstawę prawną kierowania nauczycieli stanowi rozporządzenie MEN z dnia 10 sierpnia 1992r. w sprawie zasad wspomagania nauczania historii, geografii i języka polskiego wśród Polonii oraz zakresu świadczeń przysługujących nauczycielom polskim, skierowanym do pracy za granicą (Dz. U. 63 poz. 316).

O kierowanie do pracy za granicą mogą ubiegać się nauczyciele posiadający kwalifikacje pedagogiczne, znajomość języka rosyjskiego lub języka kraju przyjmującego, nienaganną opinię, nieprzekroczony 55 rok życia i dobry stan zdrowia. Jest to praca wykonywana w trudnych warunkach, wymagająca odporności i wysokich kwalifikacji moralnych. Preferujemy nauczycieli języka polskiego i nauczania początkowego. Mile widziane są nauczycielskie małżeństwa.

Nauczyciele ubiegający się o skierowanie powinni uzyskać zgodę dyrektora szkoły lub placówki, w której są zatrudnieni oraz otrzymać urlop bezpłatny. Okres zatrudnienia za granicą jest traktowany (zgodnie z odrębnymi przepisami) jako okres zatrudnienia w Polsce. Umowa o pracę jest zawierana na rok z ewentualnym przedłużeniem.

Nauczyciele skierowani do pracy dydaktycznej za granicą otrzymują od Centralnego Ośrodka Nauczycieli :

- ryczałt miesięczny na koszt utrzymania i zakwaterowania w wysokości: * 360 - 430 USD dla pracujących w krajach europejskich; * 460 - 470 USD dla pracujących w Azji; * nauczyciele emeryci otrzymują 180 USD (bez zawieszenia świadczeń emerytalnych);
- zwrot kosztów podróży z miejsca zamieszkania do miejsca zatrudnienia i z powrotem (jeden raz w ciągu roku szkolnego);
- zwrot kosztów ubezpieczenia (WARTA);
- literaturę metodyczną.

Władze oświatowe kraju przejmujące nauczyciela zawierają z nim umowę o pracę określając wynagrodzenie (takie, jak miejscowych nauczycieli), a także zapewniają, w porozumieniu ze stowarzyszeniami Polaków, bezpłatne zakwaterowanie i opiekę lekarską.

Kandydaci na wyjazd powinni zgłaszać się telefonicznie lub osobiście do Zespołu ds. Polonii Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie, Al.Ujazdowskie 28 (przy pl. Trzech Krzyży), do pokoju 404

lub 403, od poniedziałku do piątku w godz. od 9.00 do 15.00, tel. 621-30-31 wew. 404 lub 403.

Podczas rozmowy w Zespole ds. polonii kandydaci winni przedstawić następujące dokumenty: * dowód osobisty i paszport, * podanie; * życiorys z informacją o pracy zawodowej; * kwestionariusz osobowy (poświadczony przez dyrekcję szkoły) ze zdjęciem; * nauczyciele - emeryci zobowiązani są dostarczyć zaświadczenia o stażu pedagogicznym ze szkoły, z której przeszli na emeryturę; * dyplom ukończenia studiów; * opinię z miejsca pracy; * zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia z adnotacją: "Zdolny do pracy jako nauczyciel za granicą w trudnych warunkach"; * wstępną zgodę dyrektora na urlop bezpłatny.

Po wstępnej kwalifikacji kandydaci zapraszani są na kurs przygotowujący do nauczania języka polskiego na Wschodzie. Kurs odbywa się po zakończeniu roku szkolnego (na przełomie czerwca i lipca) i trwa około 10 dni. Program kursu obejmuje: * metodykę nauczania języka polskiego jako obcego, * wybrane zagadnienia z historii stosunków Polski z sąsiadami ze Wschodu i Północy, * wiadomości o losach Polaków na Wschodzie, * elementy historii i geografii, * warsztaty recytatorskie, * język rosyjski.

W trakcie kursu analizuje się sprawozdania i informacje nadesłane przez nauczycieli oraz filmy ukazujące ich pracę. Takie przygotowanie ułatwia adaptację nauczycieli do nowych warunków i pomaga osiągnąć pozytywne efekty w przyszłej pracy.

Kandydatów do wyjazdu kwalifikuje powołana w tym celu komisja. W jej skład wchodzi przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej i pracownicy Zespołu ds. Polonii. Komisji przewodniczy dyrektor Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

Zakwalifikowani nauczyciele otrzymują skierowanie do pracy za granicą i zawierają z CODN umowę "O skierowanie do pracy za granicą". Sprawy związane z wyjazdem, ubezpieczeniem, zaopatrzeniem w literaturę metodyczną i inne, załatwia Zespół ds. Polonii Centralnego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli. Zapraszamy do współpracy.

mgr Krystyna Staroń
Kierownik Zespołu ds. Polonii

Polecamy pismo:

"Nowe w Szkole"

Pismo "chce być trybuną tych ludzi w oświacie, którzy dążą do zmian i tych, którzy są gotowi je wprowadzać."

Adres redakcji: 58 - 500 Jelenia Góra, ul. 1 Maja 43, tel./fax (0-75) 752 - 54 - 92.
Cena numeru 6,50 zł wraz z wkładką.

Reforma u drzwi szkoły

Podpisane przez Ministra Edukacji Narodowej w dniu 15 maja br. zarządzenie o podstawach programowych obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących rozpoczęło prawnie - organizacyjne wprowadzanie w życie reformy programowej. Jest to pierwszy etap, rozłożonych na wiele lat, głębokich przekształceń w polskim systemie edukacyjnym.

Przekazanie kuratorom oświaty załącznika do wymienionego zarządzenia, tj. opracowanie pod nazwą *"Podstawy programowe obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących"* jest ukoronowaniem wielomiesięcznych wysiłków zespołów specjalistycznych, które stworzyły dokument określający nie tylko obowiązkowe na tym etapie kształcenia zestawy treści nauczania, ale nade wszystko sformułowały naczelne i szczegółowe zadania edukacyjne szkół, wskazywały też w jakie umiejętności - a nie tylko w jaką podbudowującą je wiedzę - należy wyposażać uczniów na poszczególnych etapach kształcenia. Określone zostały również priorytetowe i szczegółowe zadania edukacyjne szkoły oraz kompetencje, które powinien uzyskać młody człowiek w procesie nauczania określonego przedmiotu.

Szeroko podejmowane zadania szkoły, które są podstawą, a zarazem stać się mają zasadniczą treścią pracy zreformowanego systemu edukacyjnego, wynikają z ustaw, konwencji międzynarodowych i innych aktów prawnych. Szkoła będzie je wypełniać przygotowując ofertę dla poszczególnych etapów kształcenia.

"Podstawy..." nie odpowiadają na pytanie, jak wypełnić te zadania. Te sposoby wskażą autorzy programów nauczania, dbając o to, aby nie pominąć obowiązkowych treści kształcenia i umożliwić uczniom zdobywanie określonych umiejętności i kompetencji. Należy jednak z całą mocą podkreślić, że odpowiedzi na pytania o sposoby wypełniania zadań szkoły wobec dzieci i młodzieży muszą też poszukiwać - nie oczekując jedynie na gotowe rozwiązania programowe - zespoły nauczycielskie we współpracy z samorządem uczniowskim, rodzicami, samorządami terytorialnymi, ze wszystkich szkół i placówek oświatowych.

Koncepcja podstaw programowych obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących opiera się na odchodzeniu od tradycyjnego kształcenia uczniów w obrębie dziedzin akademickich, a więc w ramach programów nauczania poszczególnych przedmiotów. W "Podstawach..." nie wskazano przedmiotów nauki szkolnej, na podstawie których ma być organizowane

kształcenie młodzieży. *Opisano natomiast treści poszczególnych edukacji, wskazując drogę ku różnorodności powiązań międzyprzedmiotowych, "wymuszając" elastyczne i samodzielne działania zespołów nauczycielskich lub pojedynczych nauczycieli w programowaniu procesu nauczania. Wskazano możliwość wykorzystania kształcenia wielostronnego, stosowania metod aktywnych, wskazano możliwość odwoływania się do regionalnych i lokalnych tradycji, ale nade wszystko odwołano się do intelektualnych i psychicznych możliwości tworzenia różnorodnych profili kształcenia. Jest to zadanie dla twórców planów nauczania oraz twórców alternatywnych programów nauczania.*

Rozpoczęcie pierwszego etapu reformy oświatowej, tj. ogłoszenie i systematyczne upowszechnianie "Podstaw..." otwiera przed Kuratorami Oświaty, nadzorem pedagogicznym i pracownikami Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli rozległe zadania ukierunkowane na wdrażanie reformy programowej. Wspólne przemyślenia pracowników resortu oraz przyjęte ustalenia w toku pracy makroregionalnych zespołów samokształceniowych kuratorów oświaty, pozwoliły przygotować się do formułowania i podejmowania zadań dotyczących etapowego, przemyślanego, dostosowanego do możliwości lokalnych warunków wdrażania reformy programowej. W toku spotkań roboczych kuratorów oświaty wielokrotnie powtarzano, że *reformę oświatową należy budować nie przez nakazy administracyjne, bowiem droga narzucania nawet najbardziej postępowych rozwiązań, wymuszania reformatorskich przeobrażeń nie przyniosła przez dziesięciolecie spodziewanych rezultatów.*

Wynikają z tego oczywiste konsekwencje. Współczesna reforma, realizowana w obliczu zbliżającego się momentu włączenia Polski do zintegrowanej Europy, musi być rzetelnie i wszechstronnie przygotowana, bez niepotrzebnego i niebezpiecznego dla efektów edukacyjnych pośpiechu. Z takiego założenia wychodzi zarządzenie MEN o podstawach programowych obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących wprowadzających zasadę, iż załączony do niego dokument, uruchamiający reformatorskie działania, obowiązuje od 1 września br., ale szkoły - wspomagane przez cały system nadzoru pedagogicznego, doskonalenia nauczycieli, środowiska naukowe i społeczne, samorządy i administrację terenową - dostosują swą pracę do wskazań w "Podstawach..." i działań od 1 września 1999r. W tym 2 - letnim okresie szkoły zobowiązane będą do:

- opracowania harmonogramu wprowadzania reformy

programowej w szkole,

- opracowania własnych programów nauczania lub dokonania świadomego wyboru programów z oferty programowej, którą będzie stanowił wykaz dopuszczonych do użytku szkolnego programów nauczania,
- opracowanie własnego systemu oceniania wspierającego rozwój ucznia,
- zorganizowanie własnej pracy w taki sposób, by umożliwić powstanie wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli, jak też podniesienie efektywności pracy zespołów przedmiotowych i międzyprzedmiotowych.

Przyjęcie takich rozwiązań dotyczących metod wdrażania reformy programowej oznacza jednocześnie, że niezbędnym staje się podjęcie już od bieżącego roku szkolnego działań pilotażowych przez wybrane szkoły, które do realizacji reformy mogą przystąpić wcześniej pod warunkiem, że udowodnią gotowość i możliwość podołania wszystkim zadaniom zawartym w "Podstawach..." W celu umożliwienia takiego działania Ministerstwo wprowadziło nowelizację zarządzenia w sprawie zasad i warunków prowadzenia działalności innowacyjnej i eksperymentalnej przez szkoły i placówki publiczne. Nowelizacja ta dotyczy dwu zasadniczych kwestii:

a) wprowadzenie szczegółowych form innowacji związanej z wdrażaniem reformy, określonej jako "innowacje wdrożeniowe". Cechą wyróżniającą innowację wdrożeniową, obok jej wyraźnego ukierunkowania na wdrożenie reformy, jest to, że uchwała rady pedagogicznej stanowi jedynie deklarację gotowości szkoły do podjęcia innowacji, a mocy obowiązującej nabiera ona dopiero po uzyskaniu akceptacji kuratora oświaty w porozumieniu z organem prowadzącym;

b) wyłączenie spraw związanych z programami autorskimi z działalności innowacyjnej i umieszczenia ich w zarządzeniu o trybie dopuszczania programów nauczania do użytku szkolnego.

Załączniki do zarządzenia określają zasady opracowania planu nauczania szkoły oraz wewnętrznego systemu oceniania.

Ramowe plany nauczania przewidują stopniowo przechodzenie od nauczania zintegrowanego do wyspecjalizowanego, następnie umożliwiają wprowadzenie kształcenia sprofilowanego w liceach ogólnokształcących i zawodowego w technikach.

Szczegółowa analiza treści załącznika obrazującego projektowanie organizacji pracy edukacyjnej w szkole podejmującej innowację

wdrożeniową wskazuje na kilka istotnych zjawisk, które należy zasygnalizować w celu ukazania niektórych trudności i wyrabiania odpowiedzialności przy podejmowaniu decyzji o włączeniu się szkoły do innowacji wdrożeniowej:

a) szkoła powinna uzyskać zgodę organu prowadzącego na rozszerzenie liczby godzin wyznaczonych na pełną realizację zaprojektowanego planu nauczania;

b) kadra nauczająca powinna mieć przygotowanie do nauczania zintegrowanych przedmiotów;

c) szkoła musi mieć pełne przygotowanie materialno - techniczne do realizacji wielu przedmiotów, których nauczanie wymaga specjalistycznego wyposażenia;

d) dyrekcja szkół i rady pedagogiczne muszą mieć świadomość, że proces innowacji wdrożeniowej może być rozpoczęty jedynie w każdej pierwszej klasie rozpoczynającej kolejny etap kształcenia, a więc w kl. I, IV, VII szkoły podstawowej oraz w I i III liceum ogólnokształcącego i technikum młodzieżowego o 5-letnim cyklu kształcenia. Pożądane byłoby, żeby szkoła do takiego wdrażania rozwiązań organizacyjnych i programowych była przygotowana na podstawie wcześniej realizowanych działań innowacyjnych;

e) szkoły podejmujące wysiłek wprowadzania innowacji wdrożeniowej za zgodą kuratora oświaty powinny być przygotowane do samodzielnego tworzenia własnych programów nauczania umożliwiających wypełnienie wszystkich zadań wskazanych w "Podstawach..." dla danego etapu kształcenia oraz opracowania wewnątrzszkolnych systemów oceniania uczniów.

Zastrzeżeń, trudności i problemów, które należy rozważyć podejmując decyzję o włączeniu szkoły do innowacji wdrożeniowej można by wyliczyć więcej, ale i te przytoczone winny być sygnałem w przyjęciu koniecznej rozwagi oraz wykazanie poczucia odpowiedzialności w momencie zgłaszania szkoły do wdrażania reformy w trybie przyspieszonym. Należy bowiem pamiętać, że podejmowanie innowacji wdrożeniowej w sposób nieprzygotowany, nieprzemyślany, przypadkowy grozi negatywnymi skutkami dla całego procesu kształcenia młodego człowieka, systemu szkolnego, wdrożenia reformy programowej.

Omówione wyżej zmiany w funkcjonowaniu szkoły wymagają właściwego przygotowania do ich wprowadzenia dyrektorów szkół i wszystkich nauczycieli. Dla realizacji tego celu przygotowany został przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli program

szkolenia kadr w zakresie wdrażania reformy pn. "Nowa szkoła". Przewiduje on w pierwszym etapie pilotażowe szkolenie dyrektorów szkół, które zostaną wybrane do wcześniejszego wdrażania reformy, a następnie objęcie tym szkoleniem wszystkich nauczycieli. Program "Nowa szkoła" zakłada przygotowanie nauczycieli do jednego z najistotniejszych założeń reformy polegającego na tym, że podstawowym elementem systemu edukacji jest szkoła i zespół nauczycieli, a nie pojedynczy nauczyciel przedmiotu. Nakłada to na Kuratora Oświaty zadania włączenia się do realizacji zasygnalizowanego programu, a przy tym opracowania i wdrożenia takiej organizacji doskonalenia na naszym terenie, które umożliwi gruntowne, ale nie nadmiernie rozciągnięte w czasie przygotowanie nauczycieli do realizacji wskazanych wyżej nowych zadań.

Wprowadzenie innowacji wdrożeniowej i umożliwienie wyboru szkołom wcześniejszego rozpoczęcia wdrożenia reformy pociąga za sobą również konieczność wnikliwej obserwacji przebiegu tej innowacji i wszechstronnej pomocy ze strony nadzoru pedagogicznego i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli.

*mgr Lech Kowalewski
Konsultant d/s Kadry Kierowniczej.*

Materiał opracowany na podstawie tekstu wystąpienia wiceministra Edukacji Narodowej Mirosława Sawickiego skierowanego do kuratorów oświaty w czerwcu br.

Nadzór pedagogiczny po nowemu

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 grudnia 1996 r. w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego, wykazu stanowisk i kwalifikacji niezbędnych do ich zajmowania (Dz.U. nr 9, poz. 46 z 97) jest realizacją delegacji wynikającej z art. 35 ust. 6 ustawy z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty zmienionej ustawą z dnia 21 lipca 1995r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 101, poz. 504). Reguluje ono dość precyzyjnie działania i czynności związane ze sprawowaniem nadzoru pedagogicznego.

Nadzór pedagogiczny został podzielony na:

a) wewnętrzny, b) zewnętrzny.

Nadzór wewnętrzny to taki, jaki jest sprawowany przez dyrektora szkoły lub placówki, przez jego zastępców oraz przez innych nauczycieli, którzy pełnią funkcje kierownicze. Obowiązki jakie wynikają z pełnienia nadzoru wewnętrznego określone zostały w § 12 rozporządzenia. Dyrektor każdej placówki oświatowej (publicznej) musi posiadać opracowany na dany rok szkolny *plan nadzoru pedagogicznego*. Plan ten

winien zawierać:

- a) *Harmonogram hospitacji*, zarówno prowadzonych przez siebie, zastępców oraz innych nauczycieli pełniących funkcje kierownicze. W harmonogramie powinna być przewidziana przynajmniej jedna hospitacja każdego nauczyciela w ciągu roku, a także i cele hospitacji.
- b) *Zakres i tematykę badań wybranych obszarów działalności szkoły lub placówki oraz nauczycieli* (np. realizacja podstaw programowych, przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania, przygotowywanie i przeprowadzanie egzaminów sprawdzających, przestrzeganie statutu szkoły, przestrzeganie praw dziecka, zapewnienie uczniom bezpiecznych i higienicznych warunków nauki).
- c) *Tematykę i terminarz szkoleń rady pedagogicznej*. W praktyce można wykorzystać posiedzenia rady pedagogicznej, których głównym celem jest inna tematyka. Należy jednakże pamiętać o zachowaniu proporcji czasowych. Nie można tematu szkoleniowego potraktować skrótowo, jak również tematyka szkoleniowa nie może zdominować zasadniczego celu posiedzenia rady. Tematykę szkoleń rada pedagogiczna ustala we własnym zakresie, na swoje potrzeby. Tematy szkoleniowe winny obejmować doskonalenie jakości pracy szkoły, jakości pracy rady pedagogicznej, współpracy z rodzicami i miejscowym środowiskiem, zapobieganie zagrożeniu i niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży itp.

Działalność dyrektora związana z nadzorem pedagogicznym *musi być dokumentowana*. Zgodnie z § 14, ust. 5 omawianego rozporządzenia sposób dokumentowania form nadzoru ustalają sami dyrektorzy szkół lub placówek. Niemniej jednak wydaje się słuszne, a wręcz konieczne wypracowanie takich sposobów i form jego dokumentowania, żeby były one jednolite we wszystkich szkołach rejonu wizytacyjnego, typie szkół lub tego samego rodzaju placówek. Pozwoli to niewątpliwie na możliwość porównania osiągnięć i sukcesów w różnych dziedzinach poszczególnych jednostek oświatowych, a przede wszystkim spełni wymogi zewnętrzne nadzoru pedagogicznego.

Dla potrzeb dyrektorów szkół i placówek sprawujących wewnętrzny nadzór pedagogiczny przydatnym może być „Arkusz hospitacyjny” stanowiący załącznik nr 2 - do zarządzenia wewnętrznego Kuratora Oświaty w Słupsku z dnia 10 kwietnia 1997r. w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami województwa słupskiego. Opracowany druk zawiera niemalże wszystkie wymogi przewidziane § 14 ust.1 omawianego rozporządzenia. Może więc być wykorzystany po drobnych zmianach i uzupełnieniach przez dyrektorów do celów hospitacyjnych. Z treścią dokonanych wpisów w arkuszu hospitacyjnym hospitacyjny nauczyciel zapoznaje się i potwierdza ten fakt własnym podpisem.

Innym obszarem *wewnętrznego nadzoru pedagogicznego* to bieżące badania wybranych dziedzin funkcjonowania szkoły lub placówki i nauczycieli (monitorowanie). *Dokumentacja w tym zakresie*

*powinna być sporządzona szczególnie starannie i zawierać: * określenie celu i przedmiotu badania, * ocenę rozpoznanego stanu, * wnioski i doraźne zalecenia wynikające z przeprowadzonych badań.*

Wyniki bieżących badań stanu funkcjonowania wybranych obszarów szkoły lub placówki muszą posiadać punkty odniesienia (jak było, jak jest ?). Konieczne jest więc określenie w pewnym momencie stanu wyjściowego, by w powtórzonych badaniach mieć stan odniesienia, aby można było dokonać analizy porównawczej.

Tak więc nadzór pedagogiczny - w niektórych obszarach funkcjonowania szkoły lub placówki - to ciągłe porównywanie stanu istniejącego ze stanem poprzednim, to ciągła ewaluacja.

Omawiane rozporządzenie o nadzorze pedagogicznym określa dokładnie czynności związane z wykonywaniem zewnętrznego nadzoru pedagogicznego. *Zewnętrzny nadzór pedagogiczny w zakresie diagnostyczno-oceniającym realizowany jest poprzez:*

- a) *hospitacje dyrektora* placówki lub szkoły jako wychowawcy lub nauczyciela danego przedmiotu,
 - b) *bieżące badania* wybranych obszarów działalności szkół i placówek oraz nauczycieli (badanie wyników, lustracje, bieżące przeglądy i inne formy),
 - c) *wizytacje*, jako końcowy etap sprawowanego nadzoru pedagogicznego, a więc jako działania sumujące całokształt prac kontrolno-instruktażowych i diagnostyczno-inspirujących organu nadzorującego szkołę lub placówkę w ciągu ostatnich pięciu lat.
- Rozporządzenie to w §§ od 10 do 14 określa warunki przeprowadzania wizytacji oraz katalog czynności do których jest zobowiązany organ nadzorujący i osoba wizytująca. We wspomnianych paragrafach sprecyzowane zostały takie obowiązki jak:
- * określenie poziomu i efektów pracy szkoły lub placówki w zakresie statutowych zadań z uwzględnieniem warunków funkcjonowania, a w placówkach publicznych zgromadzenia informacji o jakości pracy jej dyrektora,
 - * wizytację przeprowadza się nie rzadziej niż raz na pięć lat,
 - * czas trwania wizytacji nie może być dłuższy niż 14 dni (należy przez to rozumieć 14 dni funkcjonowania szkoły),
 - * o przewidywanej wizytacji szkoły lub placówki organ nadzorujący jest zobowiązany powiadomić organ prowadzący szkołę lub placówkę,
 - * wizytację prowadzi jednoosobowo wizytator, któremu Kurator powierzył wykonywanie nadzoru pedagogicznego nad wizytowaną szkołą lub placówką,
 - * w wizytacji może brać udział wizytator sprawujący nadzór pedagogiczny nad placówkami wychowania przedszkolnego, jeśli w skład wizytowanego zespołu wchodzi przedszkole,
 - * w wizytacjach szkół „resortowych” (art. 35, ust. 2 ustawy) uczestniczy pracownik nadzoru pedagogicznego wyznaczony przez Kuratora Oświaty w zakresie nauczania przedmiotów ogólnokształcących,

* prowadzący wizytację przygotowuje program wizytacji i przedstawia go radzie pedagogicznej i radzie szkoły lub placówki (program winien być opracowany na podstawie wcześniejszych obserwacji i ustaleń dotyczących poziomu pracy szkoły lub placówki i zawierać w szczególności cele i tematykę wizytacji oraz przewidywane czynności wizytacyjne i czas ich trwania),

* po zakończeniu wizytacji prowadzący zobowiązany jest do:

- przedstawienia - w ciągu 5 dni radzie pedagogicznej w posiedzeniu której uczestniczą przedstawiciele rady szkoły lub placówki i organu prowadzącego - wstępnych wyników wizytacji i propozycje zaleceń,
- przedstawienia - w ciągu 14 dni po zebraniu rady, na posiedzeniu której przedstawiono wstępne wyniki wizytacji - informacji dotyczącej wyników wizytacji oraz wystąpienie powizytacyjne organu sprawującego nadzór pedagogiczny dyrektorowi szkoły lub placówki i organowi prowadzącemu,
- *dyrektor w ciągu 7 dni od otrzymania wystąpienia powizytacyjnego ma prawo zgłosić umotywowane zastrzeżenia wobec zaleceń powizytacyjnych do organu, który je wydał,*
- *organ jest zobowiązany do zajęcia stanowiska na piśmie wobec zgłoszonych zastrzeżeń w ciągu 14 dni od daty otrzymania,*
- *dyrektor szkoły lub placówki w ciągu 30 dni po otrzymaniu wystąpienia powizytacyjnego, jeśli nie było złożonych umotywowanych zastrzeżeń wobec zaleceń lub też po otrzymaniu stanowiska organu nadzorującego na złożone zastrzeżenia, udziela odpowiedzi o realizacji zaleceń organowi sprawującemu nadzór pedagogiczny i organowi prowadzącemu (w przypadku zaleceń wymagających dłuższego okresu czasu na ich realizację, należy przesłać harmonogram czynności związanych z tworzeniem warunków do ich realizacji),*
- *realizacja zaleceń powizytacyjnych podlega sprawdzeniu przez organ, który je wydał.*

§15 rozporządzenia przywołuje artykuł 33 ust. 3 i 4 ustawy, które to ustępy określają uprawnienia osób pracujących w nadzorze pedagogicznym.

§ 16 ustala termin odwołania się (14 dni) dyrektora szkoły lub placówki oraz organu prowadzącego od wydanych doraźnych zaleceń, uwag i wniosków z przeprowadzonych czynności lustracyjnych, bieżącego przeglądu lub innej formy nadzoru pedagogicznego,

§ 17 dotyczy obowiązku zasięgania - przez organ sprawujący nadzór pedagogiczny nad szkołami mistrzostwa sportowego w zakresie realizacji programu sportowego - opinii polskiego związku sportowego działającego w danej dyscyplinie lub dziedzinie sportu. Realizując natomiast nadzór pedagogiczny nad szkołami sportowymi lub szkołami posiadającymi klasy sportowe, organ nadzorujący może zasięgnąć opinii właściwego związku sportowego.

§ 18 i następne dotyczą określenia warunków jakie muszą spełniać osoby zajmujące stanowiska wymagające kwalifikacji pedagogicznych w organach państwowych

sprawujących nadzór pedagogiczny.

Częściowa zmiana rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej a dnia 10 grudnia 1991 r., w sprawie szczegółowych zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego... - utraciły moc §§ 2-6 (Dz.U. nr 122, poz. 537, oraz z 1994 r. Dz.U. nr 28, poz. 100), podyktowana została przede wszystkim, koniecznością dostosowania dotychczasowych przepisów o nadzorze pedagogicznym do znówelizowanej ustawy o systemie oświaty oraz nowych uregulowań zawartych w art. 34a i 34b wprowadzonych ustawą z dnia 21 lipca 1995r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 101, poz. 504).

Ponadto o dokonanych zmianach zdecydowały:

- wymagania jakie stawia decentralizacja i zarządzanie oświatą, która m.in. poszerza granice autonomii szkoły,
- dążenie do wyższej skuteczności sprawowanego nadzoru pedagogicznego,
- doświadczenia kuratorów oświaty ze sprawowanego nadzoru pedagogicznego na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów,
- ocena funkcjonowania nadzoru pedagogicznego sprawowanego przez poszczególnych kuratorów oświaty dokonana na przestrzeni lat 1991 - 1995 przez Ministerstwo Edukacji Narodowej oraz wnioski z kontroli NIK w tym zakresie przeprowadzonej w Ministerstwie Edukacji Narodowej i w wybranych 11 kuratoriach oświaty w III i IV kwartale 1994 r.

mgr Lech Kowalewski

Konsultant d/s Kadry Kierowniczej

Polecamy publikacje ODN

Marta Lewandowska, *Karta rozwoju mowy dziecka 0 - 6 lat*. Słupsk 1997r., s. 15

Marianna Rogala, Alicja Talewska, *Zbiór zadań z konkursów chemicznych IX - XIV*, Słupsk 1997r., s.104

Marianna Rogala, *Testy z chemii dla klas VII-VIII*, Słupsk 1997r., s.108

Inauguracja roku szkolnego 1997/98 (Objazda, 1 września 1997)

„Powodem wyboru Szkoły Podstawowej w Objeździe na miejsce inauguracji roku szkolnego w województwie śluskim było oddanie do użytku nowej sali gimnastycznej (...) Mieści się w niej pełnowymiarowe boisko do gry w koszykówkę, zainstalowano elektroniczną tablicę wyników i sterowane mechanicznie kosze. W każdej chwili można ją podzielić kurtynami na trzy odrębne pomieszczenia. Obok zlokalizowano m. in. siłownię, salę do gry w tenisa stołowego, gabinet lekarski, szatnię, łazienkę i zaplecze magazynowe.(...) Ćwiczenia i zawody można obserwować z balkonu. Salę budowano wspólnymi siłami samorządu gminy Ustka, Kuratorium Oświaty oraz Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki (...) Wójt Tomasz Wszółkowski dziękował wszystkim łącznie z bezrobotnymi, którzy w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych wykonali większość robót budowlanych. (...) Stanisław Madej, dyrektor Departamentu Nauki i Szkolnictwa wyższego odczytał list ministra Jerzego Wiatra, z którego wynikało, że głównymi priorytetami MEN w tym roku będą program odbudowy szkół na terenach powodziowych oraz inicjowanie reformy programowej” (z „Głosu Pomorza”).

Kurator Oświaty w Ślusk - mgr Igor Mackiewicz - w swoim przemówieniu zaznaczył, że nauczyciele w liczbie około sześć i pół tysiąca pełnozatrudnionych i nauczają będą w szkołach podstawowych ponad 60 tysięcy uczniów, a w szkołach średnich 28 tysięcy. Warunki nauki w szkołach podstawowych poprawiają się dzięki szczególnemu zaangażowaniu, w tym również finansowemu, samorządów gminnych. Znacznie gorzej jest w szkołach ponadpodstawowych, w których podejmują naukę coraz liczniejsze roczniki uczniów. Oprócz sali gimnastycznej w Objeździe „jednej z najbardziej okazałych sal”, która „jest świetnym przykładem dobrego współdziałania Kuratora Oświaty i Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z samorządem gminy Ustka w dziele tworzenia nowoczesnej bazy oświatowej”, jeszcze w tym roku zrealizowanych będzie 13 zadań inwestycyjnych, łącznie 41 pomieszczeń do nauki, w tym 8 sal gimnastycznych. Kurator podkreślił, że „jednym z podstawowych zadań jakie musimy zrealizować w okresie najbliższych lat to wdrożenie do praktyki oświatowej reformy programowej”. Już w tym roku część szkół może podjąć innowacje wdrażające. Decyzję w tej sprawie należą do rad pedagogicznych. W naszym województwie podjęła się tego Szkoła Podstawowa Nr 4 w Ustce. Wdrożenie reformy wymaga dokształcenia nauczycieli, upowszechnienia eksperymentów oraz doświadczeń tych szkół, które wcześniej podjęły się tego zadania. „Polska szkoła musi być szkołą nowoczesną przygotowującą młodego obywatela do życia w państwie demokratycznym i obywatelskim”. Musi zapewnić młodemu obywatelowi odpowiednie przygotowanie do życia i do pracy w systemie nowoczesnej gospodarki rynkowej. Reforma programowa, nakładając na nauczycieli zwiększone obowiązki musi pójść w parze z poprawą ich warunków pracy i płacy. Odrębnym problemem jest zapewnienie szybkiej modernizacji szkół pod

względem technicznym, przede wszystkim zaś wyposażenia ich w pracownie komputerowe i inne nowoczesne środki dydaktyczne. Kurator zaznaczył, że nowa Konstytucja stanowi między innymi, że „nauka do 18 roku życia jest obowiązkiem”. Tak uregulowany obowiązek szkolny będzie sprzyjał podniesieniu poziomu oświaty w środowiskach mniej wykształconych i uboższych. Rozważa się wprowadzenie obowiązku szkolnego od lat sześciu. Przekształceniom ulegnie zapewne szkolnictwo zawodowe.

Przypominając, że 1 września „nierozzerwalnie związał się w naszej narodowej historii ze szczególnie tragicznym dla Polaków wydarzeniem” - początkiem II wojny światowej, Kurator Oświaty powiedział: „Dziś w 58 rocznicę tamtych wydarzeń pochylmy głowy nad grobami ofiar wojny i przed pomnikami upamiętniającymi miejsca tragicznych wydarzeń”. Swoje wystąpienie zakończył życzeniami skierowanymi do uczniów rodziców i nauczycieli.

„Droży Uczniowie! Uroczystość, w której wspólnie uczestniczymy jest organizowana dla Was. Głównymi bowiem podmiotami życia szkolnego są uczniowie. (...) Współczesna cywilizacja stwarza człowiekowi ogromne możliwości. Z jej owoców korzystają jednak ludzie najlepiej wykształceni. Ci, którzy systematycznie poszerzają i pogłębiają swoją wiedzę oraz umiejętności. Wykorzystajcie więc pobyt w szkole na zdobycie tego bezcennego kapitału wiedzy, który będziecie pomnażać przez całe życie. Pamiętajcie o tym, że szkoła jest pierwszym szczeblem życiowej kariery. Im wyżej ustawicie sobie ten szkolny szczebel, tym wyżej i dalej zajdziecie w życiu. Z okazji dzisiejszej uroczystości rozpoczęcia nowego roku szkolnego życzę Wam wszystkiego najlepszego. Starajcie się uczyć jak najlepiej. Wierzę, że nie zawiedziecie swoich rodziców i że sumiennie wypełnicie swoje uczniowskie obowiązki. Szczególne życzenia kieruję do najmłodszych, tych którzy po raz pierwszy zasiadają w szkolnych ławach. Jestem przekonany, że znajdziecie tu przyjazną i życzliwą sobie atmosferę, życliwych i przyjacielskich nauczycieli i wychowawców. (...)

Szanowni Rodzice! Moim życzeniem i marzeniem, jako Kuratora Oświaty, jest aby wszystkie szkoły w naszym województwie, zarówno publiczne jak i niepubliczne, dobrze służyły waszym dzieciom, aby wzorowo wypełniały wobec nich swoje edukacyjne, wychowawcze i opiekuńcze powinności. Zwracam się do Was z prośbą, abyście w szerokim zakresie współdziałali z nauczycielami w mądrym i rozważnym prowadzeniu dzieci przez lata szkolne. Wychowujmy je wspólnie na pracowitych ludzi, w duchu patriotyzmu i przywiązania do narodowych i kulturowych tradycji i wartości.

Na zakończenie zwracam się do Was Koleżanki i Koledzy Nauczyciele! Stanowicie najistotniejsze ogniwo polskiej oświaty. To od was w gruncie rzeczy zależy jakość pracy całego systemu edukacyjnego. Jestem przekonany, że tak jak dotychczas, będziecie odpowiedzialnie pełnić swoją nauczycielską powinność, nie szczędząc sił i oddania dzieciom, które powierzono w Wasze ręce. Dobry nauczyciel to człowiek wyrozumiały, ale równocze-

śnie wymagający, to ten, co niesie uczniowi pomoc, ale równocześnie rozwija jego samodzielność i twórczą inwencję. Bądźcie cierpliwi i sprawiedliwi w ocenie uczniowskiego wysiłku. Życzę Wam wielu sukcesów w wypełnianiu obowiązków zawodowych. Nauczycielski zawód może dać wiele zadowolenia, satysfakcji i uznania środowiska, w którym pracujecie. Myślę, że w niedługiej przyszłości da Wam również satysfakcję materialną. Życzę wam wszystkiego najlepszego, pomyślności w pedagogicznej pracy i w życiu prywatnym."

Odnaczenia i nagrody z okazji Dnia Edukacji Narodowej (14 października 1997r.)

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, za wyjątkowo sumienne wykonywanie obowiązków wynikających z pracy zawodowej odznaczeni zostali:

I. Złotym Krzyżem Zasługi

1. Zygmunt Kołodziej - emerytowany dyrektor Sportowej Szkoły Podstawowej Nr 16 w Słupsku
2. Urszula Grabowska - kierownik internatu Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Człuchowie
3. Romuald Machaliński - dyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Słupsku
4. Bogdan Machol - dyrektor Zespołu Szkół Ekonomicznych w Lęborku
5. Halina Majchrzak - nauczyciel Zespołu Szkół Drzewnych w Słupsku
6. Teresa Majka - kierownik administracyjno - gospodarczy Szkoły Podstawowej Nr 5 w Słupsku
7. Jadwiga Najfeld - pielęgniarka Domu Dziecka Nr 1 w Lęborku
8. Teresa Ruckemann - dyrektor Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej

II. Srebrnym Krzyżem Zasługi:

1. Grażyna Bernat - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 5 w Słupsku
2. Stanisław Kottowski - nauczyciel Zespołu Szkół Mechanicznych w Lęborku
3. Krystyna Mickiewicz - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 5 w Słupsku
4. Urszula Strzykowska - nauczyciel Zespołu Szkół Ekonomicznych w Słupsku
5. Alicja Zajęzkowska - dyrektor Zespołu Szkół Budowlanych w Lęborku
6. Cyryl Frąckowiak - psycholog Pogotowia Opiekuńczego w Sławnie
7. Maria Kaczorek - dyrektor Zespołu Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Słupsku
8. Roman Krężolek - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 14 w Słupsku
9. Teresa Miotek - wychowawca Domu Dziecka Nr 1 w Lęborku

III. Brązowy Krzyż Zasługi

1. Lesław Grabarczyk - nauczyciel zawodu Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku
2. Edmund Kuchta - wicedyrektor Szkoły Podstawowej w Czarnem
3. Larysa Kumorowska - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 14 w Słupsku

4. Edward Lech - nauczyciel zawodu Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku
5. Teresa Frąckowiak - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 16 w Słupsku
6. Bernadeta Gulska - kucharka Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Człuchowie
7. Czesław Łachan - nauczyciel Zespołu Szkół Budowlanych w Słupsku
8. Janina Kiejzik - sekretarz szkoły Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Człuchowie
9. Helena Kuzio - starsza Księgową Domu Dziecka w Bytowie
10. Edmund Lewiński - nauczyciel zawodu Zespołu Szkół Budowlanych w Lęborku
11. Ewa Nowak - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 16 w Słupsku
12. Marianna Opis - sprzątaczką Szkoły Podstawowej Nr 16 w Słupsku
13. Mariusz Zienkiewicz - nauczyciel V Liceum Ogólnokształcącego w Słupsku

Decyzją Ministra Edukacji Narodowej za szczególne zasługi dla oświaty i wychowania Medalem Komisji Edukacji Narodowej odznaczeni zostali:

1. Teresa Chajeczka - nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Bytowie
2. Kazimierz Chrzaszcz - nauczyciel zawodu Centrum Kształcenia praktycznego w Słupsku
3. Bogusław Dyk - Nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Słupsku
4. Adam Fedorowicz - nauczyciel Szkoły Podstawowej nr 14 w Słupsku
5. Bogusława Filimonik - emerytowany nauczyciel Zespołu Szkół Drzewnych w Słupsku
6. Andrzej Gajek - dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Człuchowie
7. Kazimierz Gieldon - kierownik internatu Zespołu Szkół Technicznych w Człuchowie
8. Hanna Ignatowicz - nauczyciel Zespołu Szkół Zawodowych PKP w Słupsku
9. Ewa Jagoda-Ekert - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Człuchowie
10. Maria Kazaukiewicz - nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Słupsku
11. Lucyna Kocel - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 1 w Miastku
12. Alina Krupa - dyrektor Przedszkola Miejskiego Nr 18 w Słupsku
13. Barbara Lech - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 5 w Bytowie
14. Irena Maikowska - emerytowany nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Bytowie
15. Kazimiera Makowiecka - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 5 w Lęborku
16. Irena Mielnik - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 3 w Człuchowie
17. Dominik Mikołajczyk - emerytowany nauczyciel Zespołu Szkół Drzewnych w Słupsku
18. Danuta Pacocha - nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Słupsku
19. Eugenia Pędzich - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 14 w Słupsku
20. Danuta Plewko - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Domaradzu
21. Jadwiga Prus - nauczyciel szkoły Podstawowej Nr 14 w Słupsku
22. Maria Reglińska - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 16 w Słupsku
23. Janusz Rucki - wicedyrektor Zespołu Szkół Drzewnych w Słupsku
24. Bogumiła Sosnowska - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 3 w Człuchowie
25. Krystyna Stępień - dyrektor Domu Dziecka Nr 1 w Lęborku
26. Aniela Suszko - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 8 w Lęborku
27. Teresa Szczypior - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 8 w Lęborku

28. Aleksandra Szopińska - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 1 w Człuchowie
29. Krystyna Szymczewska - emerytowany nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 5 w Bytowie
30. Józef Żegunia - nauczyciel Zespołu Szkół Budowlanych w Łęborku

Decyzją Ministra Edukacji Narodowej Odznaką Honorową "Za Zasługi dla Oświaty" odznaczeni zostali:

1. Kazimierz Bandzer - właściciel Punktu Skupu Surowców Wtórnych w Łęborku
2. Adam Bednarski - były Przewodniczący rady Rodziców Szkoły Podstawowej w Czarnem
3. Jerzy Górny - starszy instruktor Terenowej Stacji Sanitarnej - Epidemiologicznej w Człuchowie
4. Zdzisław Janusiak - prezes Zakładu Naprawczego Mechanizacji Rolnictwa Sp. z o.o. w Słupsku
5. Stanisław Kozłowski - dyrektor Zakładu Nr 2 Słupskich Fabryk Mebli
6. Małgorzata Krawczyk - rolnik Nowej Wsi
7. Elżbieta Kubicka - właściciel piekarni w Łęborku
8. Maria Kuklińska - współwłaściciel Przedsiębiorstwa Handlu Usług. "ALF" w Bytowie
9. Karol Lange - prezes zarządu Słupskich Fabryk Mebli
10. Edmund Lis - emeryt - stolarz Zjednoczenia Meblowego w Nowej Wsi Łęborskiej
11. Jadwiga Mazurkiewicz - z-ca dyrektora Przedsiębiorstwa Usług. "FIMBUD" w Łęborku
12. Marek Pruba - rolnik w Redkowicach
13. Andrzej Sanojca - dyrektor "MASTERFIX" sp. z o.o. w Łęborku
14. Krzysztof Siwka - komendant Hufca ZHP w Łęborku
15. Jan Sobolewski - właściciel Zakł. Wędlin. "Iwona" w Borzytuchomiu
16. Zenon Stachyra - właściciel Zakł. Produk. Stolarstwa Bud. "Drewzen" w Kobylnicy
17. Lidia Szczepańska - właściciel hurtowni "Szczepan" w Człuchowie
18. Roman Szczepański - właściciel Zakł. Usług. Bud. w Łęborku
19. Stanisław Tułowiecki - rolnik w Chocielewku
20. Henryk Wiczowski - właściciel Firmy Handlowej "WIK" w Bytowie
21. Janusz Wiczowski - dyrektor Firmy Handlowej "WIK" w Bytowie
22. Eugeniusz Wroński - pracownik fizyczny Tartaku w Chocielewku

Nagrody II Stopnia Ministra Edukacji Narodowej:

1. Stanisław Doroszyński - dyrektor Szkoły Podstawowej w Przechlewie
2. Jan Drywa - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 7 w Łęborku
3. Feliks Giereszewski - pedagog Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Człuchowie
4. Barbara Kołakowska - dyrektor Liceum Ogólnokształcącego w Uście
5. Brunon Skrzypkowski - dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 2 w Sławnie
6. Alicja Zajączkowska - dyrektor Zespołu Szkół Budowlanych w Łęborku

Nagrody Kuratora Oświaty w Słupsku

Placówki prowadzone przez Kuratora Oświaty

1. Teresa Chajeka - nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Bytowie
2. Eugenia Krajnik - nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Bytowie
3. Janina Dymek - nauczyciel Liceum Ogólnokształcącego w Człuchowie

4. Jadwiga Lorocho - nauczyciel Liceum Ogólnokształcącego w Człuchowie
5. Wiesława Repińska - Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Łęborku
6. Halina Bogusz - nauczyciel Zespołu Szkół Zawodowych w Bytowie
7. Eugeniusz Lewiński - nauczyciel Zespołu Szkół Zawodowych w Bytowie
8. Elżbieta Rycko - nauczyciel Zespołu Szkół Zawodowych w Bytowie
9. Halina Borzyszkowska - nauczyciel Zespołu Szkół Rolniczych w Bytowie
10. Renata Koniarska - nauczyciel Zespołu Szkół Technicznych w Człuchowie
11. Czesław Tuszyński - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Bytowie
12. Lidia Gierszewska - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Człuchowie
13. Mirosława Grzywacz - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Człuchowie
14. Mirosława Sztolpa - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Człuchowie
15. Andrzej Kufman - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Łęborku
16. Andrzej Małecki - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Łęborku
17. Izabela Prałat-Pyrzewicz - OSW dla Nieślyszących
18. Maria Szyntar - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Słupsku
19. Janina Bożena Łyczko - wychowawca Domu Dziecka w Bytowie
20. Lucyna Waszkiewicz - wychowawca Domu Dziecka w Bytowie
21. Leszek Matis - Centrum Kształcenia Praktycznego w Bytowie
22. Lucja Knop - wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku
23. Mariola Łukasik - dyrektor Pedagogicznej Biblioteki Wojewódzkiej w Słupsku
24. Urszula Szyca - pracownik Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Bytowie
25. Beata Hoppe - pracownik Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Człuchowie
26. Zdzisław Kwaśniewski - nauczyciel Specjalnego Ośrodka Szkolno - Wychowawczego w Damnicy
27. Jerzy Polak - doradca w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku

Miasto i Gmina Kępice

1. Jolanta Chachaj - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Biesowicach
2. Krystyna Pamuła - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Biesowicach
3. Krystyna Czelewicz - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Korzybiu
4. Teresa Linkiewicz - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Kępicach
5. Ewa Olszewska - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Kępicach
6. Maria Zegadło - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Barcinie

Gmina Damnica

1. Elżbieta Lubińska - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Damnicy
2. Lucja Misiun-Terelak - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Damnicy

Gmina Dębica Kaszubska

1. Sławomir Miluski - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Dębicy Kaszubskiej

Gmina Słupsk

1. Ewa Goniszewska - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Włynkówku
2. Danuta Kasprzak - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Włynkówku
3. Renata Lemisiewicz - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Włynkówku

4. Teresa Graczyk - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Jezierzycach
 5. Małgorzata Utig - nauczyciel Szkoły Podstawowej we Wrześcu

Urząd Miejski Ustka

1. Bożena Sarna - nauczyciel Szkoły Podstawowej Nr 3 w Ustce

Gmina Studzienice

1. Henryk Szymczak - nauczyciel Szkoły Podstawowej w Ugoszczy

Nagrody Wojewody Słupskiego dla nauczycieli szkół rolniczych

1. Adam Zimny - dyrektor Zespołu Szkół Rolniczych w Sławnie
2. Józef Onyszkiewicz - kierownik szkolenia praktycznego Zespołu Szkół Rolniczych w Sławnie
3. Elżbieta Frankenstein - nauczyciel Zespołu Szkół Rolniczych w Sławnie
4. Barbara Grzegorezyk - wicedyrektor Zespołu Szkół Rolniczych w Leborgu
5. Tadeusz Lis - nauczyciel Zespołu Szkół Rolniczych w Leborgu

Gratulujemy i życzymy dalszych owocnych działań edukacyjnych oraz zrozumienia i szacunku społeczeństwa!

Wydawnictwo Szkolne PWN poleca zmienioną wersję podręcznika dla szkół średnich:

Anna Radziwiłł i Wojciech Roszkowski, *Historia 1789 - 1871*.

- * ciekawy podział i rozplanowanie strony: szpalta lewa - wykład historii, szpalta prawa - bogata obudowa dydaktyczna
- * atrakcyjne rozwiązanie plastyczne, kolor, większy format, zróżnicowany druk
- * na początku rozdziałów tematy powtórzeniowe
- * pod koniec rozdziałów krótkie podsumowanie
- * przykłady ćwiczeń po każdym rozdziale, oraz po każdej części
- * słowniczek nazw, pojęć, terminów
- * na końcu podręcznika indeks osób
- * kolorowe mapy w tekście
- * kolorowe i czarno - białe ilustracje z rozbudowanymi podpisami
- * graficzne przedstawienie treści historycznych w formie tabel, rysunków, dynamicznych map i diagramów
- * cytaty postaci historycznych lub historyków przybliżające klimat epoki
- * materiały źródłowe dobrane tematycznie wraz z pytaniami do nich

Dział Marketingu 61- 816 Poznań, ul. Ratajczaka 35, tel. (061) 852 89 05, fax (061) 851 70 09; Dział Handlowy PWN i Magazyn, 61-896 Poznań, ul. Towarowa 45, tel./fax (0 61) 853 79 15, Przy zakupach zbiorowych udzielamy szkołom 5% rabatu.

Orzecznictwo zawodowe w roku szkolnym 1996/97 w województwie słupskim (stan na 10 maja 1997r.)

Zespół Kwalifikacyjny ds. Orzecznictwa Zawodowego przy Specjalistycznej Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej w Słupsku w br. szkolnym rozpatrywał sprawy uczniów klas VIII na 8 posiedzeniach, tj.:

- w dniach 20, 27 lutego i 6 marca 1997 r. rozpatrywano dokumentację uczniów z terenu działania SPPP (tzw. komisja wewnętrzna)
- w dniach 13, 20 marca oraz 3, 10 i 17 kwietnia br. rozpatrywano dokumentację uczniów, ze szczególnymi problemami w wyborze zawodu głównie z uwagi na stan zdrowia, z terenu województwa (PPP i SPPP).

Ponadto dnia 9 maja br. miała miejsce Komisja Odwoławcza przy Kuratorze Oświaty w Słupsku, na której rozpatrywane były:

- odwołania rodziców od ustaleń Zespołów Kwalifikacyjnych podjętych w poradni;
- nowe sytuacje zdrowotne uczniów, potwierdzone dokumentacją lekarską;
- inne, nagłe przypadki, które dotychczas nie były rozpatrywane i zgłaszane w poradni.

Na wszystkich posiedzeniach Zespołu Kwalifikacyjnego ds. Orzecznictwa Zawodowego przy SPPP rozpatrzono łącznie 268 kompletów dokumentacji uczniów z problemami zdrowotnymi (w ubiegłym roku szkolnym 269) oraz dodatkowo na Komisji Odwoławczej 26 spraw wniesionych przez rodziców (opiekunów) uczniów.

Najczęściej ograniczają młodzieży wybór dowolnego zawodu i szkoły ponadpodstawowej następujące okoliczności:

1. Zaburzenia w stanie zdrowia i rozwoju o ciężkim przebiegu oraz nie pozwalające na podjęcie nauki w zespołach szkół zawodowych.
2. Ostre reakcje sytuacyjne na nagłe, nieprzewidziane zdarzenia losowe.
3. Nagłe przypadki zdrowotne uniemożliwiające przystąpienie do egzaminów wstępnych w terminach określonych decyzją Kuratora Oświaty w Słupsku.

W br. szkolnym, z terenu działania SPPP oraz wszystkich Poradni Psychologiczno - Pedagogicznych w województwie, w 131 przypadkach wnioskowano do Szkolnych Komisji Rekrutacyjno - Kwalifikacyjnych o zwolnienie uczniów z egzaminu wstępnego do szkoły ponadpodstawowej, w tym 15 uczniów wymaga nauczania indywidualnego.

Na posiedzeniu Zespołu Kwalifikacyjnego ds. Orzecznictwa Zawodowego przy SPPP oraz Komisji Odwoławczej przy Kuratorze Oświaty w Słupsku podjęto

następujące ustalenia, o zwolnieniu uczniów z egzaminu wstępnego do szkół ponadpodstawowych, z poszczególnych Poradni:

1. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bytowie - 8 wniosków o zwolnienie z egzaminu, w tym 1 nauczanie indywidualne, tj.: 4 - LO w Bytowie, w tym 1 nauczanie indywidualne, 4 - Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Ekonomiczno - Rolniczych w Bytowie, kierunek technik ekonomista.
2. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Człuchowie - 7 wniosków o zwolnienie z egzaminu, w tym 1 nauczanie indywidualne, tj.: 4 - LO w Człuchowie, w tym 1 nauczanie indywidualne, 1 - LO w Szczecinku (woj. koszalińskie), 2 - Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Rolniczych w Człuchowie, kierunek technik ekonomista.
3. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Lęborku - 19 wniosków o zwolnienie z egzaminu, w tym 1 nauczanie indywidualne, tj. 7 - LO nr 1 w Lęborku, 3 - LO nr 2 w Lęborku, 1 - LO nr 3 w Słupsku wraz z nauczaniem indywidualnym, 4 - Zespół Szkół Rolniczych w Lęborku, w tym 2 Liceum Ekonomiczne, 1 Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego, 1 Technikum Ogrodnictwa, 3 - Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Ekonomicznych w Lęborku, kierunek technik ekonomista, 1 - Technikum Mechaniczne w Zespole Szkół Zawodowych w Bytowie, kierunek technik mechanik.
4. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Miastku - 10 wniosków o zwolnienie z egzaminu wstępnego, tj.: 9 - LO w Miastku, w tym 2 nauczania indywidualne, 1 - LO nr 4 w Słupsku.
5. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Sławnie - 6 wniosków o zwolnienie z egzaminu, tj.: 4 - LO w Sławnie, 2 - Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie, w tym 1 Liceum Ekonomiczne i 1 Technikum Żywności i Gospodarstwa Domowego.
6. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Słupsku - 42 wnioski o zwolnienia z egzaminu, w tym 6 nauczania indywidualne, tj.: 5 - LO nr 1 w Słupsku, w tym 1 nauczanie indywidualne, 1 - LO dla Dorosłych w ZSO nr 1 w Słupsku (po ZSZ), 3 - LO nr 2 w Słupsku, 9 - LO nr 3 w Słupsku, w tym 3 nauczania indywidualne, 4 - LO nr 4 w Słupsku, w tym 1 nauczanie indywidualne, 2 - LO nr 5 w Słupsku, 4 - LO nr 6 w Słupsku, w tym 1 nauczanie indywidualne, 3 - Katolickie LO w Słupsku, 1 - Społeczne LO w Słupsku, 4 - Zespół Szkół Ekonomicznych w Słupsku, w tym 1 Liceum Ekonomiczne, kierunek technik ekonomista oraz 3 Liceum Zawodowe, kierunek pracownik administracyjno - biurowy, 1 - Liceum Agrobiznesu w Zespole Szkół Rolniczych w Słupsku, kierunek technik agrobiznesu, 2 - Technikum Mechaniczne w Zespole Szkół Mechanicznych w Słupsku, kierunek technik mechanik, specjalność naprawa i eksploatacja pojazdów samochodowych, 1 - Liceum Zawodowe w Liceum - Studium w Słupsku, kierunek monter elektronik, specjalność urządzenia elektryczne, 1 - Liceum Zawodowe w Zespole Szkół Zawodowych nr 1 w Słupsku, kierunek monter elektronik, specjalność urządzenia elektroniczne,

1 - Technikum Drzewne w Zespole Szkół Drzewnych w Słupsku, kierunek technik technologii drewna, specjalność meblarstwo.

7. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Ustce - 9 wniosków o zwolnienie z egzaminu, w tym 1 nauczanie indywidualne, tj. 4 - LO w Ustce, w tym 1 nauczanie indywidualne, 3 - LO nr 1 w Słupsku, 1 - Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Ekonomicznych w Słupsku, kierunek technik ekonomista, 1 - Technikum Ochrony Środowiska w Zespole Szkół Rolniczych w Słupsku, kierunek technik ochrony środowiska, specjalność uzdatnianie wody i oczyszczanie ścieków.

8. Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Słupsku - 30 wniosków o zwolnienie z egzaminu, w tym 3 nauczania indywidualne, tj.: 6 - LO Nr 1 w Słupsku, w tym 1 nauczanie indywidualne, 1 - LO dla Dorosłych w ZSO Nr 1 w Słupsku, 4 - LO nr 2 w Słupsku, w tym 1 nauczanie indywidualne, 3 - LO nr 3 w Słupsku, w tym 1 nauczanie indywidualne, 2 - LO nr 4 w Słupsku, 2 - LO nr 5 w Słupsku, 5 - LO nr 6 w Słupsku, 1 - Katolickie LO w Słupsku, 3 - Zespół Szkół Ekonomicznych w Słupsku, w tym 1 Liceum Ekonomiczne, kierunek technik ekonomista, 1 Technikum Zawodowe, kierunek technik eksploatacji pocztowo - telekomunikacyjnej, 1 Liceum Zawodowe, kierunek pracownik administracyjno - biurowy, 1 - Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Ekonomiczno - Rolniczym w Bytowie, kierunek technik ekonomista, 1 - Technikum Gastronomiczne w Zespole Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Słupsku, kierunek technik technologii żywności, specjalność żywność zbiorowa, 1 - Technikum Technologii Żywności w Zespole Szkół Rolniczych w Lęborku.

Komisja Odwoławcza przy Kuratorze Oświaty w Słupsku rozpatrzyła 26 wniosków wniesionych przez rodziców. Na 16 odwołań rodziców od ustaleń podjętych przez Zespoły Kwalifikacyjne w Poradnich, Komisja Odwoławcza utrzymała w mocy 5 decyzji, natomiast w 11 przypadkach uwzględniła wnioski rodziców i zmieniła dotychczasowe postanowienia, tzn.: • 2 przypadki dotyczyły zmiany szkoły, • 2 zmiany obejmowały kierunek kształcenia w zasadniczej szkole zawodowej, • 4 odwołania wymagały nowego rozpatrzenia z uwagi na nową sytuację zdrowotną dziecka, potwierdzoną dokumentacją lekarską, • w 3 przypadkach uwzględniono pisemne, a następnie ustne argumenty rodziców, uściślające odwołanie.

Ponadto na Komisję Odwoławczą wniesiono 10 nowych, m.in. nagłych przypadków zdrowotnych, które wydarzyły się (bądź zostały ostatecznie zdiagnozowane) po zakończeniu pracy w zakresie orzecznictwa zawodowego w Poradnich, tj. dnia 17 kwietnia br. W 8 przypadkach, uwzględniając wszystkie okoliczności i dostarczoną dokumentację uczniów podjęto stosowne decyzje: jak wydanie orzeczeń kwalifikacyjnych lub wniosków o zwolnienie z egzaminu wstępnego, natomiast 2 prośby rodziców oddalono ponieważ nie kwalifikowały się do orzecznictwa zawodowego.

mgr Emilia Szamszur

mgr Piotr Wicher

Zespół Szkół Zawodowych w Bytowie

Jak zapobiegać uczniowskim niepowodzeniom.

Niepowodzenia uczniów w nauce od wielu już dziesięcioleci skupiają na sobie uwagę nie tylko pedagogów, psychologów, socjologów i polityków oświatowych, lecz również nauczycieli, rodziców i samych uczniów. Niepowodzenia te przybrały w ostatnich latach, latach transformacji ustrojowej i rozwoju gospodarki wręcz niepokojące rozmiary. W badaniach nad głównymi przyczynami niepowodzeń szkolnych uczniów Zespołu Szkół Zawodowych w Bytowie posłużyłem się ankietą adresowaną do uczniów i kwestionariuszem wywiadu przeprowadzonym wśród nauczycieli.

Jedną z głównych przyczyn niepowodzeń szkolnych uczniów są trudności w nauce. Oznaczają one przejściową trudność w opanowaniu określonych partii materiału z różnych przedmiotów. Trudność ta nie zlikwidowana w odpowiednim czasie może mieć charakter trwały i prowadzić do niepowodzeń szkolnych. Kierując się tym przeświadczeniem zebrałem opinie uczniów i nauczycieli dotyczące rodzajów trudności, jakie najczęściej mają uczniowie w nauce (i co jest ich przyczyną). Analizując wypowiedzi uczniów i nauczycieli, biorąc pod uwagę częstotliwość ich występowania można trudności w nauce podzielić na cztery grupy:

- przyczyny dominujące, uczniowie do nich zaliczyli: niesprawiedliwe oceny (59,8%) i brak umiejętności uczenia się (54,08%),
- przyczyny znaczące, do których uczniowie zaliczyli: zbyt obszerny program nauczania (40,25%) i uprzedzenie nauczyciela do mojej osoby (40,25%), nauczyciele: słabe przygotowanie ze szkoły podstawowej (41,6%) oraz małe zdolności uczniów (41,6%),
- przyczyny średnio znaczące w/g uczniów: zbyt trudny program nauczania (28,75%), brak umiejętności uczenia się (21,85%), małe zdolności (17,26%), częste choroby (17,25%), brak pomocy w nauce w domu (16,1%); w/g nauczycieli: zbyt obszerny program nauczania (16,64%), częste choroby (29,12%), brak pomocy w nauce w domu (16,64%),
- przyczyny bez znaczenia dla w/g uczniów: słabe przygotowanie ze szkoły podstawowej (11,5%); w/g nauczycieli: zbyt trudny program nauczania (4,16%), brak czasu na naukę w domu (4,16%), nadmierne wymagania nauczycieli (8,32%).

Za przyczyny całkowicie nie znaczące nauczyciele uznali: niesprawiedliwe oceny i uprzedzenie nauczyciela do osoby ucznia. Wydaje się, że tak znaczne różnice w ocenie przyczyn trudności w nauce między uczniami a nauczycielami są obciążone błędem subiektywizmu, ponieważ każda ze stron rzadziej dostrzega przyczyny w swoim postępowaniu, a

częściej przypisuje je innym. Inną przyczyną niepowodzeń szkolnych uczniów jest ich niewłaściwa postawa wobec obowiązków szkolnych. Jedną z istotnych przyczyn jest tu brak systematycznej pracy własnej. Jak wynika z wypowiedzi uczniów, aż 25,8% poświęca tylko do jednej godziny dziennie na pracę samokształceniową, a tylko 6,9% do trzech godzin dziennie.

Kolejną grupą przyczyn warunkujących niepowodzenia szkolne, a związanych głównie z niekorzystną postawą samych uczniów stanowią przypadki szczególnie utrudniające osiąganie dobrych wyników w nauce. W tej grupie przyczyn do dominujących można zaliczyć: brak systematycznej pracy (49,45%) i trudności w zapamiętywaniu (53,12%);

- do przyczyn znaczących zaliczono: obowiązki pozaszkolne (28,75%), niechęć do pracy umysłowej (27,85%), małą odporność na niepowodzenia (17,25%) i brak umiejętności wykazania wiedzy (17,25%);
- do przyczyn mało znaczących zaliczono: małe własne ambicje i aspiracje (10,35%), niechęć do pracy fizycznej (9,2%).

W/w przyczyny niepowodzeń szkolnych należy zaliczyć do grupy przyczyn biopsychicznych, obciążających najczęściej samych uczniów. Charakterystyczne jest to, że przyznają się do nich sami uczniowie i to zarówno w przypadku przyczyn mało znaczących jak i dominujących. Do grupy przyczyn biopsychicznych i osobowościowych można zaliczyć również inne przyczyny wymieniane przez uczniów. Analizując tę grupę przyczyn, za czynnik dominujący należy uznać podatność na szybkie zmęczenie (56,35%), do czynnika znaczącego zaliczono potrzebę ciszy i samotności (41,4%) a do czynników mało znaczących: odrabianie lekcji za jednym zamachem (17,25%) oraz długi czas czynności przygotowawczych (13,8%).

Jak wynika z powyższego zestawienia jako główny czynnik niepowodzeń występuje tu podatność na szybkie zmęczenie. Można z tego wnioskować, że oprócz obowiązków szkolnych uczniowie mają jeszcze wiele innych, które uniemożliwiają im osiąganie zadowalających wyników w nauce. W przypadku uczniów pochodzących ze wsi, rolą jego jest również pomoc w gospodarstwie rolnym rodziców oraz opieka nad młodszym rodzeństwem, w przypadku uczniów pochodzących z miasta można mówić o konieczności pomocy materialnej rodzinie (przejawia się to w wykonywaniu różnego rodzaju pracy zarobkowej po lekcjach, a niekiedy nawet w czasie zajęć szkolnych) oraz tak jak w przypadku młodzieży wiejskiej - opieka i pomoc młodszemu rodzeństwu. O powodzeniu decydują jeszcze inne czynniki takie jak: nieobecność na zajęciach, brak uwagi na lekcjach, niezrozumienie treści materiału, uprzedzenie do nauczyciela oraz szybkie tempo realizacji programu. Za dominujące przyczyny z tej grupy należy uznać: niezrozumienie treści materiału (22,71%) i szybkie tempo realizacji programu (20,26% wyboru);

- za znaczące: brak uwagi na lekcjach (19,61% wyboru) i nieobecność na zajęciach (19,32% wyboru);
- za czynnik mało znaczący należy uznać uprzedzenie do

nauczyciela (17,35% wyboru).

Wniosek jaki nasuwa się z tego zestawienia można ująć w stwierdzenie, że nauczyciele realizując program nauczania kierują się głównie założeniami zalecanymi w programach nauczania dla danego przedmiotu, a w minimalnym stopniu zwracają uwagę na predyspozycje intelektualne i psychofizyczne uczniów. Problem ten inaczej wygląda z pozycji nauczyciela, nauczyciele twierdzą, że muszą realizować program nauczania, bo z tego są rozliczani i nie mają czasu na poznanie indywidualnych predyspozycji uczniów. Jedną z najważniejszych grup przyczyn niepowodzeń uczniów w nauce są przyczyny pedagogiczne, związane z osobą, postawą i pracą nauczyciela. Do uwarunkowań dotyczących nauczyciela można zaliczyć jego wiedzę fachową, autorytet, stosowne pomoce, sprawiedliwość, sposób oceniania oraz sposób i tryb objaśnienia materiału.

Do uwarunkowań dominujących zaliczono tu: wiedzę fachową (18,44% wyboru), sposób oceniania (18,75% wyboru) oraz sprawiedliwość (18,49% wyboru), do uwarunkowań znaczących: sposób i tryb objaśniania materiału (16,34% wyboru) i autorytet (16,17% wyboru), do uwarunkowań mało znaczących: stosowane pomoce (11,81% wyboru).

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na niepowodzenia szkolne uczniów jest ich zła adaptacja w środowisku szkolnym oraz brak akceptacji przez rówieśników, wpływa to w sposób istotny na niechętny stosunek niektórych uczniów do nauki i szkoły. Przyczyny nieakceptowania ucznia przez klasę winny być jak najszybciej rozpoznane przez nauczyciela, który w wielu przypadkach może pomóc uczniom przez np.: życzliwy i pełen zrozumienia stosunek do osób nieśmiałych, zahamowanych. Dobra atmosfera w klasie sprzyja nie tylko lepszym wynikom w nauce, lecz stwarza również korzystne okazje do nauczania się prawidłowych stosunków międzyludzkich, co jest niezmiernie ważne w życiu młodzieży. Wszystkie omówione przyczyny powinny zainteresować nie tylko nauczycieli ale na równi rodziców. Ich znajomość powinna sprzyjać zapobieganiu trudnościom, a także przeciwdziałaniu skutkom obiektywnym, niezależnym od ucznia uwarunkowań niepowodzeń szkolnych. Powinniśmy dążyć do tego, aby nie było przypadków nieudanego startu szkolnego, aby młodzież nie zniechęcała się do nas i do szkoły. Należy dążyć do tego aby system oceniania nauki i zachowania był obiektywny, jawny i sprawiedliwy dla wszystkich.

Ponadto trzeba wziąć pod uwagę środowisko rodzinne ucznia, które jest niezwykle ważnym czynnikiem warunkującym przebieg nauki. Oceniając środowisko domowe ucznia musimy brać pod uwagę nie tylko strukturę jego rodziny, lecz także inne bardzo ważne i istotne czynniki, które mogą wpływać na powstawanie trudności w nauce, takie jak np.: atmosfera panująca w domu, stopień zaangażowania ojca i matki w sprawy dzieci, metody wychowawcze stosowane przez rodziców, wzory wychowawcze członków rodziny itp. Z badań wynika, że narastające niepowodzenia szkolne dają w wielu przypadkach początek procesowi niedostosowania społecznego młodzieży, różnym objawom zachowań agresywnych, przestępczych, oraz alkoholizmowi

i narkomanii. Przedstawiona w wielkim skrócie analiza przyczyn niepowodzeń szkolnych, zgłaszanych przez uczniów i częściowo przez nauczycieli, upoważnia do wyróżnienia trzech podstawowych grup tychże przyczyn. Są to: przyczyny społeczno - ekonomiczne, przyczyny biopsychiczne i osobowościowe oraz przyczyny pedagogiczne.

Rodzaje obserwowanych przyczyn niepowodzeń szkolnych wskazywać powinny jednocześnie na charakter pomocy, której należy udzielić uczniom mającym trudności w nauce. W wypowiedziach nauczycieli pojawia się stwierdzenie, że przede wszystkim konieczne jest uzupełnienie braków w wiadomościach, opanowanie umiejętności samodzielnego uczenia się oraz pomoc i kontrola pracy w domu. Do jednej kategorii można również sprowadzić odpowiedź, gdy nauczyciele mówią o codziennej pomocy w nauce w domu, a uczniowie o potrzebie wytłumaczenia jeszcze raz tego co było w szkole. W kontekście tych wypowiedzi nasuwa się pytanie: co robią uczniowie, aby wyeliminować swoje niepowodzenia szkolne? Do form dominujących, eliminujących niepowodzenia, uczniowie zaliczyli: wykorzystanie pomocy innych uczniów (48,3%); do form znaczących: uczenie się na pamięć (35,65%), szersze wykorzystanie podręczników i innych źródeł (26,45%), oraz trafienie w oczekiwania nauczycieli (18,4%); do form mało znaczących: przygotowanie materiałów pomocniczych do odpowiedzi (19,35%), korzystanie z korepetycji (9,2%); do form nie znaczących zaliczono: korzystanie z dodatkowej pomocy nauczyciela (1,15%). Jak wynika z powyższych wypowiedzi, uczniowie preferują pomoc kolegów w celu wyeliminowania niepowodzeń, zastanowienie a nawet trwogę budzić musi fakt, że tylko 1 z 87 uczniów korzystał z indywidualnej pomocy nauczyciela. Zbliżony wynik przyniosły badania ogólnopolskie prowadzone przez Instytut Badań Pedagogicznych. W badaniach tych spośród 1718 uczniów tylko niecałe 5% stwierdziło iż uzyskuje pomoc od nauczyciela, nauczyciele zaś potwierdzili tę opinię w 23%.

W opinii nauczycieli najbardziej kompetentną osobą, mogącą pomóc uczniom, mającym niepowodzenia szkolne jest nauczyciel przedmiotu, koledzy oraz rodzeństwo. Mniejsze znaczenie przywiązują do korepetycji. Wynika z tego, że uczniom mającym problemy w nauce konieczna jest pomoc fachowa osoby, która dobrze zna przedmiot nauczania, tzn. indywidualna praca nad „przerabianiem” tych partii materiału, których nie zrozumieli w szkole lub zaniedbali z różnych powodów.

Nieodłącznym elementem procesu nauczania - uczenia się są metody nauczania, od właściwego ich doboru zależy efektywność zarówno naszej pracy jak i pracy uczniów. Analizując wypowiedzi uczniów i nauczycieli można stwierdzić, że do dominujących metod nauczania pomagających przezwyciężyć trudności w nauce zaliczono: pogadanki (42,55% u. i 41,66% n.), dyskusję (44,85% u. i 37,5% n.); do metod znaczących zaliczono: wycieczkę (25,3% uczniów), nauczyciele tej metodzie przyznają małe znaczenie (12,48%), wyjaśnienie słowne, wykład (19,55% u. i 16,64% n.), opowiadanie (18,4 u.), pracę z książką (10,35% u. i 12,48% n.). Do mało znaczących metod

nauczania zaliczono ćwiczenia laboratoryjne (9,2% u. i 8,32% n.). Za najskuteczniejsze metody nauczania, służące walce z niepowodzeniami szkolnymi zarówno nauczyciele jak i uczniowie uważają metodę pogadanki i metodę dyskusji. Dziwić może niskie notowanie metody pracy z książką, ale jak wynika z wypowiedzi uczniów i nauczycieli, przy braku umiejętności samodzielnego uczenia się jest to uzasadnione. Znaczące rozbieżności wystąpiły w stosowaniu wycieczki jako jednej z metod pomagających w zwalczaniu niepowodzeń uczniów. Wydaje się, że to z odmiennego rozumienia roli wycieczki, uczniowie kojarzą ją ze swego rodzaju swobodą i rozrywką, nauczyciele natomiast - co jest uzasadnione - pragnęliby, aby uczyła swoistego sposobu bycia w każdej sytuacji.

Nieodzownym ogniwem procesu nauczania - uczenia się są metody sprawdzania wiadomości i umiejętności uczniów, od ich właściwego i skutecznego stosowania zależy skuteczność kształcenia, ponadto powinny być tak dobierane aby uwzględniały nie tylko nie tylko posiadane wiadomości i umiejętności, ale również indywidualne predyspozycje psychofizyczne i intelektualne uczniów. Do metod dominujących uczniowie zaliczają: swobodną rozmowę ucznia z nauczycielem (74%), do metod znaczących: prace pisemne, testy (39,1%) oraz zadania i prace praktyczne (33,35%), do metod mało znaczących: materiały do samokontroli (26,45%) i przepytывanie ustne (21,85%) a do metod nie znaczących: ścisła kontrola ze strony rodziców (11,5%).

Zgola odmienne stanowisko zajmują nauczyciele, którzy do metod dominujących zaliczyli: częste sprawdzanie (49,92%), przepytывanie ustne (41,66%) oraz prace pisemne i testy (49,92%, a do metod nie znaczących: swobodna rozmowa ucznia z nauczycielem (8,32%). Jak z powyższego zestawienia wynika oczekiwania uczniów i nauczycieli są rozbieżne, dlatego należałoby zastanowić się nad stworzeniem swoistego „consensusu” spełniającego zarówno oczekiwania uczniów jak i nauczycieli.

Niemalą rolę w walce z niepowodzeniami szkolnymi uczniów spełniają techniczne środki kształcenia i właściwe ich zastosowanie. W tym zakresie istnieje zgodność poglądów zarówno nauczycieli jak i uczniów, którzy za najskuteczniejsze środki kształcenia, mogące pomóc w likwidacji niepowodzeń uważają nowoczesne środki kształcenia oraz urządzenia komputerowe. Przedstawiona analiza przyczyn niepowodzeń szkolnych i preferowanych środków zaradczych na pewno nie wyczerpuje całej złożoności tego problemu. Ukazują tylko pewien wycinek pracy nauczyciela i ucznia, poprzez poprawę którego można nie dopuścić do powstania niepowodzeń. Należy tu jeszcze stwierdzić, że niepowodzeniom szkolnym często towarzyszy niepowodzenie w życiu osobistym, w rodzinie, w środowisku i na odwrót - niepowodzenia w rodzinie, w życiu osobistym, w środowisku stają się z reguły znaczącym źródłem i przyczyną niepowodzeń szkolnych. Dlatego problem ten powinien angażować nie tylko ucznia i szkołę, ale na równi rodzinę i środowisko, w którym żyje.

Na tyle tak przedstawionych przyczyn niepowodzeń szkolnych uczniów, należy proponować różne środki

zaradcze; do głównych można zaliczyć:

- szersze stosowanie indywidualnego podejścia do ucznia,
- zmiana metod sprawdzania wiadomości, wiązać się to powinno w braniu pod uwagę nie tylko wiadomości i umiejętności ale również indywidualnych predyspozycji uczniów,
- zmiana i udoskonalenie metod nauczania, wiązać się to powinno z eliminowaniem wykładu jako głównej formy nauczania, a wprowadzeniem metod aktywizujących uczniów w procesie nauczania - uczenia się.

Należałoby zastanowić się nad wprowadzeniem do swojej pracy takich metod, które będą zmuszały uczniów do myślenia, do wyrażania swoich poglądów i sugestii. Do takich metod można zaliczyć metodę sytuacyjną, inscenizacji, metodę myślenia przez analogię (synektyka), metodę grupową (burza mózgów) oraz bardzo interesującą formę przedstawiania myśli i poglądów tzw. metaplan, w centrum naszego zainteresowania winien znaleźć się uczeń, jego trudności i problemy a nie program nauczania.

Podsumowując całość można przyjąć, że niepowodzenia szkolne są bezpośrednim wynikiem trudności w nauce, których wielu uczniów doświadcza w czasie swego pobytu w szkole. Trudności te są naturalnym zjawiskiem towarzyszącym każdej pracy, a w pewnym sensie także czynnikiem stymulującym rozwój jednostki, jednak nie zawsze tak się dzieje. Gdy trudności przerastają możliwości uczniów, są poważną przeszkodą w nauce. Wszyscy mamy świadomość różnorodnych trudności towarzyszących uczniom w nauce, jednak nie wszyscy dostrzegają możliwość ich przezwyciężenia i naprawy sytuacji. Obserwuje się tu swego rodzaju rozbieżności pomiędzy potrzebami uczniów a możliwościami nauczycieli, którzy najpełniej mogliby te potrzeby zaspokajać. Jesteśmy bowiem najbardziej kompetentni w usuwaniu uczniowskich niepowodzeń w nauce. Zatem nasza, jeszcze lepsza praca poprawiłaby sytuację wielu uczniów, sprzyjała likwidowaniu w porę niepowodzeń i zapobiegała ich powstawaniu. Należy tu jeszcze dodać, że najbardziej powinny niepokoić sytuacje, gdy znane są przyczyny niepowodzeń, a nie podejmuje się żadnych działań dla ich zlikwidowania, gdyż problem ten zawsze będzie obecny w codziennej rzeczywistości szkolnej.

Zdaje sobie sprawę, że przedstawione w powyższych rozważaniach zagadnienia nie wyczerpują wszystkich niepowodzeń, ukazują tylko drobny ich wycinek. Jednak osiągnięte w przeprowadzonych badaniach wyniki upoważniają do postawienia tezy, że jest to problem zawsze obecny w codziennej rzeczywistości szkolnej. Wydaje się, że w tak trudnym okresie dla szkolnictwa zawodowego zasadne byłoby rozważenie możliwości przeprowadzenia szerszych badań nad problemem powodzeń i niepowodzeń szkolnych młodzieży szkół zawodowych, które pozwoliłyby uaktualnić wiedzę na ten temat i zastosować najskuteczniejsze środki zaradcze do walki z niepowodzeniami.

Opracowanie powstało na podstawie pracy dyplomowej złożonej i obronionej w katedrze Pedagogiki Pracy Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Bydgoszczy.

Jan Butrym

Konsultant w WOM w Gorzowie Wielkopolskim

Kształcenie zawodowe młodocianych pracowników

(z Gorzowskiego Biuletynu Oświatowego Nr 7-10/96)

1. Zawieranie i rozwiązywanie umów o pracę w celu przygotowania zawodowego.

Zatrudnienie młodocianych pracowników reguluje Kodeks pracy w dziale dziewiątym. Młodocianym pracownikiem w rozumieniu Kodeksu pracy jest osoba, która ukończyła 15 lat, a nie przekroczyła 18 lat. Zabronione jest zatrudnianie osoby, która nie ukończyła 15 roku życia. Zatrudnieni mogą być tylko ci młodociani, którzy ukończyli co najmniej szkołę podstawową (gdyż ciąży na nich obowiązek teoretycznego doksztalcenia się) i przedstawili świadectwo lekarskie stwierdzające, że praca danego rodzaju nie zagraża ich zdrowiu. Młodociany nie posiadający kwalifikacji zawodowych może być zatrudniony tylko w celu przygotowania zawodowego. Przygotowanie zawodowe młodocianych pracowników może odbywać się poprzez: * naukę zawodu, * przyuczenie do wykonywania określonej pracy (formą tą objęty jest niewielki odsetek młodzieży, stąd w niniejszym artykule zostanie pominięta).

Nauka zawodu ma na celu przygotowanie młodocianego do pracy w charakterze wykwalifikowanego robotnika lub czeladnika i obejmuje zajęcia praktyczne organizowane u pracodawcy oraz doksztalcenie teoretyczne.

Pracownik młodociany chcąc rozpocząć pracę u pracodawcy musi zawrzeć z nim na piśmie umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego na czas nie określony zgodnie z przepisami Kodeksu dotyczącymi umów o pracę na czas nie określony z uwzględnieniem zmian przewidzianych w art. 195 i 196, w terminach przyjęć kandydatów do szkół zasadniczych. Terminy te nie obowiązują tych młodocianych, którzy nie będą doksztalać się w szkole zasadniczej.

Co oznacza termin: umowa o pracę zawarta na czas nie określony?

Przenosząc to na warunki umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego, zawartej na okres od 1 września 1996r. do 31 sierpnia 1999r., należy stwierdzić, że dzień 31 sierpnia 1999r. będzie ostatnim dniem nauki i w tym dniu młodociany jest po raz ostatni w charakterze ucznia u pracodawcy, ale nadal będzie zatrudnionym pracownikiem, gdyż umowa zawarta została na czas nie określony. Pracodawca, który zatrudnia w celu nauki zawodu większą liczbę młodocianych niż wynika to z jego potrzeb, może zawierać z młodocianymi umowę o pracę w celu przygotowania zawodowego na czas określony, jednak nie krótszy niż czas przewidziany planem nauczania dla danego zawodu.

Co oznacza termin: umowa o pracę zawarta na czas określony?

Umowa taka rozwiązuje się z upływem czasu, na który została zawarta. Posługując się powyższym przykładem, należy stwierdzić, że dzień 31 sierpnia 1999r. będzie ostatnim dniem nauki i pracy u pracodawcy, gdyż umowa została zawarta na czas określony. Umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego powinna określać w szczególności:

1. rodzaj przygotowania zawodowego (nauka zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy);
2. czas trwania i miejsce odbywania przygotowania zawodowego (nauka zawodu powinna trwać do 36 miesięcy, nie krócej jednak niż 33 miesiące);
3. sposób kształcenia teoretycznego,
4. wysokość wynagrodzenia.

Wysokość wynagrodzenia młodocianego w okresie nauki zawodu oblicza się w stosunku procentowym do przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w poprzednim kwartale, obowiązującego od pierwszego dnia następnego miesiąca po ogłoszeniu przez Prezesa GUS w "Monitorze Polskim". Stosunek procentowy wynagrodzenia wynosi: * w pierwszym roku nauki - nie mniej niż 4%; * w drugim roku nauki - nie mniej niż 5%; * w trzecim roku nauki - nie mniej niż 6% (zwrot "nie mniej" oznacza dolną granicę, która może być uznaniowo podwyższona).

Zawody, w których może odbywać się nauka zawodu, czas trwania tej nauki oraz rodzaj i zakres zdobywanych umiejętności określają plany i programy nauczania sporządzone w oparciu o klasyfikację zawodów i specjalności szkolnictwa zawodowego (Dz.Urz. MOiW nr 6, poz. 47 z 1982r. ze zmianami).

Młodociani pracownicy mogą wykonywać tylko te prace, które wynikają z programu nauczania zajęć praktycznych dla danego zawodu (...).

Rozwiązanie za wypowiedzeniem umowy o pracę zawartej w celu przygotowania zawodowego dopuszczalne jest tylko w razie:

- niewypełnienia przez młodocianego obowiązków wynikających z umowy o pracę lub obowiązku doksztalcenia się, pomimo stosowania wobec niego środków wychowawczych;
- ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy;
- reorganizacji zakładu pracy uniemożliwiającej kontynuowanie przygotowania zawodowego;
- stwierdzenie nieprzydatności do pracy, w zakresie której odbywa przygotowanie zawodowe.

Przygotowanie zawodowe z młodocianymi pracownikami mogą prowadzić, jeżeli spełniają wymagania zawodowe i pedagogiczne: * pracodawca, * osoba zatrudniona u pracodawcy, * osoba prowadząca zakład pracy w imieniu pracodawcy.

Pracodawca zatrudniający młodocianego w celu nauki zawodu jest obowiązany:

- realizować podstawy programowe kształcenia zawodowego, ustalone dla szkoły zasadniczej, zamieszczone w dokumentacji programowej (programie nauczania) dla danego zawodu,
- zapewnić, do prowadzenia szkolenia, osoby spełniające wymagania kwalifikacyjne (tj. posiadające przygotowanie zawodowo-pedagogiczne).

2. Doksztalcanie teoretyczne

Pracownik młodociany jest obowiązany doksztalczyć się do ukończenia 18 lat, chyba że uzyskał on kwalifikacje zawodowe przez naukę w szkole.

Pracodawca jest obowiązany zwalniać młodocianego od pracy na czas potrzebny do wzięcia udziału w zajęciach szkoleniowych w związku z doksztalcaniem się.

Jeśli młodociany nie ukończył przygotowania zawodowego przed osiągnięciem 18 lat, wówczas obowiązek doksztalcenia się może być przedłużony do czasu ukończenia przygotowania zawodowego.

Pracodawca zatrudniający młodocianych pracowników w celu nauki zawodu organizuje ich doksztalcenie teoretyczne, konieczne do złożenia egzaminu na tytuł robotnika wykwalifikowanego lub czeladnika (w tym przypadku pracodawca jest obowiązany zrealizować podstawy programowe obowiązkowych przedmiotów zawodowych teoretycznych, ustalone dla szkoły zasadniczej w dokumentacji programowej dla danego zawodu (...)).

3. Czas pracy młodocianych pracowników, urlopy wypoczynkowe i bezpłatne

Czasem pracy jest czas, w którym pracownik pozostaje w dyspozycji pracodawcy w zakładzie pracy lub w innym miejscu wyznaczonym do wykonywania pracy. Czas pracy młodocianego w wieku do 16 lat nie może przekraczać 6 godzin na dobę, natomiast powyżej 16 lat nie może przekraczać 8 godzin na dobę.

Do czasu pracy młodocianego wlicza się czas nauki bez względu na to, czy odbywa się ona w godzinach pracy, jednakże w wymiarze nie przekraczającym 18 godzin tygodniowo. Oczywistym faktem jest, że młodociany podlega wstępnym badaniom lekarskim przed przyjęciem do pracy oraz badaniom okresowym i kontrolnym w czasie zatrudnienia. Jeżeli lekarz orzeknie, że dana praca zagraża zdrowiu młodocianego, pracodawca jest obowiązany zmienić rodzaj pracy, a gdy nie ma takiej możliwości, niezwłocznie ją wypowiedzieć. Pracownikowi młodocianemu, któremu przyznano odszkodowanie, wlicza się do okresu zatrudnienia okres pozostawania bez pracy, odpowiadający okresowi, za który przyznano odszkodowanie.

Ze względu na szczególną ochronę zdrowia młodocianych nie wolno ich zatrudniać w godzinach nadliczbowych ani w porze nocnej, a przerwy w pracy młodocianego obejmująca porę nocną powinna trwać nie mniej niż 14 godzin.

Młodociany uzyskuje z upływem 6 miesięcy od rozpoczęcia pierwszej pracy prawo do pierwszego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 12 dni roboczych. Po upływie

roku pracy uzyskuje prawo do kolejnego urlopu wypoczynkowego w wymiarze 26 dni roboczych. Uprawnienia do kolejnego urlopu wypoczynkowego młodociany nabywa z dniem rozpoczęcia nowego roku kalendarzowego i urlop ten wynosi 26 dni roboczych. Odmienne ustalono uprawnienia urlopowe młodocianego w roku kalendarzowym, w którym kończy on 18 lat. Ma on prawo do urlopu w wymiarze 20 dni roboczych wówczas, gdy je nabył przed ukończeniem 18 lat. Wyjaśnić to można na przykładzie: młodociany rozpoczął pracę w dniu 1 września mając 17 lat i 4 miesiące. Prawo do urlopu wypoczynkowego w roku następnym nabędzie po 12 miesiącach pracy, co oznacza, że będzie wówczas miał 18 lat i 4 miesiące i jak wynika z powyższych ustaleń nie można otrzymać urlopu w wymiarze 20 dni roboczych, otrzyma natomiast urlop w wymiarze 18 dni roboczych, a więc taki, jaki przysługuje pracownikom pełnoletnim. Młodocianemu, który uczęszcza do szkoły, należy udzielić urlopu wypoczynkowego w okresie ferii szkolnych.

Pracodawca jest również obowiązany na wniosek młodocianego udzielić mu w okresie ferii szkolnych urlopu bezpłatnego w wymiarze nie przekraczającym (łącznie z urlopem wypoczynkowym) 2 miesięcy. Okres urlopu bezpłatnego wlicza się do okresu pracy, od którego zależą uprawnienia pracownicze.

4. Egzamin na tytuł robotnika wykwalifikowanego i czeladnika

Nauka zawodu młodocianego pracownika kończy się egzaminem. Młodociani zatrudnieni u pracodawców nie będących rzemieślnikami, doksztalcający się w szkołach zasadniczych, składają egzamin z nauki zawodu zgodnie z zarządzeniem nr 1 MEN z dnia 20 stycznia 1993r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów z nauki zawodu i przygotowania zawodowego (Dz.Urz. MEN nr 1, poz. 4).

Z kolei młodociani zatrudnieni u pracodawców będących rzemieślnikami, doksztalcający się również w szkołach zasadniczych, składają egzamin czeladniczy przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej, przy udziale przedstawiciela szkoły lub organu prowadzącego szkołę, do której młodociany uczęszczał (skład komisji ustala się na podstawie regulaminu powoływania i działalności komisji egzaminacyjnej przy izbach rzemieślniczych opracowanego przez Związek Rzemiosła Polskiego w porozumieniu z MEN). Egzamin czeladniczy jest równorzędny z egzaminem z nauki zawodu i powinien być przeprowadzony do końca roku szkolnego. Przedstawiona wyżej forma doksztalcenia teoretycznego dotyczy tych pracowników młodocianych, którzy będą uczniami zasadniczych szkół i otrzymują po złożeniu egzaminu oprócz dyplomu czeladnika lub robotnika wykwalifikowanego również świadectwo ukończenia szkoły zasadniczej.

Młodociani, którzy zawarli umowę z pracodawcami nie będącymi rzemieślnikami, doksztalcający się w innych formach niż szkolne, składają egzamin na tytuł robotnika wykwalifikowanego zgodnie z rozporządzeniem MEN oraz MPiPS z dnia 12 października 1993r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych (Dz.U. nr 103, poz. 472),

natomiast młodociani zatrudnieni u pracodawców będących rzemieślnikami, również dokształcający się w innych formach niż szkolne, składają egzamin czeladniczy przed komisją egzaminacyjną izby rzemieślniczej zgodnie z cytowanym wcześniej regulaminem Związku Rzemiosła Polskiego (egzamin ten jest równorzędny z egzaminem z nauki zawodu i powinien być przeprowadzony do końca ostatniego roku nauki.). Ci młodociani po złożeniu egzaminu nie otrzymują świadectwa ukończenia szkoły zasadniczej, lecz tylko dyplom czeladnika lub robotnika wykwalifikowanego.

Warunki do przeprowadzenia wyżej opisanych egzaminów zapewnia pracodawca zatrudniający młodocianych, finansując koszty przeprowadzenia egzaminu składanego w pierwszym wyznaczonym terminie i może też pokryć koszty egzaminów poprawkowych.

Pracodawca, który nie ma warunków do przeprowadzenia egzaminów, może zwrócić się o ich zorganizowanie do innego pracodawcy lub do szkoły zawodowej prowadzącej warsztaty, do izby rzemieślniczej albo do innej placówki, finansując koszty przeprowadzenia egzaminów.

5. Wykaz rzemiosł, w których nauka teoretyczna organizowana będzie tylko przez organizację rzemieślniczą

1. Brązownictwo 2. Konwiarstwo 3. Ludwisarstwo 4. Płatnerstwo 5. Rusznikarstwo 6. Srebnictwo 7. Szlifowanie kamieni ozdobnych i szlachetnych 8. Wytwarzanie wyrobów z bursztynu 9. Kotlarstwo 10. Wytwarzanie artykułów z tworzyw sztucznych 11. Wytwarzanie ozdób szklanych i choinkowych 12. Snycerstwo 13. Wytwarzanie opakowań i galanterii papierniczej 14. Powróźnictwo 15. Kamizelkarstwo 16. Wyrób kołder i bielizny pościelowej 17. Pantoflarstwo i trepiarstwo 18. Parasolnictwo 19. Sitarstwo 20. Szyldziarstwo 21. Wytwarzanie sztucznych kwiatów 22. Kosmetyka 23. Szklarstwo

Jest to wykaz rzemiosł nie mających "odpowiedników" w klasyfikacji zawodów i specjalności szkolnictwa zawodowego MEN. Szkoły zawodowe będące punktami rejestracyjnymi nie powinny przyjmować umów o pracę w celu przygotowania zawodowego zawartych dla tych rzemiosł (a tym samym i uczniów).

Podstawa prawna: rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 maja 1996e. w sprawie przygotowania zawodowego młodocianych i ich wynagradzania (Dz.U. nr 60, poz. 278).

mgr Stefan Czerwiński
doradca metodyczny surdopedagogiki

Dyscyplina w szkole

"Sięgaj zawsze, jak możesz najwyżej, lecz kiedy walczysz na próżno - zstap niżej" (Hana Selys)

Zastanawiając się nad postępującą brutalizacją naszego życia oraz agresją w szkole postanowiłem przyrzeć się szkole przez pryzmat nauczyciela jako składnika procesu wychowania, gdyż szkoła pozostaje środowiskiem w obrębie którego aktualizuje się proces uspołecznienia dziecka przez wiele lat.

W tym celu rozdałem 90 ankiet wśród nauczycieli szkół podstawowych ze Słupska, Lęborka, Dębicy Kaszubskiej i Sławna. Treść ankiet dotyczyła podania przykładów różnych zachowań uczniów, świadczących o braku dyscypliny w dwóch obszarach działalności szkół: w trakcie lekcji oraz na przerwach. Ogółem oddano 78 wypełnionych ankiet, a opracowane wyniki pragnę przedstawić do szerszej dyskusji.

LEKCJE

Analiza zachowań świadczących o braku dyscypliny dzieci i młodzieży na lekcjach prezentuje nieciekawy obraz. Największą przeszkodą dla wypowiadających się nauczycieli to rozmowy uczniów nie związane z tematyką lekcji, różne złośliwe komentarze i wulgarne słowa, które rozpraszają uwagę i zainteresowanie innych oraz zabierają cenny czas. Takich zachowań było 28% całości odpowiedzi. Równie przeszkadzające "zjawiska" lekcyjne to: odpowiedzi uczniów bez pozwolenia, wychodzenie z ławek, "spacery" po klasie bez potrzeby oraz samodzielne wyjścia z klasy, których wykazano aż 29%.

Już wyraźnie mniej deklarowało takie oto zachowania swych uczniów: niewykonywanie poleceń (12% odpowiedzi) oraz jedzenie np. bułki, rogała, żucie gumy na lekcjach (9%), a ponadto brak przygotowania do lekcji, bierna postawa i brak aktywności (8%). Marginalne zachowania występujące na lekcjach w/g ankietowanych to: czytanie prasy młodzieżowej, książek, gry z kolegami np. w okręty, rzucanie różnych przedmiotów do kolegów np. ołówka, linijki. Ogółem do takich obserwowanych zachowań przyznawało się na swoich lekcjach tylko 7% ankietowanych. Pozostałe zachowania naszych podopiecznych, w/g badanych nauczycieli dotyczyły różnych form przeszkadzania na lekcjach np. kręcenie się w ławkach, zabieranie zeszytów, książek sąsiadom itp.

W ankietach zapytano nauczycieli o zachowania

uczniów z którymi odpowiadający radzą sobie najlepiej oraz z takimi rodzajami niezdyscyplinowanych zachowań, z którymi nie radzą sobie lub radzą z trudnością.

Ankietowani najlepiej radzą sobie z głośnymi rozmowami i odpowiedziami chóralnymi, gdzie aż 41% wypowiadających deklaruowało pozytywną odpowiedź, mniej (tylko 32%) nauczycieli panuje nad sytuacją i wychowawczo przeciwdziała brakom odrabiania zadań domowych i nie wykonywaniu różnych poleceń na lekcjach. Za to zdecydowanie mało badanych (14%) dąży do rozwiązywania problemów agresji i wulgarności słownictwa w różnych sytuacjach na zajęciach lekcyjnych. Również mało jest nauczycieli ankietowanych, którzy swobodnie radzą sobie z chodzeniem po klasie bez potrzeby oraz spóźnieniami uczniów. Takich ankietowanych było 9%. Pozostali przedstawiali pojedyncze przypadki niezdyscyplinowanych zachowań, które sprawiają duże trudności badanym. Informują również, że kilku odpowiadających prezentowało pogląd, że dają sobie radę w każdej sytuacji trudnej. Ciekawe byłyby ich wypowiedzi na temat sposobów tak skutecznego oddziaływania wychowawczego.

PRZERWY

W wielu szkołach, podczas przerw mamy do czynienia z bieganiem po korytarzach i holach jako zagrożeniem bezpieczeństwa innych uczestników. Takich określić umieszcilo aż 23% ankietowanych. Kolejnym agresywnym zachowaniem młodzieży jest bicie kolegów lub koleżanek, najczęściej młodszych, słabszych przez starsze, silniejsze (17% odpowiadających). Z badań wynika ponadto, że podczas przerw realizowane są tzw. niebezpieczne zabawy, w których biorą udział szczególnie chłopcy, a polegające na podstawianiu nóg, "klepaniu po plecach", "noszeniu na barana", walkach z użyciem tornistrów, kopaniem innych (16% uczestników ankiety). Częstym przejawem zachowań naszych "milusińskich" były wulgarne odzywanie, wyzwiska oraz niszczenie sprzętu w łazienkach: kranów, klamek, a nawet gra w piłkę w ubikacji. Takie negatywne zjawiska przedstawiało aż 23% odpowiadających.

Inne zachowania świadczące o braku dyscypliny na przerwach występują w mniejszym stopniu. Obserwujący nauczyciele nazywają je całkowitym brakiem reakcji uczniów na uwagi dyżurujących, a więc: rzucanie papierów, słonecznika, znęcanie się nad słabszymi oraz palenie papierosów. W opinii kilku ankietowanych przyczyną niektórych niezdyscyplinowanych zachowań uczniów na przerwach jest brak nauczyciela dyżurującego oraz małe zaangażowanie się jego w proces ograniczenia agresji. Pozostałe warianty

przyczyn, odpowiadający uzasadniają brakiem konsekwencji w postępowaniu wychowawczym zarówno przez nauczycieli jak też przez dyrektora szkoły, a ponadto przez chęć rozładowania energii i olbrzymiego stresu przez dzieci i młodzież. W ankietach zapytano nauczycieli o zachowania uczniów, z którymi odpowiadający radzą sobie najlepiej podczas przerw oraz z takimi rodzajami niezdyscyplinowanych zachowań z którymi nie radzą sobie lub radzą z trudnością.

Z badań wynika, że nauczyciele nie radzą sobie lub radzą z trudnością w następujących niezdyscyplinowanych zachowaniach uczniów: wulgaryzm w słownictwie (23%), różnego rodzaju bójki i spory (20%), nie wykonywanie poleceń dyżurującego (19%), w różnych formach dokuczania słabszym (12%), palenie papierosów i niszczenie sprzętu (18%), inne (8%).

REFLEKSJE

Na podstawie wypowiedzi 78 nauczycieli nie można uogólniać i oceniać dyscypliny w szkołach. Jednak zachowanie się uczniów na lekcjach i podczas przerw jest zastanawiające. Własna obserwacja oraz wypowiedzi w środkach masowego przekazu potwierdzają, że nakazem chwili staje się obowiązek ograniczenia agresji, gdyż starsze dzieci i młodzież dostarczają coraz więcej modeli zachowania się agresywnego, na których dzieci się wzorują.

Podstawowym problemem staje się dobór właściwej "komunikacji" - zrozumienia, mówienia i nawet działania na jednej fali pomiędzy nauczycielem i uczniem oraz rodzicem a dzieckiem. Już nie odnoszą określonego skutku karcące słowa nauczyciela czy obniżony stopień ze sprawowania. Wskutek narastających trudności finansowych, nastąpiła likwidacja zajęć pozalekcyjnych oraz ograniczenie godzin nauki programowej, a ponadto оголошение szkół ze sfery opiekuńczo - wychowawczej.

Głównym kierunkiem w nowym systemie wychowawczym, a zwłaszcza w programach nauczania, powinien być skierowany na kształcenie kultury uczuć, a szczególnie skierowanych ku innym i zestawienie z nimi własnych pozytywnych emocji.

Ankieta - "Dyscyplina w szkole"

1. Wymień 5 najczęściej spotykanych przez Ciebie zachowań świadczących o braku dyscypliny:

a) w trakcie lekcji

b) podczas przerw (na korytarzu, na boisku szkolnym itp.)

2. Wymień do 5-ciu trudnych uczniowskich zachowań, z którymi radzisz sobie najlepiej:.....

3. Wymień do 5-ciu rodzajów niezdyscyplinowanych zachowań, z którymi nie radzisz sobie lub radzisz z trudnością:.....

*Anna Pakszys
nauczyciel SP Nr 2 w Słupsku, lektor z ramienia
Towarzystwa zapobiegania Narkomanii, praktyk
Neurolingwistycznego Programowania*

Wykorzystanie technik NLP w profilaktyce uzależnień

Młodzi ludzie łatwo spostrzegają sprzeczności między postępowaniem ludzi a głoszonymi przez nich poglądami, między teorią a praktyką. Narastająca wiedza o świecie dostarcza im okazji do wyszukiwania sprzeczności i niekonsekwencji, co ma bezpośredni wpływ na skłonność do stawiania pytań, prowadzenia dyskusji, sporów i spekulacji myślowych. Te cechy młodzieży można wykorzystać na zajęciach dotyczących profilaktyki uzależnień od alkoholu, nikotyny, narkotyków. Aktywność myślowa młodzieży i zwiększająca się orientacja w różnych dziedzinach nauki, kultury i techniki prowadzi do krystalizacji zainteresowań. Dużą rolę odgrywa tu wyobraźnia, która znajduje wyraz w marzeniach, wiąże się to z rozwojem myślenia dedukcyjnego. Myślenie to umożliwia oderwanie się od wymogów życia realnego i snucie przewidywań na temat swych dalszych losów, osiągnięć, kariery. W wyobraźni znajduje swą pożywkę emocjonalność młodzieży - wiele marzeń ma charakter kompensacyjno-życzeniowy. Te naturalne zjawiska wykorzystane zostały przez twórców metody neurolingwistycznego programowania - NLP Richarda Bandlera i Johna Grindera. Techniki NLP minimalizują bariery poznawcze i emocjonalne związane z niskim poczuciem własnej wartości, nieśmiałością i niewiarą we własne siły. Szczególnie ważne jest to w odniesieniu do młodzieży w wieku dorastania gdyż skomplikowane procesy rozwojowe sprawiają iż uczniowie mają wiele problemów z dostosowaniem postępowania do wymogów, zadań i ról społecznych.

Niektóre trudności wychowawcze wieku dorastania to: * przekora, ślepy upór w manifestowaniu własnych racji, * zahamowania, nieśmiałość, brak pewności siebie, unikanie kontaktów społecznych, oraz z drugiej strony: * nadmierna pewność siebie, lekceważenie ludzi i ich przekonań, * agresja w jej różnych postaciach, * dążenie do bycia popularnym i akceptowanym, często z użyciem środków naruszających ład klasowy i prawa osobiste innych uczniów (znęcanie się nad słabszymi), * konformizm i silne związanie z grupami o charakterze patologicznym i destrukcyjnym (problemy alkoholowe i narkomanii).

Techniki metod NLP są alternatywą dla zachowań destrukcyjnych, ułatwiają młodzieży możliwość dokonywania wyboru konkretnej dziedziny aktywności, ułatwiają rozwijanie aspiracji i umiejętności twórczych. Techniki NLP wchodzi w skład grupy zajęć psychoedukacyjnych wykorzystujących w szczególności wyobraźnię i fantazję uczniów. Pozwalają na rozwój zdolności wykonywania twórczych operacji intelektualnych, wykorzystując rzadkie,

niekonwencjonalne pomysły, idee, koncepcje rozwiązań postawionych problemów. Celem NLP jest wskazanie uczniom większej liczby możliwości w tym co robią. NLP jest też treningiem ostrości postrzegania, kierowania uwagi na to co poprzednio nie było przez ucznia zauważone. Techniki są tak skonstruowane by oddziaływać na wiele zmysłów - jest więc praca z obrazem, z dźwiękiem. Często też występują elementy zabawy, dzięki temu stwarza się w trakcie zajęć bezpieczne środowisko, w którym uczeń eksperymentuje poznając swoje przekonania, może je zmieniać, budować nowe, udoskonalać, ma szansę być bardziej kreatywny i twórczy. NLP proponuje odkrywanie zasad zachowań ludzkich i zbiór technik umożliwiających przeprogramowanie tych zachowań w kierunku pożądanym przez jednostkę, stąd nazwa metody:

NEURO - wyraża podstawową ideę, iż wszystkie nasze zachowania wypływają z neurologicznych procesów widzenia, słyszenia, węchu, smaku i dotyku. Człowiek odbiera, przetwarza i przekazuje informacje za pomocą zmysłów. Pamięć zmysłowego doświadczenia (jego wewnętrzną reprezentację) można zmienić w trakcie pracy z wyobraźnią.

LINGWISTYCZNE - wskazuje, iż język używany jest jako źródło symboli, w których zawarte są indywidualne znaczenia można je poznać w trakcie ćwiczeń z zakresu komunikacji.

PROGRAMOWANIE - odnosi się do sposobu w jaki jednostka decyduje się organizować działania służące uzyskiwaniu określonych rezultatów. Ludzkie zachowanie ma swoją strukturę, którą poznając można zmienić, przeprogramowywać w kierunku pożądanym przez osobę.

Techniki NLP bazujące na zjawiskach przeprogramowywania mogą być wykorzystane na zajęciach dotyczących profilaktyki uzależnień w trakcie ćwiczeń poświęconych: * budowaniu indywidualnej hierarchii wartości, * konstruowaniu indywidualnych celów życiowych, 8 sposobom zmiany przekonań o sobie rozwijających kreatywność i ekspresję, * zwiększeniu umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów z rówieśnikami i dorosłymi, * analizie zachowań w sytuacjach presji ze strony rówieśników (strategie odmawiania picia alkoholu, zażywania narkotyków).

Organizowanie w trakcie zajęć wielu różnorodnych ćwiczeń i prób, stawianie wielu pytań o charakterze otwartym pobudzającym do myślenia twórczego, wyzwała pewne refleksje, które rzadko znajdują miejsce w codziennym życiu uczniów.

Przykładem ćwiczeń wywołujących twórcze refleksje może być tzw. "rzutowanie siebie na rok w pomyślną przyszłość" - gdy uczniowie wyobrażają sobie siebie w "pomyślnej przyszłości" za rok, można zaproponować im spojrzenie wstecz z tego właśnie punktu, zadając jednocześnie pytanie: "Jakie kroki podjąłeś, które doprowadziły cię do tego miejsca, w którym jesteś dzisiaj?" Z perspektywy często można odkryć informacje, które - będąc zbyt blisko - nie zwracają uwagi w teraźniejszości.

Inny przykład to "przyjęcie najgorszej opcji rozwoju wydarzeń", jaką można przewidzieć. Pytania skierowane do uczniów: "co zrobiłbyś gdyby najgorsze było faktem? jakie

możliwości i plany masz w zanadrzu?”. Takie pytania w tego rodzaju ćwiczeniu użyte do zbadania najgorszej wersji wydarzeń, prowokują ucznia do procesu znanego jako planowanie zstępujące, które pozwala na twórcze rozwiązania w sytuacjach trudnych. (Planowanie zstępujące to proces, z którego towarzystwa ubezpieczeniowe uzyskują olbrzymie pieniądze). Na codzień uczniowie rzadko mają do czynienia z taką strategią, a jest ona przydatna w sytuacjach presji ze strony rówieśników.

Stosowanie techniki NLP (które wykorzystywane są również w psychoterapii, w pracy z dziećmi dyslektycznymi i dysortograficznymi a nawet w biznesie jako strategię negocjacji) na zajęciach dydaktycznych profilaktyki uzależnień powinno opierać się na ogólnie przyjętych zasadach pracy z grupą “warsztatowa” i kontakcie grupowym. Oto niektóre z nich:

1. *Inicjatywa* - nie oczekuj, że inni coś za ciebie zrobią, bądź źródłem pomysłów i twórczej inwencji.
2. *Prawdziwość* - bądź sobą, nie graj, bądź otwarty i szczery w wyrażaniu uczuć ale wyrażaj je w taki sposób żeby nie obrażać i nie ranić innych.
3. *Współdziałanie* - podejmuj pracę i wspólny wysiłek w parach czy większej grupie. Zwracaj uwagę na pomysły innych, ich opinie i uczucia, bądź tolerancyjny w stosunku do tych, którzy myślą inaczej.
4. *Nie oceniaj* - wyrażaj własne opinie poprzez informacje zwrotne - zamiast powiedzieć: “twój scenariusz jest beznadziejny” powiedz: “taki scenariusz nie odpowiada mi, widziałbym go inaczej”.
5. *Nie mów za kogoś mów za siebie* - zamiast uogólniania “my się tu nudzimy”, powiedz: “ja się tu nudzę”.
6. *Odmowa* - masz prawo odmówić udziału w konkretnym ćwiczeniu, jeśli czujesz, że może ci ono nie służyć. Odmawiając nie tracisz żadnych praw członka grupy, nie narażasz się na żadne kary. Musisz jednak pozostać w sali. Reguły powinny być uczniom objaśnione, wszelkie wątpliwości rozwiązywane, można też ustalić dodatkowe normy zgłaszane przez samych uczniów. Prowadzącego obowiązują pewne szczególne zasady w trakcie zajęć NLP: * nie ocenia i nie osądza, stara się być uważny i wrażliwy, * jest uczciwy i stanowczy, * dzieli się własnymi myślami i odczuciami z grupą uczniów stwarzając atmosferę otwartości i zaufania.

Należy podkreślić, że nie istnieją w trakcie ćwiczeń technikami NLP “właściwe” i “niewłaściwe”, “dobre” i “złe” rozwiązania tych ćwiczeń ponieważ mają one charakter indywidualny. Prowadzący nie może ich krytykować ani też podpowiadać co można w nich zmienić czy ulepszać. Celem ćwiczeń NLP jest rozwijanie samowiedzy, pobudzanie do refleksji i motywowanie do konstruowania celów życiowych.

Może zdarzyć się, że prowadzący zajęcia dostrzeże treści w wypowiedziach uczniów, które wzbudzają jego niepokój - np. brak pozytywnych stwierdzeń na swój temat, motywy lęku, przesadnej złości czy agresji, zahamowania w wyrażaniu własnego zdania - powinien wtedy skontaktować się z pedagogiem szkolnym czy psychologiem w celu opracowania głębszej diagnozy problemów ucznia i

zaplanowania programu pomocy. Może to być dodatkową korzyścią płynącą ze stosowania technik NLP.

Techniki NLP bazują na myśleniu niekonwencjonalnym, intuicyjnym, spontanicznym, na pracy z wyobraźnią. Biorą pod uwagę przeczucia, natchnienia, nonsensy i “olśnienia” - ich celem nie jest jednak rozwój irracjonalności myślenia lecz wykorzystanie “nielogicznej” części umysłu do wytwarzania racjonalnych, twórczych pomysłów. Stosując metodę NLP można osiągnąć dwa efekty równocześnie - rozwój myślenia krytycznego i rozwój myślenia spontanicznego. Zjawisko to jest niezwykle pomocne w zajęciach dotyczących profilaktyki uzależnień od alkoholu i narkotyków gdyż pozwala uczniom na podnoszenie poczucia pewności siebie i własnej wartości. Pozwala im być nieustępliwym i zmobilizowanym w sytuacjach trudnych, wrażliwym i otwartym na możliwości jakie niesie życie. Dzięki technikom NLP uczniowie mogą uwalniać się od urazów, tworzyć nowe pozytywne uczucia, zmieniać nawyki i rozwiązywać pozytywnie wewnętrzne konflikty. Mogą budować nowe przekonania i często też odnajdować swoje własne życiowe cele.

Literatura: * Krzysztof J. Szmidt “Porządek i przygoda - lekcje twórczości” * Diana Whitmore “Zastosowanie psychosyntezy w wychowaniu”, * G. Dell Uomo “Kompendium wiedzy o profilaktyce - elementy psychopedagogiki” * Joseph O Connor, John Seymour “NLP - wprowadzenie do programowania neurolingwistycznego”

Wydawnictwo Szkolne PWN poleca:

Cafe Creme. Kurs języka francuskiego dla młodzieży i dorosłych.

Trzyletni kurs przeznaczony dla klas i grup realizujących 2-3 godziny lekcyjne tygodniowo tzn. 90-100 godzin rocznie. Część 1 przeznaczona jest dla ucznia rozpoczynającego naukę języka francuskiego i możliwa do realizacji w ciągu jednego roku szkolnego.

Gramatyka francuska dla młodzieży.

Adaptacja znanej francuskiej gramatyki Bescherelle Junior przygotowana pod kątem ucznia polskiego szkoły podstawowej i średniej.

Zapraszamy do Księgarni PWN, 61-782 Poznań ul. Wodna 8/9, tel./fax (0 61) 851 74 94, i w Słupsku ul. Ratuszowa 1.

Przy zakupach zbiorowych udzielamy szkołom 5% rabatu.

Nie bójmy się niepełnosprawnych

dr Maria Marchwicka
Instytut Pedagogiki WSP w Słupsku

*Dzieci głęboko niezrozumiane*¹

"Zawsze czułam i wiedziałam - stwierdziła w rozmowie ze mną matka dziecka sprawnego inaczej - że w gruncie rzeczy moje dziecko tak naprawdę nie różni się niczym szczególnym od zdrowych tak zwanych "normalnych" ludzi. Pomimo stwierdzonego upośledzenia w stopniu głębokim jest w pełni człowiekiem - człowiekiem, który czuje, który ma swoje radości i smutki. Tak postrzegam swoje dziecko na co dzień, tak o nim myślę i szczerze mówiąc dobrze mi z tym, bo podejrzewam, że takie myślenie chroni mnie od ciężkiej depresji, bądź innych stanów ducha nie specjalnie wskazanych dla specjalnej rodziny, jaką tworzymy. To co dla mnie bolesne, to zerzenie ze światem pełnosprawnych i jego wygórowanymi oczekiwaniami wobec jednostki..."

Spółeczny odbiór upośledzenia, jako sensacji, egzotyki i zjawiska (a bardzo często napiętnowania, stygmatyzowania i pokarania) jest czymś, co budzi w rodzicach tych dzieci opór, silny gniew i wewnętrzny, jak i zewnętrzny bunt... I choć w ostatnich latach uczyniło się (i nadal stara się czynić) wiele na rzecz społecznej integracji niepełnosprawnych, to do dziś dla większości polskich umysłów - słowo *upośledzony* oznacza o wiele gorszy, bądź w ogóle zbędny społecznie. W związku z powyższym pragnę z niekłamaną satysfakcją zarekomendować książkę Małgorzaty Kwiatkowskiej - pedagoga specjalnego i socjoterapeuty - pod wymownym tytułem "Dzieci głęboko niezrozumiane. Program pracy edukacyjnej z dziećmi upośledzonymi umysłowo w stopniu głębokim". Program został opracowany i wydany na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej. Potrzeba stworzenia tego rodzaju programu wynikała z ustawowych zmian w systemie oświaty, które to zmiany zapewniły spełnianie obowiązku szkolnego dzieciom i młodzieży z upośledzeniami umysłowymi w stopniu głębokim. Sam tytuł oddaje już sposób myślenia autorki o dzieciach - jej zdaniem - *to nie dzieci są głęboko upośledzone, lecz głęboko upośledzona jest nasza umiejętność i gotowość ich rozumienia*. To co jest najbardziej istotne w omawianej książce, to sposób patrzenia na dziecko i myślenia o nim. Wszystko co jest odbierane przez otoczenie, jako przejaw patologii - zdaniem autorki - jest najbardziej uzasadnioną i naturalną reakcją dziecka na brak zrozumienia, odrzucenie, czy wreszcie brak zainteresowania. Jest więc to reakcja jak najbardziej normalna. Praca edukacyjna z dzieckiem to

nie tylko nauczanie i lansowany jako novum pomiar pedagogiczny jego instrumentalnych wiadomości i umiejętności. Zadaniem nauczyciela i wychowawcy jest przede wszystkim wspomaganie rozwoju dziecka, w którym to samo dziecko wytycza kierunek i sposób pracy, natomiast nauczyciel "podąża" za dzieckiem. Gwarancją efektywności oddziaływań pedagogicznych jest poznanie i zrozumienie dziecka, a także budzenie jego motywacji poprzez zaprzyjaźnienie się z nim. Autorka w wyniku zdobytych własnych doświadczeń przekonuje, iż z każdym, nawet najbardziej ograniczonym w swych możliwościach dzieckiem można nawiązać kontakt (o czym także wspominałem w poprzedniej pogadance). Każdy z nas bowiem posiada do dyspozycji kilka (maksymalnie osiem) kanałów kontaktowania się ze światem - takich jak sygnały płynące z ciała (przyspieszony, lub zwolniony rytm serca) nieartykułowane odgłosy, oddech, reakcje gestowe i mimiczne. Program przewiduje, że nawet niepokojące formy reakcji dziecka (stereotypie) mogą być wykorzystane w pracy z pożytkiem dla niego. "Każdy przejaw aktywności można wykorzystać w celu rozwoju. Znaleźć dla niego nie alternatywne, ale wyższe formy, rozwinąć w cenny, nieszkodliwy dla otoczenia przejaw zachowania"². Na przykład w przypadku dziecka kiwającego się będą to etapy: dziecko kiwa się - kiwa się rytmicznie w różnych kierunkach - kiwa się rytmicznie w różnych kierunkach i pozycjach (stojąc, klęcząc, leżąc)...

Szczególnie cenne - moim zdaniem - wydaje się następująca rada autorki - *"Planując zajęcia z Kacperkiem (autorka tak nazywa dzieci o których pisze w książce) zadawaj sobie często pytanie: PO CO ? Daj mu spróbować i doświadczyć tyle, ile tylko możesz - każdą częścią jego ciała. Nie zamykaj żadnego kanału poznawania. Przybliż mu tyle świata ile tylko potrafisz. Ale nie katuj go sztuką dla sztuki. Szkoła jest dla Kacperka, nie odwrotnie."*³ Autorka wzbudza zaufanie czytelnika niemalże od pierwszych słów do niego skierowanych. Czytając książkę ma się wrażenie, że pisze ją osoba nie tylko kompetentna, ale odznaczająca się (jakkżę rzadkim a cennym) zdrowym rozsądkiem, oraz pełnią ciepła i miłości. Książka Małgorzaty Kwiatkowskiej, choć adresowana do nauczycieli i rodziców dzieci upośledzonych umysłowo w stopniu głębokim jest także cenną pozycją dla nauczycieli i rodziców dzieci niepełnosprawnych w pozostałych kategoriach, a także nauczycieli i rodziców dzieci w normie rozwojowej. Książkę tę nie wystarczy raz przeczytać i do niej zajrzeć. Należy mieć ją w domu i co jakiś czas powracać do jej fragmentów. Bo choć najlepiej na świecie znamy dzieci, to nie zawsze oznacza to, iż najlepiej je rozumiemy.

Przypisy: 1. Tytuł książki M. Kwiatkowskiej, Wyd.: Oficyna Literatów i Dziennikarzy "Pod Wiatr" Warszawa 1997 2. tamże s. 7 3. tamże s. 11

dr Wiesław Kubielski
Instytut Pedagogiki WS P w Słupsku

Kryterium a pomiar pedagogiczny

Jeśli przyjmiemy pogląd, że na obecnym etapie rozwoju dydaktyki, psychologii, socjologii niemożliwe jest dokonywanie bezpośrednich pomiarów jakości wiadomości i umiejętności uczniów - bo w istocie tak jest - to pozostaje nam tylko jedna możliwość zastosowania do tego celu pośrednich metod pomiaru. Dla celów dydaktycznych w wielu przypadkach jedynie pośrednie metody pomiaru mogą okazać się przydatne.

Podstawowym elementem w tak rozumianym pomiarze jest pewna określona przez nas jednostka - miernik, adekwatny do obiektu pomiaru. W dydaktyce za taki miernik można przyjąć np. ściśle określoną wielkość opisującą zjawisko dydaktyczne w wartościach liczbowych czyli kryterium. Na przykład przez kryterium (K) należy rozumieć obiektywną wartość liczbową pewnego zjawiska (A). Przyjmijmy, że w naszym przypadku takim zjawiskiem jest przyswajanie wiedzy przez ucznia - fakt obiektywny. Kryterium, będące miernikiem jakiegoś zjawiska powinno spełniać co najmniej cztery wymagania, po pierwsze, addytywności; po drugie, musi być adekwatne do zjawiska, którego jest miernikiem, po trzecie, powinno być jednoznacznie wyrażone za pomocą liczby i po czwarte, powinno być proste w użyciu, tzn. uwzględniać najprostsze sposoby pomiaru przy pomocy nieskomplikowanych przyrządów lub w ogóle bez nich¹.

Co zatem należy rozumieć pod pojęciem kryterium. W ujęciu podawanym przez Słownik wyrazów obcych czy Słownik języka polskiego kryterium - oznacza "miernik służący za podstawę oceny; sprawdzian sądu, probierz"². Natomiast w filozofii termin kryterium stosuje się na określenie cechy "zadania lub myśli, po której poznaje się prawidłowość tego zadania lub myśli. "Jest to inaczej kryterium prawdy. Logika używa tego terminu dla dokonania podziału (klasyfikacji)"³. Nieco inaczej wygląda to w matematyce i cybernetyce, pojęcie kryterium stosowane jest dla określenia funkcji "celu, której ekstremum globalne jest wyznaczone przy ustalonych ograniczeniach"⁴.

Ale wróćmy do dydaktyki, jak już powiedzieliśmy wcześniej pod pojęciem kryterium rozumie się tu obiektywną wartość liczbową pewnego zjawiska lub inaczej obiektywną jego miarę. Przy czym należy jednoznacznie podkreślić, że niezależnie od ujęcia obiektywnego istnieją również sytuacje, w których znajdują zastosowanie subiektywne określenia miary badanych zjawisk. Takie rozumienie kryterium

funkcjonuje m.in. na gruncie nauk psychologicznych i socjologicznych. Przykładowo w badaniach osiągnięć twórczych uczniów kryterium określanym jako subiektywne jest osiąganie przez uczniów nowych dla nich wyników. Natomiast sens obiektywnego kryterium polega między innymi na tym, że wyniki osiągane przez uczniów są obiektywnie nowe, czyli wnoszą nowe wartości do życia społecznego i są zarazem społecznie użyteczne⁵.

Mówiąc o kryterium musimy także umieć odróżnić je od takich pojęć jak charakterystyka czy parametr. Charakterystyka to opis różnych aspektów danego zjawiska. Natomiast charakterystyka wyrażona liczbowo staje się parametrem. Na przykład: jeśli chcemy przedstawić charakterystykę określonego zjawiska - w naszym przypadku, przyswajania wiedzy - wyrażoną ocenami liczbowymi, to wówczas doprowadzimy do sformułowania kryterium (K) tego zjawiska, czyli:

$$K = f(W, R)$$

gdzie K - oznacza kryterium, W i R - parametry (np. wiedza bierna, rozumienie). W innym przypadku biorąc pod uwagę stosowanie wiedzy, charakterystyka tego zjawiska wyrażona ocenami liczbowymi doprowadzi do sformułowania kryterium stosowania wiedzy przez ucznia, tj.

$$K = f(Z_t, Z_p)$$

gdzie parametry Z_t i Z_p kolejno oznaczają, zastosowanie wiedzy w sytuacjach standardowych i niestandardowych (problemowych, nowych).

Nasuwa się pytanie, Czy konieczne jest wcześniejsze poznanie wszystkich parametrów określonego zjawiska, aby na tej podstawie sformułować kryterium? Nie, nie jest to konieczne, bowiem można posługiwać się kryterium, które jest uogólnionym wskaźnikiem jakiegoś charakterystycznego zjawiska⁶. Na przykład, takim zjawiskiem może być przyswajanie wiedzy, gdzie parametry charakteryzujące go nie są w pełni znane, a mimo to przy ocenie tego zjawiska nie wyróżniamy poszczególnych jego aspektów.

Formułowanie kryteriów nie jest proste. Można się o tym przekonać analizując kryteria konstruowane (formułowane) w różnych etapach rozwoju dydaktyki. Można wyróżnić co najmniej pięć takich etapów. Na etapie pierwszym tzw. konkretyzacji dydaktyki ogólnej kryteria odnoszono głównie do zasad i reguł postępowania dydaktycznego. To znaczy, każdej zasadzie czy regule dydaktycznej przypisywano odpowiednie "kryterium optymalności"⁷. W początkowej fazie chodziło przede wszystkim o przestrzeganie zasad nauczania i uczenia się. Z czasem jednak okazało się - a współczesne badania to potwierdziły - że kryteria odwołujące się do przestrzegania zasad dydaktycznych

już nie wytrzymują próby czasu, zresztą dotyczy to również teorii i metodyki wychowania.

W etapie drugim dominacji materiału nauczania kryteria konstruowano w odniesieniu do czasu jaki przeznaczają uczniowie na przyswojenie przewidzianego programem materiału nauczania lub pewnych właściwości przyswajanej przez nich wiedzy, np. systematyczności, trwałości, czy też pewności w posługiwaniu się nią⁸.

Na kolejnym etapie tzw. dominacji celów kształcenia kryteria konstruowano dla potrzeb doboru, hierarchizacji, detalizacji i operacjonalizacji celów oraz pomiaru stopnia ich realizacji. Kryteria te wyprowadzano z przesłanek filozoficznych, metodologicznych, studiów rozwoju społecznego, dyspozycji i standardów rozwojowych jednostki itp.⁹ Na tym etapie zaznaczyło się dążenie do nadania wymiaru treściowego "celom wychowania" - wyprowadzania celów z treści życia człowieka". Znalazło to swój wyraz w taksonomii celów kształcenia B.S.Blooma, Gagne'a, Guilforda, Matiuszki, Galpiera, Trawińskiego, Okonia, Niemierki, Nosala, Obary i innych¹⁰. Starano się również opracować odpowiednie koncepcje pomiaru na przykład pełnego opanowania treści (mastery learning) u podstaw których legło założenie, że cele kształcenia można wyrazić w kategoriach czynności i operacji intelektualnych.

Etap czwarty to etap tzw. ustalania wymagań programowych. I tak kierując się propozycjami B.Niemierki, J.Nowika czy T.Patrzałaka można wyróżnić różne rodzaje wymagań, do których stosuje się często nazwę kryteriów bezwzględnych np.: konieczne, podstawowe, rozszerzające, dopełniające, pełne¹¹. Kryteria te formułuje się na podstawie uzyskanego rozkładu wyników określając tzw. poziom osiągnięć szkolnych uczniów, np. poziom bardzo wysoki, wysoki, średni, niski i bardzo niski. Natomiast w próbach ustalenia szkolnych osiągnięć twórczych uczniów znajdują zastosowanie tzw. kryteria empiryczne. Jak sama nazwa wskazuje formułuje się je po przeprowadzeniu badań empirycznych (aposteriori). Często noszą one nazwę kryteriów względnych.

Kolejny etap rozwoju dydaktyki -nam współczesny- związany jest bezpośrednio z przetwarzaniem informacji oraz pojmowaniem procesu kształcenia jako procesu symbolicznego komunikowania się. Zmierza on do zwiększenia pojemności i zawartości informacyjnej komunikatów dydaktycznych oraz projektowania zmian w uczniu. Sądzić należy, iż dla tego etapu rozwoju dydaktyki prawdopodobne mogą okazać się tzw. kryteria absolutne¹², to znaczy kryteria oparte na ściśle ustalonych zmianach jakie mają się dokonać w uczniu pod wpływem procesu edukacyjnego.

Skoro na poszczególnych etapach rozwoju dydaktyki formułowano różne kryteria oceny i pomiaru zjawisk pedagogicznych, to rodzi się pytanie: co o tym formułowaniu stanowi? Otóż analiza literatury przedmiotu pozwala na wyróżnienie czterech metod ustalania kryteriów. Pierwsza metoda polega na logicznej analizie i słownym określeniu najbardziej istotnych cech charakteryzujących badany wycinek rzeczywistości pedagogicznej. Powstałe w ten sposób kryteria określa się mianem kryteriów definicyjnych. Druga metoda polega na zbieraniu informacji o interesującej nas rzeczywistości pedagogicznej czy też o określonej klasie zjawisk, które możemy uzyskać od ekspertów. A zatem powstałe w ten sposób kryteria nazywa się ocenami ekspertów. Zarówno pierwsze kryteria jak i drugie nazywa się kryteriami subiektywnymi. Natomiast powstanie tzw. kryteriów obiektywnych związane jest z trzecią metodą ich formułowania, to znaczy kryteria te powstają w wyniku ustalenia rodzaju i liczby wytworów, spełnienia apriorycznie wcześniej ustalonych wymagań programowych w badanej dziedzinie działalności szkolnej uczniów. Ostatnia z metod formułowania kryteriów jest wynikiem ustalenia statystycznych miar wymagań - najczęściej w jednostkach odchylenia standardowego. Stąd ten typ kryteriów nosi nazwę statystycznych. Scharakteryzujemy poszczególne kryteria tzn. kryteria subiektywne - definicyjne i oceny ekspertów, kryteria obiektywne oraz kryteria statystyczne.

Kryteria subiektywne (definicyjne) opierają się na sformułowanych wcześniej indywidualnych, subiektywnych definicjach teoretycznych i operacyjnych dotyczących badanych czynników procesu kształcenia. Na gruncie dydaktyki ogólnej i dydaktyk szczegółowych kryteria te znajdują zastosowanie przede wszystkim w fazie wstępnej poszukiwań badawczych. Ponieważ mają one charakter subiektywny, są wyrazem indywidualnego podejścia każdego z autorów do charakteryzowanego zjawiska pedagogicznego, to aby możliwie obiektywnie przyjąć lub sformułować własne kryteria należy dokonać analizy porównawczej prezentowanych przez poszczególnych autorów definicji teoretycznych i operacyjnych, pozwoli to ustalić zarówno cechy wspólne jak i różnicujące w obrębie dysygnatów składających się na treść definiowanego pojęcia. Natomiast kryteria subiektywne oparte na ocenach ekspertów znajdują zastosowanie w badaniach psycho- i socjometrycznych. W dydaktyce najprostszym przykładem tego typu kryteriów są oceny szkolne wyrażane w skali od 1 do 6. Mówiąc o ocenie ekspertów należy poczynić tu istotną uwagę, a mianowicie taką, że przed zastosowaniem kryteriów ekspertów konieczne jest ustalenie przy pomocy współczynnika W-Kendalla¹³ tzw. miary ocen ekspertów. Współczynnik ten pozwala interpretować zgodność ocen ekspertów w przedziale

[0;1], gdzie 0 - oznacza brak zgodności, a +1 - całkowitą zgodność. Zaznaczmy, że tylko w warunkach wysokiej zgodności można stosować kryteria ocen ekspertów.

Kryteria obiektywne ustalane a priori przed podjęciem badań opierają się na analizie czynności przewidzianych do opanowania przez uczniów w danej dziedzinie wiedzy. Kryteria te informują nas czy i w jakim zakresie zostały opanowane przez uczniów czynności wchodzące w skład nauczanych treści.

Kryteria obiektywne noszą również nazwę kryteriów bezwzględnych lub apriorycznych. Badania oparte na tych kryteriach wymagają zastosowania specjalnego typu pomiaru tzw. pomiaru sprawdzającego, pomiaru według ustalonych a priori kryteriów wymagań bez potrzeby uciekania się zarówno do badań empirycznych jak i założeń o istnieniu rozkładu wyników testowania¹⁴. Narzędziem tego pomiaru jest test sprawdzający dwójakiego rodzaju; jednostopniowy, który umożliwia pomiar i ocenę osiągnięć ucznia wg kryterium; jednostka spełnia lub nie spełnia wymagań bezwzględnych (np. programowych, apriorycznych z góry ustalonych) oraz test wielostopniowy w którym pomiar i ocenę osiągnięć jednostki ustala się wg kryteriów wymagań: pełnych, rozszerzonych, podstawowych oraz koniecznych. Główną zaletą pomiaru sprawdzającego jest wprowadzenie pojęcia nowej wartości edukacyjnej tzw. kompetencji, które można diagnozować, jak również z góry zakładać pewne minimum kompetencji w programach kształcenia. Konsekwencją takiego podejścia jest planowanie zmian nie tylko w ramach określonego materiału nauczania ale i w osobowości ucznia¹⁵. Nie ulega zatem wątpliwości, iż każda próba zastosowania kryteriów obiektywnych do pomiaru określonych właściwości procesu kształcenia powinna być poprzedzona dokładną analizą treści nauczanych czynności oraz możliwie precyzyjnym ustaleniem wymagań programowych.

Ostatnią grupą kryteriów są kryteria statystyczne (empiryczne). Ustala się je a posteriori tzn. po przeprowadzeniu badań przez porównanie wyników poszczególnych uczniów ze zbiorem wyników wszystkich badanych uczniów. Osiągnięcia te wyraża się w tzw. jednostkach odchylenia standardowego. Kryteria statystyczne znajdują zastosowanie głównie w pomiarze różnicującym, którego istotę stanowi pomiar wg określonych kryteriów i norm empirycznych. Kryteria i normy dla jednostki w tym pomiarze ustala się z "dołu" (a posteriori) po przeprowadzeniu badań empirycznych (np. testowaniu) na próbie reprezentatywnej z populacji generalnej badanych. Stąd nazwa tych kryteriów kryteria empiryczne (względne, statystyczne).

Reasumując można stwierdzić jednoznacznie, że konstruowanie, (formułowanie) odpowiednich kryteriów związane jest z przyjęciem określonego typu pomiaru.

To on determinuje ich dobór i metody ustalania. Jeżeli chcemy dokonywać pomiaru różnych zjawisk pedagogicznych, to musimy bezwzględnie oprzeć się na odpowiednich kryteriach. Wszelkie bowiem pomiary i ich porównywanie mają sens tylko wówczas, gdy posłużymy się wspólnymi dla nich kryteriami.

Przypisy:

- 1 F.Januszkiewicz, Cz.Kupisiewicz, Naukowe podstawy kształcenia. Doro-bek pedagogiki radzieckiej, Warszawa 1980, s.89
- 2 Słownik języka polskiego, red M.Szymczak, t. 1, Warszawa 1984, wyd. IV, s. 1065; Słownik wyrazów obcych, red J.Tokarski, Warszawa 1980, s. 403
- 3 Ibidem
- 4 Słownik matematyki i cybernetyki ekonomicznej, Warszawa 1974, s.91
- 5 J.K.Babański, O specyfice issledowania problem optymalizacji processa obuczenia, "Sowietskaja pedagogika" 1980, nr 12.
- 6 W.Strykowski, Miejsce technologii wśród nauk pedagogicznych,[W:] Dokąd zmierza technologia kształcenia, UAM Poznań 1993
- 7 J.K.Babański, O specyfice issledowania problem optymalizacji processa obuczenia, "Sowietskaja Pedagogika" 1980, nr 12
- 8 J.Gnitecki, Zarys metodologii badań w pedagogice empirycznej, Zielona Góra 1983, s.94
- 9 Przykładowo H.Muszyński procedurę sprowadzania ideału wychowania do coraz bardziej szczegółowych celów wychowania opiera kolejno na kryteriach analizy: merytorycznej, psychologicznej, dyspozycji osobowościowych, standardów rozwojowych oraz pożądanych form aktywności. H.Muszyński, Wstęp do metodologii pedagogiki, Warszawa 1971
- 10 C.S.Nosal, Systemowe ujęcie taksonomii celów nauczania. Technologia kształcenia, cz.VII, Poznań 1975
- 11 B.Niemierko, Planowa zmiana w uczniu jako osnowa dydaktyki - perspektywy pomiarowe, "Kwartalnik Pedagogiczny" 1983, nr 1; B.Niemierko, Pomiar sprawdzający w dydaktyce, Warszawa 1990; J.Nowik, Próba określenia minimum kompetencji matematycznej ucznia klasy czwartej, "Edukacja" 1983, nr 2; T.Patrzałek, O teście osiągnięć koniecznych, "Edukacja" 1983, nr 2
- 12 J.Gnitecki, Zarys metodologii badań w pedagogice empirycznej, Zielona Góra 1993, s.293 i dalsze
- 13 J.Brzeziński, Elementy metodologii badań psychologicznych, Warszawa 1980
- 14 B.Niemierko, K.Sujak-Lesz, Test sprawdzający wielostopniowy, "Kwartalnik Pedagogiczny" 1975 nr 1; B.Niemierko, Planowa zmiana w uczniu jako osnowa dydaktyki-perspektywy pomiarowe, "Kwartalnik Pedagogiczny" 1993, nr 1
- 15 B.Niemierko, Pomiar sprawdzający w dydaktyce, Warszawa 1990

Polecamy

Bolesław Niemierko

Pomiar wyników kształcenia zawodowego

Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr, Fundusz Współpracy. Warszawa 1997, s. 206

"Są powody, by podręcznik pomiaru wyników kształcenia zawodowego wniósł więcej niż tylko rekapitulację i uzawodowioną ilustrację dorobku ogólnej teorii i praktyki pomiaru dydaktycznego. Otóż narasta w edukacji przekonanie, że przyszłość oceniania osiągnięć uczniów leży w stosowaniu egzaminów praktycznych, (performance assessment), to jest zadań wymagających od ucznia uzyskania wyniku o pewnej użyteczności społecznej, w postaci wartościowego projektu działania, widocznego usprawnienia lub potrzebnego produktu materialnego." (z "Wprowadzenia")

mgr Wiktor Szyca

kierownik Oddziału Zamiejscowego KO w Łęborku

Innowacje pedagogiczne rozpoczęte w roku szkolnym 1997/98

Kolejność: * szkoła - placówka; * autor - zespół autorski innowacji; * wdrażający innowację - realizator (realizatorzy) - temat; * cel innowacji; * czas trwania.

1. SP w Czarnem: * Bożena Wróblewska, Marian Kreft, Marek Libera; * Bożena Wróblewska, Marian Kreft, Marek Libera - "Wdrażanie do informatyki w klasach VI-VIII. Rozszerzenie programu nauczania informatyki". * Wprowadzenie uczniów w zagadnienia związane z obsługą, wykorzystaniem i programowaniem komputerów, rozwijanie uzdolnień, umiejętności i zainteresowań komputerowych. Rozszerzenie kontaktu z informatyką. * 3 lata.

2. SP w Czarnem: * mgr Anna Kurmańska; * mgr Anna Kurmańska - "Klasa o profilu muzycznym. Rozszerzenie programu nauczania muzyki. Korelacja przedmiotu muzyki z pozostałymi przedmiotami nauczania". * Rozwijanie podstawowych predyspozycji uzdolnień, umiejętności i zainteresowań muzycznych dzieci. Rozszerzenie kontaktu z muzyką w formie różnorodnej działalności muzycznej. Zdobyć przez dzieci umiejętności śpiewu wielogłosowego, gra na instrumentach, czytanie i pisanie muzyki, znajomość kroku podstawowego wybranych tańców towarzyskich i narodowych. * 3 lata.

3. SP w Kępicach: * mgr Ewa Olszewska * mgr Ewa Olszewska, mgr Krystyna Łyszyk, mgr Anna Osmólska - "Kultura fizyczna - postawa, wychowanie, przyszłość". * Zainteresowanie, zachęcenie jak największej liczby uczniów do zadań w nowym zmodyfikowanym programie wychowania fizycznego, wszechstronny harmonijny rozwój organizmu, wielostronne wychowanie ruchowe, fachowo prowadzona terapia przez sport, kształtowanie nawyków prawidłowej postawy. * 3 lata.

4. SP w Kępicach: * mgr Jan Ginter * mgr Jan Ginter - "Matematyka z informatyką" (kl. VIIa) * Rozwijanie zainteresowań matematycznych i informatycznych, ukazanie praktycznych zastosowań komputera, wykorzystanie komputera do nauczania matematyki, ukazanie możliwości wykorzystania komputera do uczenia się matematyki i innych przedmiotów. * 2 lata.

5. SP w Krzemieniu gm. Czarne: * Bronisław Rocławski * Urszula Gierzej, "Glottodydaktyka - wychowanie językowe dzieci". * Szybsze opanowanie techniki czytania, wrażliwość ortograficzna, estetyczne pismo. * 3 lata

6. SP Nr 5 w Łęborku: * mgr inż. Roman Ziębicki; * mgr inż. Roman Ziębicki - "Rozwijanie zainteresowań przedmiotem matematyki oraz rozwijanie ścisłego dedukcyjnego rozumowania". * Opanowanie przez uczniów dokładności liczenia, poznanie i dalsze doskonalenie specyficznego języka matematycznego, samodzielne opanowanie nowych partii materiału - dochodzenie do własnych wniosków i pewnych uogólnień. * 1 rok.

7. SP Nr 7 w Łęborku: * mgr Irena Babczyszyn; * mgr Irena Babczyszyn - "Międzyprzedmiotowa ścieżka edukacji kulturowej - klasa turystyczno-regionalna". * Wzbogacenie programu nauczania o inne wartości poznawcze - rodzaje powiązań gospodarczo-

kulturowych. Zwracanie uwagi na wartości ze wspólnych projektów i wspólnych działań. Analizowanie i ocenianie możliwości turystycznych własnego i obcego regionu. Korzystanie z dóbr natury i kultury. * 1 rok

8. SP Nr 7 w Łęborku: * mgr Ferdynanda Byczuk; * mgr Ferdynanda Byczuk - "Program autorski z muzyki wprowadzający naukę gry na instrumentach klawiszowych". * Zapoznanie uczniów z zasadami obsługi syntetyzatorów i nauka gry oraz poszerzenie wiadomości z zakresu teorii muzyki i rozwijanie muzykalności uczniów, zamiłowania do muzyki i umiejętności czytania nut. * 1 rok.

9. SP Nr 7 w Łęborku: * mgr Bożena Maciejewska, Anita Krawczyk; * mgr Bożena Maciejewska i Anita Krawczyk - "Wprowadzenie klas konwersacji językowej z zastosowaniem zabaw". * Rozwijanie sprawności mówienia i wdrażania ucznia do poprawnej reakcji językowej w różnych sytuacjach życia codziennego. Umożliwienie spontanicznej reakcji językowej. * 1 rok.

10. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łęborku: * mgr Grażyna Nawrocka * mgr Grażyna Nawrocka, mgr L. Konda, mgr M. Dułak-Ziel, mgr B. Kaczorowska, mgr A. Szykut, I. Zegarło - "Rewalidacja dzieci i młodzieży niepełnosprawnej umysłowo elementami systemu rodzinkowego w warunkach internatu". * Rewalidacja w sferze emocji, społecznych zachowań i uczenia się. * 1 rok

11. SP w Maszewku: * mgr Anna Świdarska * mgr Anna Świdarska, Maria Kłos, Zofia Adameczyk - "Żywy teatr i gry dramatyczne na lekcjach w klasach I-III". * Rozwijanie ekspresji dziecięcej jako podstawy ogólnego kształtowania człowieka, a szczególnie kształcenie umiejętności komunikowania ludziom swoich myśli, uczuć i przeżyć. Lepsze poznanie przez dziecko świata zewnętrznego, wypowiadanie samego siebie itd. * 1 rok.

12. SP w Redkowicach: * Janina Korzeńska, Renata Mreńska * nauczycielki kl. I-III - "Integracja kształcenia i wychowania w klasach początkowych z wykorzystaniem rozkładów materiału opracowanego na zasadzie klozków tematycznych. * Poprawa efektywności kształcenia, uatrakcyjnienie zajęć szkolnych, uaktywnienie uczniów i rodziców, wdrażanie nawyku planowania pracy i systematycznej realizacji zamiarów, pogłębienie więzi nauczycielki z dziećmi. * 1 rok.

13. SP w Słusku: * mgr Iwona Wiśniewska * nauczyciele klas IV-VIII - "Program autorski z ekologii w klasach IV-VIII". * Zapoznanie z podstawowymi wiadomościami, metodami i technikami badawczymi obejmującymi zagadnienia z ekologii. Zdobyć umiejętności myślenia syntetycznego i analitycznego. Kształtowanie postawy poszanowania przyrody. Aktywne uczestnictwo w działalności na rzecz ochrony środowiska. * 5 lat.

14. SP Nr 2 w Słusku: * mgr Irena Bracka * mgr Irena Bracka i nauczyciele kl. I-III - "Edukacja zoologiczna prowadzona metodą ścieżki międzyprzedmiotowej pod hasłem: "Żyj z przyrodą w zgodzie". * Wdrażanie uczniów do ochrony zasobów przyrody dla człowieka poprzez prowadzenie obserwacji przyrodniczych, wycieczek krajoznawczo-turystycznych. * 1 rok.

15. SP Nr 2 w Słusku: * Anna Pakszys - "Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie postaw i umiejętności służących zdrowiu". * Wytrobienie właściwych postaw wśród dzieci i młodzieży wobec uzależnień, promowanie zdrowego stylu życia. * 1 rok.

16. SP Nr 6 w Słusku: * mgr Jolanta Słomian-Juszczak * mgr Jolanta Słomian-Juszczak - "Modyfikacja programu nauczania historii w kl. IV-VIII, poszerzenie treści nauczania o zagadnienia racjonalizmu". * Modyfikacja programowa z uwzględnieniem racjonalizmu przyczyni się do lepszego poznania środowiska ucznia

oraz do tego, że będzie on trafniej odczytywał, interpretował dzieje historyczne i zainteresuje się regionem, krajem sąsiednim. * 1 rok

17. SP Nr 7 w Słupsku: * mgr Teresa Drab; * mgr Teresa Drab - "Realizacja treści ekologiczno-środowiskowych w ramach autorskiego programu edukacji ekologicznej w kl. IV szkoły podstawowej"; * Kształcenie postawy aktywnego uczestnictwa w samodzielnym poznawaniu świata, odpowiedzialności i tolerancji dla innych, empatii oraz dostrzegania, że każdy jest w czymś dobry i coś potrafi lepiej od innych. * 1 rok.

18. SP Nr 9 w Słupsku: * praca zbiorowa, program zatwierdzony przez MEN * nauczyciele kl. I - "Błękitna Matematyka". * Kształtowanie prostych aktywności matematycznych, wstępne ukształtowanie rozumienia określonych programem elementarnych pojęć matematycznych na bazie samodzielnego badania świata, wyrobienie umiejętności posługiwania się językiem elementarnej matematyki, rozwijanie zdolności poznawczych, logicznego myślenia, kształtowanie wyobraźni matematycznej. * 1 rok.

19. SP Nr 14 w Słupsku: * mgr Ewa Chowaniec * mgr Ewa Chowaniec - Innowacja muzyczna z poszerzeniem działu "ekspresja ruchowa". * Kształtowanie prawidłowej postawy dziecka, przygotowanie do improwizacji, tworzenie układów ruchowych do muzyki instrumentalnej, uwrażliwienie na nastroje i uczucia w muzyce, zapewnienie harmonijnego rozwoju psychofizycznego. * 1 rok.

20. SP Nr 18 w Słupsku: * mgr Bogumiła Murawiejko, mgr Ewa Rudnicka-Baran; * mgr Bogumiła Murawiejko, mgr Ewa Rudnicka-Baran - "Edukacja ekologiczna na lekcjach biologii w kl. V szkoły podstawowej". * Wstępne, orientacyjne zapoznanie dzieci z zawodami z różnych dziedzin, stopniowe wprowadzenie uczniów w zagadnienia pracy zawodowej, rozbudzenie zainteresowań różnorodną działalnością ludzi, szczególnie zajęciami ludzi z najbliższego otoczenia, budzenie szacunku do wszystkich rodzajów pracy, itp. * 1 rok.

21. SP Nr 18 w Słupsku: * Halina Gągała; * Halina Gągała - "Rozwijanie zainteresowań historią miasta i regionu na zajęciach pozalekcyjnych w kl. III". * Wyposażenie uczniów w zasób wiedzy o historii i współczesności miasta i regionu, kształtowanie i podtrzymywanie świadomości lokalnej w powiązaniu z szerszą rzeczywistością państwową, wzbudzenie zainteresowania przeszłością "małej Ojczyzny", rozwijanie uczuć patriotycznych. * 1 rok.

22. SP Nr 18 w Słupsku: * mgr Teresa Gąsiorowska * mgr Teresa Gąsiorowska - "Matematyka inaczej - przystępna, zrozumiała i ciekawa". * Wprowadzenie oceny punktowej na lekcjach języka polskiego". * Motywacja uczniów do pracy samodzielnej, do zdobywania własnych matematycznych doświadczeń oraz umiejętności rozwiązywania problemów, wyrabianie umiejętności pracy w grupach, uczeń pozna elementy statystyki. * 1 rok.

23. I Społeczna SP STO w Słupsku: * Rada Pedagogiczna Szkoły * nauczyciele kl. I-III. * Diagnostyczno - opisowa ocena postępów edukacyjnych dzieci w klasie I-III". * Obiektywna ocena indywidualnych poczynąń każdego ucznia, korygowanie dotychczasowych poczynąń nauczyciela, stosowanie atrakcyjnych form i metod nauczania.

24. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Słupsku: * mgr Władysława Hanuszewicz; * mgr Władysława Hanuszewicz - "Integracja dzieci ze środowiskiem z elementami wychowania refleksyjnego. * Socjalizacja dzieci oraz wdrażanie ich do postaw refleksyjnych. * 2 lata.

25. SP Nr 3 w Ustce: * mgr Teresa Kamińska. * mgr Teresa Kamińska - "Ekologia i turystyka w kl. III". * Przekazanie wiedzy teoretycznej i praktycznej o turystyce przyjaznej środowisku, uczestnictwo w różnych formach działania w ramach wychowania ekologicznego opartego na przeżywaniu i własnych doświadczeniach, rozwijanie zainteresowania turystyką pieszą, zdobycie odznak OPT. * 30.05.98.

26. SP Nr 4 w Ustce: * mgr Bożena Świdwińska * mgr Bożena Świdwińska - "Nauczanie muzyki metodą Carla Orffa". * Zespołowe muzykowanie w koordynacji z formą śpiewania, uwrażliwienie na odbiór muzyki. * 5 lat.

27. LO w Ustce: * dr Krystyna Utzig * dr Krystyna Utzig - "Warsztaty psychologiczne" * Przekazanie uczniom niezbędnej wiedzy z zakresu psychologii i socjologii, kształtowanie umiejętności interpersonalnych. * 20.06.98.

28. LO w Ustce: * mgr Katarzyna Ozimek * mgr Katarzyna Ozimek - "Klasa FC". * Przygotowanie 30 - osobowej grupy do egzaminu First Certificate in English, przygotowanie grupy olimpijczyków, poszerzenie wiedzy o krajach angielskiego obszaru językowego. 8 30.04.2001

29. SP w Wicku: * mgr Andrzej Bładoszewski; * wychowawcy klas - konkurs na "Ucznia roku" i "Absolwenta roku". * Rozbudzenie aktywności dydaktycznej wśród uczniów najzdolniejszych, wdrażanie do systematyczności w zdobywaniu wiedzy i rozwijaniu zainteresowań, mobilizowanie do stosowania zdobytej wiedzy i umiejętności w reprezentowaniu szkoły w różnych dziedzinach życia. * 3 lata.

30. SP w Wicku: * wychowawcy klas IV-VIII; * wychowawcy klas IV-VIII - "Wprowadzenie miesięcznych dyżurów samorządowych prowadzonych przez poszczególne klasy". * Ulepszenie systemu wychowania przez wdrażanie do aktywności społecznej i współdecydowanie o życiu kulturalnym szkoły, wdrażanie do odpowiedzialności za podejmowane działania. * 3 lata

Zasady opracowywania planu nauczania szkoły prowadzącej innowację wdrożeniową (projekt MEN)

1. Podstawę opracowania planu nauczania stanowią:
 - 1) podstawy programowe obowiązkowych przedmiotów ogólnokształcących określone odrębnymi przepisami,
 - 2) ramowe plany nauczania określone w niniejszym załączniku.
2. Plan nauczania szkoły powinien być opracowany przynajmniej dla jednego etapu kształcenia i określać obowiązkowe przedmioty nauczania dla danej szkoły.
3. W planie nauczania należy uwzględnić nauczanie religii/etyki oraz języka ojczystego mniejszości narodowych, prowadzone przez szkołę na podstawie odrębnych przepisów.
4. Szkoła uzupełnia plan nauczania zajęciami pozalekcyjnymi, zgodnie z odrębnymi przepisami.
5. W planie nauczania można:
 - 1) wprowadzić inne - niż w ramowym planie nauczania - zintegrowanie edukacji szczegółowych (z zachowaniem ogólnych rozmiarów kształcenia humanistycznego, społecz-

nego, przyrodniczego i innych grup przedmiotowych) ustalonych w ramowym planie nauczania lub rozdzielić zintegrowany przedmiot na przedmioty szczegółowe,

2) wprowadzić dodatkowy przedmiot nauczania ponad tygodniową liczbę godzin obowiązkowych,

3) godziny będące w dyspozycji dyrektora szkoły przeznaczyć na:

a) rozszerzenie programów nauczania poszczególnych przedmiotów, przy czym rozszerzenie to powinno w szczególności obejmować dziedziny edukacyjne o charakterze międzyprzedmiotowym, np. edukacja ekologiczna, zdrowotna, medialna, filozoficzna,

b) realizację innych programów edukacyjnych, np. szkolnego programu zapobiegania narkomanii, kursu ukierunkowanego zawodowo, innych opracowywanych w miarę potrzeby środowiska lokalnego.

6. Profilowanie kształcenia w liceum ogólnokształcącym wprowadza się w klasie III. Ustalając profil kształcenia należy wskazać przedmioty realizowane według rozszerzonych programów nauczania.

7. Zasady określone w pkt. 6 stosuje się do średniej szkoły zawodowej z tym, że rozszerzone programy przedmiotów ogólnokształcących, niezbędnych dla danego zawodu lub profilu kształcenia zawodowego, można wprowadzić już od klasy I.

8. Zasady tworzenia oddziałów i grup nie ulegają zmianie.

Zasady oceniania uczniów w szkole publicznej prowadzącej innowację wdrożeniową (projekt MEN)

1. Szkoła prowadząca innowację wdrożeniową stosuje własny, wewnętrzny system oceniania uczniów.

2. Wewnętrzny system oceniania uczniów dotyczy bieżącego oceniania uczniów w trakcie roku szkolnego.

3. Wewnętrzny system oceniania uczniów umożliwia ocenę postępów w pracy ucznia. W tym celu powinien określać:

1) szczególne wymagania edukacyjne wynikające ze szkolnych programów nauczania,

2) sposoby i kryteria sprawdzania osiągnięć uczniów.

4. Wewnętrzny system oceniania ustala rada pedagogiczna na wniosek zespołów przedmiotowych, o których mowa w przepisach o ramowym statucie szkoły publicznej.

5. O przyjętym wewnętrznym systemie oceniania powiadamia się uczniów i rodziców.

6. Uczeń ma prawo do uzyskania uzasadnienia otrzymanej oceny. W uzasadnieniu nauczyciel wskazuje stopień spełnienia przez ucznia wymagań edukacyjnych oraz zastosowane kryteria.

7. W zakresie nie uregulowanym odmiennie stosuje się przepisy w sprawie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów w szkołach publicznych dla dzieci i młodzieży oraz przeprowadzania egzaminów sprawdzających i klasyfikacyjnych.

Badanie kompetencji absolwenta szkoły podstawowej zamiast egzaminu wstępnego do szkoły średniej (z materiału informacyjnego MEN na naradę kuratorów oświaty w sierpniu 1997r.)

Dotychczas wiele środowisk podejmowało rozmaite działania zmierzające do udoskonalenia oficjalnie obowiązującego systemu. Przyczyną jednoczącą te próby było i jest uzasadnione przeświadczenie o mankamentach oraz niedostosowaniu obowiązujących zasad przeprowadzania egzaminów do wymagań stawianych przez życie. Wnioski nadesłane z wielu kuratoriów świadczą o tym, że niebawem nie wystarczą już kosmetyczne zmiany. Dotyczy to w takim samym stopniu strony merytorycznej jaką stanowią treści i zakres tematyczny zadań egzaminacyjnych jak też rozwiązań prawno - organizacyjnych związanych z przebiegiem samych egzaminów. Szczególnie brak noweli rozporządzenia w sprawie warunków przyjmowania uczniów do szkół publicznych ogranicza kuratorów we wdrażaniu i weryfikowaniu dalej idących rozwiązań. Równocześnie zróżnicowany regionalnie, ale wyraźny wzrost aspiracji edukacyjnych dzieci i ich rodziców zmusza do poszerzenia skali ocen do wprowadzania pełnej, wyprzedzającej z odpowiednim dystansem czasowym, informacji dotyczącej zakresu sprawdzianów i kryteriów ich oceniania.

Fala wyżu demograficznego w grupie wiekowej odpowiadającej szkole średniej stwarza, do 2002-2004 roku, niepowtarzalną szansę likwidacji naszego zapóźnienia dotyczącego odsetek ludności z wyższym wykształceniem. Bezpośrednio motywuje to, między innymi, do wprowadzenia takich zmian w systemie oceny wiedzy i kompetencji absolwentów szkoły podstawowej, które skłoniłoby jak największą ich część do kontynuowania edukacji w pełnej szkole średniej, a następnie w szkole wyższej.

Trzeba jednak podkreślić, że działania zmierzające do zastąpienia dotychczasowych, selekcyjnych egzaminów wstępnych powszechnymi, obowiązkowymi sprawdzianami kompetencji stanowią pierwszy krok w przebudowie systemu i mają znacznie głębszy sens niż tylko dążenie do poprawy wskaźników. Główne cele planowanych zmian sprowadzają się do:

- doprowadzenia do porównywalności wyników pomiaru kompetencji uzyskiwanych przez uczniów na poszczególnych etapach edukacyjnych;
- stworzenia poprawnych warunków psychicznych i metodycznych związanych z kontrolą postępów, poprzez znane i przyjazne otoczenie oraz zewnętrzną, obiektywną ocenę;
- kreowania warunków do współodpowiedzialności za wyniki edukacyjne całych zespołów nauczających przez odchodzenie od kontroli jedynie w wybranych dyscyplinach naukowych;
- przeniesienia nacisku z warstwy informacyjnej na analizę i syntezę zjawisk w ich realnym kontekście i wymiarze;

- tworzenia warunków do pozytywnie motywującej samooceny oraz etapowe wskazywanie osiągnięć, predyspozycji i braków edukacyjnych;
- wzmocnienia mechanizmów diagnozujących pracę szkół oraz stymulujących współuczestnictwo rodziców w kontroli ich pracy.

Dlatego Departament Analiz i Prognoz Edukacyjnych rozpoczął już w roku szkolnym 1996/97 prace studyjne i przedsięwzięcia pilotujące, których celem jest opracowanie możliwych do zastosowania na masową skalę i w miarę skutecznych zmian w sposobie oceny efektywności nauczania na kolejnych etapach kształcenia. Poszukuje też takich metod oceniania i egzaminowania, które wyeksponują indywidualne predyspozycje każdego dziecka, ułatwiając trafny wybór drogi edukacyjnej, a tym samym przyszłej kariery zawodowej.

Ze względu na wcześniejsze doświadczenia, za wiodący region uznano województwo łódzkie. Tam bowiem od trzech lat doskonalona była forma powszechnego egzaminu dla wszystkich kandydatów do szkół ponadpodstawowych. Dopracowano się też odpowiednich zestawów narzędzi egzaminacyjnych i spójnego, czytelnego - a z biegiem lat i akceptowanego przez nauczycieli, rodziców i uczniów - systemu punktowej oceny z egzaminu. Praktyka dowiodła, że szkolne komisje egzaminacyjne nawet prestiżowych szkół średnich odstępowały stopniowo od organizowania dodatkowych form kontroli przyjmowanych kandydatów. Wśród uczniów utrwaliło się też przekonanie, że nawet do szkoły zasadniczej warto i należy zdawać taki egzamin, gdyż pozwala to w przypadku pozytywnego wyniku - wyrażonego wyższym rezultatem punktowym - zmienić, bez dodatkowych procedur, decyzję co do wyboru typu szkoły np. na liceum zawodowe, czy technikum. Szkoły podstawowe i ponadpodstawowe otrzymują jednocześnie w wyniku tak zorganizowanego sprawdzianu, szerszą i bogatszą niż w skali tradycyjnych ocen przedmiotowych informację o kompetencjach, tak absolwenta jak i kandydata.

W wyniku podsumowania doświadczeń z lat ubiegłych oraz wniosków związanych z doskonaleniem formuły egzaminu w innych województwach powstał projekt eksperymentu przygotowany dla uczniów klas ósmych szkół podstawowych, pt. "Badanie kompetencji absolwenta szkoły podstawowej - sprawdzian równoważny egzaminowi wstępnemu do szkół ponadpodstawowych". Z początkiem marca zyskał on aprobatę Ministra Mirosława Sawickiego. Równocześnie opiekę naukową nad badaniami powierzono Instytutowi Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego.

W ramach eksperymentu przeprowadzono szereg badań socjologicznych, którymi objęto wszystkich uczniów klas ósmych woj. łódzkiego oraz próbne grupy uczniów z Warszawy i województwa łódzkiego. Ankiety dotyczyły: rodziny ucznia, relacji szkoła - dom, opinii na temat formy egzaminu i testów. Użyto szerokiego pakietu uczniowskich testów psychologicznych. Analiza materiału badawczego pozwoli na precyzyjne interpretowanie wyników z uwzględnieniem poglądów uczniów i ich rodziców, warunków materialnych i aspiracji edukacyjnych. Instytut

Studiów Społecznych ocenił także wartość ewaluacyjną kart badania kompetencji.

Koncepcję nowego narzędzia - Karty badania kompetencji przedstawiono czterem grupom wybranych kuratorów, pozostawiając im decyzję co do ewentualnego udziału w programie i zakresu eksperymentu na ich terenie. W konsekwencji próbne badania przeprowadzono, na losowo wybranych grupach młodzieży klas ósmych; w warszawskiej Gminie Centrum (1890 dzieci z siedmiu dzielnic), w województwie łódzkim (895 dzieci), łódzkim (1179 dzieci), łódzkim (549). Pozwoliło to zaprezentować młodzieży i nauczycielom nowy sposób pomiaru kompetencji oraz system organizacji przyszłych egzaminów. Uzyskane podczas sprawdziania prac wnioski posłużyły udoskonaleniu testów dla województwa łódzkiego, a doświadczenia zdobyte podczas sprawdziania przy użyciu czytnika podniosły sprawność działania łódzkiej "Pracowni Pomiaru Kompetencji Ucznia" w czasie właściwych egzaminów. Wyniki testów przygotowane w "Pracowni" wraz z ich opracowaniem powróciły do szkół i uczniów w każdym z województw. W zestawieniu z wynikami egzaminów wstępnych przedstawiają unikalny materiał analityczny dla wszystkich ogniw zarządzania oświatą.

Równocześnie w kilku kuratoriach użyto tego samego narzędzia przygotowanego na poziomie klasy siódmej. I tak, w województwie łódzkim pomiarem kompetencji z języka polskiego i matematyki objęto grupę trzech klas wylosowanych szkół podstawowych, łódzkim 487 uczniów, łódzkim 1500, a w łódzkim taką samą próbą objęto 3941 uczniów. Kuratorium łódzkie zaproponowało wszystkim siódmoklasistom, tj. 7679 uczniom badanie kompetencji według opracowanych specjalnie dla tego poziomu testów. Zgromadzone w bazie danych wyniki pozwolą ocenić poziom wiedzy poszczególnym uczniom tak w przekroju przedmiotowym jak według tematyki poszczególnych pytań. Wyniki otrzymają wszyscy uczniowie i wspólnie z nauczycielami będą mogli lepiej przygotować się do kolejnej próby w czerwcu 1989r., gdyż wniosek o przeprowadzenie podobnego badania na poziomie klasy ósmej i na warunkach egzaminu do szkół ponadpodstawowych wpłynął do ministerstwa. Pracownicy kuratorium łódzkiego brali także udział w pełnym cyklu szkoleń związanych z nową formułą sprawdzianu przewidzianych dla nadzoru pedagogicznego, a także wizytowali wybrane szkoły w czasie egzaminów.

W dniach 9 i 10 czerwca br. 12 416 uczniów klas ósmych szkół podstawowych województwa łódzkiego przystąpiło do właściwego badania. Szczegółowe zasady przeprowadzenia sprawdzianu zawarte zostały w "Regulaminie przeprowadzania badania kompetencji absolwenta szkoły podstawowej".

"Karty badania kompetencji" z matematyki przygotowano jako testy zamknięte. Natomiast trzy pytania w karcie z języka polskiego miały charakter otwarty. Wyniki testu uczniowie przenosili na odpowiednio zakodowane - "Karty odpowiedzi". Sprawdzeniem pytań otwartych z języka polskiego zajmowała się, w oparciu o jednolite kryteria,

wspólna komisja rozlokowana w pięciu delegaturach. Do odczytu wyników z kart odpowiedzi i ich przenoszenia do komputerowej bazy danych użyto czytnika o dużej wydajności, co znakomicie skraca całą procedurę. Dane zgromadzone w bazie stanowiły podstawowy materiał i narzędzie do nadzorowania procedury egzaminacyjnej. Wyniki badania przesłane zostały następnie do szkół ponadpodstawowych wybranych przez uczniów, gdzie w oparciu o ilość zdobytych punktów szkolne komisje podejmowały stosowne decyzje.

Zbiornicze informacje o badaniach Instytut Studiów Społecznych i wyniki badania kompetencji w województwie wałbrzyskim jako równoważnych egzaminowi wstępnemu w nowej formule przedstawione zostaną w osobnych opracowaniach i zaprezentowane na specjalnych konferencjach. Bardzo interesującym uzupełnieniem tych materiałów są opracowania i propozycje konkretnych rozwiązań nadsyłane w kuratoriów, które przeprowadziły badania próbne. Przykładem są opracowania z kuratoriów krośnieńskiego i warszawskiego oraz wnioski i opinie metodyków z kuratorium tarnowskim. Osobną bogatą grupę materiałów stanowią opracowania kuratorium rzeszowskiego, na obszarze którego wszystkich kandydatów do szkół ponadpodstawowych objęto egzaminem z języka polskiego i matematyki poprzedzone próbnymi wiosennymi egzaminami w szkołach podstawowych oraz punktową skalą ocen z egzaminu.

Już obecnie można jednak stwierdzić, że ważnym i potrzebnym elementem nowego systemu promocji edukacyjnej należy uczynić, przeprowadzane z rocznym wyprzedzeniem, sprawdziany próbne. Ich funkcja powinna polegać nie tylko na "oswajaniu" uczniów z nowym narzędziem, ale również na wskazywaniu zawczasu - zarówno uczniom jak i zespołom nauczycieli - obszarów kompetencji, które należy pogłębić lub uzupełnić.

Badanie kompetencji uczniów klas siódmych w województwie śląskim

W dniach 5 i 6 czerwca 1997 roku na terenie województwa śląskiego, w ramach "eksperymentu wałbrzyskiego", odbyło się Badanie Kompetencji Uczniów Klas Siódmych.

Zasadniczym założeniem eksperymentu było stwierdzenie czy są możliwości wprowadzenia w woj. śląskim zmiany systemowej w zakresie egzaminowania do szkół ponadpodstawowych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na zagadnienia organizacyjne min. przygotowanie pomieszczeń w poszczególnych szkołach, ćwiczenia techniczne umiejętności kodowania, zaznaczania odpowiedzi.

Badaniom poddano wszystkich uczniów klas VII, którzy w dniach 5 i 6 czerwca 1997r. byli obecni w szkołach - bez względu na zalecenia poradni psychologiczno - pedagogicznej dotyczące obniżenia poziomu wymagań lub zakwalifikowania dziecka do kształcenia specjalnego.

Karty badań kompetencji z języka polskiego i matematyki przygotowane zostały przez Ośrodek Wałbrzyski. Do

odczytania wyników tych badań zastosowano specjalną technologię komputerową z użyciem czytnika optycznego.

Analizę statystyczną wyników badań wykonano w Pracowni Pomiaru Dydaktycznego w Słupsku. Jej przedmiot stanowiły analizy statystyczne wyników z języka polskiego i matematyki osiągniętych przez uczniów klas VII na szczelbłu województwa, gminy - miasta, szkoły, klasy. Ponadto poddano analizie statystycznej poszczególne zadania testowe wersji A i B z badanych przedmiotów w przykładowej klasie VII(...). W bieżącej pracy dydaktycznej szkoły szczególnie przydatna będzie analiza poszczególnych zadań testowych. Połączona z merytoryczną wiedzą nauczycieli, rzetelną pracą uczniów w przyszłości zaowocuje wyższymi kompetencjami badanych uczniów. (z *Wprowadzenia do raportu z badań kompetencji uczniów klas VII przygotowanego przez Pracownię Pomiaru Dydaktycznego w ODN w Słupsku*)

Narady szkoleniowe w sprawie badania kompetencji uczniów

W ODN w Słupsku we wrześniu 1997r. miały miejsce narady poświęcone przedyskutowaniu zagadnień związanych z badaniami kompetencji uczniów szkół podstawowych. Narady prowadziła Sławomira Szmielińska - wicekurator oświaty. Uczestniczyli w nich: p. Leszek Zabłocki z Departamentu Prognoz i Analiz MEN, p. Igor Mackiewicz - kurator oświaty, przedstawiciel Sejmiku Samorządowego, wizytatorzy kuratorium, konsultanci i doradcy z ODN, dyrektorzy szkół podstawowych (24.09) i ponadpodstawowych (23.09). Odrębne spotkanie szkoleniowe odbyło się z udziałem nauczycieli w szkole podstawowej nr 14 w Słupsku (25.09). Wszyscy uczestnicy narad otrzymali materiał przygotowany w Departamencie Analiz i Prognoz MEN dotyczący badania kompetencji absolwenta szkoły podstawowej oraz analizę badań kompetencji uczniów klas VII przygotowaną przez Pracownię Pomiaru Dydaktycznego w ODN w Słupsku.

Leszek Zabłocki przedstawił na każdej z narad obszernie uzasadnienie potrzeby badania kompetencji uczniów klas VIII. Egzamin wstępny do szkół średnich prowadzony w tej formie od 5 lat w województwie wałbrzyskim przynosi pozytywne efekty. Przede wszystkim zaakceptowało go 70% rodziców. Więcej niż kiedyś absolwentów klas VIII podejmuje dalszą naukę w liceach ogólnokształcących, w technikach i liceach technicznych. W tym kontekście ustosunkował się on do przeprowadzonego w czerwcu 1997 r. badań kompetencji uczniów klas VII w województwie śląskim. Uznał, że przedstawiona przez Pracownię Pomiaru Pedagogicznego w ODN analiza wyników z języka polskiego i z matematyki stanowi ciekawy materiał wyjściowy do dalszej pracy z uczniem.

Czesława Urbańska - st. wiz. w KO w Słupsku przedstawiła symulację danych statystycznych obrazujących faktyczną (minione 4 lata) i zakładaną (kolejne 4 lata od roku szkolnego 1997/98) sprawność kształcenia w szkołach średnich. We wnioskach stwierdziła, że jeśli nie nastąpią zmia-

ny w strukturze szkolnictwa i w sposobach kształcenia w naszym województwie maturę za 4 lata uzyska tylko 26% spośród absolwentów szkół podstawowych. Obliczenia symulacyjne potwierdzają potrzebę zastąpienia dotychczasowego egzaminu do szkół średnich badaniami kompetencji uczniów klas VIII i kwalifikowaniem ich na podstawie uzyskanych wyników do odpowiedniego typu szkoły ponadpodstawowej.

Bożena Żuk - kierownik Pracowni Pomiaru Dydaktycznego w ODN w Słupsku przedstawiła wnioski wynikające z analizy badania kompetencji uczniów klas VII w województwie słupskim. Test przygotowany przez Pracownię Pomiaru Kompetencji Ucznia w Wałbrzychu w dwóch wersjach A i B rozwiązywało z języka polskiego 7.696 uczniów oraz 7.457 z matematyki. Wielu uczniów uzyskało słabe wyniki ale w kilku szkołach zarówno miejskich jak i wiejskich uczniowie uzyskali maksymalną liczbę punktów. Poszczególne szkoły mogą zamówić szczegółową analizę wyników uzyskanych przez swoich uczniów lub też taką analizę przeprowadzić samodzielnie.

Wiktor Szyca - kierownik oddziału zamiejscowego KO w Łęborku przedstawił projekt regulaminu egzaminu do szkół średnich przeprowadzanego w formie badania kompetencji uczniów. W regulaminie przewidziano delegowanie do komisji egzaminacyjnej przy Kuratorze Oświaty i przy poszczególnych szkołach nauczycieli ze szkół średnich oraz rodziców uczniów klas VIII. Przewiduje się też, że badaniami kompetencji objęci powinni być wszyscy uczniowie łącznie z tymi, którzy mają uprawnienia do zwolnienia z egzaminu wstępnego lub mogą korzystać z innych preferencji (np. są laureatami konkursów przedmiotowych).

Leszek Zabłocki podsumowując naradę zaznaczył, że nawet jeśli MEN nie wyrazi zgody na przeprowadzenie eksperymentu egzaminacyjnego w województwie słupskim (tak jak w woj. wałbrzyskim) to egzamin taki można wprowadzić jako próbny, wykorzystując testy już opracowane.

Dyrektorzy szkół ponadpodstawowych odnieśli się pozytywnie do przedstawionych propozycji i analiz, natomiast dyrektorzy szkół podstawowych, niektórzy doradcy metodyczni i nauczyciele uczący w SP Nr 14 w Słupsku zgłosili w dyskusji wiele krytycznych uwag. (J.T.)

Informacja Instytutu Studiów Społecznych UW o przygotowaniu Ogólnopolskiego Testu Kompetencji Szkolnych stanowiącego ekwiwalent egzaminu wstępnego do szkół ponadpodstawowych

Naszym celem jest pomoc MEN w przygotowaniu obiektywnego (tzn. niezależnego od subiektywnych kryteriów osoby sprawdzającej) testu, który spełniałby oprócz funkcji selekcyjnej przede wszystkim funkcję informacyjną i motywującą. Aby to było możliwe wynik testu musi być znany przed momentem podjęcia decyzji do jakiej szkoły składa

papiery ósmoklasista a także musi istnieć możliwość poprawienia wyniku.

Co zostało zrobione?

W 1997r. kilka województw wzięło udział w eksperymencie na wielką skalę, mającym na celu między innymi zbadanie możliwości wprowadzenia nowej formy egzaminu kończącego szkołę podstawową. W sumie testy z języka polskiego i matematyki pisało prawie 18 tysięcy ósmoklasistów. Dodatkowo, w województwach: krośnieńskim, wałbrzyskim i warszawskim dzieci wypełniły różnego rodzaju uzupełniające ankiety. Po przeprowadzeniu wszystkich testów wyniki były kierowane do Wałbrzyska, gdzie zespół informatyków wyposażonych w nowoczesny, szybki skaner, był w stanie w przeciągu kilkunastu dni sprawdzić kilkadziesiąt tysięcy arkuszy odpowiedzi! Byłoby to niewykonalne bez użycia nowoczesnej techniki, nawet przy zaangażowaniu olbrzymiej liczby nauczycieli do sprawdzania testów i ew. wprowadzania wyników do komputera.

W województwie wałbrzyskim test był nie tylko eksperymentem, ale także egzaminem do szkoły średniej. Zawsze w sytuacji, gdzie waga się losy dzieci - a ta do takich należy - istnieje zwiększone ryzyko różnego rodzaju zniekształcenia wyników. Przyjęty sposób sprawdzania testów wyeliminował do minimum możliwość tego rodzaju przekłamań - zamiast często subiektywnych ocen dużej liczby nauczycieli, prace sprawdzane były przecież przez komputer przy zaangażowaniu bardzo niewielkiej liczby osób, nie mających właściwie wpływu na ostateczną ocenę. Wyniki przeprowadzonych w Krośnie, Warszawie i Wałbrzychu badań są jednoznaczne - zdecydowana większość uczniów z dużym zadowoleniem przyjęła nową formę egzaminacyjną. Także analiza ocen nauczycieli skłania do sądu, że jest to forma możliwa przez nich do zaakceptowania. TKS spełnia też postulat mówiący, że ta forma egzaminu powinna dawać szansę uczniom niedocenionym z różnych powodów przez szkołę, tzn. oczekiwaliśmy, że więcej powinno być uczniów ze słabymi ocenami otrzymujących dobre wyniki w teście niż uczniów z bardzo dobrymi ocenami, którzy słabo wypadali na egzaminie. Dane te nastrajają optymistycznie.

Co trzeba zrobić?

1. Jesteśmy jeszcze w trakcie analiz wyników, ale już dziś można powiedzieć, że w dalszym ciągu (por. tekst "Dlaczego ISS wspiera naukowo reformy edukacyjne?") 18% wariacji wyników testów (w tego typu analizach jest to bardzo dużo) wyjaśnione jest czynnikami społeczno - demograficznymi. Najsilniejszym predyktorem jest wykształcenie ojca. Dzięki współpracy Pracowni Wałbrzyskiej zebraliśmy ogromny materiał, który pozwoli nam na ustalenie najsilniejszych korelatów efektywności kształcenia - jednostką analizy są nie tylko indywidualne przypadki ale całe klasy i szkoły. Przewidujemy zakończenie analiz 1.10.97 - wtedy też dzięki współpracy z Kuratorium Warszawskim będziemy mogli określić wartość predykcyjną TKS dla tradycyjnego egzaminu wstępnego.

2. *Wypracować schemat organizacyjny, który*

pozwoliłoby na zwiększenie funkcji informacyjnej i motywacyjnej egzaminu.

Egzamin w Wałbrzychu (9.06.) był zbyt późno aby mógł w sposób znaczący wpłynąć na decyzję ósmoklasistów. O wiele bardziej motywujące byłoby przeprowadzenie pierwszej części egzaminu w styczniu, którego wynik stanowiłby 75% punktów, w czerwcu części drugiej z materiału ostatniego półrocza, co dawałoby 25% punktów. Wynik styczniowy dałby informacje o typie szkoły, o której może myśleć ósmoklasista. Uczeń też mógłby zdawać egzamin poprawkowy. Część druga powinna wzmocnić motywację do pracy w drugim półroczu.

3. *Pracować nad pulą pytań* - powinna być ona wielokrotnie większa niż liczba pytań egzaminacyjnych. Pozwoliłoby to na swobodne generowanie różnych zestawów. Sporo pytań w teście tegorocznym miało niezbyt dobre rozkłady odpowiedzi. Niestety o tym, czy pytanie jest dobre czy nie można zdecydować wyłącznie na podstawie analizy rozkładu odpowiedzi (czyli po fakcie). Zdecydowanie potrzebna jest w tym zakresie współpraca wszystkich ośrodków metodycznych z całego kraju.

4. *Pracować nad przygotowaniem uczniów* do wypełniania kart odpowiedzi. Aby arkusz odpowiedzi był sprawdzony przez komputer, musi mieć bardzo specyficzną formę - odpowiedzi nie można wpisywać, ale należy je zaznaczyć dokładnie zamalowując odpowiednie pola na karcie. Nie jest to łatwe - może to potwierdzić każdy, kto kiedykolwiek zetknął się z tą formą kart odpowiedzi. Wypełniające test dzieci nie były w tym roku odpowiednio przygotowane do nowej formy kart odpowiedzi, co mogło zaniżyć wyniki. Na typowej karcie bardzo łatwo jest też pomylić kolumny cyfr, co również dyskwalifikuje poszczególne odpowiedzi, a w przypadku, gdy pomyłka dotyczyła identyfikatora, może zdyskwalifikować cały test. Tylko 84% testów w Wałbrzychu nie miało żadnego znaku zapytania, którym skaner zaznaczał niemożność odczytania odpowiedzi lub też użycia długopisu. W danych analizowanych przez ISS zwykle występowało kilkadziesiąt pomyłek w samych identyfikatorach na każde 1000 osób badanych. Części z nich dałoby się uniknąć, stosując bardziej przejrzystą kartę odpowiedzi w porównaniu z tą wykorzystywaną w tegorocznych badaniach. Jednak zapewne największej części błędów można uniknąć osławając dzieci przed egzaminem z nową formą testów.

Wszystkie te wątpliwości nie zmieniają faktu, że wiele instytucji za granicą, a także w Polsce (np. Akademia Medyczna w Warszawie, serwis TOEFL), z powodzeniem wykorzystuje ją od wielu lat. Wszędzie tam obowiązują jednak dodatkowe reguły, zapewniające poprawność odczytywania testów przez komputer. Osoby wypełniające są dokładnie informowane o tym, co zrobić aby ich wyniki zostały prawidłowo odczytane. Bardzo ważnym elementem jest tu obowiązujące narzędzie do wypełniania kart odpowiedzi - czyli ołówek o odpowiedniej twardości. Niebagatelną rolę pełni także trening polegający na rozwiązywaniu testów z poprzednich lat.

Wprowadzenie do polskiego szkolnictwa nowej formy sprawdzania testów powinno zostać poprzedzone:

1. Przeszkoleniem nauczycieli.
2. Wprowadzeniem nauki rozwiązywania tego typu testów do programu nauczania co wiązać się powinno z dostarczeniem dzieciom na długo przed egzaminami próbnych testów, umożliwiających im przyzwyczajenie się do nowych kart odpowiedzi. Proponujemy aby we wrześniu ósmoklasiści rozwiązywali testy z zeszłego roku (nie wymaga to bowiem nakładów na druk testów).
3. Zaopatrzeniem wszystkich dzieci w jednakowe, standardowe ołówki, zapewniające każdemu taką samą szansę odczytania jego wyniku.

Jaka może być gminna oświata? Szkoła liderów

Od ludzi, którymi kierujesz, oczekuj tego, co najlepsze, zauważaj potrzeby drugiego człowieka, wysoko ustawiaj poprzeczkę doskonałości, stwórz środowisko, w którym niepowodzenie nie oznacza przegranej; jeśli ktoś zdąży tam, gdzie ty - dołącz do niego, wykorzystuj wzorce, by zachęcać do sukcesu, okazuj uznanie i chwał osiągnięcia, stosuj mieszankę wzmacniania pozytywnego i negatywnego, potrzebę współzawodnictwa wykorzystuj w sposób umiarkowany, nagradzaj współpracę, pozwalaj, by w grupie zdarzały się burze, staraj się własną motywację utrzymywać na wysokim poziomie - to nieliczne z kilkuset rad i podpowiedzi kierowanych przez pracowników Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku wobec liderów w ramach programu "Rozwój oświaty gminnej", podjętego przez słupską oświatę.

Polską edukację należy reformować, z tą opinią zgadzają się prawie wszyscy. Wiele próbuje wskazywać kierunki reform, z reguły jednak pomysły te wiążą się z koniecznością zwiększenia nakładów finansowych. To co decydująco gminnej oświaty proponuje ODN ukierunkowane jest na zreformowanie oświatowych decydentów, nie wiąże się więc z jakimś poważniejszym kosztem. Nie chodzi też wcale o to, by jednych dyrektorów zastępować innymi, "lepszymi". Wprost przeciwnie, tym, którzy są, trzeba pomóc, aby byli lepsi. W pierwszym tegorocznym kursie dla liderów oświaty gminnej uczestniczy niemała gromadka dyrektorów i nauczycieli z terenu całego województwa, od Czulchowa na południu, aż po Smołdzino i Wicko na północy województwa. Zaplanowany na 100 godzin

lekcyjnych kurs prowadzą Łucja Knop - wicedyrektor ODN i Maria Kozak - konsultant d/s kontaktów z samorządem lokalnym, które są edukatorami TERM. Obejmuje on wspólne sesje oraz rozbudowaną pracę własną "liderów". Kurs rozpoczęty we wrześniu, potrwa do początków listopada.

Organizatorzy duże znaczenie przykładają do popularnej już w sąsiednim województwie gdańskim edukacji regionalnej, notabene szeroko rozbudowanej u sąsiadów zza Odry. Edukacja regionalna buduje się przecież na wiedzy dziecka, na jego konkretnym świecie, stwarzając szanse właściwego, naturalnego rozwoju i umożliwiając bezpieczne przejście dziecka od lokalności do abstrakcyjnej - w sferze dziecięcej świadomości - ojczyzny. Usuwa tym samym dotychczas istniejącą tzw. próżnię socjologiczną na poziomie średnim (regionalnym) - niebezpieczną zarówno dla jednostki, jak i dla społeczeństwa. Praktyka wskazuje na duże perspektywy resocjalizacyjne edukacji regionalnej. Rozwijanie tożsamości, autonomii, aktywności i tolerancji prowadzi do kształtowania się jednostek dojrzałych. W Gdańsku, dzięki inicjatywom Zrzeszenia Kaszubsko - Pomorskiego działa już kilkanaście instytucji i organizacji, zajmujących się edukacją regionalną.

Wielkie znaczenie przywiązywane jest do działań innowacyjnych. Należy jednak do takich przedsięwzięć podchodzić po dokładnym skalkulowaniu plusów i minusów. Projekt musi być poddany "burzy mózgów", należy sobie uświadomić, do czego przyczyni się jego realizacja? W jaki sposób będzie on realizowany? Kto jest odpowiedzialny za jego realizację? Kto na nim skorzysta? W jakim czasie będzie realizowany i kiedy może przynieść rezultaty? Jakie zasoby są potrzebne do realizacji celu? oraz Jakie czynniki zewnętrzne są niezbędne dla powodzenia? Brak realnych założeń celu długofalowego, celu krótkofalowego, rezultatów, działań i nakładów dyskwalifikuje każdą innowację czy inne przedsięwzięcia. Powinni o tym pamiętać wszyscy szefowie, nie tylko liderzy oświatowi.

Niestety nie wszystkie gminy chcą mieć swoich "liderów". Można by wymienić sporo takich samorządów, które nie wydelegowały żadnego kandydata na "lidera". Widocznie u nich oświata jest już zreformowana i nie potrzebuje żadnych podpowiedzi.

mgr Elżbieta Wild
doradca metodyczny
nauczania początkowego

Realizacja Programu „Nowa Matura” (maj - październik 1997)

1. Podczas egzaminów dojrzałości w maju i w czerwcu stosowano w większości szkół średnich (ponad 80%) jednolite kryteria oceny prac pisemnych oraz wykorzystywano arkusze recenzji (ponad 50%). Opracowano też szkolne zestawy pytań (zadań) na egzamin ustny. Analizę wyników matury z języka polskiego, matematyki, historii, biologii, języków obcych (niemieckiego, angielskiego, rosyjskiego, francuskiego i łaciny) przedstawiła w obszernej broszurze st. wiz. w Kuratorium Oświaty mgr Czesława Urbańska - koordynator wojewódzki Zespołu Egzaminacyjno - Wdrożeniowego Programu „Nowa Matura”. Do analizy liczbowej dołączono treść zadań na egzamin pisemny oraz kryteria ich oceny. Z tabeli zbiorczej wynika, że do matury przystąpiło 98,0% absolwentów średnich szkół młodzieżowych (w tym 40 ubiegłorocznych) oraz 71,8% absolwentów szkół dla dorosłych (w tym 39 ubiegłorocznych). Maturę zdało w szkołach młodzieżowych 83,8 (2323) zdających, a w szkołach dla dorosłych 67,5% (4310 zdających). Do tego trzeba dodać odpowiednio - 206 + 68 uprawnionych do egzaminu poprawkowego. Z analizy ankiet wypełnionych przez przewodniczących komisji egzaminacyjnych wynika, że w niektórych szkołach kodowano prace pisemne. Z języka polskiego i z matematyki - 26%, z biologii - 26,5%, z historii - 20%, z języków obcych 31,6% - oraz poddawano prace oceniane skrajnie ocenie drugiego egzaminatora (ponad 60% szkół).

2. Kolejne seminarium regionalnego zespołu PNM w gdańskim CEN w dniu 19 czerwca 1997 roku poświęcone było maturze z matematyki - w wybranych krajach i w Polsce. Główną referentką była mgr Halina Nahorska - konsultant CEN w Gdańsku. Przedstawiła formy organizacyjne i scharakteryzowała zadania maturalne w szkołach z tzw. maturą międzynarodową. Matura jest w nich egzaminem zewnętrznym i obejmuje trzy poziomy. Na każde z kilkudziesięciu zadań określono czas na rozwiązanie i możliwą do uzyskania liczbę punktów. Matura trwa dwa dni. Następnie poinformowała, posługując się wykresami, o sposobie organizacji i wymaganiach wobec zdających maturę z matematyki w Australii (egzamin zewnętrzny, jednolity, na trzech poziomach), Holandii (egzamin zewnętrzny - wewnętrzny jednolity na dwóch poziomach - prace nie są kodowane, ale sprawdza je dwóch nauczycieli - uczyący oraz nauczyciel z innej szkoły), w Anglii (egzamin zewnętrzny na dwóch poziomach A i As, układ modułowy; na egzaminie ustnym można podnieść ocenę z egzaminu pisemnego). W Polsce dąży się do ograniczenia liczby zestawów zadań. Przeważa jednak opinia, iż powinien pozostać odrębny zestaw zadań dla klas o profilu matematyczno - fizycznym (tworzą „inny świat”, mają wyraziste zainteresowania). Wyrażna jest też tendencja do zwiększania liczby zadań prostych. Pojawiają się też dwa rodzaje testów - holistyczny i wielozadaniowy. Najczęstszą przyczyną wyboru matury z matematyki są projektowane studia. Wiedzę i umiejętności uczniowie zdobywają

samodzielnie, na zajęciach szkolnych, na kursach, korepetycjach (z badań wynika, że istnieje wtórny rynek nauczania „korepetycyjnego”). Podręczniki nie odgrywają większej roli, ważniejsze od nich są zbiory zadań. Uznać trzeba, że jest to zjawisko niekorzystne, gdyż uczniowie nabywają wprawy w rozwiązywaniu zadań, ale nie znają matematyki. Szczegółowej analizie poddano następnie wyniki matury próbnej z matematyki w województwie gdańskim. Zadanie na ocenę celującą rozwiązyali głównie uczniowie z klas o profilu matematyczno - fizycznym i ogólnym. Trudność polegała na tym, że było to zadanie tekstowe, a więc konieczna była także umiejętność czytania ze zrozumieniem! Wstępne wyniki matury „majowej” potwierdzają, że najwyższe oceny z matematyki uzyskują abiturienti z klas o profilu matematyczno - fizycznym (4,38), najslabsze absolwenci liceów zawodowych i szkół dla dorosłych.

Dokonując ewaluacji treści podanych przez referentów i zgłoszonych podczas dyskusji, profesor Bolesław Niemierko zwrócił uwagę, że prawdopodobnie rola będzie liczba zadań matematycznych, przy czym ok. 40% zestawu tworzyć będą zadania analityczne, a 60% - holistyczne. Wiąże się z tym konieczność doskonalenia metod i kryteriów oceny. Zarysowuje się też tendencja do tworzenia zestawu zadań przypominających układ fabularny. Nadal istnieje potrzeba lepszego dostosowywania zadań do programów i poziomów nauczania. Przy czym nie da się ocenić statystycznie zadań bez uwzględnienia „mocy różnicującej”. Profesor zaznaczył, że przy ustalaniu standardów edukacyjnych nie ma innej drogi jak negocjacja i interakcja, tj. ważni są ludzie i ważne są wyniki. Kończąc swą wypowiedź Profesor podziękował wszystkim „za pilne uczestniczenie w Seminarium”. Uznał, że zakończył się pewien cykl szkoleniowy. Zaproponował zainteresowanym kontynuowanie szkolenia „o pogłębionym charakterze” nad modelami i testowaniem.

Następnie odbyły się spotkania w grupach zespołów przedmiotowych. Zastanawiano się nad formami pracy w ramach zespołu regionalnego PNM w roku szkolnym 1997/98. Konsultanci w CEN w Gdańsku (liderzy PNM) zadeklarowali pomoc w organizacji szkoleń nauczycieli w poszczególnych województwach.

3. W pierwszym w roku szkolnym 1997/98 plenarnym zebraniu regionalnego zespołu PNM w dniu 9 października 1997 r., w gdańskim CEN uczestniczyli kuratorzy oświaty i dyrektorzy ośrodków doskonalenia - z Bydgoszczy, Gdańska, Elbląga, Słupska i Torunia. Do zespołu włączono liderów z dodatkowych przedmiotów - geografii, chemii, fizyki (z województwa słupskiego są to: mgr Alicja Talewska lider chemii, mgr Bogusława Łobocka - lider fizyki, mgr Dariusz Bownik - lider geografii). Zebranie prowadziła Irena Pancer - wicedyrektor CEN i przewodnicząca regionalnego zespołu egzaminacyjnego. Realizację PNM omawiali kolejno: Danuta Kledzik - kurator oświaty w Gdańsku i Barbara Przychodzień - konsultant w CEN i sekretarz zespołu. Z kolei profesor Bolesław Niemierko przedstawił niektóre wnioski z ewaluacji działań podejmowanych na rzecz realizacji PNM w ośmiu ośrodkach regionalnych w kraju. Jego zdaniem ośrodki regionalne pracują dość intensywnie.

Uznać można, że w dużym stopniu PNM dotarł już do nauczycieli i do uczniów. Świadczy o tym analiza ankiet wypełnianych przez nauczycieli. Przy czym poziom akceptacji jest różny w różnych ośrodkach. Zdecydowanie wyczekujący (brak zdecydowania) jest stosunek do PNM w Warszawie. Z drugiej strony niepokoi jednak zauważalne dążenie do unifikacji metodologicznej oraz tematów i zadań, zwłaszcza z języków obcych. Zdaniem Profesora trzeba więcej uwagi poświęcać standaryzowaniu zadań i testów na maturę wewnętrzną (szkolną); w niektórych przedmiotach trzeba różnicować zadania według poziomów: łatwiejszy, trudniejszy. Dwupoziomowość matury to kolejny trudny krok metodologiczny. Uczeń będzie w przyszłości mógł wybierać odpowiedni dla siebie i swoich aspiracji edukacyjnych poziom. Analiza tematów z języka polskiego i historii oraz zadań matematycznych - z matury próbnej i „majowej” - prowadzi do ciekawych wniosków. Prace pisemne z języka polskiego z ośrodka wrocławskiego, gdańskiego, poznańskiego i Łomży mają w większości charakter idealistyczny - kreatywny. Przeważa w nich problematyka literaturoznawcza, społeczno - moralna i psychologiczno - personalistyczna. Tematy preferowane w tych ośrodkach uwzględniają znaczenie literatury, rozważania o misji pisarza, zagadnienia buntu, wyobcowania, wartości bohatera literackiego itp. Prace pisemne z języka polskiego z ośrodków: katowickiego, warszawskiego, krakowskiego i łódzkiego mają w większości charakter realistyczno - opisowy. Ich problematyka dotyczy zagadnień egzystencjalnych, psychologiczno - personalistycznych, ogólnopoznawczych, emocjonalnych. Proponowane uczniom tematy uwzględniają życie miasta, losy rodziny, racje serca, a także sprawy codzienności, funkcje śmiechu i zagadnienie szczęścia. Analiza tematów z historii wskazuje, że przeważa nastawienie na opis dziejów i analizę przyczynowo - skutkową wydarzeń (Gdańsk, Kraków, Katowice), rozstrzyganie sporów (Kraków, Łomża, Warszawa, Poznań), dokonywanie syntezy (Łódź, Wrocław). Analiza zadań matematycznych pozwala wyodrębnić wyraźnie dwa modele - gdański i poznański (pięć kategorii różnicowania oceny odpowiada pięciu poziomom oceny wiedzy i umiejętności ucznia). Odrębnym zagadnieniem, na które zwrócił uwagę Bolesław Niemierko, jest poziom materiałów informacyjnych o programie NM, powstających w różnych ośrodkach. Uwzględniając zakres i sposób w jaki spełniają one cztery podstawowe swoje funkcje: motywacyjną, informacyjną, metodologiczną i metodyczną, można stwierdzić, że stosunkowo najlepsze są materiały publikowane przez ośrodki gdański i wrocławski, najmniej funkcjonalne zaś te publikowane w Łomży (jest w nich za dużo informacji powierzchownych). Odnosząc się do zagadnienia rzetelności oceniania prac pisemnych, profesor B. Niemierko stwierdził, że nauczyciele oceniają surowiej prace z matury próbnej, łagodniej zaś z matury regulaminowej (różnica jednego punktu). Jest to dodatkowy argument za wprowadzeniem matury zewnętrznej. Analiza oceniania tej samej pracy pisemnej przez kilku nauczycieli (test 9 sędziów) z wykorzystaniem jednolitych kryteriów i bez ich stosowania, wskazuje, że wypełni miarodajna jest ocena trzech ocenających. Profesor uważa, że potrójnej ocenie powinno się poddawać wszystkie prace, a nie tylko te najslabsze i najlepsze.

Irena Pancer poinformowała o formach wdrażania PNM w roku szkolnym 1997/98. Przygotowywane są kolejne informatory - ogólne i przedmiotowe. Jeden z nich „Przed maturą 1998. Prawie wszystko o eseju w szkole. Język polski.” Gdańsk 1997, s. 30 przekazano do poszczególnych kuratoriów. Inne znajdują się w fazie opracowywania. Wkrótce udostępniony będzie także kolejny report z prac zespołu krajowego PNM. Poszczególne zespoły przedmiotowe powinny włączyć się do zorganizowania próbnego egzaminu dojrzałości (6 i 7 marca 1998) oraz do przygotowania zadań i materiałów pomocniczych (kryteria i karta recenzji) do matury regulaminowej. Planuje się odbyć dwie sesje plenarne zespołu regionalnego - w lutym i w czerwcu oraz kilka spotkań zespołów przedmiotowych. W dniach 4 - 6 grudnia 1997 odbędzie się w Gdańsku ogólnopolskie seminarium matematyczne. Pod kierunkiem liderów holenderskich pracuje zespół wspomagający PNM w ramach programu SMART.

W drugiej części zebrania spotkano się w grupach : kuratorów oświaty, dyrektorów placówek doskonalenia, liderów przedmiotowych z poszczególnych województw. Podjęto ustalenia dotyczące matury próbnej i sposobu przygotowania materiałów informacyjnych dla nauczycieli, którzy zgłoszą swój udział w realizowaniu PNM.

4. 15 października 1997r. w ODN w Słupsku odbyło się pierwsze w tym roku szkolnym zebranie Wojewódzkiego Zespołu Egzaminacyjno - Wdrożeniowego PNM. Zebranie prowadziły wspólnie: Czesława Urbańska - koordynator Zespołu oraz Łucja Knop, której Kurator Oświaty powierzył, po rezygnacji Wandy Rychły, funkcję przewodniczącej Zespołu. Obecni byli liderzy przedmiotowi języka polskiego (Jan Tyborczyk), historii (Anna Meksuła), języków obcych (Maria Kozak), biologii (Beata Kozłowska), matematyki (Jerzy Paczkowski), chemii (Alicja Talewska), fizyki (Bogusława Łobocka), geografii (Dariusz Bownik). Wymieniono uwagi o spotkaniach w ramach zespołu regionalnego PNM w Gdańsku (9.10), przedyskutowano sprawy związane z organizacją matury próbnej (6 i 7 marca 1997r.) oraz egzaminu dojrzałości. Opowiedziano się za stosowaniem zestawów zadań wspólnych dla całego regionu (województwa: gdańskie, bydgoskie, elbląskie, słupskie i toruńskie) zarówno na maturze próbnej jak i regulaminowej. Opowiedziano się też za stosowaniem jednolitych kryteriów oceniania oraz ujednoliconych kart recenzji. Opinie liderów przedmiotowych przekazane zostaną przez Czesławę Urbańską dyrektorom szkół ponadpodstawowych podczas narady w dniu 28 października 1997 r. (J.T.)

Wskazówki dla dyrektorów placówek oświatowych do sporządzania charakterystyki zawodowej nauczycieli ubiegających się o stopnie specjalizacji zawodowej.

Podstawą charakterystyki pracy zawodowej nauczyciela jest analiza jego realizacji zadań przeprowadzona w oparciu o dane zawarte:

- * we wniosku i dokumentach złożonych przez nauczyciela,
- * w arkuszach spostrzeżeń i arkuszu oceny pracy nauczyciela,
- * protokołach rady pedagogicznej,
- * innych dokumentach świadczących o osiągnięciach nauczyciela.

Charakterystykę pracy zawodowej nauczyciela sporządza dyrektor. Przedmiotem opinii o pracy nauczyciela są jego osiągnięcia w zakresie realizowania procesu nauczania, działalności wychowawczo - opiekuńczej oraz doskonalenie własnej pracy. Aktualna opinia o pracy nauczyciela powinna mieć charakter zwięzły i konkretny, a nie zawierać stwierdzeń ogólnikowych.

Zawarta ocena wyników pracy i osiągnięć nauczyciela powinna uwzględniać różne dziedziny jego działalności np.:

1. W zakresie działalności dydaktycznej

- stosowane metody i środki dydaktyczne,
- stosowanie zróżnicowanych form kontroli i oceny pracy uczniów,
- zakres stosowania indywidualizacji pracy ucznia
- stopień przygotowania ucznia do samodzielnego korzystania ze zdobytej wiedzy (np. udział w konkursach, olimpiadach),
- uzyskiwane wyniki pracy dydaktycznej,
- liczbę i tematy przeprowadzonych lekcji "otwartych",
- liczbę i tematy opracowanych wzorcowych konspektów lekcji, zestawów ćwiczeń, testów i innych opracowań metodycznych.

2. W zakresie pracy wychowawczo-opiekuńczej:

- umiejętność kształtowania własnych postaw ucznia, rozbudzanie ich aktywności społecznej i przygotowanie do życia w społeczeństwie,
- umiejętność rozwijania osobowości ucznia, jego zainteresowań i zamiłowań,
- umiejętność współpracy z rodzicami i środowiskiem w zakresie prawidłowej organizacji procesu wychowania,
- udział w popularyzacji wiedzy pedagogicznej wśród rodziców,
- uzyskiwane wyniki w pracy wychowawczej.

3. W zakresie doskonalenia pracy własnej nauczyciela:

- znajomość literatury o pracy własnej nauczyciela oraz umiejętność wykorzystania tej wiedzy w celu usprawnienia procesu dydaktyczno-wychowawczego,
- udział w upowszechnianiu doświadczeń pedagogicznych,
- aktywność w działalności społecznej na rzecz środowiska.

4. Udział w pracach innych np.:

- liczbę praktyk studenckich,
- okres sprawowania opieki nad młodym nauczycielem,
- okres kierowania zespołem samokształceniowym,
- dyplomy, wyróżnienia, nagrody.

mgr Alicja Nykiel
konsultant d/s wychowania
i opieki wczesnoszkolnej

dr Maria Marchwicka
WSP w Słpsku

Parlamentarny Zespół do Spraw Dzieci

Z inicjatywy p. poseł Katarzyny Marii Piekarskiej - przewodniczącej Zespołu ds. Dzieci 28 kwietnia br. w Sejmie RP odbyła się konferencja pt. "Dziecko niepełnosprawne - jego prawa do rozwoju: szanse i bariery". Wzięli w niej udział przedstawiciele wielu organizacji pozarządowych reprezentujący interesy dzieci niepełnosprawnych, a także przedstawiciele środków masowej komunikacji. W mniejszej liczbie w konferencji uczestniczyli przedstawiciele placówek rządowych.

Wystąpienia przygotowane na konferencję omawiały kolejno sytuację dzieci upośledzonych umysłowo, niesłyszących, niewidomych i niepełnosprawnych ruchowo. Poprzedził ją referat poświęcony jakości życia rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym. W dyskusji przedstawiciele poszczególnych organizacji wskazywali na potrzebę specyficznego oddziaływania na każde dziecko ze względu na jego niepełnosprawność, nie negując zarazem potrzeby traktowania wielu problemów, jako wspólnych. Należy stwierdzić, że liczba dzieci niepełnosprawnych znacznie się zwiększyła. Aktualnie osiągnęła wskaźnik przewidywany na 2005 rok. Z danych GUS wynika, że dzieci niepełnosprawnych i chorych jest 7 milionów (statystyki te są niepewne).

Dość ciekawą koncepcją, choć przyjętą przez zebranych jako bardzo kontrowersyjną lansuje toruńska fundacja "Daj szansę". Mianowicie chodzi o "zawód matki profesjonalnej". Z jednej strony kiedy brakuje w pobliżu profesjonalnych placówek świadczących pomoc dzieciom niepełnosprawnym, oraz finansów na opłacenie specjalistów - inicjatywa zdaje się być kusząca ze względu na tańsze rozwiązanie dla budżetu państwa, dająca perspektywę rozwoju zawodowego matkom. Z drugiej strony rodzice winni spełniać inną rolę i dla swoich dzieci nie powinno być specjalistami, ale osobami zapewniającymi głównie miłość rodzicielską i bezpieczeństwo. Dom rodzinny ma inną rolę i zadanie, odbywają się w nim specyficzne procesy społeczne. Poza tym, istotnym jest fakt zróżnicowanego przygotowania zawodowego, a także zróżnicowanych predyspozycji rodziców do bycia specjalistą w zakresie pedagogiki, psychologii, czy socjologii.

Wszyscy prelegenci komplementowali rodziców dzieci niepełnosprawnych, oraz ich działania. Rodzice są gotowi aktywnie włączać się w pracę na rzecz dzieci, wnosząc nowe idee, tworząc nowe metody, nowe programy. Rodzice odpowiednio zorganizowani są w stanie wyrzucić presję na tworzenie właściwych rozwiązań prawnych, oraz realizację danych im z mocy aktów normatywnych możliwości. Rodzice wskazywali, że werbalizacje typu "jesteśmy sercem z wami, chcemy wam pomóc, realizujemy wobec was specjalne zadania" są więcej niż nieporozumieniem. Przecież w

odniesieniu do dzieci sprawnych takie zadania realizowane są w naturalny sposób przez różne placówki oświatowe czy służby zdrowia, dlaczego zatem ma być czymś szczególnym zapewnienie tych samych świadczeń dzieciom niepełnosprawnym - pytali rodzice.

Z pozytywnym oddźwiękiem spotkało się rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej z 30.01.1997 r. w sprawie zasad organizowania zajęć rewalidacyjno - wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim. Jest to nowe podejście do tej kategorii upośledzenia pozwalające na realizowanie wobec dziecka programów rewalidacji wynikających z potrzeb i możliwości, oraz położenia nacisku na przygotowanie go do radzenia sobie w codziennym życiu.

Uczestnicy spotkania podkreślali konieczność różnicowania wysokości zasiłku pielęgnacyjnego w zależności od stopnia i rodzaju inwalidztwa. Postulowano zdecydowanie, by w programach kształcenia nauczycieli, pedagogów, specjalistów w zakresie pracy socjalnej i resocjalizacji obligatoryjnie wprowadzić program pedagogiki specjalnej w odpowiednim wymiarze godzin z uwagi na potrzebę kształcenia integracyjnego. Zdarza się bowiem, że wyższe szkoły pedagogiczne w ramach posiadanej autonomii tworzenia programów studiów eliminują niegdyś obligatoryjny program wiedzy o niepełnosprawnych uznając tę kategorię populacji szkolnej jako wyłączonej ze szkół ogólnodostępnych. W związku z powyższym konieczne jest także dofinansowanie szkół, które podejmą kształcenie dzieci niepełnosprawnych - zarówno w zakresie wyposażenia tych szkół, jak i dodatkowej gratyfikacji dla nauczycieli.

Niepokojące jest zjawisko sporadycznej obecności młodzieży niepełnosprawnej w placówkach oświatowych ponadpodstawowych (zawodowych średnich i wyższych). Obserwuje się przypadki bezwzględnego eliminowania kandydatów do tych placówek na zasadzie żądania zaświadczeń lekarskich stwierdzających nienaganny stan zdrowia.

Konkretnym postulatem było zgłoszenie potrzeby opracowania skoordynowanego programu rządowego w odniesieniu do dzieci i młodzieży niepełnosprawnej, oraz powoływanie już na niższym szczeblu - gminy etatowego koordynatora ds. osób niepełnosprawnych (w tym dzieci i młodzieży). Sprawy poruszone na spotkaniu - szczególnie dla rodziców dzieci i młodzieży niepełnosprawnej nie są nowe, niemniej przy pełnej zgodzie co do konieczności zrównywania szans wszystkich podmiotów działalności oświatowej, konieczna jest konkretyzacja tych działań, co - mam nadzieję nastąpi w wyniku omawianego spotkania.

Europejskie Projekty Edukacyjne**Program COMENIUS - Krok po kroku****Krok 1 - Powołanie grupy roboczej w szkole**

1. Dyskusja o projekcie w Waszej szkole: * z dyrektorem szkoły; * z odpowiednimi radami, komitetami; * z innymi nauczycielami.
2. Wybranie grupy uczniów: * z określonej klasy lub różnych klas; * wiek uczniów; * proporcja chłopców i dziewcząt; * liczba uczestniczących uczniów.
3. Nawiązanie kontaktu z kilkoma grupami w szkołach w krajach Unii Europejskiej: * wykorzystanie istniejących już partnerskich powiązań między szkołami; * wykorzystanie partnerskich powiązań pomiędzy miastami, województwami, regionami; * projekty już funkcjonujące w programie COMENIUS; * prywatne kontakty pomiędzy nauczycielami w szkołach w różnych krajach.

Krok 2 - Wybranie tematu projektu

1. Wybór tematu przez Waszą grupę: * motywacja uczniów; * uczniowie mają swoje własne pomysły; * jeżeli jest to potrzebne: nauczyciel proponuje swoje własne pomysły; * każdy uczeń zapisuje trzy najbardziej interesujące tematy projektów; * głosowanie w celu wybrania trzech projektów, które najbardziej podobają się uczniom; * przygotowanie krótkich opisów wybranych projektów.
2. Tematy wybrane przez grupę partnerską: * taka sama procedura jak w Waszej grupie; * porównanie proponowanych tematów; * głosowanie w celu wyboru wspólnego tematu; * jeżeli nie ma zgody: ponowna dyskusja i podjęcie decyzji w obu grupach.
3. Sugestie dotyczące możliwych obszarów tematycznych: * życie codzienne; * specjalne tematy regionalne; * dziedzictwo kulturowe; * bieżące polityczne, ekonomiczne, ekologiczne tematy; * Europa i obywatele.

Krok 3 - Przyjęcie struktury projektu

1. Czas: * okres realizacji projektu; * okres pracy ciągłej
2. Powiązania: * z Twoimi lekcjami; * praca interdyscyplinarna; * działania poza programem nauczania.
3. Praca w małych zespołach: * przydział zakresu odpowiedzialności; * rozwijanie umiejętności przedstawiania wyników.
4. Określenie ról: * dla nauczyciela; * dla uczniów; * dla innych grup.
5. Włączenie do współpracy: * innych nauczycieli; * ekspertów, rodziców.
6. Język: * język ojczysty; * język uczniów w szkole partnerskiej; * język djczysty i język obcy.
7. Koszt: * planowanych wyjazdów w teren, wycieczek, itp.; * książek, kserokopii, zdjęć fotograficznych, itp.
8. Dokumentacja: * książki, magazyny, taśmy wideo, itp.

Krok 4 - Realizacja planu pracy

1. Niezależna praca w małych zespołach: * grupa spotyka się regularnie; * grupa przygotowuje własny harmonogram

pracy; * rozdział zadań wśród członków grupy; * zbieranie i selekcja zebranego materiału; * przygotowanie kwestionariuszy i przeprowadzenie wywiadów (jeśli jest to część projektu); * kontakt z małym zespołem w innym kraju.

2. Dyskusja w jednej ze szkół w trakcie realizacji projektu: * małe zespoły przedstawiają postępy swojej pracy; * "burza mózgów"; * wzajemna pomoc i wymiana pomysłów; * pomoc nauczyciela.
3. Prezentacja wyników w grupie szkolnej: * dyskusja nad wynikami małych grup; * sugestie do ulepszenia projektu.
4. Wymiana rezultatów pomiędzy szkołami partnerskimi: * porównanie i ewaluacja rezultatów; * prezentacja ogólnych rezultatów w Waszej szkole.

Krok 5 - Ewaluacja projektu

1. Projektowanie kwestionariusza: * przez grupę uczniów z jednego kraju; * przez zespół z dwóch lub wielu krajów; * przez współpracujących nauczycieli; * przez wszystkich razem.
2. Dyskusja i interpretacja wyników: * krytyka; * sugestie poprawy; * wypracowanie pomysłów na nowy projekt.

*Szczegółowe informacje o komponentach programu SOCRATES można uzyskać u koordynatorów edukacji europejskiej: * w Kuratorium Oświaty w Słupsku, tel. 426-041 w.39 u p. Izabelli Panasewicz, * w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Szczecińska 60a, tel. 435-472, u p. Doroty Werbińskiej.*

Instytut Filozofii WSP w Słupsku

Ogłasza nabór kandydatów na roczne (zaoczne) Podyplomowe Studium Wychowania dla Przyszłości na rok akademicki 1997/98 dla absolwentów studiów magisterskich i licencjackich. Studium przygotowuje do prowadzenia zajęć w zakresie: *ekologii, etyki, wychowania seksualnego, życia bez nałogów, zdrowego odżywiania; *komunikacji i rozwiązywania konfliktów w ramach lekcji wychowawczych; *lekcji przedmiotowych i ścieżkami między przedmiotowymi na poziomie szkoły podstawowej i średniej.

Wymagane dokumenty: podanie, kwestionariusz osobowy, dyplom ukończenia studiów należy składać do 30 sierpnia 1997r. na adres: Wyższa Szkoła Pedagogiczna, Wydział Humanistyczny, Instytut Filozofii, 76-200 Słupsk, ul. Arciszewskiego 22c, te. 42-72-21. **Oплата za studia:** 1.100 zł (550 zł za semestr). Nr konta: PBKS SA O/SŁUPSK 11001324-1010-2101-111-2 GR. PeKaO SA WSP SŁUPSK

„Doskonalenie Zarządzania Reformą Oświaty” - program PHARE-TERM

Jest to program finansowany z funduszy PHARE - bezzwrotnej pomocy Unii Europejskiej dla krajów Europy Środkowo-Wschodniej. Podstawowym celem programu jest wsparcie Ministerstwa Edukacji Międzynarodowej w pracach związanych z przygotowaniem reformy edukacji, zwłaszcza w dziedzinie zarządzania oświatą. Program TERM jest koordynowany przez Biuro Programu funkcjonujące w strukturze Fundacji Rozwoju Edukacji, pod nadzorem merytorycznym MEN-u. Program rozpoczął się 1 czerwca 1994 roku, a zakończy się w połowie roku 1997. W pracach TERM bezpośrednio uczestniczy ponad 3000 pracowników polskiej edukacji.

Program składa się z kilku projektów poświęconych różnym formom działań: *stworzeniu podstaw do funkcjonowania ogólnopolskiego systemu informacji edukacyjnej, przede wszystkim dzięki wyposażeniu 79 instytucji zarządzających oświatą w niezbędny sprzęt i oprogramowanie komputerowe, *wyposażeniu w nowoczesny sprzęt komputerowy, środki audiowizualne i materiały dydaktyczne: MEN, CODN w Warszawie i 15 wojewódzkich ośrodków specjalizujących się w doskonaleniu kierowniczej kadry oświatowej, oraz innych placówek oświatowych, *zorganizowaniu wielu aktywnych form doskonalenia zawodowego (w tym kursów językowych) dla około 1800 pracowników zatrudnionych w różnych instytucjach oświatowych i samorządowych: Ministerstwie Edukacji Narodowej, kuratoriach, szkołach wszystkich szczebli nauczania, ośrodkach doskonalenia nauczycieli i kierowniczej kadry oświatowej, samorządach terytorialnych, *przygotowaniu kadry 160 szkoleniowców, zwanych edukatorami, do prowadzenia zajęć z zakresu szeroko rozumianego doskonalenia umiejętności zarządzania oświatą oraz polskich specjalistów w dziedzinie ewaluacji, którzy będą szkolili następne kadry, *opracowaniu ponad 30 zestawów materiałów dydaktycznych i blisko 20 ekspertyz, *stworzeniu sieci stowarzyszeń zawodowych kadr zarządzających oświatą, *opracowaniu projektów związanych z: kształceniem zawodowym, systemem oceniania i egzaminów państwowych tzw. Nowa Matura, standardami początkowego kształcenia nauczycieli, finansowaniem szkół, *zakupieniu sprzętu komputerowego dla wielu instytucji oświatowych.

W ramach programu prowadzono doskonalenie zawodowe w zakresie: * komunikacji społecznej

organizacji, * kierowania zmianą, * kreatywnego rozwiązywania problemów, * ewaluacji, * rozwoju organizacyjnego szkoły, * kierowania szkołą i relacji szkoły z gminą, * mierzenia jakości pracy szkoły, * standardów edukacyjnych, * organizacji procesu doskonalenia i kierowania placówką doskonalenia nauczycieli, roli zawodowej wizytatora, stosowania środków audiowizualnych w doskonaleniu nauczycieli i kierowniczej kadry oświatowej.

Podczas trwania programu wypracowano liczne ekspertyzy; najistotniejsze dotyczyły: *finansowania szkół w Polsce (informacje w Departamencie Ekonomicznym Ministerstwa Edukacji Narodowej), *systemu akredytacji kolegów nauczycielskich (Departament Szkolnictwa Wyższego Ministerstwa Edukacji Narodowej), *opracowania standardów zawodowych oraz nowych programów kształcenia dla przedmiotów technicznych i zawodowych na szczeblu policealnym. Z pozostałymi ekspertyzami można się zapoznać w Pracowni Programów Kształcenia Zawodowego Instytutu Badań Edukacyjnych w Warszawie (tel. 22 632 02 21, fax: 22 632 18 95).

Sieć stowarzyszeń zawodowych utworzona w Programie TERM obejmuje stowarzyszenia zrzeszające: dyrektorów placówek oświatowych, pracowników administracji oświatowej, doradców i metodyków, edukatorów Programu TERM. Bank informacji o stowarzyszeniach działających w sieci Programu TERM znajduje się w: Instytucie Technologii Eksploatacji, ul. Pułaskiego 6/10, 26-600 Radom (tel./fax. 48 44 765).

Znaczenie ewaluacji jako procesu systematycznego zbierania danych na temat podejmowanych działań, ich analizy i interpretacji przy zwracaniu uwagi na aspekty i zagadnienia istotne dla stron zainteresowanych oceną jest coraz bardziej doceniane w polskiej edukacji. Informacji o książkach i artykułach na temat ewaluacji udzielają: Mirosława Cyłkowska - Nowak, Zakład Edukacji Akademii Medycznej w Poznaniu (tel. 61 47 47 58 w. 184, fax: 61 47 74 58) i Renata Sobolewska z Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji (tel. 22 622 37 06, fax: 22 622 37 08).

We wszystkich sprawach związanych z programem można kontaktować się z: *MEN (tel. 22 629 72 41, 22 628 04 61), *Fundacją Rozwoju Systemu Edukacji - Program TERM (tel. 22 622 37 06, 629 76 13, fax: 22 622 37 08), *Zespołem ds. Kadry Kierowniczej CODN w Warszawie (tel./fax: 22 621 30 31 w. 500), *15 ośrodkami szkoleniowymi, które brały udział w szkoleniach TERM.

Polsko - Niemiecka Współpraca Młodzieży (PNWM)

Co roku Polsko-Niemiecka Współpraca organizuje wspólnie z Międzynarodowym Domem Spotkań w Oświęcimiu seminaria dla polskich i niemieckich nauczycieli na terenie miejsc pamięci. Również w tym roku zapraszamy zainteresowane osoby na tego typu seminarium. Preferowane będą osoby mające doświadczenie w wymianie polsko-niemieckiej.

Andre Kielbik

Wspólne spotkanie i nauka w Oświęcimiu. Czy to możliwe?

Wspólnie organizowane przez MDSM i PNWM seminaria mają na celu omówienie podstawowych aspektów, możliwości i problemów polsko-niemieckiego spotkania uczniów w Oświęcimiu. Następujące punkty stanowią ramy programu: * poznanie obozów koncentracyjnych w Oświęcimiu i w Brzezince pod względem możliwości pedagogicznych, * przedstawienie różnych polskich i niemieckich punktów widzenia Oświęcimia, * możliwość nauki w miejscu pamięci Oświęcim - formułowanie wspólnych pedagogicznych celów, * wypracowanie metodycznych możliwości i przedstawienie nowych koncepcji dydaktycznych w pracy na terenie miejsc pamięci, * przedstawienie pracy pedagogicznej MDSM w Oświęcimiu i trybu działania PNWM. Seminarium jest skierowane do polskich i niemieckich nauczycieli, przeważnie do takich, którzy mają doświadczenie w wymianie polsko-niemieckiej. Wystąpienia oraz dyskusje tłumaczone będą na język polski i niemiecki.

Termin: 02-08.11.97, **miejsce:** Międzynarodowy Dom Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu, **koszty:** zakwaterowanie i wyżywienie w MDSM jest bezpłatne, uczestnicy sami pokrywają koszty podróży. **Zgłoszenia:** Osoby zainteresowane uczestnictwem w seminarium powinny zgłosić chęć udziału najpóźniej do 30 września 1997 w Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży w Warszawie. Osobom zainteresowanym zostanie przesłany szczegółowy program. **Zgłoszenie powinno zawierać:** * imię i nazwisko, * data urodzenia, * adres prywatny, * telefon prywatny, * miejsce pracy (adres), * telefon służbowy/fax służbowy, * niemiecka szkoła partnerska, * termin ostatniej wymiany.

Na wszystkie pytania związane z seminarium odpowiadają Susanne Orth w Międzynarodowym Domu Spotkań Młodzieży w Oświęcimiu oraz Andre Kielbik w Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży w Warszawie.

Polski Ośrodek ASSITEJ zaprasza zainteresowanych dramą

Polski Ośrodek ASSITEJ organizuje roczny kurs dla pedagogów dramy (220 godzin zajęć). Jego ukończenie będzie równoznaczne z uzyskaniem wykształcenia średniego specjalistycznego i przyznaniem uprawnień do samodzielnego prowadzenia warsztatów dramatycznych. Absolwenci kursu otrzymają dyplom Ministerstwa Kultury i Sztuki, wydany przez Centrum Animacji Kultury, zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dn. 12.10.1993r.

Warunki przyjęcia kandydatów:

- przekazanie do sekretariatu Teatru Lalka (Plac Defilad 1, 00-110 Warszawa, Pałac Kultury i Nauki), wypełnionej karty zgłoszenia wraz z dowodem wpłaty należności za egzamin wstępny (rozmowa kwalifikacyjna) w wysokości 30 zł, na trzy tygodnie przed wyznaczonym terminem,
- przedłożenie kserokopii dokumentu potwierdzającego ukończenie studiów wyższych z wynikiem co najmniej dobrym,
- przedstawienie zaświadczenia o ukończeniu co najmniej jednego kursu dramy,
- uzyskanie pozytywnej oceny z rozmowy kwalifikacyjnej (sprawdzenie umiejętności rozwiązywania problemów dydaktyczno - wychowawczych za pomocą dramy).

Informacje telefoniczne udzielane są pod numerami telefonów: 25 85 67 (+fax.), 42 00 91 i 12 54 68. Rozmowy kwalifikacyjne odbędą się pod koniec września 1997r.. Rozpoczęcie zajęć na kursie jest planowane w dniach 10-12 października 1997r. Jego uczestnicy wezmą udział w 9 sesjach wyjazdowych po trzy dni w tygodniu: piątek, sobota, niedziela, po 8 godz. zajęć dziennie. Wykłady i ćwiczenia będą prowadzone w ośrodku wypoczynkowym w Łucznicy m.in. przez Halinę Machulską, Krystynę Pankowską, Małgorzatę Kowalczyk, Annę Bargielską i Macieja Wojtyzkę.

Opłata za roczny kurs wynosi 2.000 zł. (w tym zawarty jest koszt wyżywienia i hotelu), przekazana jednorazowo lub w comiesięcznych ratach na konto: Polski Ośrodek ASSITEJ, 02 - 053 Warszawa, ul. M. Reja 9, PBK III O/Warszawa 111011024 - 3896 - 2700 -1 -18. Nauczyciele przyjęci na kurs otrzymują list intencyjny, który pomoże im w podejmowaniu starań o finansowanie opiekunów.

Uwaga: Karta zgłoszenia dostępna w ODN w Ślupsku

Halina Machulska
Prezes

Konferencja nt. "Nowe podręczniki do nauczania języków obcych w polskim systemie edukacyjnym"

W dniach 29-31 maja odbyła się w Pogorzeli W-wskiej zorganizowana przez CODN i Stowarzyszenie Nauczycieli Języka Rosyjskiego Konferencja na temat "Nowe podręczniki do nauczania języków obcych w polskim systemie edukacyjnym".

W konferencji udział wzięli germaniści i rusycyści z całej Polski. Wśród referatów bardzo dużym aplauzem uczestników cieszyły się referaty: dr Barbary Lipskiej-Gorczyca i dr Wojciecha Gorczyca "Od tekstu do tekstu", doc. dr Siergieja Chwatowa "Nowoje pokolenia wybrajet...uczebnik" oraz mgr Doroty Obidnik "Kryteria analizy języka w podręcznikach do nauczania języków obcych".

Konferencji towarzyszyła wystawa nowości na rynku księgarskim do nauki języka rosyjskiego i niemieckiego adresowanych do ucznia polskiego oraz materiałów pomocniczych dla nauczycieli, a także kaset audio i video.

W dyskusji nauczyciele dzielili się uwagami o nauczaniu języka rosyjskiego w oparciu o podręcznik "Ruskij jazyk po nowomu" oraz o nauczaniu języka niemieckiego w oparciu o podręcznik: Sowieso. Konferencja trwała 2 dni i zakończona została wnioskami dotyczącymi kryteriów dobrego podręcznika do nauki języka obcego w polskiej szkole. Zwrócono uwagę na to, że nowoczesny podręcznik powinien być przyjazny dla ucznia oraz spełniać funkcje: informacyjną, motywacyjną, transformacyjną i samokształceniową. Dużą zaletą podręcznika jest zamieszczenie autentycznych tekstów - programów, biletów, kart dań itd. Nowoczesny podręcznik musi także posiadać nowoczesnie opracowane materiały pomocnicze zarówno dla ucznia jak i dla nauczyciela. Ze szczególnym sprawozdaniem z konferencji nauczyciele języka rosyjskiego zostaną zapoznani na sierpniowych konferencjach metodycznych.

*mgr R. Franczak
doradca metodyczny j. rosyjskiego*

Polecamy:

Bożena Wojtasik, *Warsztat doradcy zawodu. Aspekty pedagogiczno - psychologiczne.*
Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1997r., s.202

"Słowo "warsztat" jest rozumiane nie tylko jako narzędzie i forma pracy, ale także jako cały kontekst edukacyjny, społeczny, gospodarczy, który określa pracę doradcy zawodu. (...) Dołączony do książki aneks zawiera: opis zawodu doradcy, kartę służącą nauczycielowi do określenia życzeń zawodowych uczniów, wzór życiorysu, ankietę wyboru zawodu, wskazówki dla rodziców oraz przykładowy zeszyt zawodowca".

Otwarcie pracowni symulacyjnej w ŚCKU w Słupsku (3.10.1997r.)

W Polsce działa 60 centrów i liczba ta stale rośnie. Powstały prywatne placówki państwowe utrzymywane przez samorządy. Większość to placówki państwowe utrzymywane z budżetu wojewody. Zadaniem Centrum Kształcenia Ustawicznego jest kształcenie, doksztalcenie i doskonalenie osób dorosłych w formach szkolnych i kursowych. W centrach działają też państwowe komisje nadające tytuły kwalifikacyjne oraz przeprowadzające egzaminy eksternistyczne od szkoły podstawowej po policealne studium zawodowe. Obok edukacji szkolnej dorosłych placówki prowadzą intensywną działalność kursową, z której dochody przeznacza się na zakup książek i wyposażenie w pomoce dydaktyczne.

Środkowopomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego w Słupsku funkcjonuje od października 1994r., pełną działalność statutową rozwinęło w 1995r. po otrzymaniu dodatkowych pomieszczeń do nauki. Słupskie Centrum przejęło zadania Wojewódzkiego Ośrodka Doksztalcenia Zawodowego i organizuje zajęcia z przedmiotów zawodowych dla młodocianych. W roku szkolnym 1995/96 odbyły się zajęcia dla 1900 uczniów w 83 grupach, w minionym roku -1980. Aktualnie w zajęciach uczestniczyć będzie 2059 młodocianych. W kształceniu młodocianych współpracujemy z placówkami makroregionu północno - zachodniego, w br. ŚCKU koordynuje edukację zawodową na tym terenie.

Kształcenie dorosłych w formach szkolnych rozpoczęto od 1995/96 r. w policealnym studium zawodowym (specjalność: obsługa ruchu turystycznego) oraz w liceum handlowym dla dorosłych po Zasadniczej Szkole Zawodowej (technik handlowiec).

W br. szkolnym Centrum prowadzi kształcenie dla 360 osób w 11 oddziałach w następujących specjalnościach: * administracja, * finanse i rachunkowość, * obsługa ruchu turystycznego, * ekonomika i organizacja handlu. W ciągu 3 lat działalności zorganizowano 46 kursów dla 1100 osób.

Tematyka kształcenia pozaszkolnego obejmowała: * kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu, * minimum sanitarne dla osób zatrudnionych w żywieniu zbiorowym, * bhp, p. poż., * zmiany w kodeksie pracy, * kursy przygotowujące do egzaminów na tytuły mistrzowskie, * j. obce.

W tym zakresie Centrum Kształcenia Ustawicznego współpracuje z zakładami pracy, organizacjami gospodarczymi, urzędami pracy. Komisja egzaminacyjna przy centrum nadała 300 tytułów kwalifikacyjnych głównie w zawodzie sprzedawca. Grupa 20 osób złożyła pomyślnie egzamin eksternistyczny z zakresu policealnego studium zawodowego w specjalności - finanse i rachunkowość.

Od kilku lat współpracujemy z placówkami edukacyjnymi w RFN i Danii. Efektem tej współpracy był udział naszych wykładowców i nauczycieli innych szkół w wielu interesujących kursach na temat: * funkcjonowanie

pracowni symulacyjnej, * zarządzanie firmą przy pomocy komputera, * zarządzanie jakością, * obsługa elektronicznych urządzeń (CNC), * nauka j. obcego. Nauczyciele przedmiotów zawodowych centrum uczestniczyli też w seminariach i warsztatach metodycznych za granicą.

Środkowopomorskie Centrum Kształcenia Ustawicznego prowadzi swą działalność w 2 obiektach: przy ul. Chopina i Szarych Szeregów. Dzięki środkom z Kuratorium Oświaty przeprowadziliśmy remont budynku przy ul. Szarych Szeregów uzyskując 9 sal lekcyjnych, bibliotekę, pomieszczenia rekreacyjne.

Inauguruje swą działalność pracownia symulacyjna, której wyposażenie ufundował p. Norbert Greger z Niemieckiego Związku Uniwersytetów Ludowych. Wyrażamy przekonanie, iż nasi słuchacze sprawdzą w niej wiadomości teoretyczne.

*mgr Bazyli Wolanik
dyrektor ŚCKU w Słupsku*

Odbывается w. ODN

W miesiącach od września do grudnia 1997r. w naszym Ośrodku prowadzone są następujące formy doskonalące:

Kursy:

- 60-godzinny kurs specjalny nt. "Wychowanie prorodzinne i seksualne"
- 68-godzinny kurs specjalny z zakresu wiedzy o życiu seksualnym człowieka
- 80-godzinny kurs problemowy nt. "Podstawy pomiaru dydaktycznego z zakresu konstruowania testów osiągnięć szkolnych"
- 100-godzinny kurs dla liderów oświaty gminnej
- II część kursu pomiaru dydaktycznego prowadzonego przez mgr Juliana Ochenduszke
- 90-godzinny kurs specjalny z zakresu gimnastyki korekcyjno - kompensacyjnej
- 40-godzinny kurs podstaw obsługi komputera

Warsztaty

- Metody aktywne w nauczaniu matematyki
- Eksperyment w nauczaniu fizyki
- Praktycznie o dysleksji
- Lektura utworów poetyckich w szkole podstawowej
- Agresja wśród dzieci i młodzieży
- Planowanie pracy nauczyciela w oparciu o podręcznik Piotra Kaji "Muzyka w klasach IV - VIII".

Pozostałe formy doskonalenia i kwalifikacyjne zostaną uruchomione po 15 października 1997r. tj. po upływie terminu składania zgłoszeń. Warunkiem rozpoczęcia danej formy jest skompletowanie grupy w liczbie od 25 do 30 osób.

*mgr Elżbieta Trojanowicz
konsultant d/s doskonalenia nauczycieli*

Doradcy metodyczni proponują

W październiku 1997

Konferencje metodyczne, zespoły samokształceniowe, warsztaty, konsultacje zespołowe: * dla nauczycieli wychowania przedszkolnego: 02.10., g. 14,00 w SP nr 4 w Lęborku - d. Przedszkole nr 4 - dla nauczycieli klas „0” i wychowania przedszkolnego z rejonu oddziału zamiejscowego KO w Lęborku; 18.10., g. 10,00 w Przedszkolu nr 7 w Słupsku - dla nauczycieli klas „0” i wychowania przedszkolnego z miasta i gminy Słupsk, gmin - Kobylnica, Darnica i Smołdzino (prowadząca mgr Alicja Pancerzyńska, temat: Inny styl pracy z rodzicami); * dla nauczycieli nauczania początkowego: 01.10., g. 15,00 w SP nr 15 w Słupsku dla przewodniczących zespołów metodycznych ze szkół w Charnowie, Gardnie Wielkiej, Głobinie, Postominie, Słupsku i Ustce (prowadząca mgr Elżbieta Wild, temat m. in. innowacje w r. szk. 1997/98); * dla nauczycieli języka polskiego: 20.10., g. 17,00 w SP nr 16 dla nauczycieli ze szkół podstawowych nr 4, 6, 14, 15, 16, 17, 18 w Słupsku oraz w gminach Kobylnica, Smołdzino, Darnica (prowadząca mgr Grażyna Ciechanowska, temat - prezentacja programu autorskiego Barbary Filiks); 23.10., g. 17,00 w SP nr 11 w Słupsku dla nauczycieli ze szkół podstawowych nr 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 11 w Słupsku (prowadząca mgr Grażyna Ciechanowska, temat j.w.); 13.10., g. 14,00 w SP w Debrznie dla nauczycieli ze szkół podstawowych w Debrznie, Strzeconie, Mysligoszczu, Starym Gronowie, Uniechowie (prowadząca mgr Krystyna Łuczycka, temat - Świadomość językowa a komunikacja literacka); 20.10., g. 14,00 w SP w Przechlewie dla nauczycieli ze szkół podstawowych w Przechlewie, Konarzynie, Nowej Wsi, Sapólnie (prowadząca mgr Krystyna Łuczycka, temat - j.w.); 21.10., g. 14,30 w SP nr 5 w Lęborku dla nauczycieli ze szkół podstawowych z rejonu lęborskiego (prowadząca mgr Elżbieta Baranowska, temat - O nowych lekturach w programie nauczania - „Słowa jak klucze”. Referuje dr M. Borawska); * dla nauczycieli matematyki: 02.10., g. 16,00 w SP nr 7 w Słupsku dla nauczycieli matematyki ze szkół podstawowych nr 5, 6, 7, 9, 16, 17, 18 w Słupsku oraz z Kobylnicy i z Dębicy Kaszubskiej (prowadząca mgr Bogusława Bykowska, temat - Podstawy programowe a program nauczania; Perspektywy zmian w systemie oświaty); 09.10., g. 15,00 w SP nr 1 w Ustce dla nauczycieli ze szkół podstawowych nr 1, 2, 3, 4, w Ustce oraz ze Smołdzina (prowadząca mgr Bogusława Bykowska, temat - j.w.); 16.10., g. 13,30, w SP w Tuchomiu dla nauczycieli ze szkół podstawowych z gminy Tuchomie, Lipnica, Borzytuchom, SP nr 3 i 5 w Bytowie (prowadząca mgr Bogusława Bykowska, temat - Lekcja koleżeńską w klasie IV prowadzona przez Danutę Bezhubka - „Cztery działania na liczbach naturalnych”); 20.10., g. 14,00 w SP nr 1 w Lęborku dla nauczycieli z rejonu lęborskiego i bytowskiego (prowadzi mgr Bogusława Bykowska, temat - Promocja podręcznika do klasy VII oraz zeszytu ćwiczeń dla uczniów klas IV - VI, połączona ze spotkaniem z autorem - P. Zarzyckim; warsztaty „Matematyczne konfabulacje”); * dla nauczycieli fizyki: 02.10., g. 15,00 w Instytucie Fizyki WSP w Słupsku - dla nauczycieli ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych z rejonu słupskiego oraz dla zainteresowanych ze szkół w województwie. Temat: „Eksperyment fizyczny wspomagany komputerowo” przedstawia prof. dr Luder z Niemiec oraz dr Z. Meger z WSP w Słupsku (organizują: mgr Zdzisław Szpiter i mgr Bogusława Łobocka); * dla nauczycieli muzyki: 24 - 26.10., g. 10,00 w Bursie Młodzieżowej w Ustce warsztaty „Formy planowania pracy z wykorzystaniem podręcznika repertuarowego „Muzyka dla klas IV - VIII” i przygotowanych do niego aneksów oraz podstaw programowych (prowadzą Halina Kołowska i Violetta Wójcik); * dla nauczycieli pedagogów szkolnych: 08.10., g. 15,00 w SP nr 1 w Bytowie dla pedagogów z PP-P i ze szkół w Bytowie (prowadzi mgr Walentyna Czarnik, temat - „Formy pomocy uczniom zagrożonym niedostosowaniem oraz uczniom z rodzin patologicznych stosowane w środowiskowym ognisku wychowawczym”); 22.10., g. 15,00 w SP nr 1 w Człuchowie dla pedagogów ze szkół podstawowych w Człuchowie, Debrznie, Czarnem (prowadzi: mgr Walentyna Czarnik, temat - „Formy współpracy pedagogów szkolnych z instytucjami wspierającymi: sądem, policją, MOPS, TPD”).

W listopadzie 1997 r.

Konsultacje metodyczne, zespoły samokształceniowe, warsztaty. * dla nauczycieli nauczania początkowego: 06.11., g. 14,30 w SP w Dębicy Kaszubskiej; 07.11., g. 13,00 w SP w Parchowie, 13.11., g. 14,00 w SP w Kołczygłowach nt.. Rozwiązywanie zadań metodą kruszenia (prowadząca mgr Irena Kołakowska); 14.11. w SP Nr 1 w Sławnie dla nauczycieli z gminy Sławno - nt.sprawy organizacji pracy - spotkanie z przewodniczącymi zespołów samokształceniowych (mgr Irena Kołakowska); 20.11., g.14,00 w SP w Borzytuchomiu; 21.11., g.15,00 w SP Nr 5 w Bytowie; 27.11.,

g. 15,00 w SP Nr 1 w Bytowie - dla nauczycieli z Niezabyszewa, Ząbinowie i Udorpią; 28.11..g. 15,00 w SP Nr 2 w Bytowie dla nauczycieli SP nr 2 i SP w Gostkowie; 4.12., g.15,00 w SP Nr 3 w Bytowie; 5.12., g. 15,00 w SP Nr 1 w Bytowie dla nauczycieli SP Nr 1, SP w Pomysku Wielkim, Rekowie i Piotowie; temat: Rozwiązywanie zadań metodą kruszenia (prowadząca mgr Irena Kołakowska); 05.11., g.13,00 w SP w Debrznie dla nauczycieli z gminy Debrzno; 06.11..g.14,00 w SP w Czarnem dla nauczycieli z gminy czarne; 13.11., g.13,00 w SP w Rzeczenicy - dla nauczycieli z gminy Rzeczenica; 19.11..g.14,00 w SP Nr 1 w Człuchowie; 20.11..g. 13,30 w SP w Wierzechowie Człuchowskim dla nauczycieli z gminy Człuchów; 26.11..g.14,00 w SP Nr 3 w Człuchowie; 27.11..g.13,30 w SP w Przechlewie dla nauczycieli z gminy Przechlewo i Konarzyny. Temat: Wybrane techniki Freineta w nauczaniu początkowym (prowadząca mgr Maria Lipska); 12.11..g.15,00 w SSP w Słupsku dla przewodniczących zespołów metodycznych ze szkół w Charnowie, Gardnie Wlk., Postominie, Słupsku, Ustce; 27.11..g. 15,00 w SP nr 15 dla nauczycieli z Jeżyc, Rogawicy, Grasina, Wrześcia, Włynkówka, Siemianic, Bierkowa, Redzikowa, Głobina, Redencina. Temat: Program nauczania B. i W. Śliwierskich; informacje o innowacjach; sprawy organizacyjne (prowadząca mgr Elżbieta Wild); 05.11..g. 13,30 w SP w Kobylnicy dla nauczycieli z gminy Kobylnica; 17.11..g.13,30 w SP w Kępicach dla nauczycieli z gminy Kępice; 24.11..g.15,00 w SP Nr 2 w Miastku dla nauczycieli z gminy Miastko, Koczała, Trzebielino. Temat: Realizacja wybranych form pracy na lekcjach muzyki (prowadząca mgr Zofia Wiecezorek); 13.11..g.14,00 w SP w Nowej Wsi Lęborskiej dla nauczycieli z terenu gminy; temat: Lekcja otwarta - drama w nauczaniu początkowym (prowadząca mgr Anna Skucha). * dla nauczycieli języka polskiego: 03.11..g. 14,00 w SP w Czarnem dla nauczycieli z Czarnego, Wyczech, Krzemieniewa; 10.11..g. 14,15 w SP w Gwieździnie dla nauczycieli z Gwieździna, Rzeczenicy, Międzyborza, Brzezia; 24.11, 14,00 w SP Nr 1 w Człuchowie dla nauczycieli z SP 1,3 w Człuchowie, w Stołecznie, Barkowie, Rychnowach, Polnicy, Wierzechowie, Biskupnicy, Bukowie. Tematy: Świadomość językowa a komunikacja. Interpunkcja na lekcjach j. polskiego (dr J. Kuźniar), regulamin konkursu j. polskiego (prowadząca mgr Krystyna Łuczycza), 05.11., g.13,00 w SP w Kępicach dla nauczycieli z terenu gminy; 12.11..g. 14,15 w SP w Postominie dla nauczycieli z terenu gminy; 19.11., g. 15,00 w SP w Dębicy Kaszubskiej dla nauczycieli z terenu gminy; 26.11..g.14,00 w SP Nr 2 w Sławnie dla nauczycieli z miasta i gminy Sławno. Tematy: Realizacja programu autorskiego Barbary Filiks. O ortografii inaczej. Nowe programy nauczania j. polskiego (prowadząca mgr Grażyna Ciechanowska); 04.11..g. 13,30 w SP w Czarnej Dąbrówce dla nauczycieli z terenu gminy; 20.11., g. 13,30 w SP w Wicku dla nauczycieli z gminy; 24.11..g. 13,30 w SP w Cewicach - dla nauczycieli z gminy; 25.11..g. 13,30 w SP w Potęgowie - dla nauczycieli z gminy Łupawa; 27.11..g. 13,30 w SP w Nowej Wsi Lęb. dla nauczycieli z gminy. Tematy: Standardy osiągnięć szkolnych. Badanie kompetencji ucznia w klasach VIII (prowadząca mgr Elżbieta Kisielińska - Baranowska); 18.11..g.16,00 w ZSE w Słupsku dla nauczycieli ze Słupska, Ustki, Sławna i Lęborka; temat: Analiza i interpretacja prozy przedstawi dr Anna Wiech (mgr Elżbieta Kisielińska - Baranowska). * dla nauczycieli matematyki: 27.11, g. 14,00 w SP w Kępicach dla nauczycieli z gminy Kępice; temat: Matematyka bliżej życia - jak budować zadania (prowadzący mgr Jerzy Paczkowski); 06.11..g. 14,00 w ZSZ w Bytowie dla nauczycieli z rejonu Bytowa i Miastka; 07.11..g. 8,50 - 13,00 w II LO w Słupsku dla nauczycieli o stażu do 2 lat; 15.11, g. 10,00 w LE w Słupsku dla nauczycieli LO, LZ i techników ze Słupska, Ustki, Sławna, Bytowa, Miastka i Lęborka; 20.11..g. 14,00 w SLO w Człuchowie dla nauczycieli z rejonu człuchowskiego; Tematy: Podstawy programowe a tematy edukacyjne. Problemy w nauczaniu matematyki w liceum

zawodowym. Rozkłady materiału. Metodyka nauczania in. (prowadzący mgr Jerzy Paczkowski). * dla nauczycieli języka rosyjskiego: 17.11..g.14,00 w Bibliotece Pedagogicznej w Miastku dla nauczycieli z gmin - Miastko, Kępice, Trzebielino, Koczała; 24.11..g.15,00 w ODN w Słupsku dla nauczycieli ze Słupska, Ustki, Sławna, Lęborka; tematy: Nauczanie skierowane na ucznia. Kryteria ocen szkolnych. Regulamin konkursu j. rosyjskiego; 24.11..g. 15,00 w ODN dla nauczycieli ze szkół ponadpodstawowych z całego województwa; Temat: Nauczanie skierowane na ucznia - warsztaty; * dla nauczycieli biologii: 13.11..g. 14,00 w SWP nr 5 w Bytowie dla nauczycieli z rejonu Bytów, Tematy: Konkurs biologiczny. Prowadzenie koła biologicznego; 17.11., g. 16,00 w ODN dla nauczycieli szkół średnich ze Słupska i Bytowa; 03.11..g.15,00 w ZSR w Lęborku dla nauczycieli ze szkół średnich z Lęborka; 24.11..g.14,00 w LO w Miastku dla nauczycieli ze szkół średnich z Miastka, Łodzi, Człuchowa, Warcina; tematy: Standardy osiągnięć. Pilotaż programu NM w klasach III (prowadząca mgr Beata Kozłowska); 14.11..g. 15,00 w ODN dla nauczycieli z rejonu Słupska, Tematy: Podręczniki do biologii - recenzje i wnioski. Metody sterowania płodnością - film; (prowadząca mgr Irena Czyż); * dla nauczycieli historii i wos: 03.11..g.14,00 w SP Nr 1 w Miastku dla nauczycieli z rejonu Miastko; 05.11..g. 14,00 w SP nr 1 w Lęborku; 06.11, g. 14,00 w SP nr 2 w Sławnie; 12.11., g. 16,00 w SP nr 6 w Słupsku; Tematy: Konkurs historyczny. Ewaluacja zajęć metodą samokontroli (prowadzący mgr Jerzy Liszewski); 06.11..g. 13,00 w I LO w Lęborku dla nauczycieli ze szkół średnich z Lęborka; 17.11..g. 14,00 w ZSM w Miastku dla nauczycieli ze szkół średnich z Miastka i Łodzi; 24.11..g. 16,00 w VLO w Słupsku dla nauczycieli ze szkół średnich w Słupsku, Ustce, Sławnie, Warcinie; tematy: Standardy wymagań egzaminacyjnych na maturze pisemnej. Konkursy o Piłsudskim i losach żołnierza polskiego (prowadząca mgr Anna Meksuła). * dla nauczycieli chemii: 19.11..g. 13,30 w SP Nr 1 w Człuchowie dla nauczycieli z rejonu człuchowskiego i gmin - Konarzyny, Przechlewo; 20.11..g. 13,30 w SP Nr 1 w Miastku dla nauczycieli ze szkół w Miastku i z gmin - Miastko, Kępice, Koczała, Trzebielino; 27.11..g.13,30 w SP Nr 3 w Bytowie dla nauczycieli z rejonu bytowskiego; tematy: Zadania w nauczaniu chemii. Eksperyment chemiczny w programie szkoły podstawowej (prowadząca mgr Marianna Rogala). * dla nauczycieli fizyki: 07.11, g. 15,30 w ZSZ Nr 1 w Słupsku dla nauczycieli ze szkół średnich Słupska, Sławna, Ustki, 12.11..g. 15,00 w LO w Miastku dla nauczycieli z Bytowa, Miastka, Łodzi, Warcina; 19.11..g.15,00 w ZSB w Lęborku dla nauczycieli z Lęborka; Tematy: Wymagania programowe a oceny szkolne. Środki audiowizualne na lekcjach fizyki * dla nauczycieli geografii: 13.11..g.14,00 w SP w Nowej Wsi Lęborskiej, temat: Lekcja pokazowa Marzeny Kos: Dziedzictwo kulturowe - Kaszubizacja, życie, gospodarka (prowadzi mgr Irena Babczyszyn) 17.11..g. 15,00 w LO w Człuchowie dla nauczycieli szkół z Człuchowa, Miastka, Bytowa, Czarnego; temat: Promocja podręcznika dla szkoły średniej autorstwa E. i W. Wilczyńskich; * dla nauczycieli wychowawców klas: 12.11.g. 15,00 w SP Nr 1 w Bytowie dla wychowawców klas IV z rejonu bytowskiego; Temat: Integracja i komunikacja w zespołach klasowych (prowadząca mgr Bożena Grabowska); * dla nauczycieli bibliotekarzy szkolnych: 03.11 w SP Nr 2 w Miastku dla nauczycieli z rejonu Miastko; 06.11..g. 15,00 w TR w Sławnie dla nauczycieli z miasta i gminy Sławno i gminy Postomino; 17.11..g.15,00 w LO w Człuchowie dla nauczycieli z rejonu Człuchów; 27.11..g. 16,00 w Technikum Ekonomicznym w Słupsku dla nauczycieli z miasta i gminy Ustka i gminy Kobylnica. Tematy: Podstawy programowe - edukacja czytelnika i informacyjna. Formy doskonalenia (prowadząca mgr Elżbieta Pliszka); 05.11..g. 15,00 w ZSZ w Bytowie dla nauczycieli z rejonu bytowskiego; 12.11.g. 15,00 w SP Nr 4 w Lęborku dla nauczycieli z rejonu lęborskiego; 19.11..g. 15,00 w SP Nr 6 w Słupsku dla nauczycieli ze Słupska, z gmin - Słupsk, Smołdzino, Dębica Kaszubska. Tematy: Podstawy programowe - edukacja czytelnika i informacyjna. Prezentacja warsztatu informacyjnego biblioteki ZSZ w Bytowie, SP Nr 4 w Lęborku i SP nr 6 w Słupsku (prowadząca mgr Maria Pietryka).

Zespół Koordynacyjny do badania kompetencji uczniów klas VII - VIII

W dniu 6 października 1997r. w Kuratorium Oświaty w Słupsku odbyło się spotkanie zespołu koordynacyjnego do przeprowadzenia badania kompetencji uczniów klas siódmych i ósmych szkół podstawowych. Zespół został powołany w czerwcu 1997r. przez wicekurator Sławomirę Szmielińską w składzie:

1. Witold Stech - dyrektor Wydziału Kształcenia Podstawowego i Wychowania Przedszkolnego
2. Zofia Daczkowska - dyrektor Wydziału Kształcenia Ponadpodstawowego Spec. Opieki i Edukacji Ustawicznej
3. Bożena Jurkiewicz - st. wizytator Kuratorium Oświaty
4. Mirosława Mikuś - st. wizytator Kuratorium Oświaty
5. Bożena Żuk - konsultant ODN, kierownik Pracowni Pomiaru Dydaktycznego
6. Wojciech Kleczkowski - st. wizytator Kuratorium Oświaty
7. Henryk Szyca - st. wizytator Kuratorium Oświaty
8. Wiktor Szyca - kierownik Oddziału Zamiejscowego KO w Lęborku
9. Bronisław Kisiel - dyrektor Szkoły Podstawowej Nr 3 w Słupsku

W trakcie spotkania ustalono szczegółowy harmonogram i podział zadań związanych z planowanymi badaniami w roku szkolnym 1997/98. Do realizacji tych zadań wyłoniono dwie grupy robocze:

I grupa pod kierownictwem Bożeny Żuk wykona wszystkie niezbędne czynności związane z przygotowaniem informatora - instrukcji dotyczącej badania kompetencji uczniów klas VII i VIII, oraz będzie ściśle współpracować z Ośrodkiem Doskonalenia Nauczycieli. Opracuje również wzór podania o przyjęcie do szkoły ponadpodstawowej. Informator należy opracować i wysłać w terminie do końca grudnia 1997r.

II grupa pod kierownictwem Wiktora Szycy przygotowuje kalendarz prac związanych z badaniem kompetencji i zadaniami w tym zakresie dla pracowników nadzoru pedagogicznego oraz dyrekcji szkół i przedstawicieli samorządów. Ponadto II. zespół odpowiedzialny jest za przeprowadzenie ankiety wśród uczniów kl. VIII po zakończeniu semestru dotyczącej wyników w nauce oraz zamierzeń związanych z wyborem szkoły. Zadania II grupy powinny być ustalone i przygotowane do końca października 1997r.

Ustalono również, że w Wydziale Kształcenia Ponadpodstawowego Spec. Opieki i Edukacji Ustawicznej opracowany zostanie (do końca lutego 1998r.) informator o szkołach ponadpodstawowych z kodami dla poszczególnych typów szkół oraz z podanymi dodatkowymi kryteriami przyjęć ustalonymi przez szkolne komisje rekrutacyjno - kwalifikacyjne, a także określeniem preferencji dla niektórych grup uczniów (grupy dyspanseryjne, laureaci olimpiad i konkursów). Za opracowanie i wykonanie Informatora odpowiedzialni są Z. Daczkowska i W. Szyca.

Problematykę dotyczącą kompetencji należy również zaplanować na posiedzeniu zespołów samokształceniowych dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Termin następnego spotkania zespołu koordynacyjnego ustalono na dzień 20 października 1997r.

mgr Bożena Żuk

kierownik Pracowni Diagnostyki i Pomiaru

Regionalny Ośrodek Multimediów w Gorzowie Wielkopolskim

7 października 1997r. odbyło się otwarcie Regionalnego Ośrodka Multimediów w Gorzowie Wlkp. W uroczystości tej uczestniczyli przedstawiciele 11 województw północno - zachodnich: szczecińskiego, koszalińskiego, pilskiego, bydgoskiego, toruńskiego, wrocławskiego, poznańskiego, konińskiego, leszczyńskiego, zielonogórskiego i słupskiego. Nasze województwo reprezentowali: Igor Mackiewicz - Kurator Oświaty, Mariola Łukasiuk - dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Pedagogicznej, Barbara Stakun i Zbigniew Murawski - pracownicy WBP, Łucja Knop - wicedyrektor Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, Grażyna Wieczorek - konsultant d/s informacji pedagogicznej i wydawnictw ODN, Dorota Iwanowicz - pracownik informacji pedagogicznej ODN.

Gości powitał mgr inż. Edward Janiszewski Kurator Oświaty w Gorzowie Wielkopolskim. Zaznaczył on, iż otwierany ROM jest jednym z 6 powołanych w Polsce Centrów Powszechnej Widoteki Edukacyjnej i powstał dzięki wspólnej inicjatywie: MEN, Telewizji Edukacyjnej, Kuratorium Oświaty i WOM-u. Następnie prelekcję na temat roli mediów we współczesnej szkole wygłosił prof. dr hab. Wacław Strykowski. Wszyscy Kuratorzy Oświaty otrzymali, w darze od MEN i Telewizji Edukacyjnej promocyjne pakiety multimedialne dla swoich placówek oświatowych.

W okolicznościowej broszurze, poświęconej nowoczesnym środkom masowego przekazu, przedstawione zostały główne zadania Regionalnego Ośrodka Multimediów w Gorzowie Wlkp. Są nimi: * zorganizowanie sieci Powszechnej Wideoteki Edukacyjnej obejmującej swym zasięgiem województwa północno - zachodnie; * stała współpraca z ośrodkami krajowymi i zagranicznymi produkującymi materiały i środki audiowizualne; * stworzenie systemu informacji multimedialnej dla nauczycieli; * prowadzenie zajęć warsztatowych przygotowujących do wykorzystania multimediów w procesie wdrażania nowych programów nauczania; * prowadzenie badań dotyczących zasięgu, popularności i przydatności w pracy nauczyciela programu telewizyjnego Telewizja Edukacyjna - audycji radiowych - Polskie Radio Edukacyjne BIS, pakietów multimedialnych wydanych przez MEN do użytku, podręczników stosowanych przez nauczycieli itp.; * zorganizowanie dystrybucji pakietów multimedialnych Powszechnej Wideoteki Edukacyjnej dla regionu."

Po uroczystym otwarciu ROM, którego dokonał dyrektor WOM, obejrzałszy nowoczesny i funkcjonalny warsztat pracy. Mieliśmy też okazję spotkać się i porozmawiać z pracownikami, wymienić spostrzeżenia i doświadczenia.

mgr Dorota Iwanowicz

Plan nadzoru pedagogicznego Wydziału Kształcenia Ponadpodstawowego Specjalnego i Opieki na r.szk. 1997/98

I. Tematyka wizytacji

1. Organizacja szkoły:

- akt założycielski szkoły a aktualny stopień organizacyjny szkół;
- statut szkoły i obowiązujące regulaminy, ich aktualizacja;
- obowiązujące plany i programy nauczania;
- arkusz organizacyjny szkoły, aneksy a stan faktyczny;
- podział kompetencji wśród kadry kierowniczej (zakres obowiązków, odpowiedzialności, uprawnień);
- obieg informacji w szkole;
- dyscyplina pracy (poprawność i przestrzeganie regulaminu pracy);
- bhp, ład, porządek, estetyka.

2. Planowanie pracy:

- roczny plan pracy szkoły i jego realizacja;
- tygodniowy rozkład zajęć lekcyjnych, jego zgodność z zasadami higieny pracy umysłowej uczniów i nauczycieli;
- przydziały czynności podstawowych i dodatkowych nauczycieli.

3. Nadzór pedagogiczny:

- plan nadzoru pedagogicznego i jego realizacja:
 - * harmonogram hospitacji
 - * zakres i tematyka planowanych badań (o których mowa w art. 33 ust. 1 pkt. 1 i 2 oraz ust. 2 ustawy o systemie oświaty; nie określa się ich w sposób szczegółowy - stworzono możliwość wykazania własnej inwencji w tym zakresie)
 - * tematyka i terminarz szkoleń rady pedagogicznej;
- podział obowiązków między poszczególnych członków kierownictwa;
- organizacja hospitacji, formy instruktażu pohospitacyjnego;
- dokumentowanie nadzoru pedagogicznego (dokumentacja hospitacji i badań oraz opracowania własne);
- przekazanie radzie pedagogicznej i radzie szkoły oraz organowi prowadzącemu ogólnych wniosków wynikających ze sprawowanego nadzoru (nie rzadziej niż dwa razy w roku szkolnym);
- dokonywanie oceny pracy nauczyciela, wykorzystanie materiałów badawczych do oceny pracy nauczycieli;
- formy opieki nad młodymi nauczycielami.

4. Praca rady pedagogicznej:

- problematyka posiedzeń rady pedagogicznej, zgodność realizacji z planem posiedzeń;
- dokumentacja posiedzeń rady - protokolarz:
 - * tryb podejmowania uchwały, forma zapisu,
 - * realizacja uchwały i wniosków, wynikających z art. 41 ustawy o systemie oświaty,
 - * sposób protokolowania posiedzeń;
- praca zespołów przedmiotowych.

5. Prowadzenie dokumentacji szkoły:

- dokumentacja pedagogiczna (arkusze ocen, dzienniki lecyjne, dokumentacja egzaminów);
- dokumentacja kancelaryjna (ewidencjonowanie korespondencji, prowadzenie archiwów, prowadzenie dokumentacji osobowej uczniów, przechowywanie świadectw i druków ścisłego zarachowania oraz pieczęci urzędowych);

- akta osobowe pracowników szkoły;
- dokumentacja administracyjna i księgowa szkoły.

6. Współpraca szkoły ze środowiskiem:

- forma i zakres współpracy z radą szkoły i radą rodziców, osiągnięcia;
- współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym (samorząd terytorialny, instytucje, zakłady pracy, samorządy mieszkańców), przykłady osiągnięć;
- podejmowanie inicjatywy na rzecz środowiska, współpraca z innymi placówkami oświatowymi - osiągnięcia.

7. Organizacja procesu dydaktycznego

- planowanie pracy dydaktycznej przez nauczycieli (rozkłady materiału nauczania i inne opracowania);
- stosowanie obowiązujących zasad oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów;
- efekty pracy dydaktycznej nauczycieli:
 - * wyniki konkursów przedmiotowych, artystycznych i sportowych,
 - * wyniki pomiarów dydaktycznych uczniów;
- innowacyjność w pracy dydaktycznej;
- tworzenie własnego warsztatu pracy przez nauczycieli;
- stan wyposażenia szkoły w środki dydaktyczne i ich wpływ na upogładowienie procesu dydaktycznego oraz efekty nauczania;
- rola biblioteki szkolnej w doskonaleniu zawodowym nauczycieli i w przygotowaniu im warsztatu pracy, pomoc uczniom w samokształceniu.

8. Kształcenie praktyczne:

- prowadzenie obowiązującej dokumentacji pedagogicznej;
- zgodność prowadzonych zajęć z projektem organizacyjnym;
- realizacja planu szkoleniowo - produkcyjnego w warsztatach szkolnych;
- spełnienie podstawowych warunków bhp w trakcie zajęć praktycznych.

9. Organizacja procesu wychowawczego:

- rozwiązywanie problemów wychowawczych przy pomocy rodziców, środowiska lokalnego i instytucji wspomagających;
- współpraca z samorządem uczniowskim oraz innymi przedstawicielami młodzieży;
- prowadzenie pracy wychowawczej w internacie, warunki socjalno - bytowe;
- osiągnięcia szkoły w zakresie:
 - * edukacji kulturalnej uczniów - dziedzictwa kulturowego w regionie,
 - * edukacji ekologicznej,
 - * wcielenia zasad "zdrowej szkoły";
- sukcesy samorządu uczniowskiego i innych organizacji młodzieżowych działających w szkole.

10. Organizacja działalności opiekuńczej:

- formy pomocy udzielanej uczniom w trudnej sytuacji materialnej;
- organizacja pracy świetlicy szkolnej;
- praca pedagoga szkolnego i wychowawców klas, pomoc uczniom zagrożonym demoralizacją, dzieciom z rodzin zastępczych, które weszły w konflikt z prawem;
- organizacja dyżurów międzylekcyjnych, troska i bezpieczeństwo uczniów.

11. Motywacyjny system pracy z kadrą nauczycielską i innymi pracownikami:

- funkcjonowanie regulaminu zwiększania wynagrodzenia zasadniczego;
- premiowanie pracowników nie będących nauczycielami;

- zasady podziału nagród w szkole;
- inne formy wyróżnień stosowane w szkole.

12. Współpraca z organem prowadzącym i sprawującym nadzór pedagogiczny:

- terminowość i jakość wykonywania obowiązków służbowych;
- terminowość i jakość sporządzania informacji, sprawozdań i innych pism;
- skargi, zażalenia (ich ilość i zasadność)
- realizacja zaleceń, uwag i wniosków wydawanych w toku nadzoru.

II. Wykaz wizytacji podsumowujących pracę szkół i placówek

*Kolejność: * szkoła lub placówka * termin * osoba prowadząca * uwagi o realizacji*

A. Licea ogólnokształcące

1. Zespół Szkół Ogólnokształcących w Miastku * X-XI.1997r. * mgr Czesława Urbańska
2. Prywatne Zaoczne LO dla Dorosłych w Sławnie (Z. Czapla) * XII.1997r. * mgr Izabella Panasewicz * Z. Czapla
3. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 1 w Łęborku * XII/I. 1998r. * mgr Czesława Urbańska
4. Prywatne LO dla Dorosłych w Ustce * III. 1998r. * mgr Izabella Panasewicz * P. Pawlak
5. Zespół Szkół Ogólnokształcących Nr 2 w Słupsku * I/ II.1998r. * termin może ulec przesunięciu (próba matura)

B. Szkoły zawodowe

1. Zespół Szkół Technicznych w Człuchowie * IX.1997r. * mgr Zbigniew Filimoniak
2. Zespół Szkół Mechanicznych w Miastku * X/XII.1997r. * mgr Zbigniew Filimoniak
3. Zespół Szkół Ekonomiczno - Rolniczych w Bytowie * XI.1997r. * mgr inż. Henryk Szyk
4. Zespół Szkół Rolniczych w Łęborku * XI.1997r. * mgr Izabella Panasewicz * w zakresie nauczania przedmiotów ogólnokształcących
5. Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku * XI.1997r. * mgr Izabella Panasewicz * w zakresie nauczania przedmiotów ogólnokształcących wg planu WRiGŻ Urz. Woj.
6. Zespół Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku * II.1998r. * mgr Zbigniew Filimoniak
7. Zespół Szkół Ekonomicznych w Słupsku * II.1998r. * mgr inż. Henryk Szyk
8. Zespół Szkół Mechanicznych w Łęborku * III.1998r. * mgr Zbigniew Filimoniak
9. Zespół Szkół Budowlanych w Łęborku * III. 1998r. * mgr inż. Henryk Szyk
10. Technikum Ochrony Środowiska w Słupsku * XI.1997r. * mgr inż. Henryk Szyk * szkoła w ZSRoln. w Słupsku - wizytacja w ZSRoln w XI.1997r. TOŚr. zaplanowano bezpośrednio przed lub po wizytacji prowadzonej przez Wydział Rolnictwa UW
11. Zespół Szkół Leśnych w Warcinie * 1997/98 * mgr inż. Henryk Szyk * wg harmonogramu NZLP - W-wa

C. Placówki kształcenia specjalnego

1. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Damnicy

- * X.1997r. * mgr Władysława Hanuszewicz
- 2. Ośrodek Szkolno - Wychowawczy dla Niesłyszących w Sławnie * XI-XII.1997r. * mgr Władysława Hanuszewicz
- 3. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Łęborku * III.1998r. * mgr Władysława Hanuszewicz
- 4. Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Debrznie * IV.1998r. * mgr Władysława Hanuszewicz
- 5. Specjalny Ośrodek Szkolno - Wychowawczy w Słupsku * V.1998r. * mgr Władysława Hanuszewicz * możliwość przesunięcia na jesień

D. Placówki opieki całkowitej

1. Pogotowie Opiekuńcze w Sławnie * I.1998r. * mgr Maria Harasimowicz
2. Dom Dziecka Nr 1 w Łęborku * III.1998r. * mgr Maria Harasimowicz
3. Dom Dziecka Nr 2 w Łęborku * IV.1998r. * mgr Maria Harasimowicz

E. Inne placówki

1. Młodzieżowy Dom Kultury w Łęborku * XI.1997r. * mgr Czesław Rzczkowski
2. Młodzieżowy Dom Kultury w Słupsku * IV.1998r. * mgr Czesław Rzczkowski
3. Bursa Szkolna w Ustce * V.1998r. * mgr Czesław Rzczkowski
4. Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku * XII.1997r. mgr Zbigniew Filimoniak

F. Placówki kształcenia ustawicznego

1. Zakład Szkolenia Zawodowego MGM Sławno * IX.1997r. * mgr Izabella Panasewicz
2. Zakład Szkolenia Zawodowego GMM Sławno * IX.1997r. * mgr Izabella Panasewicz
3. Studio PERFECT, ul. Modrzewskiego 4 w Słupsku * VI.1998r. * mgr Izabella Panasewicz
4. "LECTOR", ul. Wojska Polskiego w Słupsku * VI.1998r. * mgr Izabella Panasewicz

III. Bieżące badania i przeglądy - zakres i tematyka

Szkoły

1. Realizacja zaleceń powizytacyjnych.
2. Organizacja szkół. Planowanie pracy. Sprawowanie nadzoru pedagogicznego.
3. Praca rady pedagogicznej. Przestrzeganie zasad oceniania, klasyfikowania i promowania oraz przeprowadzania egzaminów klasyfikacyjnych i sprawdzających.
4. Ocena pracy dyrektorów szkół, w tym prace dydaktyczno - wychowawcze dyrektorów.
5. Analiza i ocena poziomu kształcenia zawodowego i praktycznego. Wdrażanie nowych dokumentacji programowych w zawodach, dla których zatwierdzono te dokumentacje. Stan realizacji dotychczasowych wdrożeń programowych. Egzaminy z przygotowania zawodowego i praktycznej nauki zawodu. Konkursy zawodoznawcze.
6. Stwarzanie warunków do wdrażania I etapu reformy oświatowej w szkołach:
 - a) doskonalenie zawodowe nauczycieli (udział w programie "Nowa Matura")
 - b) poprawa stanu technicznego i wyposażenie bazy dydaktycznej
 - c) prowadzenie pomiaru dydaktycznego (formy)

- d) działalność innowacyjna
- e) biblioteka jako warsztat pracy nauczyciela i ucznia.
7. Realizacja zarządzenia nr 29 MEN z dnia 30.XI.1991r. w sprawie zasad przeprowadzania egzaminów dojrzałości (skład komisji egzaminacyjnych, dokumentacja egzaminów, praca dyrekcji i nauczycieli), znajomość regulaminów przez uczniów, nauczycieli i rodziców.
8. Edukacja informatyczna. Ocena stanu wyposażenia szkół i placówek oświatowych w sprzęt komputerowy i oprogramowanie. Diagnoza przygotowania metodycznego i merytorycznego nauczycieli informatyki. Ocena stopnia wykorzystania sprzętu komputerowego w procesie nauczania różnych przedmiotów.
9. Funkcjonowanie szkolnych komisji rekrutacyjno - kwalifikacyjnych.
10. Realizacja zadań wychowawczych.
11. Demokracja w szkole w relacji nauczyciel - uczeń - rodzice (w kontekście spostrzeżeń rzecznika praw ucznia).
12. Formy pomocy psychologicznej dla młodzieży.

Placówki Opiekuńczo - Wychowawcze

1. Zapoznanie ze stanem i warunkami działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej.
2. Analiza i ocena sprawowanego nadzoru pedagogicznego przez dyrektorów. Poziom pracy dydaktyczno - wychowawczej dyrektorów - hospitacja.
3. Przygotowanie placówek do okresu jesienno - zimowego. Stan bazy. Zaopatrzenie dzieci i młodzieży w odzież i pomoce naukowe.
4. Sprawdzenie wykonania zaleceń powizytacyjnych.
5. Badanie problemu przygotowania młodzieży do usamodzielnienia się.
6. Kontrola działań profilaktyczno - kompensacyjnych i resocjalizacyjnych.
7. Lustracja warunków realizacji zadań statutowych.
8. Opieka nad rodzinami adopcyjnymi i zastępczymi.
9. Kontrola funkcjonowania placówek wypoczynku zimowego.
10. Kontrola gotowości placówek kolonijnych i obozów UNESCO do akcji letniej - kwalifikacja kadry. Kontrola placówek wypoczynku letniego.

Szkoły dla dorosłych. Kształcenie ustawiczne. Inne placówki (publiczne i niepubliczne)

1. Obserwacja przebiegu egzaminów semestralnych w szkole zaocznej.
2. Analiza dokumentacji przebiegu nauczania. Przebieg egzaminu dojrzałości.
3. Obserwacja sposobu sprawowania nadzoru nad działalnością kursową przez dyrekcję ODN; * nad filiami - Pedagogiczne Biblioteki Wojewódzkie
4. Nadzór nad dyrektorami placówek - ocena. Metody pracy z dorosłym słuchaczem w szkole zaocznej.
5. Analiza pracy placówki - Państwowe Komisje Egzaminacyjne - do egzaminów na tytuły kwalifikacyjne, do egzaminów eksternistycznych,
6. Bieżąca kontrola placówek nowo powstających.

mgr Zofia Dackowska
Dyrektor Wydziału Kształcenia
Ponadpodstawowego i Opieki

Zajęcia pokazowe dla nauczycieli z Litwy w Przedszkolu Nr 19 w Słupsku

Dnia 17.07.1997r. w Miejskim Przedszkolu Nr 19 w Słupsku odbyło się spotkanie z grupą nauczycieli wychowania przedszkolnego i nauczania początkowego z Wileńszczyzny - uczestników kursu metodycznego zorganizowanego przez WSP w Słupsku.

Tematem spotkania było zapoznanie nauczycieli z zasadami organizacyjnymi przedszkola, które przedstawiła dyrektor placówki mgr Mirosława Mazurkiewicz. Nauczycielka mgr Alina Rabowska przeprowadziła zajęcia pokazowe, które miały na celu prezentację najnowszych metod i form pracy z dziećmi.

Spotkanie zakończono wspólną wymianą doświadczeń dotyczących pracy z wychowankami oraz omówieniem znaczenia rangi zawodu nauczyciela w kształtowaniu osobowości dzieci w wieku przedszkolnym.

mgr Mirosława Mazurkiewicz

Kierownik kursu metodycznego dr Daniela Podlaska przekazała na ręce naczelnika Wydziału Oświaty Urzędu Miejskiego w Słupsku podziękowania za przygotowanie zajęć i prezentację placówki. Pobyt polskich nauczycieli z Wileńszczyzny w Przedszkolu Nr 19 odnotował "Kurier Wileński" w numerze z 4 września br.

Warsztaty dla nauczycieli wychowania przedszkolnego

Dnia 3.10.1997r. z inicjatywy dyrektora Miejskiego Przedszkola Nr 19 w Słupsku na terenie placówki odbyły się warsztaty dla nauczycieli wychowania przedszkolnego, prowadzone przez konsultanta metodycznego edukacji wczesnoszkolnej p. Reginę Przyborowską - Wynimko.

Tematem warsztatów była prezentacja opracowania metodycznego wspomagającego nauczyciela wychowania przedszkolnego w rozwijaniu aktywności ruchowej u dzieci pt. "Gimnastyka z muzyką - Rytm" autorstwa Reginy Przyborowskiej - Wynimko.

Naczelną metodą przedstawionej propozycji metodycznej jest metoda czynna oparta na zorganizowaniu aktywnego udziału dziecka w zajęciach. Służy ona prowokowaniu do działania, opartego o formę aktywności ruchowej, która jest w tym przypadku dominująca, jak też i umysłowa, która przejawia się w każdej działalności dziecka.

Zaproponowana przez autorkę aktywność ruchowa rozwija się poprzez zastosowanie metody twórczej i odtwórczej. Odtwórczej, gdyż szereg ćwiczeń opartych jest o zabawę naśladowczą. Metoda twórcza zaś polega na eksperymentowaniu, odkrywaniu jak i zdobywaniu doświadczeń psychomotorycznych.

Proponowane ćwiczenia rozwijają takie właściwości psychiczne jak: poczucie własnej wartości, komunikowanie się - szczególnie w tym przypadku niewerbalne. W ćwiczeniach tych każde dziecko może mieć szansę na sukces z uwagi na zadania o charakterze dywergencyjnym, co prowokuje dziecko do tworzenia własnych rozwiązań. Pozwalają one na osiąganie postępu w rozwoju funkcji percepcyjno - motorycznych i ich integracji, usprawnianiu czynności analizatorów kinestetyczno - ruchowych, słuchowych i wzrokowych. Powodują zanikanie u ćwiczących wewnętrznego zahamowania, niepewności, nieśmiałości. Mogą wytworzyć nastrój aktywnego zainteresowania, atmosferę radości i zadowolenia, poprzez właściwie dobraną muzykę.

Proponowane przez autorkę ćwiczenia zmieniają możliwość postrzegania przez dziecko nauczyciela. Jest on w tym przypadku pomocnym partnerem, współuczestnikiem aktywności ruchowej i jej organizatorem. Ćwiczenia muzyczno - ruchowe "Rytmy" są propozycją atrakcyjną dla dzieci, wspomagającą pracę nauczyciela w przedszkolu.

mgr Mirosława Mazurkiewicz
Dyrektor Przedszkola Nr 19 w Słupsku

"Teatr z dziećmi i młodzieżą"

Centrum Animacji Kultury wychodząc naprzeciw zgłoszonym przez animatorów teatru potrzebom organizuje ROCZNY KURS PODSTAWOWY dla nauczycieli i instruktorów z dziedziny "teatr z dziećmi i młodzieżą". Jest on adresowany do rozpoczynających swą działalność instruktorów teatru i nauczycieli pracujących metodami teatralnymi.

Program kursu zrealizowany zostanie podczas 205 godzin na 5 sesjach przez wybitnych specjalistów z dziedziny teatru. Jego tematyka sprzyja doskonaleniu zawodowemu osób rozpoczynających pracę edukacyjno - wychowawczą z dziećmi i młodzieżą metodami teatralnymi.

Pierwsza sesja odbędzie się w Ośrodku Doskonalenia Animatorów Kultury w Łucznicy (woj. siedleckie, gm. Pilawa k./Garwolina) w dniach 5-9 października 1997r.

Uwaga: Wykaz przedmiotów, wykładowców kursu, ilość godzin i terminarz realizacji zajęć, a także informacje dotyczące kosztów akredytacji dostępne w ODN u konsultanta p. Ewy Misiewicz, p. nr 11.

Jubileusze...

Dziesięciolecie chóru mieszanego "Kantele"

Preludium

Chór mieszany I Liceum Ogólnokształcącego w Słupsku powstał we wrześniu 1987r. z inicjatywy Zofii Kurowskiej. Tempo rozwoju zespołu zasługuje na uznanie, gdyż już w drugim roku istnienia w Ogólnopolskim Przeglądzie Chórów szkolnych a' capella zdobył on Srebrny Kamerton, a następne lata zaowocowały jeszcze trzema Srebrnymi i czterema Złotymi Kamertonami. Podopieczni Zofii Kurowskiej mają w swoim dorobku także dwie Kaszubskie Kluki - trofea Festiwalu Kaszubskich, Miniaturę Złotego Żagla zdobytą na Ogólnopolskim Festiwalu Pieśni o Morzu i wyróżnienia uzyskiwane m.in. na festiwalach pieśni religijnej.

W tych osiągnięciach ma swój udział ponad trzystu chórzystów, którzy w ciągu dziesięciu lat śpiewali w "Kantelach". Intrygująca nazwa chóru odnosi się do fińskiego instrumentu ludowego i ma związek z licznymi kontaktami nawiązanymi przez dyrygentkę i młodzież z innymi zespołami śpiewaczymi, dokumentuje bowiem wieloletnią przyjaźń istniejącą między słupskimi i fińskimi uczniami z Vantaa.

Atmosfera otwartości i - przede wszystkim - pracowitości panująca w zespole sprawiła, że chór dał ponad trzysta koncertów. Słuchacze nigdy nie czuli się zawiedzeni, co można wnosić po natężeniu braw.

Usłyszeć "Kantele" najczęściej można było w Słupsku, ale mapa tras koncertowych obejmuje kilkadziesiąt polskich miejscowości, a także Austrię, Czechy, Danię, Finlandię i Włochy.

Różnorodny repertuar chóru utrwalaony został na dwóch kasetach magnetofonowych.

O "Kantelach" pisano w prasie polskiej, fińskiej, duńskiej i polonijnej we Włoszech. Zawsze w tonacji pochwalnej. Do takiej też upoważnia suma artystycznych dokonań postrzeganych w jubileuszowej perspektywie dziesięciolecia. Nie wyczerpie ona jednak wszystkich możliwości spojrzenia na zespół.

W tonacji radosnej pisać by trzeba o wspólnym, żywiołowym przeżywaniu sukcesów, niewyczerpanej ochocie do zabaw oraz licznych podróży i obozach artystycznych. W tonacji uznania - o niezwykłym zaangażowaniu licealistów, którzy potrafią wygospodarować i 10 godzin tygodniowo na próby i

koncerty.

Na osobną pieśń - dziękczynną - zasługuje koryfeusz chóru: Zofia Kurowska. Mnogość ról jakie odegrała w historii "Kanteli" nie da się wyliczyć. Zofia Kurowska jest założycielką chóru, jego dyrygentem, kierownikiem artystycznym, managerem, projektantką strojów, choreografem, powierniczką i opiekunką śpiewaków. Zaangażowała do pracy z chórem nawet męża, powierzając rolę pierwszego konsultanta i specjalisty od problemów Kazimierzowi Kurowskiemu. Syn - Andrzej Kurowski o asyenturę zabiegał sam. Otrzymał ją w 1992 roku.

Sprawne funkcjonowanie dużego zespołu nie byłoby możliwe bez precyzyjnego mechanizmu regulującego zachowania młodych ludzi. Chórzyści deklarują zatem, że zawsze pamiętać będą o postanowieniach, które zawiera

REGULAMIN CHÓRU

Jam jest dyrygent Twój, który Cię wywiódł z bagna muzyki dyskotekowej na światło sceny.

1. Nie będziesz miała dyrygentów innych nade mną.
2. Nie używaj słów "nie chcę, nie mogę, nie umiem".
3. Pamiętaj, abys w zajęciach czynnie uczestniczył.
4. Czuj dyrygenta swego i zastępców jego.
5. Nie wykańczaj za dużo głosu swego.
6. Pamiętaj, abys godziny zajęć święcił.
7. Nie kradnij, nie pij, nie pal, nie jedz lodów.
8. Nie kabluj, nie obgaduj bliźniego swego.
9. Nie dewastuj pomieszczenia chóralnego, tak bardzo potrzebnego.
10. Pamiętaj o trzech zasadach chóru:
 - a) dyscyplina
 - b) dyscyplina
 - c) dyscyplina.

(mgr Ewa Bogdanowicz)

Coda

Każdy rok przynosi częściową zmianę warty. Odchodzą maturzyści, a na ich miejsce zjawiają się absolwenci szkół podstawowych, nieopierzeni jeszcze pierwszoklasiści. W "Kantelach" czeka ich pierwszy z chrztów, który muszą przeżyć w szkole średniej. Kto wie, czy jego reguły i -przebieg nie są sroższe od późniejszego pasowania na licealistę. Tego obrzędu dopełnia się najczęściej podczas wspólnego, wakacyjnego wyjazdu. Właśnie w ten sposób epilog rozdziału w dziejach chóru staje się prologiem kolejnego. Pustka po rozstaniu wypełniona zostaje powitaniem.

W roku jubileuszowym uczestniczyłem w obozie zorganizowanym w Horni Lomna na Morawach. Dwa tygodnie w domu turystycznym "Dobrava" wypełnione były - mimo dramatycznego czasu powodzi - pracą i wypoczynkiem. Dla tych, którzy po raz pierwszy

zetrnęli się z "Kantelami", był to trudny okres podpatrywania bardziej doświadczonych chórzystów, osłuchiwanie się z repertuarem, niespodzianek - bo nie tylko muzyka klasyczna - pierwszych wspólnych prób i koncertów. Dla Zosi Kurowskiej był to natomiast czas ... powrotu do początku. Nowi chórzyści muszą znaleźć swoje miejsce w zespole, a całość uzyskać brzmienie nie odbiegające od poziomu, do którego zobowiązują dotychczasowe sukcesy. Mógłby ktoś powiedzieć, że jest to syzyfowa praca, bo przecież za rok ... I popełniłby błąd!

Za rok ten zespół będzie miał kolejnych kilkadziesiąt koncertów więcej w swoim dorobku. Jego tradycja będzie bogatsza o kilkanaście życiorysów, w które na trwale wpisała się muzyka. Między chórzystami krążyć będzie kolejna porcja nowych anegdot, a w kronikę wplotą się losy następców tych chórzystów, którzy pierwsi poddali się surowej ocenie dyrygentki. I znów będą kłopoty i radości, zwątpienia i nadzieje, dni pochmurne i słoneczne, atmosfera jak z horroru i komedii... A wszystko po to, by stworzyć to niepowtarzalne przeżycie, które potem wraca we wspomnieniach, odżywa podczas spotkań i buduje magiczną moc tradycji, dzięki której chce się współtworzyć historię "Kanteli".

Czteroletni cykl "kantelowania" nie zawsze kończy się wraz z opuszczeniem murów szkoły. Byli chórzyści wracają na pojedyncze koncerty, zaglądają na próby, trafiają na obozy organizowane nawet poza granicami kraju. Potrafią też zadzwonić, pochwalić się sukcesem, podzielić kłopotami, spytać o radę... Niektórzy śpiewają w chórach akademickich, inni tylko dla przyjemności. Byli wśród nich miłośnicy muzyki i tacy, których trzeba było ośmielić, przekonać o ich wartości. Wszyscy jednak zgodnie podkreślają, że trudno jest przecenić rolę, jaką w ich życiu odegrała Zofia Kurowska.

Może dlatego tak trudno jest jej pomóc. Wymagałoby to zastąpienia Zosi w którejś z ról, a to niemożliwe tylko z jednego powodu - chórzyści nikogo innego w nich nie chcą obsadzić. Chociaż ona sama ... widziałaby swoich wychowanków w niejednym z chórowych wcieleni.

(Ryszard Hetnarowicz)

Wybrane z okolicznościowego wydawnictwa: Kantele Chór Mieszany przy I Liceum Ogólnokształcącym w Słupsku pod dyktando Zofii Kuratowskiej 1987 - 1997. Tekst i opracowanie danych Ewa Bogdanowicz. Słupsk 1997.

Jubileuszowy koncert "Kanteli"

(27 września 1997r.)

Najmłodsi chórzyscy „Kanteli” i licznie przybyli poprzednicy dali na scenie teatru w Słupsku popis wspaniałej muzyki. Jubileusz 10 lat chóru z I Liceum Ogólnokształcącego zgromadził w sali teatru i orkiestry nadkomplet gości - rodziców, pedagogów i oficjeli. Świętowano niezwykłość sukcesu, jaki towarzyszył zespołowi od pierwszych chwil jego powstania. Była okazja do wyrażenia podziwu Zofii Kurowskiej, twórczyni chóru, nauczycielce muzyki w tym liceum. Uroczystość zaplanowano jako koncert, z przerwami na udzielenie głosu gościom. Pierwsi weszli na scenę absolwenci, grupa śpiewaków reprezentująca ponad 250 byłych członków chóru. Rozpoczęli występ pieśnią kaszubską „Poszedł chłop na pole”.

Po popisie absolwentów, życzenia zespołowi i Z. Kurowskiej (oraz nagrodę) przekazał w imieniu wojewody Arkadiusz Sip, dyrektor Wydziału Kultury Urzędu Wojewódzkiego. Z życzeniami pospieszili: Stefan Skorupiński, dyrektor generalny UW i wicekurator Sławomira Szmielińska (także z nagrodą). Po pierwszej części życzeń i gratulacji przejmująco zabrzmiała pieśń: „Bez tej miłości można żyć” (do słów Wisławy Szymborskiej), wykonana przez obecny skład chóru, a następnie „Adoramus te” (Palestriny) zaśpiewana przez męską grupę zespołu. Zofia Kurowska nie kryła wzruszenia, gdy na scenę weszli kolejni goście. Jerzy Mazurek, prezydent Słupska, nawiązał do przyjaźni zespołu z fińską Peltola Schule, wspominając wizyty w Vantaa i rewizyty fińskich chórzystów w Słupsku. Nazwa zespołu nawiązuje do starofińskiego instrumentu muzycznego. - Rozślawiacie pieśń polską, a przy okazji Słupsk, daleko poza krajem - dodał. Profesor Henryk Stiller, prezes oddziału Polskiego Związku Chórów i Orkiestr, nawiązał do ogromnych zasług pedagogicznych jubilatki „umożliwiającej młodzieży przeżywanie wielkiej przygody muzycznej”.

W wydanej na jubileusz książeczce wykazano, że „Kanteli” wystąpiły z ponad 130 koncertami w 38 miastach w Polsce oraz 24 w Europie. W repertuarze miały ponad 140 pieśni polskich i zagranicznych. Wśród licznych laurów „Kantela” zdobyły m.in. cztery złote i trzy Srebrne Kamertony na finałach ogólnopolskich konkursów chórów szkolnych a'capella, dwie Kaszubskie Kluki na słupskich festiwalach kaszubskich, Złoty Żagiel na Festiwalu Pieśni o Morzu w Wejherowie, nagrody ministra kultury i sztuki oraz Polskiego Związku Chórów i Orkiestr.

„O ziemio polska, ziemio trudna i doświadczona, ziemio piękna, ziemio moja” - zabrzmiała ze sceny pieśń do słów Karola Wojtyły. Publiczność długo po jej zakończeniu oklaskiwała zespół. Potem były kolejne przemówienia, gratulacje i osobiste upominki, między innymi od pani Mariuko z Vanty, Krystyny Danileckiej - Wojewódzkiej - dyrektora liceum, od Stanisława Turczyka, wiceprezesa STSK, od Rady Rodziców. Zanim rozpoczęto przygotowania do wykonania wspólnie ze Słupską Orkiestrą Kameralną, pod batutą Bohdana Jarmołowicza, fragmentów mszy G-dur Franciszka Schuberta, chór i absolwenci wspaniale wykonali Ave Maria (...)."

(Jerzy Dąbrowa w "Głosie Pomorza")

Złoty jubileusz Zespołu Szkół Zawodowych w Bytowie

Uroczystości jubileuszowe 11 października 1997r. rozpoczęła msza dziękczynna w kościele Św. Katarzyny w Bytowie. Następnie pracownicy szkoły, absolwenci i uczniowie a także zaproszeni goście spotkali się w Domu Kultury na okolicznościowej akademii. Obecni byli m.in. mgr Igor Mackiewicz - Kurator Oświaty w Słupsku, mgr inż. Wanda Rychny - dyrektor ODN, mgr Stanisław Marmołowski - burmistrz Miasta Bytowa. Po przedstawieniu przez dyrektora mgr Leona Gawrona historii szkoły, zaproszeni goście, przedstawiciele władz miejskich i zakładów pracy oraz absolwenci z różnych lat przekazywali życzenia, kwiaty, upominki. Wzruszające było przemówienie absolwenta szkoły z lat siedemdziesiątych, a obecnie sekretarza Urzędu Miejskiego, który przekazał ogromny kosz kwiatów swemu wychowawcy inż. Romualdowi Szutowiczowi wyrażając w ten sposób wdzięczność i szacunek wszystkim uczącym. Z uwagą wysłuchano także rymowanego przemówienia absolwenta z roku 1950 pana Szuty: "... Pierwszą klasę z nas zebrano, w czterdziestym siódmym rozpoczynano. Profil świetny - mechaniczny, tak potrzebny - polityczny. Wiktorowicz tajniki zawodu otwierał, Nocoń lekcji historii udzielał, Kurtz i Bukato fizy i matmy nauczali, Pietrzkiewicz szkołą rządził wszechwładnie, księgowość i sekretariat nosił w teczce - na dnie. Ja natomiast dziś w podzięcie Gawlikowi ściskam ręce, bo za jego - wychowawcy przyczyną niemałą dwudziestu pięciu chłopów świadectwo czeladnika otrzymało..." W trakcie uroczystości nagrody dyrektora szkoły Otrzymali: Ewa Doborowicz, Andrzej Ciechanowski, Anita Szwarz, Irena Bielawa, Andrzej Korniak, Ewa Czerechowska, Józef Itrych, Grażyna Nowicka, Hanna Tarnowska, Zbigniew Czapiewski. W interesującym programie artystycznym, przygotowanym przez młodzież pod kierunkiem nauczycieli, przedstawiono jak mogły wyglądać lekcje w epoce kamiennej, w starożytności oraz jakie one będą za pięćdziesiąt lat. Z popisem kabaretowym wystąpili też absolwenci. Po obiedzie zwiedzano pomieszczenia do nauki a także okolicznościową wystawę, na którą złożyły się prace uczniów, kroniki i albumy, dyplomy i puchary z minionego pięćdziesięciolecia. Uroczystości zakończyła zabawa w Ośrodku Wypoczynkowym "Dalmor" nad jeziorem Mausz. (J.T.)

Z okolicznościowego przemówienia dyrektora ZSZ w Bytowie mgr Leona Gawrona

Pięćdziesiąt lat mija, gdy na zlecenie Kuratorium Okręgu Szkolnego Szczecińskiego, pod wpływem sugestii Cechu Rzemiosł Wacław Pietrzkiewicz podejmuje trudne zadanie organizacji Publicznej Średniej Szkoły Zawodowej w Bytowie. Istnienie takiej szkoły było bardzo potrzebne, gdyż dotąd robotników i rzemieślników kształcono w prywatnych zakładach rzemieślniczych lub na kursach organizowanych przez Cech Rzemiosł Różnych.

Tworzenie nowej szkoły nastroczało wiele trudności. Informacje o warunkach przyjęcia do szkoły przekazywane były do

wszystkich miejscowości powiatu bytowskiego poprzez uczniów szkoły dokształcającej i nowomianowanych czeladników.

Zadaniem dyrekcji było utworzenie w pierwszym roku trzech klas tj. klasy wstępnej oraz dwóch klas pierwszych o specjalności metalowej i ogólnozawodowej na podbudowie 7 klas szkoły podstawowej. Ponieważ nabór jak i prace przygotowawcze przedłużały się, rozpoczęcie roku szkolnego - a wynika to z zapisów w dziennikach lekcyjnych - rozpoczęło się 3 listopada 1947r., zaś regularne zajęcia rozpoczęły się dnia 10 listopada tegoż roku.

Młodzież rozpoczynająca naukę bardzo różniła się zarówno wiekiem jak i przygotowaniem. Obok autochtona siedział repatriant z Wileńszczyzny, przyjacielem Kaszuba był przesiedleńca z Buga. Wśród uczniów byli dawni żołnierze czy partyzanci, a także więźniowie obozów koncentracyjnych. Jedno cechowało tę młodzież - zapał, poświęcenie i wytrwałość w nauce odbywanej w trudnych warunkach. Szkoła prowadziła zajęcia systemem popołudniowym w gmachu Szkoły Ćwiczeń ówczesnego Liceum Pedagogicznego. W pierwszym roku szkolnym uczęszczało na zajęcia 102 uczniów, w tym 7 dziewcząt. Na pełnym etacie zatrudniony był jedynie dyrektor - wspomniany Wacław Pietrzkiewicz. Pozostali dochodzili z innych szkół, a wśród nich Paweł Bukato późniejszy kierownik internatu, Franciszek Nocoń - późniejszy kierownik szkoły podstawowej dla dorpsłych, Walenty Giryń - późniejszy dyrektor szkoły zawodowej, Jerzy Wiktorowicz - jeden z inicjatorów utworzenia szkoły i pierwszy kierownik warsztatów szkolnych.

W związku z wzrastającymi potrzebami lokalowymi Liceum Pedagogicznego i Szkoły Ćwiczeń dnia 1 lutego 1948r. następuje oddzielenie części szkoły podstawowej i przeniesienie jej wraz z Publiczną Średnią Szkołą Zawodową do wyremontowanego budynku przy ul. Podzamcze 34. Tu też nastąpiło podsumowanie pracy pierwszego roku szkolnego bytowskiej szkoły zawodowej.

Problemy lokalowe obu szkół istniały jednak nadal. W wyniku starań dyrektora ówczesny Zarząd Miejski oddaje do dyspozycji szkoły zawodowej budynek po byłym pastorku przy ul. Drzymały 18. Budynek ten bez większego podwórka, boiska, a tym bardziej sali gimnastycznej służył potrzebom szkoły w latach 1948-56.

W roku szkolnym 1948/49 z inicjatywy wspomnianego Jerzego Wiktorowicza rozpoczęły pełną normalną pracę warsztaty szkolne przy ul. Bohaterów ZWM 8, pozostając tam do chwili obecnej.

Obiekt ten był do czerwca 1948r. prywatnym warsztatem ślusarskim pana Wiktorowicza, który odtąd był i kierownikiem i nauczycielem w tychże warsztatach. Wyposażenie warsztatu składało się z 18 imadeł, kilku pilników, młotków, przecinaków i jedynej „maszyny” ręcznej wiertarki stołowej. Dla zobrazowania skali przemian, dziś w warsztatach zatrudnionych jest ponad 20 nauczycieli i 5 pracowników administracji i obsługi, mając do dyspozycji 59 maszyn, zabezpieczających stanowisk w dziale metalowym i elektrycznym oraz 39 stanowisk w dziale krawieckim.

Początkowo praktyczna nauka oparta głównie była na produkcji, która również rozwijała się wraz z rozwojem bazy techniczno-szkoleniowej. Co roku też zwiększano zadania produkcyjne.

W pierwszych latach istnienia młodzież spoza Bytowa mieszkała w bursie Towarzystwa Burs i Internatów, przy ul. Wojska Polskiego 11-13. Mieszkali tu również uczniowie innych szkół średnich także i podstawowych. W kwietniu 1952r. szkoła zawodowa otrzymuje budynek przy ul. Szpitalnej dziś Derdowskiego 3, w którym lokalizuje swój internat. Obiekt ten do dziś służy celom oświaty stanowiąc własność Zespołu Szkół Ekonomiczno-Rolniczych pełniąc funkcję budynku dydaktycznego.

W dniach 20-21 czerwca 1950r. po złożeniu egzaminów opuszczają szkołę pierwsi absolwenci Publicznej Szkoły Zawodowej. Spośród 27 absolwentów należy wymienić chociażby takie postacie jak: Arkadiusz Pawłowski - późniejszy nauczyciel zawodu, a następnie kierownik referatu warsztatów szkolnych Kuratorium Okręgu Szkolnego Koszalińskiego, Tadeusz Wieczorek - także nauczyciel zawodu, a późniejszy kierownik warsztatów szkolnych w Technikum Mechanizacji Rolnictwa w Jastrowiu, Romuald Szutowicz długoletni nauczyciel i kierownik warsztatów szkoły, do dziś zresztą pozostający w kontakcie ze szkołą ucząc przedmiotów zawodowych w Technikum, Jan Woronkowicz, który całe swe życie zawodowe związał z warsztatami szkolnymi pracując od początku z roczną przerwą aż do emerytury.

Pismem z dnia 3 stycznia 1951r. Centralny Urząd Szkolenia Zawodowego zmienia nazwę szkoły na Państwową Średnią Szkołę Zawodową. Powoduje to, iż odtąd szkoła utrzymywana jest całkowicie z budżetu państwa. Ponieważ głównym profilem szkolenia jest ślusarstwo przeto już we wrześniu 1951r. następuje zmiana nazwy na Zasadniczą Szkołę Metalową a w 1958r. na Zasadniczą Szkołę Zawodową.

Jak już wspominałem obiekt przy ul. Drzymały nie spełniał warunków szkoły zawodowej toteż rozpoczęto starania o pozyskanie nowego budynku. Taki budynek uzyskano w 1956r. po byłym Wydziale Finansowym PPRN przy ul. Mierosławskiego 6. Mieścić się tam będzie do 1970r.

Dalszy wzrost zapotrzebowania na wykwalifikowanych robotników różnych specjalności i branż skłania do otwierania nowych kierunków, a w szczególności takich jak: tokarz, mechanik maszyn rolniczych oraz kierowca mechanik pojazdów samochodowych. Zmusza to równocześnie po podjęcia kroków w celu pozyskania pomieszczeń typowo szkolnych i o większej kulturze by sprostać rosnącym zadaniom.

W latach 1968-1970 rysuje się możliwość budowy kompleksu obiektów dla Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Bytowie, która byłaby wspólną inwestycją zakładów pracy i Kuratorium Okręgu Szkolnego. Jednakże wskutek wnikliwej analizy potrzeb budownictwa szkolnego w ramach okręgu inwestycja ta wypadła z planów na lata 1970-1975. W tej sytuacji w dniu 22 maja 1970r. Kurator Okręgu Szkolnego w Koszalinie wydaje decyzję o zamianie obiektów szkolnych między Liceum Ekonomicznym w Bytowie a Zasadniczą Szkołą Zawodową wraz z internatami, przy równoczesnym przyjęciu pod jedną dyrekcję Zasadniczej Szkoły Handlowej i SPR. Decyzja ta doprowadziła tym samym do ujęcia całości kształcenia zawodowego w Bytowie ma poziomie zasadniczym w jeden zbiorczy zakład mający za zadanie przygotowanie wykwalifikowanych robotników we wszystkich niezbędnych specjalnościach.

W tej sytuacji od 1 września 1970r. następuje nowy etap w dziejach szkoły. Zasadnicza Szkoła Zawodowa rozpoczyna działalność w obecnym swym gmachu, przy ul. Sikorskiego 35. W ramach zakładu zbiorczego działają: Zasadnicza Szkoła Zawodowa, Zasadnicza Szkoła Zawodowa Dokształcająca, Zasadnicza Szkoła Handlowa, Zasadnicza Szkoła Rolnicza, Technikum Mechaniczne dla Pracujących, a od 1972r. Ośrodek Doskonalenia Zawodowego.

Wskutek zmian systemu kształcenia sprzedawców już od 1 września 1973r. ulega likwidacji zasadnicza Szkoła Handlowa, a jeszcze wcześniej Zasadnicza Szkoła Rolnicza podporządkowana dyrekcji Liceum Ekonomicznego. W wyniku tych i innych przemian Kurator Oświaty i Wychowania w Słupsku zarządzeniem Nr 1 z dnia 20 lipca 1975r. na bazie dotychczasowej Zasadniczej Szkoły Zawodowej w Bytowie powołuje Zespół Szkół Zawodowych, który pod tym szyldem pozostaje do chwili obecnej.

(...)Wg. danych jakie otrzymaliśmy od zakładów pracy rejonu bytowskiego absolwenci naszej szkoły w większości stanowią podstawę załogi pełniąc często funkcje kierownicze. Tu na sali są obecni kierownicy i właściciele - rekrutujący się z naszej szkoły - takich zakładów jak PKS, Rejon Energetyczny, Spółdzielnia Inwalidów „Metal”, MPEC, Straż Pożarna, są wśród nas wójtowie gmin, urzędnicy państwowi i samorządowi, właściciele zakładów. Jest wielu nauczycieli, oficerów, znaczny odsetek policjantów w naszym rejonie to również nasi absolwenci. Taki stan rzeczy ułatwia nam rozwiązywanie wielu problemów natury organizacyjnej, szkoleniowej a także finansowej, co jest szczególnie ważne zwłaszcza w obecnej sytuacji gospodarczej kraju.

Dotąd wykształciliśmy ponad 10 tysięcy absolwentów. Na skutek przemian społeczno-gospodarczych w ostatnich latach szereg zakładów przestało istnieć. Nie pozostało to bez wpływu również na zmianę kierunków kształcenia w naszej szkole. Zrezygnować musieliśmy ze szkolenia dla rolnictwa, w to miejsce wprowadziliśmy kierunki handlowe, drzewne i elektryczne.

W chwili obecnej naukę pobiera w naszej szkole ok. 1,2 tys. uczniów skupionych w 56 klasach. Jest to druga co do wielkości szkoła w województwie. Połowa uczniów szkolenie praktyczne odbywa w warsztatach szkolnych ucząc się w takich zawodach jak ślusarz - spawacz, tokarz, elektromechanik, krawiec odzieży damskiej lekkiej, mechanik pojazdów samochodowych - w ramach Liceum Zawodowego; technik eksploatacji pojazdów samochodowych w ramach Technikum Mechanicznego oraz technik odzieży w ramach Technikum Odzieżowego.

W ostatnich latach wysłaliśmy z szeroką ofertą dla naszych absolwentów klas zasadniczych. Biorąc pod uwagę trudną sytuację w jakiej znaleźliśmy się u progu swego życia zawodowego - mam tu na myśli bezrobocie jakie szczególnie dotkliwie odczuwane jest w naszym województwie - zaproponowaliśmy im kontynuację nauki w technikach dla dorosłych. Ta forma znalazła powszechne uznanie i w chwili obecnej działła Technikum Mechaniczne obróbki skrawaniem, w tym grupa samochodowa, Technikum Odzieżowe, Technikum Drzewne i Liceum Handlowe.

Zadania te możemy realizować między innymi dzięki wysokokwalifikowanej kadrze pedagogicznej. Prawie wszyscy posiadają wyższe wykształcenie, a pozostali kontynuują naukę w kilku uczelniach w tym na Politechnikach i WSP.

Są i pewne mankamenty. Głównym to baza zarówno szkolna jak i warsztatowa. Zadanie swe realizujemy w 100-letnim gmachu, który w żadnym wypadku nie jest dostosowany na jednoczesne przyjęcie ponad 800 uczniów i do wykonywania specyficznych zadań szkoły zawodowej. W przeszłości było kilka planów wybudowania nowego obiektu. Z różnych jednak powodów do ich realizacji nie doszło. Zapewne i w najbliższych latach do tego nie dojdzie. Kolejny wyzdemograficzny w tej sytuacji jest szczególnie odczuwany w naszej szkole. Wiele pieniędzy trzeba przeznaczyć na kapitalne i bieżące remonty. Są to jednak pieniądze, których pozyskanie w obecnej sytuacji gospodarczej państwa jest trudne.

W tej sytuacji pomoc sponsora tak modna obecnie - jest szczególnie dla nas ważna. Nie sposób tutaj wymienić wszystkich darczyńców, jednak szczególnie dużej pomocy udzielają nam rzemieślnicy skupieni w Cechu Rzemiosł Różnych, Zakład Energetyczny, Firma Kołaszewskiego, Fabryka Mebli INCOP, bytowski kupcy oraz rodzice poprzez Komitet Rodzicielski. Formy tej pomocy są różne od użyczenia swych pomieszczeń na cele praktyki zawodu poprzez pomoc jak nieodpłatne wynajmy środków lokomocji do wymiernej pomocy finansowej.

Dzięki temu możemy również prowadzić zajęcia pozalekcyjne choć bardzo okrojone. Zławsza w zakresie sportowym i turystycznym. Szkoła nasza uchodzi za wyjątkowo usportowioną. Uczniowie nasi należą do czołówki wojewódzkiej, a

za ubiegły rok w zakresie 9 dyscyplin branych pod uwagę we współzawodnictwie, szkoła nasza zajęła I miejsce. Naszą specjalnością jest lekkoatletyka, kolarstwo i tenis stołowy. Przedstawiciele tych dyscyplin byli najlepsi nie tylko w województwie ale i w kraju, a niektórzy z nich zdobyli medale mistrzostw Europy. Myślę tu o takich zawodnikach jak Wojciech Kałdowski jeden z najlepszych średniodystansowców w Polsce czy Grzegorz Bodnar 4 kolarz mistrzostw Świata i Europy.

(...) Od wielu lat duże sukcesy odnosi na arenie krajowej Szkolne Koło Turystyczno-Krajoznawcze. W ubiegłym roku w rywalizacji szkół w Polsce szkoła nasza zajęła 6 miejsce. Praca tego koła to nie tylko kwalifikowana turystyka, to także przygotowanie kadr do obsługi turystycznej tak ważnej zwłaszcza w naszym rejonie. Jest to osobista zasługa opiekunki koła p. Anity Szwarz. Do tradycji należą również czołowe lokaty naszych spawaczy na międzywojewódzkim konkursie sprawności zawodowej w Kołobrzegu.(...)

Wysoką pozycję szkoły przez 50 lat gruntowały rzęsy młodzieży i ich wychowawcy. Dziś jest szczególna okazja by o niektórych z nich przypomnieć. Niejako symbolem związku ze szkołą jest wspomniany już jeden z pierwszych absolwentów kol. inż. Romuald Szutowicz. Jego gruntowna wiedza fachowa, we właściwy sposób przekazywana zaskarbiła sobie uznanie wśród setek jego uczniów. To on wychował wielu techników, z jego porad korzystali przyszli inżynierowie. Podobną rolę odegrał kol. Franciszek Lemańczyk. Z ich wiedzy nadal korzysta młodzież naszej szkoły.

Żywą historią szkoły jest kol. Jan Woronkiewicz - wszyscy go dobrze znamy, zwłaszcza uczniowie warsztatów szkolnych lat poprzednich. Znamiennym jest to, że synowie wspomnianych nauczycieli również kończyli naszą szkołę i wykonują obecnie odpowiedzialne zadanie na swoich odcinkach. Ściśle ze szkołą związana jest osoba pani Anny Tomaszewskiej - wieloletniej nauczycielki i wicedyrektorki szkoły. Także kol. Zbigniew Piotrowicz przez całe życie zawodowe był również związany ze szkołą.

Szczególną uwagę chciałem jednak poświęcić osobie poprzedniego dyrektora szkoły Władysławowi Hrycynie. Był on dyrektorem przez 24 lata od 1965r. do 1989r. To z nim związany jest okres największej świetności szkoły. To w czasie jego kadencji placówka rozrosła się do jednej z największych w województwie. Osobistą zasługą dyrektora było przeniesienie szkoły do obecnych pomieszczeń by tutaj w znacznie lepszych warunkach mogła realizować swe zadanie.

W tym momencie pozwolę sobie na wątek osobisty. Przeszedłem do szkoły zawodowej za namową mego wychowawcy z Liceum Pedagogicznego obecnego tu byłego wicedyrektora pana Czapiewskiego. Pracowałem z dyrektorem Władysławem Hryciną 18 lat, pełniłem różne funkcje. Mogłem się zatem dobrze przyjrzeć memu przełożonemu zwłaszcza jako dyrektorowi szkoły. I dziś patrząc z dystansu mogę powiedzieć jedno - był dyrektorem doskonałym, żeby nie powiedzieć idealnym. Przede wszystkim doskonałym organizatorem(...)

Miarą pracy szkoły jest między innymi ocena środowiska, w którym się ona znajduje, opinia absolwentów i uczniów oraz ocena wystawiona przez zwierzchników. Taką ocenę otrzymaliśmy podczas ubiegłorocznej wizytacji. Była ona wysoka. Zdajemy sobie jednak sprawę, że wiele jest jeszcze do zrobienia. Niedługo wkroczymy w wiek XXI, wiek wielkich oczekiwań i niewiadomych. Zmiany następują zwłaszcza obecnie bardzo szybko. Nie możemy pozostać z tyłu. Chciałbym na koniec zapewnić, że mimo różnych przeciwności będziemy robić wszystko - by dobre imię jakie przez pół wieku szkoła nasza sobie wyrobiła ugruntować, by zawsze kojarzono bytowską „zawodówkę” jako tę szkołę, która dostarczała dobrze przygotowanych fachowców, uczciwych ludzi i prawych obywateli.

Międzynarodowa Konferencja Historyczna w Słupsku

W dniu 27 września 1997 r. w Sali Konferencyjnej słupskiego ratusza odbyła się Międzynarodowa Konferencja Historyczna pt. "Ewangelicyzm na Pomorzu". Organizatorami konferencji byli słupscy nauczyciele skupieni w miejscowym oddziale Polskiego Towarzystwa Historycznego: mgr Jan Wild (wiceprezes oddziału), mgr Wacław Machura, mgr Barbara Rożek, mgr Waldemar Wiśniewski. Otwarcia konferencji dokonał biskup Michał Warczyński z Sopotu.

Do udziału w konferencji zaproszono znanych i cenionych prelegentów. Licznie zgromadzeni Słupszczanie mieli okazję wysłuchać wykładów prof. Janusza Małka, dziekana Wydziału Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, członka korespondenta Polskiej Akademii Umiejętności (mówił na temat: Rozwój ewangelicyzmu na Pomorzu Wschodnim XVI-XX w.); prof. Tadeusza Stegnera z Uniwersytetu Gdańskiego, który opublikował m.in. monografię: *Polacy ewangelicy w Królestwie Polskim 1815-1914, Ewangelicy warszawscy 1815-1918 oraz kilkanaście artykułów poświęconych historii protestantyzmu (temat: Mazurzy, Słowińcy, Serbołużyczanie w myśli narodowej i religijnej polskich środowisk ewangelickich w XIX w.); ks. prof. Volkera Stolle z Uniwersytetu we Frankfurcie nad Menem, syna ostatniego starołuterańskiego pastora w Słupsku (Starołuterska parafia św. Krzyża w Słupsku do 1945 r.); oraz prof. Zygmunta Szultkę, pracownika Instytutu Historii PAN, wykładowcę w Instytucie Historii WSP (Kaszubi na Pomorzu Zachodnim w Kościele ewangelickim XVI-pocz. XX w.).*

Wygłoszone zostały także trzy komunikaty: ks. dr Jens Robert Boje przyjechał z Klemensker na Bornholmie (Jan Bugenhagen na Pomorzu i na Bornholmie), dr Jacek Romankow z Poznania jest współzałożycielem Polskiej Sekcji Międzynarodowego Towarzystwa im. Bonhoeffera oraz Ekumenicznego Klubu im. Dietricha Bonhoeffera, należy on do najbardziej kompetentnych w Polsce badaczy dziejów Bonhoeffera (Sylwetka doc. Dietricha Bonhoeffera i jego związki z Pomorzem). Ostatni komunikat wygłosił mgr Jan Wild, nauczyciel ze Szkoły Podstawowej nr 9 w Słupsku na temat: "Słupski ewangelicyzm po 1945 r.". Tłumaczami tekstów gości zagranicznych byli nauczyciele - germaniści: referenta z Niemiec - Bożena Wociał-Stefańska, a gościa z Danii - dr Piotr Mańka.

Pierwszą część obrad poprowadził prof. Zygmunt Szultka; po przerwie - prof. Tadeusz Stegner. W czasie konferencji czynny był kiermasz wydawnictw historycznych. Podsumowując obrady prof. T. Stegner zauważył, iż ponad 400-letnie dzieje słupskiego ewangelicyzmu świadczą o jego wielkiej sile, wymagają jednak dalszych pogłębionych badań naukowych, prowadzonych w sposób rzetelny i obiektywny. Podziękował też organizatorom za zorganizowanie konferencji na tak wysokim poziomie.

mgr Jan Wild

mgr Jan Wild
SP nr 9 w Słupsku

Słupski ewangelicyzm po 1945 roku

Ewangelicyzm w Słupsku po II wojnie światowej był już tematem kilku prac o charakterze naukowym. Interesujące informacje znaleźć można w badaniach Stanisława Sokołowskiego¹, przyczynkarski charakter mają prace Kazimierza Doppke², Rity Scheller³ i Joanny Szczepankiewicz-Battek⁴. Pisał także na ten temat niżej podpisany⁵. Ciekawe materiały archiwalne przechowywane są w słupskich parafiach ewangelickich, archiwum diecezji pomorsko-wielkopolskiej oraz archiwum Konsystorza Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego. Interesujący zespół stanowią akta byłego Wydziału do spraw Wyznań UW w Słupsku. Źródłowy charakter mają także liczne publikacje na łamach prasy wyznaniowej⁶ i świeckiej⁷.

Rok 1945 jest niezwykle ważny w dziejach słupskiego ewangelicyzmu. Z Kościoła większości stał się on malejącą przez wiele lat diasporą. Do 1945 roku w mieście działało 9 parafii Kościoła Ewangelicko-Unijnego oraz 2 parafie o charakterze starołuterskim⁸. Po wojnie, a w zasadzie od 1947 roku funkcjonują w Słupsku tylko dwie parafie ewangelickie, które skupiają wiernych także spoza Słupska.

Słupsk był jednym z pierwszych w Europie miast, gdzie zaczęto głosić luteranizm. Występujące w mieście sprzeczności społeczno-polityczne stwarzały podatny grunt dla nowinek religijnych. Z przypadkami opozycji wobec Kościoła w Słupsku spotykamy się już w 1517 roku, kiedy to doszło do sporu w sprawie udziału duchowieństwa w ponoszeniu ciężarów podatkowych i na utrzymanie miasta. Pierwszym kaznodzieją, który głosił w Słupsku kazania w duchu luterskim był niewątpliwie Jan Krystian Ketelhut, uczeń Jana Bugenhagena. Przybył on do Słupska w 1522 roku i został przydzielony do kościoła św. Mikołaja. Udało mu się pozyskać dla reformacji proboszcza parafii mariackiej, ks. Tomasza Hecketa. Obaj jednak wkrótce zmuszeni jednak zostali przez księcia Bogusława X do opuszczenia miasta. Trzecim reformatorem na terenie Słupska był słupszczanin Piotr Suawe. Pomimo, że w Słupsku nie występował publicznie i ze zwolennikami spotykał się w swoim domu, również i jego dotknęły represje, i musiał opuścić rodzinne miasto. W listopadzie 1524 r. do miasta przybył Jan Amandus. Z jego inicjatywy odbyła się publiczna dysputa z duchowieństwem katolickim, która ostatecznie przekonała Słupszczan do luteranizmu, który od 1535 roku stał się religią panującą w Księstwie Pomorskim⁹.

Reformacja w swoich głównych założeniach sprzyjała utrzymaniu świadomości narodowej wiernych. W owym czasie w Słupsku dominowała ludność niemiecka, co miało oczywisty wpływ na przeobrażenia dokonywane w liturgii kościelnej. Jednak dla zapewnienia opieki duszpasterskiej dla miejscowej ludności słowiańskiej podjęto szereg działań dla wprowadzenia i utrzymania języka polskiego w słupskich i podłupskich świątyniach ewangelickich. W 1545 roku utworzono szkołę duchownych i bakałarzy, mających nauczać w miejscowej gwarze słowiańskiej. Dzięki temu pastor bytowski ks. Szymon Krofey wydał pierwszy druk kaszubski *Duchowne pieśni D. Marcina Lutra...* Pochodzący ze Słupska kaznodzieja ks. Michał Pontanus - Mostnik przetłumaczył *Mały Katechizm* dr. Marcina Lutra. Trzy zbiory pieśni oraz własny *Kancjonał* wydał ks. Jan Behncke, senior zboru powiatu lęborskiego¹⁰.

Nabożeństwa dla ludności kaszubskiej odbywały się w Słupsku do roku 1779. Ostatnim polskojęzycznym duchownym w

mieście był ks. M.Ch. Wilcke. W regionie słupskim najdłużej dotrwały polskie nabożeństwa w Głównych (1886) i w Klukach (ok. 1890)¹¹.

W łonie Kościoła ewangelickiego w Słupsku zachodziły liczne zmiany o charakterze organizacyjnym. Dominujący w mieście luteranizm stał się elementem Zjednoczonego Kościoła Ewangelickiego zwanego Unijnym. Poza strukturami tego Kościoła ostały się grupki staroluteran, w przypadku Słupska skupione w dwóch różnych związkach wyznaniowych¹².

Zajęcie Słupska w 1945 roku przez wojska radzieckie stanowi równocześnie praktyczny koniec działania Kościoła ewangelickiego w jego dawnych strukturach na terenie miasta. Dotychczasowe parafie zostały pozbawione swoich świątyń i innych posiadanych obiektów. Duchowni w zdecydowanej większości opuścili miasto przed jego zajęciem lub zostali aresztowani przez NKWD. W Słupsku - po zajęciu miasta - działalność prowadzili jedynie: wikariusz Ernst Giese, Drescher (Kreisjugendwart), Margarete Lohrenz (Jugendsekretärin), s. Diakonissa Anna Schulz, a w okolicach, m.in. superintendent Johannes Bartelt w Głównych, ks. Kypka w Gardnie Wielkiej, ks. Aleksander von Derschau w Cecenowie, ks. Hans Schreiber w Duninowie, ks. Reinhold Roll we Wrześcu, ks. Gustav Ochrm w Mikorowie, ks. Fritz Käding w Zelkowie, ks. Runkel w Bruskowie, ks. Siegfried Finkbein w Sierakowie, wikariusz Luise Habermann w Siodloniu i ks. Max Lechner w Kwakowie¹³.

Znacznie dłuższa w Słupsku i okolicach była działalność lektorów ewangelickich (świeckich odprawiających nabożeństwa). W Słupsku lektorem był Herman Tietz¹⁴. Działal on aż do 1957 roku. Swoich lektorów mieli także luteranie w Głównych, Łupawie, Darnie, Ciecholubiu, Objezierzu i Klukach, gdzie ostatni świecki lektor Wilhelm Klick działał aż do początku lat siedemdziesiątych.

Duchowni polskiego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego pojawiać się zaczęli w Słupsku dopiero w 1947 roku. Wtedy to z inicjatywy dr. Jana Posmykiewicza doszło do utworzenia zboru polskojęzycznego. Skupiał on początkowo około 800 osób, w tym 300 mieszkańców samego miasta¹⁵. Wśród nich stosunkowo najliczniejsze grupy stanowili przesiedleńcy z okolic Suwałk, Warszawy i repatrianci zza wschodniej granicy. Nabożeństwa w języku polskim odprawiał dla nich ks. Edward Dietz z Sopotu. On też od marca 1947 r. przewodniczył polskojęzycznym nabożeństwom dla ludności autochtonicznej, tzw. Słowińców w Klukach. Nabożeństwa te tłumaczone były na język niemiecki przez miejscowego nauczyciela. Opiekę religijną nad mieszkańcami Kluk Kościół luterski podjął na prośbę Zarządu Głównego Polskiego Związku Zachodniego¹⁶.

Kolejnym polskim duchownym ewangelickim, który pojawił się w Słupsku był ks. Maksymilian Cybulla. W latach 1957 - 1960 koordynował on działalność świeckich lektorów na terenie województwa koszalińskiego i odprawiał nabożeństwa w Słupsku w języku niemieckim. Jego obowiązki przejął w 1960 roku (do 1962) ks. Gustaw Burchart. Po nim pracowali: ks. Eryk Smoleński (1962-1968), który wraz z miejscową katechetką ewangelicką Anną zd. Frank wyjechał później do pracy misyjnej w Afryce, ks. Łucjan Steinhagen (1969-1971), mgr Emil Gatner (1971-1972), ks. Jerzy Krawczyk (1972-1980), ks. Tadeusz Warczyński (1980-1981), ks. Rudolf Mrowiec (1982-1991). Aktualnie nabożeństwa dla mniejszości niemieckiej odprawia w Słupsku oraz w kilku filiałach (Gardna Wielka, Główny, Rokity, Wołcza Wielka w województwie słupskim oraz Białogard, Koszalin, Szczecinek, Świdwin - w koszalińskim) ks. Mirosław Sikora (od 1991)¹⁷.

Mniej zmian zachodziło wśród duszpasterzy parafii

polskojęzycznej. Po przejściu na emeryturę ks. sen. Edwarda Dietza, administratorami parafii byli: ks. Michał Warczyński, ks. Tadeusz Raszyk i ks. Paweł Badura, pierwszy, który w 1985 r. - jeszcze jako wikariusz - zamieszkał na terenie parafii. W omawianym okresie parafia utworzyła na terenie dzisiejszego województwa słupskiego dwa filiały: w Bytowie i Lęborku. Powstał także filiał w Koszalinie.

W okresie powojennym nabożeństwa luterskie odprawiano w kilku świątyniach: w kaplicy przy ul. Długosza 22 (do 1954), w kościółku przy ul. Niedziałkowskiego 5 (od 1954 do 1977, obecnie Ośrodek Teatralny "Rondo") i najdłużej (od października 1947) w kościele przy ul. Słowackiego 40. Godziny biblijne oraz inne uroczystości organizowane są także w innych obiektach, takich jak Dom Kultury przy ul. Rybackiej, Sala Katechetyczna przy ul. Traugutta, Szkoła Podstawowa nr 7 przy ul. Kilińskiego, Teatr Impresaryjny przy ul. Wałowej. Parafie wielokrotnie czyniły bezskuteczne starania o odzyskanie części mienia ewangelickiego zajętego po wojnie przez państwo. Zabiegano m.in. o zwrot plebanii (ul. Niedziałkowskiego 5, Wałowej 5). Pomimo prośb, władze nie zwróciły żadnej z plebanii poewangelickich. Rozwiązania spraw lokalowych musiano więc szukać poprzez zakup mieszkań dla duchownych. W 1972 roku zakupiono dom przy ul. Krzywej 1 (wówczas ul. Sikorskiego 12d) i 2/3 budynku przy ul. Traugutta 16¹⁸. Obydwa mieszkania nie spełniają jednak wymogów plebanii, jako centrum życia parafialnego. Pomimo trudnych warunków lokalowych parafie były wielokrotnie inicjatorami koncertów muzycznych i innych wydarzeń o charakterze kulturalnym¹⁹.

Posiadane dane socjologiczne pozwalają określić przekrój społeczny słupskich luteran w kilku zaledwie okresach. W 1952 roku 49% stanowili robotnicy rolni, 45% chłopci, 6% inteligencja i wolne zawody²⁰. Byli jednak wśród tej ostatniej grupy ludzie powszechnie znani i szanowani w lokalnym środowisku, np. poetka Marta Aluchna-Emelianow, laryngolog Jan Posmykiewicz, nauczycielka Wilhelmina Rückemann, rzemieślnik Eugen Scharbatke, bankowiec Helena Eilf²¹. Przykładów takich można podać znacznie więcej. Dane z roku 1972 wskazują, że na 125 zankietowanych parafian, było 22 robotników, 7 chłopów, 12 chłopów-robotników, 5 rzemieślników, 3 studentów, 8 emerytów i rencistów, resztę stanowili inteligenci (w tym najwięcej urzędników)²². Można z tego wnioskować, iż duży procent ewangelików przeniósł się do miasta i znacznie zwiększył się udział liczebny inteligencji. Trend ten trwa do dzisiaj. Obecnie wśród praktykujących luteran spotkać można dużą grupę ludzi z wyższym wykształceniem, znanych i cenionych w swoich środowiskach zawodowych, prowadzących aktywną działalność społeczną. W 1995 roku do dwóch miejscowych parafii ewangelicko-augsburskich dołączyła trzecia instytucja luterska. Dzięki pomocy słupskiego samorządu, ewangelicki Zakon Joannitów, wcześniej już udzielający różnorodnej pomocy charytatywnej mieszkańcom miasta, utworzył w Słupsku pierwszą na Pomorzu Stację Socjalną, która udziela pomocy ambulatoryjnej ludziom chorym i starszym wiekiem, bez względu na ich przynależność wyznaniową. Dzięki temu luteranie są chyba jedyną w mieście grupą wyznaniową, która niekorzystając z żadnej pomocy finansowej miasta, sama takiej pomocy udziela. Mimo małej liczebności ewangelicy są obecni we wszystkich dziedzinach życia. Wypracowany przez wieki protestancki etos pracy sprawia, że odznaczają się uczciwością, pracowitością oraz spolegliwością, dzięki czemu należą do najwartościowszych członków lokalnej społeczności²³.

Przypisy:

¹ S. Sokołowski, *Działalność nierzymskokatolickich związków wyznaniowych w województwie koszalińskim, Koszalin 1969*.
² K. Doppke, *Duchowieństwo ewangelickie a sprawa kaszubskich Słowińców, Kalendarz*

Ewangelicki R. 98-1984, Warszawa 1983; K. Doppke, Tradycje kaszubsko-słowińskie w Kościele ewangelickim Pomorza Środkowego. Maszynopis. Słupsk 1985. R. Scheller, Von der Lektorenkirche zur nicht-polnischen Gemeinde in Pommern, Pommersches Heimatbuch 1986. Lübeck (1985); Die Pommersche Heimatkirche in Vergangenheit und Gegenwart. Praca zbiorowa pod red. R. Scheller. Hannover 1989; Unsere Pommersche Heimatkirche. Praca zbiorowa pod red. R. Scheller. Hannover 1992. J. Szczepankiewicz, Niemieckojęzyczne zbory Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce w świetle lokalizacji, Czasopismo Geograficzne nr 3/1993. J. Wild, Kościół ewangelicki na Pomorzu w latach 1945-1994. Słupsk 1995 - wyd. I, 1997 - wyd. II.; P. Badura, J. Wild, Kościół Ewangelicki w Słupsku w 45-lecie reaktywowania polskich nabożeństw ewangelickich. Słupsk 1992; J. Wild, Kościół św. Krzyża/Kreuzkirche. Słupsk 1994 - wyd. I, 1995 - wyd. II, 1997 - wyd. III. M.in.: Danzig-Westpreussischer Kirchenbrief (Lübeck), Diaspora (Sopot - Włocławek), Die Johanniter (Bonn), Goniec Ewangelicki (Słupsk), Jednota (Warszawa), Kalendarz Ewangelicki (Warszawa - Bielsko-Biała), Myśl Protestancka (Katowice), Nachrichten aus der Diakonissenanstalt Salem - Köslin (Minden), Pommersche Heimatkirche (Lübeck - Hannover), Przegląd Ewangelicki Słowo i Myśl (Łódź - Kraków), Rocznik Teologiczny ChAT (Warszawa), Zwiastun (Warszawa - Bielsko-Biała), Biuletyn Okręgowej Izby Lekarskiej (Koszalin), Die Pommersche Zeitung (Lübeck), Głos Koszaliński (Koszalin - Słupsk), Głos Pomorza (Koszalin - Słupsk), Goniec Pomorski (Koszalin - Słupsk), Schlesisches Wochenblatt (Opole), Zbliżenia (Słupsk - Koszalin), Stare Miasto I, Stare Miasto II, św. Jana (luterkańska), św. Jana (reformowana), Mariacka I, Mariacka II, Mariacka III, Mariacka IV, Mariacka V - przedmieścia, staroluterska św. Krzyża, staroluterska separatystyczna; za: K.-H. Pagel, Der Landkreis Stolp in Pommern. Zeugnisse seiner deutschen Vergangenheit. Lübeck 1989. J. Heidenreich, Początki Reformacji i tumult religijny w Słupsku w latach 1521-1525, Słupskie Studia Historyczne 1993 s. 83-104; D. Mariańska, Początki Reformacji na Pomorzu Zachodnim, Protestantyzm i protestanci na Pomorzu. Gdańsk - Koszalin 1997, s. 51-62; H. Kaczmarczyk, Próba przedstawienia wydarzeń reformacyjnych w niektórych miastach Pomorza Zachodniego, Szkice Słupskie, Poznań - Słupsk 1960; W. Chojnacki, Bibliografia polskich druków ewangelickich ziem zachodnich i północnych 1530-1939. Warszawa 1966. Z. Szulka, Język polski w Kościele ewangelicko-augsburskim na Pomorzu Zachodnim od XVI do XIX wieku. Wrocław - Warszawa - Kraków 1991. F. Müller, Die evangelisch-lutherisch separierte Kirchen-gemeinde ihre Entstehung und Fortgang. Stolp 1932; V. Stolle, Staroluterska parafia św. Krzyża w Słupsku do 1945 roku. Maszynopis. Słupsk 1997. J. Wild, Kościół ewangelicki na Pomorzu w latach 1945-1994. Słupsk 1997; R. Scheller, Von der Lektorenkirche zur nicht-polnischen Gemeinde in Pommern, Pommersches Heimatbuch 1986. Lübeck (1985). H. Tietz był krawcem, członkiem Związku Młodzieży "EC" przy Pomorskim Kościele Unijnym. S. Sokołowski, Działalność..., s. 39. S. Sokołowski, Działalność..., s. 39; H. Rybicki, Nazywano ich Słowjancami. Słupsk 1995, s. 146. J. Wild, Kościół ewangelicki... s. 18-21. Akta byłego Wydziału do Spraw Wyznań UW w Słupsku; Akta Diecezji Pomorsko-Wielkopolskiej KEA z siedzibą w Sopocie. Przykładowe koncerty: 1973 - Chór z Oldenburga, 1983 - Zespół Wokalno-Instrumentalny z Düsseldorfu, 1990 - Chór "Kleine Kantorei" z Bad Dürkheim, Zespół Młodzieżowy Technikum Rolniczego z Cieszyńska, 1991 - Zespół Młodzieżowy LO w Cieszyńsku, 1993 - Grupa Teatralna Marka Kozaka, Chór Joachima Schwarza, Zespół Wokalny, Muzycy oraz Zespół Instrumentów Dętych Helmutha Peina z Berlina, 1995 - Orkiestra z Garding, 1996 - Chóry z Kalisza, Poznania, Sopotu, Rypina, Torunia, 1997 - Orkiestra Kameralna Jürgena E. Müllera. S. Sokołowski, Działalność..., s. 41-42. Dane z list uprawnionych do udziału w zgromadzeniach parafialnych Parafii Ewang. - Augsb. w Słupsku. Akta Diecezji Pomorsko-Wielkopolskiej KEA z siedzibą w Sopocie. W. Kwaśniak, Ewangelicy w Trójmieście po 1945 roku. Protestantyzm i protestanci na Pomorzu. Gdańsk - Koszalin 1997, s. 284.

XX eliminacje wojewódzkie Turnieju Wiedzy Pożarniczej

W dniu 4 czerwca 1997r. w Komendzie Wojewódzkiej Państwowej Straży Pożarnej w Słupsku zostały przeprowadzone XX jubileuszowe eliminacje wojewódzkiego Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pod hasłem "młodzież zapobiega pożarom". W eliminacjach wojewódzkich Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej uczestniczyło 37 zawodników, w tym 27 uczniów szkół podstawowych i 10 uczniów ze szkół ponadpodstawowych z terenu województwa słupskiego, zakwalifikowanych przez Wojewódzką Komisję Konkursową działającą przy Zarządzie Wojewódzkim Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej w Słupsku.

W tegorocznym etapie wojewódzkim zabrakło reprezentantów z miasta Słupska, miasta - gminy Sławno, gminy Konarzyny z rejonu człuchowskiego i gminy Potęgowo z rejonu łęborskiego. Eliminacje przeprowadzono w formie pisemnej i ustnej w dwóch grupach wiekowych. W pierwszej grupie młodszej (dzieci i młodzież do 15 lat) I miejsce zajął Stanisław Jażdżewski - uczeń SP w Koczale, II miejsce uzyskał Mariusz Kropidłowski - uczeń SP w Niezabyszewie (gmina Bytów) i III miejsce zajął Marcin Jankowski - uczeń SP w Korzybiu (gmina Kępice).

W drugiej grupie starszej (młodzież do 19 lat) I miejsce zajął Adam Jażdżewski - uczeń Zespołu Szkół Leśnych w Warcinie, II miejsce uzyskała Danuta Pruszek - uczennica Zespołu Szkół Ekonomiczno-Rolniczych w Bytowie, a III miejsce zajęła Agnieszka Meyer - uczennica Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Człuchowie.

Laureat grupy młodszej Stanisław Jażdżewski - uczeń SP w Koczale oraz laureat grupy starszej Adam Jażdżewski - uczeń zespołu Szkół Leśnych w Warcinie reprezentować będą województwo słupskie w finale centralnym Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej, który odbędzie się we wrześniu 1997r.

Podobnie jak w latach ubiegłych eliminacje wojewódzkie wykazały wysoki poziom wiedzy wszystkich zawodników z zakresu znajomości przepisów przeciwpożarowych, zasad postępowania na wypadek powstania pożaru oraz praktycznych umiejętności posługiwania się podręcznym sprzętem gaśniczym i techniką pożarniczą. Wymienieni laureaci i uczestnicy XX jubileuszowych eliminacji wojewódzkich Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej otrzymali nagrody rzeczowe i dyplomy ufundowane przez Regionalną Dyрекcję Lasów Państwowych w Szczecinku i Kuratorium Oświaty w Słupsku.

Serdecznie gratuluję uczniom imponującej wiedzy z dziedziny bezpieczeństwa pożarowego, zapobiegania zagrożeniom oraz udzielania pierwszej pomocy w wypadku nieszczęścia. Składam również najlepsze podziękowania nauczycielom, opiekunom, strażakom i wielu bezimiennym ludziom dobrej woli za duży wkład pracy, wysiłek i bezinteresowność w przygotowaniu dzieci i młodzieży oraz zorganizowaniu i przeprowadzeniu eliminacji środowiskowych, gminnych, miejskich i miejskogminnych Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej pod hasłem "Młodzież zapobiega pożarom" na terenie województwa słupskiego.

mgr inż. Barbara Major - Milewczuk - st. wizytator
Przewodnicząca Wojewódzkiej Komisji Konkursowej

Regulamin wojewódzkiego konkursu na najlepszą pracę dyplomową

Celem konkursu jest: *rozwijanie uzdolnień i zainteresowań technicznych, *wymiana doświadczeń między szkołami, *podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych.

Warunki uczestnictwa: *w konkursie mogą uczestniczyć uczniowie ostatnich klas szkół dziennych i dla dorosłych na poziomie technikum województwa śląskiego, *praca powinna być efektem samodzielnej twórczej pracy ucznia (uczniów), *prace na konkurs są typowane i opiniowane przez Komisję Szkolną, *każda praca powinna być opisana wg podanego wzoru oraz posiadać kartę zgłoszenia wg załączonego wzoru.

Organizatorem jest Kuratorium Oświaty w Słupsku, Federacja Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT i Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Konkurs składa się z 2 etapów:

Etap szkolny - do etapu tego należy przystąpić bezpośrednio po obronie prac dyplomowych. W skład Szkolnej Komisji konkursowej wchodzi: dyrektor ds. zawodowych, przewodniczący Szkolnej Komisji Przedmiotów Zawodowych, nauczyciele przedmiotów zawodowych, przedstawiciele dyplomantów. Kryteria oceny prac ustala Szkolna Komisja Konkursowa wzorując się na niniejszym regulaminie. Do etapu wojewódzkiego należy zakwalifikować tylko najlepsze prace (1 lub 2 na klasę). Do Domu Technika NOT ul. Garncarska 4 należy dostarczyć we własnym zakresie: zestawienie wyników szkolnego etapu, zakwalifikowane prace (uwzględniając niezbędne wyposażenie potrzebne do eksponowania pracy), karty zgłoszenia (w 2 egzemplarzach).

Etap wojewódzki - W skład Wojewódzkiej Komisji Konkursowej wchodzi: przewodniczący-mgr Z.Filimoniak (wizytator Kuratorium Oświaty), wiceprzewodnicząca-inż. K.Rennert (dyrektor Rady Wojew. FSNT NOT w Słupsku), wiceprzewodnicząca-mgr inż. W.Rychły (dyrektor ODN), sekretarz-mgr inż. J.Rosolowski, rzeczoznawcy wytypowani przez NOT (zgodnie z kategoriami). Etap ten oraz Wystawa Prac Dyplomowych będzie odbywać się w Domu Technika NOT ul. Garncarska 4. Przy organizowaniu Wystawy Prac Dyplomowych bierze udział wytypowana przez KO szkoła (w tym roku-ZSZ nr 1 w Słupsku). Prace konkursowe będą oceniane w siedmiu kategoriach: *budowanie, *chemia i przemysł lekki, *elektryko-elektronika, *mechanika, *ochrona środowiska *przemysł rolny-spożywczy, *grupa tematyczna zbiorcza obejmująca pozostałe dziedziny techniki.

Kryteriami oceny są: *nowoczesność (oryginalność) rozwiązania, *możliwość praktycznego zastosowania, *estetyka wykonania (poprawność językowa). Autorzy siedmiu najlepszych prac (po jednej z każdej kategorii) otrzymują nagrody oraz dyplomy laureatów Konkursu. Komisja Konkursowa wystąpi z wnioskiem o przyznanie nagrody dyrektorskiej dla nauczycieli prowadzących nagrodzone prace.

Nagrodzone prace zostaną skierowane na etap ogólnopolski.

Konkurs "Alfik"

W listopadzie bieżącego roku organizujemy po raz czwarty w Polsce konkurs "Alfik". Konkurs jest przeznaczony dla uczniów kl. III-VIII szkół podstawowych. Zachęcamy do udziału w naszym konkursie zwłaszcza te szkoły, które nie startowały jeszcze w Alfiku. W tym roku po raz drugi przeprowadzimy także jego wersję humanistyczną. Konkursy tego typu są sprawdzoną już na całym świecie formą popularyzacji wiedzy. Konkurs jest dostępny nie tylko dla najlepszych uczniów, liczymy więc na możliwie szeroki udział uczniów. Mamy nadzieję, że nie będzie to strata dwóch godzin lekcyjnych, a sposób na pobudzenie zainteresowań.

Alfik humanistyczny będzie zawierał pytania z ortografii, języka polskiego, literatury, historii, kultury, sztuki, krajoznawstwa i turystyki.

Warunkiem przystąpienia Szkoły do konkursu jest udział w nim minimum 15 uczniów. Szkoły mogą (we własnym zakresie) zgłosić wspólnych uczestników, wówczas konkurs odbędzie się w jednej z nich. Po zgłoszeniu szkoły (na załączonej karcie zgłoszenia), szkolny organizator konkursu otrzyma najpóźniej 18 listopada br. materiały dotyczące konkursu, tzn. Dokładną instrukcję przeprowadzenia testu, karty odpowiedzi i zaklejoną kopertę z testami.

1. Organizatorem konkursu jest Spółka "ŁOWCY TALENTÓW - JERSZ"

2. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów trzech grup wiekowych: MALUCH (kl. 3 i 4), BENIAMIN (kl. 5 i 6), KADET (kl. 7 i 8).

3. Zawody mają miejsce tylko raz. Alfik matematyczny 21 listopada w godz. 9.00 - 10.30 (75 minut test, 15 minut sprawy organizacyjne), Alfik humanistyczny 24 listopada w godz. 9.00 - 10.30. Uczeń rozwiązuje test w swojej szkole lub w szkole, która zgłosiła do konkursu (w wypadku, gdy jego szkoła w konkursie nie startuje) pod opieką szkolnego organizatora konkursu. W uzasadnionych przypadkach godziny konkursów można nieznacznie przesunąć.

4. Odpowiedzi zakreślane będą na specjalnej karcie, która po zawodach przekazana będzie organizatorowi konkursu. Po ustaleniu wyników najlepsi uczniowie zostaną nagrodzeni.

5. Konkurs jest imprezą samofinansującą się, stąd konieczność odpłatności za udział w niej. Uczeń deklarujący uczestnictwo w konkursie wpłaca wpisowe w wysokości 5 zł (za jedną wersję konkursu) Organizator konkursu w szkole wpłaca z zebranych pieniędzy (po 4 zł od osoby) na konto ŁOWCY TALENTÓW "JERSZ", ul. Białowieska 50.26, 54-235 Wrocław, PKO BP IV o/Wrocław, Nr 10205255-411792-270 koniecznie z dopiskiem "ALFIK". Pieniądze, które pozostały w szkole (1 zł od uczestnika) prosimy przeznaczyć na koszty opłat i (w przypadku większej ilości startujących) na wewnątrzszkolne nagrody.

6. Szkolny organizator konkursu prześle do 25.10.1997r. zgłoszenie szkoły na dołączonej karcie zgłoszenia (oddzielnie dla każdej wersji) oraz potwierdzenie wpłaty

wpisowego (najlepiej kserokopię odcinka wpłaty) na adres organizatora.

7. Test zawiera 30 pytań: 10 po 3 pkt., 10 po 4 pkt. i 10 po 5 pkt. Do każdego pytania podane jest 5 odpowiedzi od A do E, z których dokładnie jedna jest prawidłowa. Za odpowiedzi fałszywe otrzymuje się punkty ujemne (obliczone jako 25% punktów przeznaczonych na dane zadanie), za brak odpowiedzi - 0 pkt.

8. Organizator 50% zebranych pieniędzy przeznacza na nagrody, pozostałe pieniądze to koszty organizacyjne konkursu. Nagrodami będą: * wycieczka zagraniczna (tylko dla grupy Kadet i Benjamin) w okresie wakacji 1998r. Z ewentualną dopłatą, * obóz letni "Konie i matematyka" w Bobowicku (koło Międzyrzecza Wlkp.) w okresie wakacji 1998r. (Turnusy dwutygodniowe i tygodniowe z możliwością dopłaty do dwóch tygodni), * nagrody książkowe i dyplomy.

Sekretariat Komitetu
Organizacyjnego Konkursu

Uwaga: Karty zgłoszeń są dostępne u metodyków języka polskiego i matematyki.

Konkurs historycznoliteracki w dwusetną rocznicę urodzin Adama Mickiewicza

Konkurs przeznaczony jest dla uczniów szkół średnich i ma charakter tematyczny. Zawody organizuje i przeprowadza Komitet Główny Olimpiady Literatury i Języka Polskiego w porozumieniu z Departamentem Kształcenia Ogólnego MEN. Zgłoszenia należy kierować pod adres właściwego dla danego województwa Komitetu Okręgowego OLiJP. Zawody zostaną przeprowadzone w wybranych szkołach w całej Polsce.

Etap I 11 października 1997. Test sprawdzający wiedzę o poecie. Lektury do testu: 1. Adam Mickiewicz (utwory obowiązkowe dla wszystkich uczestników): Wiersze filomackie: *Ziemia mjejska*, *Oda do młodości*, *Pieśń Filaretów*. * *Poezje*, tom I (1822): *Ballady i romanse*, *Hymn na dzień Zwiastowania N.P. Maryi*, *Żeglarz*, *Warcaby*, *Przypomnienie*. * *Poezje*, tom II (1823): *Grażyna*, *Dziady* cz. II i IV * *Konrad Wallenrod*. * Wiersze: *Do M****, *Niepewność*, *Sen* ("Chociaż zmuszona będziesz mnie porzucić..."), *Rozmowa*, *Do D.D.*, *Elegia*, *Dumania w dzień odjazdu* * *Bajki* * *Sonet* krymskie * *Czaty* (*Ballada ukraińska*) * *Trzech Budrysów* (*Ballada litewska*) * *Poezje* okresu rzymsko-drezdeńskiego (*Do****, *Na Alpach w Splugen*, *Do matki Polki*, *Do mego cziczera*, *Arcy - Mistrz*, *Rozmowa Wieczorna*, *Mędrcey*, *Rozum i wiara*, *[Śniła się zima...]*, *Ucieczka*, *Ballada*, *Reduta Ordon*, *Opowiadanie adiutanta*, *Śmierć pułkownika*) * *Zadania i uwagi* * *Dziady* cz. III. * *Pan Tadeusz* * *Księga narodu i*

pielgrzymstwa polskiego * *Liryki łożańskie* 2. Alina Witkowska, *Mickiewicz. Słowo i czyn*, Warszawa 1975 (lub wyd. następne: 1983, 1986).

Pytania do testu będą układane na podstawie powyższego materiału. Mogą dotyczyć treści utworów (postacie, realia historyczne, tematy, wątki, motywy itp.), okoliczności ich powstania, stylu i gatunków literackich. Książka A. Witkowskiej zawiera także wiedzę na temat życia i twórczości poety (ważną częścią tej książki są przypisy!). Na jej podstawie zostaną ułożone pytania dotyczące biografii Mickiewicza.

Literatura pomocnicza: 1. Opracowania ogólne dotyczące epoki romantyzmu: * M. Straszewska, *Romantyzm*, Warszawa 1969 i wyd. nast. * A. Kowalczykowa, *Romantyzm*, Warszawa 1994. * D. Siwicka, *Romantyzm*, Warszawa 1995. 2. Monografie ujęcia życia i twórczości Mickiewicza: * M. Dernałowicz, *Adam Mickiewicz*, Warszawa 1969 i wyd. nast. * Z. Sudolski, *Adam Mickiewicz: Opowieść biograficzna*, Warszawa 1995.

Wyniki testu zostaną przesłane do szkół, będzie się też można o nie dowiedzieć w siedzibach komitetów okręgowych.

Etap II 6-7 grudnia 1997 Zawody zostaną przeprowadzone w komitetach okręgowych Olimpiady polonistycznej: A. Część pisemna - interpretacja Adama Mickiewicza. B. Część ustna - uczestnik wcześniej wybiera i przygotowuje jeden spośród podanych niżej bloków tematycznych (do każdego zagadnienia opracowane zostały pytania pomocnicze i zestaw bibliograficzny). Wybór decyduje o zakresie tematycznym przeprowadzonej wówczas rozmowy.

Bloki tematyczne przeznaczone do wyboru dla uczestników II etapu: * Mickiewicz - jak o nim pisać (sproblematyzowany przegląd prac historycznoliterackich i krytycznych dotyczących poety) * Mickiewicz - twórca ballady romantycznej * *Sonet* krymskie * *Sonet* odeskie * Powieści poetyckie i maska * Wallenrod i wallenrodizm * "Jak pachnie na Litwie Mickiewicz..." - obraz domu i ojczyzny w *Panu Tadeuszu*. * *Pan Tadeusz* - szlachecka epopeja * *Pan Tadeusz* (problematyka całościowa) * *Prelekcje paryskie* "summa" romantyzmu * *Dziady* wileńsko - kowieńskie i drezdeńskie * *Oda do młodości* * W kręgu IV części *Dziadów* (utwory Mickiewicza tematycznie związane z IV cz.) * *Poezja* okresu rzymsko - drezdeńskiego * *Poeza* - pielgrzym (motywy wędrówki w twórczości Mickiewicza: *Żeglarz*, *Pielgrzym*, *sonety*, *Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego*) * "Konrad nie chce zejść ze sceny" (inscenizacje utworów Mickiewicza) * Mickiewicz i romantyczny świat książek ("książki zbójce", Mickiewicz - tłumacz, antynomia poezji i czynu, Mickiewicz i literatura późniejsza: Sienkiewicz, Prus, Żeromski, Gombrowicz - wpływ i rezonans) * Mickiewicz - bajkopisarz * *Poezje* elegijne Mickiewicza * *Liryki łożańskie* * *Poezja* Mickiewicza jako sztuka słowa. O badaniach Czesława Zgorzelskiego nad artyzmem twórczości poety.

Etap III - Warszawa, czerwiec 1998. Uczestnicy przygotowują pracę pisemną na jeden z zaproponowanych przez organizatorów tematów i przekazują do Komitetu Głównego OLiJP. Zawody będą polegały na ustnej "obronie" przygotowanej pracy i rozmowie na jeden z zaproponowanych tematów (tematy podają organizatorzy dopuszczając do części finałowej).

Dla zwycięzców konkursu przewidziane są nagrody rzeczowe. Organizatorzy przygotowują również wycieczkę szlakiem Adama Mickiewicza (*Białoruś, Litwa i kraje Europy Zachodniej*).

Konkurs - "Historia Bliska"

Fundacja im. Stefana Batorego oraz Ośrodek KARTA ogłaszają drugi konkurs dla uczniów szkół średnich poświęcony historii bliskiej. Bliskiej - bowiem w centrum naszego zainteresowania jest historia najnowsza, której większość uczestników i świadków, ofiar i bohaterów jeszcze żyje. Bliskiej również dlatego, że proponujemy młodzieży podjęcie samodzielnych badań nad historią we własnym otoczeniu: kręgu rodzinnym czy sąsiedzkim, instytucji, w której pracują rodzice, miejscu zamieszkania. Pragniemy, aby w ten sposób młodzi ludzie poznawali historię Polski w powiązaniu z historią "małej ojczyzny" - lokalnej czy regionalnej.

Po doświadczeniach poprzedniego konkursu wiemy, że uczestnictwo w takiej przygodzie intelektualnej nie tylko wzbogaca wiedzę tych, którzy biorą w niej udział, ale może pomóc w zapisaniu wielu pustych kart o okresie niepodległym, a już zapomnianym. Jesteśmy też przekonani, że aktywne zajmowanie się historią służy umocnieniu więzi między pokoleniami, emocjonalnych związków z najbliższym otoczeniem, poczucia odpowiedzialności za kraj.

Temat tegorocznego konkursu :
"Obywatel - władza 1956 - 1980"

Chcemy skoncentrować uwagę na okresie między 1956 - rokiem pierwszego poważnego kryzysu PRL - a rokiem 1980, gdy powstanie "Solidarności" zapowiadało koniec narzuconego niedemokratycznego ustroju. Czwierćwiecze 1956 - 1980, lata "małej stabilizacji", przerywanej wstrząsami społecznymi, mimo stale obecnej przemocy, nie miało w sobie dramatyzmu, często tragizmu poprzedniej dekady, ani też objawów upadku władzy z lat osiemdziesiątych. Był to czas "dojrzałości" systemu komunistycznego w Polsce, z mnożącymi się jednak symptomami jego rozkładu. Władzę w stosunkach z obywatelem, w państwie całkowicie podporządkowanym partii komunistycznej (PZPR), reprezentował nie tylko sekretarz partii, dyrektor, cenzor, milicjant, ale również w jakimś stopniu urzędnik, dozorca domu, a nawet - w gospodarce niedoborów - sprzedawca czy kelner. Dla obywateli PRL był to czas poczucia bezsilności i apatii, przystosowania do obowiązujących "reguł gry", ale zarazem czas coraz szerzej wyrażanej niezgody na łamanie praw człowieka, na brak szacunku dla godności ludzkiej. Wolność myślenia, siła uczuć religijnych, niezależność artystyczna, samodzielność gospodarcza, nie kontrolowane przez władzę więzi społeczne czy wręcz inicjatywy polityczne nadwładzały jej monolit i zwiastowały przyszły kres.

Pragniemy, aby uczestnicy konkursu, poprzez wskazanie wzajemnych relacji władzy i obywateli, odtworzyli klimat tamtych lat, pokazali różne aspekty życia. Ważne są dla nas wyłącznie prace oryginalne, napisane na podstawie świadectw, do których uda się dotrzeć. Nie muszą one dotyczyć najbardziej znaczących zdarzeń politycznych. Równie ważny jest dla nas zwykły dzień obywatela ówczesnego państwa, jego życie publiczne i prywatne.

Prace zgłoszone na konkurs powinny opierać się na samodzielnie zebranych przez autorów materiałach źródłowych, zawierać krytyczną ocenę wiarygodności źródeł, dowodzić zdolności wyciągania wniosków, wreszcie umiejętności atrakcyjnej prezentacji wyników badań. Praca może być podejmowana indywidualnie bądź grupowo, pod opieką nauczyciela lub samodzielnie. Dopuszczalne są różnorodne formy prezentacji badań. Może to być: opracowany zbiór dokumentów dotyczący losów świadków historii; zbiór fotografii z autorskim opisem; opracowany dziennik czy pamiętnik; amatorski film wideo czy audycja radiowa. Możliwe są też formy mieszane.

Termin nadsyłania prac - do 10 marca 1998r. Konkurs zostanie rozstrzygnięty do 5 czerwca 1998r., po czym nastąpi ogłoszenie wyników i rozdanie nagród i wyróżnień. Jury przyzna uczniom nagrody i wyróżnienia indywidualne i zespołowe, a nauczycielom wspierającym uczniów - wyróżnienia specjalne. Na nagrody i wyróżnienia Fundacja im. Stefana Batorego przeznaczyła 60.000 zł. Nadesłane prace stworzą odrębną kolekcję w Ośrodku KARTA, dostępną dla zainteresowanych badaczy czy wydawców. Przewidywana jest prezentacja prac lub ich fragmentów w specjalnych publikacjach, sieci "Internet" oraz ewentualnie w czasopiśmie ogólnokrajowym i lokalnych.

Prosimy szkoły o zgłoszenie do 10 października zamiaru uczestniczenia w konkursie - wyślemy dodatkowe materiały informacyjne i instruktażowe. Szkoły, których uczniowie uczestniczyli w poprzednim konkursie, dostaną materiały bez uprzedniego zgłoszenia. Zgłoszenia i prace należy nadesłać pod adresem: Ośrodek KARTA, 02-536 Warszawa, ul. Narbutta 29, gdzie można także uzyskać wszelkie wyjaśnienia, tel. 48-07-12; faks 48-07-28; e-mail karta@ikp.atm.com.pl

Aleksander Smolar
 Prezes Fundacji Batorego

Zbigniew Gluza
 Prezes Ośrodka KARTA

Uwaga!

Wydawnictwo Traffic. Inżynieria drogowa (43-344 Bielsko Biala, ul. Janowicka 69) zawiadamia, że w styczniu 1998r. ukaże się zaktualizowane wydanie książki do wychowania komunikacyjnego *"Z Agatką na drodze"*.

III Ogólnopolski Konkurs Historyczny "Łosy żołnierza polskiego..."

Konkurs jest organizowany pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej, ministra Obrony Narodowej i Kierownika Urzędu d/s Kombatantów i Osób Represjonowanych w związku z przypadającą w 1998r. - 80 rocznicą odzyskania przez Polskę niepodległości.

Celem konkursu jest upowszechnienie i pogłębienie wiedzy młodzieży o tradycjach oręża polskiego w dobie walki o niepodległość i granice Rzeczypospolitej w okresie od Rewolucji 1904/5 r. (zwanej też czwartym powstaniem narodowym) do roku 1922 - w którym nastąpiło ostateczne ukształtowanie granic państwowych odrodzonej II Rzeczypospolitej. Konkurs ma uświadomić współczesnemu pokoleniu młodych Polaków - męstwo i poświęcenie, a często tragiczne losy ich pradziadów i naddziadów walczących o wolność i niepodległość. Mamy nadzieję, że Konkurs będzie kształtował postawy patriotyzmu i szacunku dla naszych dziejów ojczystych, dla dokonania przodków, dla postawy służby i ofiary życia.

Zakres chronologiczny i tematyczny konkursu: • Czwarte powstanie - pierwsza rewolucja 1904 - 1907; • P o l s k i ruch wojskowo - niepodległościowy przed pierwszą wojną światową; • Oręż polski w I wojnie światowej 1914 - 1918; • Oswobodzenie b. Królestwa kongresowego i Małopolski Zachodniej 1918; • Wojna Polsko - Ukraińska o Lwów, Małopolskę wschodnią i Wołyń 1918 - 1919; • Powstanie Wielkopolskie 1918 - 1919; • Powstanie Śląskie 1919 - 1921; • Konflikt z Czechosłowacją o Śląsk Cieszyński 1918 - 1920; • Wojna Polsko - Radziecka 1918 - 1921; • Konflikt Polsko - Litewski o Wilno i Litwę Środkową 1919 - 1921; • Wodzowie i Dowódcy Wojska Polskiego oraz ich losy; • Walka o niepodległość i granice Rzeczypospolitej (1904 - 1922) w pieśni, poezji, literaturze, malarstwie, grafice, rzeźbie i filmie; • Miejsca Pamięci Narodowej z lat 1904 - 1922.

Uczestnicy konkursu: * uczniowie szkół średnich: liceów ogólnokształcących, liceów zawodowych i techników, * uczniowie szkół podstawowych, * uczniowie szkół zasadniczych. Uczestnictwo w konkursie jest dobrowolne. Uczniowie zgłaszają swój udział w konkursie nauczycielowi historii w szkole, a dyrekcja szkoły powiadamia właściwe Kuratorium Oświaty.

Etap i organizacja konkursu: Konkurs jest organizowany w czterech etapach: szkolnym, wojewódzkim, regionalnym i finałowym. Regulamin, zestawy pytań do wszystkich etapów konkursu, kryteria kwalifikacyjne oraz wykaz zalecanej literatury przedmiotu przygotowuje Komitet Organizacyjny Konkursu. **Etap I (szkolny)** - organizują i przeprowadzają Szkolne Komisje Konkursowe, powołane przez Dyrektora Szkoły. Egzamin składa się z testu i jednego pytania opisowego. Komisja szkolna kwalifikuje od jednego do trzech najlepszych uczniów do etapu wojewódzkiego. W szczególnie uzasadnionych przypadkach w porozumieniu z Wojewódzką Komisją Konkursową, można zakwalifikować do pięciu uczniów. Konkurs jest rozgrywany po obchodach Święta

Niepodległości - 14 listopada 1997r. **Etap II (wojewódzki)** przeprowadzają Wojewódzkie Komisje Konkursowe powołane przez Kuratora Oświaty. Egzamin Konkursowy będzie się składał z testu i do wyboru jednego z trzech pytań opisowych. Czas trwania egzaminu 120 minut. Komisja Wojewódzka przesyła do Komitetu Organizacyjnego (na adres: Kuratorium Oświaty w Płocku (09-400 Płock, ul. Tadeusza Kościuszki 20, tel. (0-24) 626 - 450, lub (0-24) 626 - 535), w terminie do 15 marca 1998r. - kompletne protokoły egzaminu konkursowego wraz z wynikami (punktacją). Komitet organizacyjny do końca marca kwalifikuje do etapu regionalnego oraz natychmiast powiadamia o swej decyzji Komisje Wojewódzkie. Konkurs jest rozgrywany 27 lutego 1998r. Prace konkursowe należy przechowywać w Kuratorium do zakończenia tej edycji Konkursu. **Etap III (okręgowy)** odbywający się w miastach będących siedzibami dowództw okręgów wojskowych przeprowadzają Komisje Regionalne powołane przez Kuratorów Oświaty, w skład których wejdą przedstawiciele Dowódców Okręgów Wojskowych, przedstawiciele stowarzyszeń kombatanckich, doradcy metodyczni, nauczyciele przedmiotu i inni powołani przez Kuratorów. Egzamin konkursowy będzie miał charakter testu, a ponadto każdy z uczestników tego etapu jest zobowiązany do uprzedniego przygotowania pracy konkursowej na zadany temat (związany z historią miejscowości, regionu, rodziny). Do etapu ogólnopolskiego Komisje Regionalne kwalifikują po trzy osoby z każdego pionu szkół (podstawowych, średnich i zawodowych), które zdobyły największą liczbę punktów, nie mniej jednak niż 50% punktów. W przypadku zdobycia równej liczby punktów przez dwóch zawodników dopuszcza się zakwalifikowanie do etapu finałowego - jednej osoby więcej. Ogólna liczba osób zakwalifikowanych w etapie regionalnym nie może być większa niż 10 z regionu. Konkurs jest rozgrywany 23 - 24 kwietnia 1998r. **Etap IV (finałowy)** odbywa się w Warszawie. Komisję konkursową stanowi Komitet Organizacyjny i zaproszeni przezeń przedstawiciele środowisk naukowych, oświatowych i kombatanckich. Konkurs jest rozgrywany 4-6 czerwca 1998r.

Nagrody i uprawnienia konkursu: * W etapie I nagrody fundują dyrektorzy szkół. Uczniowie zakwalifikowani do etapu wojewódzkiego mogą uzyskać wyższe oceny z historii na koniec I semestru. * W etapie wojewódzkim nagrody fundują wojewodowie, prezydenci miast, sponsorzy itd. Laureaci konkursu wojewódzkiego mogą uzyskać ocenę celującą na koniec roku szkolnego. * W etapie regionalnym nagrody fundują Dowódcy Okręgów Wojskowych, wojewodowie i prezydenci miast oraz sponsorzy konkursu. Laureaci konkursu regionalnego - w przypadku uczniów szkół podstawowych i szkół zasadniczych, na mocy decyzji Kuratora Oświaty, mogą zostać przyjęci do szkoły średniej bez egzaminu wstępnego. * W etapie finałowym nagrody fundują Ministrowie sprawujący patronat nad konkursem oraz sponsorzy. Komitet Organizacyjny podejmie starania w sprawie uzyskania innych preferencji dla laureatów finału konkursu.

Zgłoszenia szkół do I etapu należy nadsyłać na adres właściwych kuratoriów lub wojewódzkich ośrodków metodycznych do 1 października 1997r. Kuratoria (WOM)

powiadają o udziale w konkursie - Kuratorium Oświaty w Płocku z dopiskiem na kopercie Konkurs "Losy żołnierza..." do 15 października 1997r.

Literatura zalecana dla uczestników w/w konkursu (szkoły średnie - LO, Licea Zawodowe, Technika - wszystkie pozycje; szkoły podstawowe i Zasadnicze - pozycje wytłuszczone):

- Artusiewicz M., Wrzosek M., Kronika powstań śląskich 1919 - 1921, Warszawa 1980,
- Bagiński H., Wojsko Polskie na Wschodzie 1914 - 1920, Warszawa 1991,
- Błazejewski W., Z dziejów harcerstwa polskiego (1910 - 1939), Warszawa 1985,
- Czubiński A., Walka o granice wschodnie Polski w latach 1918 - 1921, Opole 1993,
- D. Abernethy E. V., Osiemnasta decydująca bitwa w dziejach świata pod Warszawą 1920r., Warszawa 1990,
- Encyklopedia szkolna. Historia, Warszawa 1993,
- Filipow K., Order Virtuti Militari 1792 - 1945, Warszawa 1990,
- Garlicki A., Józef Piłsudski, Warszawa 1989,
- Holzer J., Molenda J., Polska w pierwszej wojnie światowej, Warszawa 1973,
- Janowska H., Jędruszcak T., Powstanie II Rzeczypospolitej, Wybór dokumentów 1866 - 1925, Warszawa 1981,
- Jędrzejewicz W., Józef Piłsudski 1867 - 1935, Londyn 1985,
- Kalabiński S., Tych F., Czwarte Powstanie czy Pierwsza Rewolucja, Lata 1905 - 1907 na ziemiach polskich, Warszawa 1976,
- Kamiński A., Andrzej Małkowski, Warszawa 1982,
- Kieniewicz S., Historia Polski 1795 - 1918, Warszawa 1975,
- Kozłowski M., Między Sanem a Zbruczem, Kraków 1990,
- Kumaniecki J., Pokój polsko - radziecki 1921, Warszawa 1985,
- Lipiński W., Walka zbrojna o niepodległość Polski w latach 1905 - 1918, Warszawa 1990,
- Lossowska P., Zerwane pęta, Usunięcie okupantów z ziem polskich w listopadzie 1918r., Warszawa 1986,
- Nałęcz T., Polska Organizacja Wojskowa, Wrocław 1984,
- Nowak T. M., Wimmer J., Zarys dziejów wojskowości polskiej w latach 1864 - 1939, Warszawa 1990,
- Piłsudski J., Moje pierwsze boje, i pozostałe teksty z lat 1914 - 1917 (Pisma Zbiorowe T - IV), Warszawa 1937 (reprint z 1989r.)
- Piłsudski J., (Pisma Zbiorowe T - V), Warszawa 1937 (reprint z 1989r.)
- Piłsudski J., Rok 1920, (pisma Zbiorowe T - VII), Warszawa 1937 (reprint 1989r.),
- Polak B., Dowódcy Powstania Wielkopolskiego 1918 - 1919, Koszalin 1990,
- Puchalski Z., Wawrzyński T., Krzyż i Medal Niepodległości, Warszawa 1994,
- Roliński A., A gdy na wojenkę szli ojczyźnie służyć, Pieśni i Piosenki żołnierskiej lat 1914 - 1918, Kraków 1989,
- Romanowski A., Przed Złotym Czasem - Szkice o poezji i pieśni patriotycznej lat 1908 - 1918, Kraków 1990,
- Romanowski A., Rozkwitły paki białych róż, Wiersze i pieśni z lat 1908 - 1918 o Polsce, o wojnie i o żołnierzach, Warszawa 1990,
- Sikorski W., Nad Wisłą i Wkrą, Warszawa 1991,
- Sikorski W., Obrona Lwowa, Warszawa 1992,
- Skaradziński B. (red.), Zarys dziejów wojskowości polskiej w latach 1864 - 1939, Warszawa 1990,
- Stawecki P., Generałowie Wojska Polskiego 1918 - 1939, Warszawa 1990,
- Strzałkowski W., Grób Nieznanego Żołnierza, Warszawa 1992,
- Tarczyński M., Cud nad Wisłą, Bitwa Warszawska 1920r., Warszawa 1990,
- Terlicki O., Generał Sikorski T - I, Kraków 1981,
- Wapiński R., Generał Władysław Sikorski, Warszawa 1978,
- Wrzosek M., Polski czyn zbrojny podczas pierwszej wojny światowej 1914 - 1918, Warszawa 1990,
- Wrzosek M., Wojsko Polskie i operacje wojenne lat 1918 - 1921, Białystok 1988,
- Wyszczałski L., Warszawa 1920, Warszawa 1995,
- Wyszczałski L., Bitwa nad Niemnem 1920, Warszawa 1991,

Zeszyty Dzieje Narodu i Państwa Polskiego

- Nr 53 Andrzej Zakrzewski - Od Stojałowskiego do Witosy,
 - Nr 54 Feliks Tych - Rok 1905,
 - Nr 55 W. Jakubczyk - Przetrwac nad Wartą 1815 - 1914,
 - Nr 56 J. Buszko - Galicja 1859 - 1914, Polski Piemont?,
 - Nr 57 Tomasz Schramm - Wygrać Polskę 1914 - 1919,
 - Nr 58 Andrzej Garlicki - Pierwsze lata II Rzeczypospolitej,
- Ponadto malarstwo tematycznie związane z okresem 1904 - 1922.

XLI Olimpiada Astronomiczna

Regulamin:

1. Olimpiada Astronomiczna jest organizowana dla uczniów szkół średnich.
2. Zawody olimpiady są trójstopniowe. W zawodach I stopnia (szkolnych) każdy uczestnik rozwiązuje dwie serie zadań, w tym zadanie obserwacyjne. Rozwiązanie zadań zawodów II stopnia odbywa się w warunkach kontrolowanej samodzielności.
3. W pierwszej serii zadań zawodów I stopnia należy nadesłać, do 13 października 1997r. rozwiązanie 3 zadań, dowolnie wybranych przez uczestnika spośród zestawu zawierającego 4 zadania.
4. Rozwiązanie zadania obserwacyjnego należy przesłać wraz z rozwiązaniami zadań drugiej serii I etapu, do 17 listopada br. Nadesłanie rozwiązania zadania obserwacyjnego jest warunkiem koniecznym dalszego udziału w olimpiadzie.
5. W przypadku nadesłania rozwiązań większej liczby zadań z danego zestawu, do klasyfikacji zaliczane będą rozwiązania ocenione najwyżej (po trzy zadania z każdej serii i jedno zadanie obserwacyjne).
6. Rozwiązanie zadań zawodów I stopnia należy przesłać za pośrednictwem szkoły pod adresem: Komitet Główny Olimpiady Astronomicznej, Planetarium Śląskie, 41- 500 Chorzów, skr. poczt. 10, w terminach podanych w p. 3 i 4. Decyduje data stempla pocztowego.
7. Rozwiązanie zadań powinno być krótkie i zwięzłe, ale z wystarczającym uzasadnieniem. W przypadku polecenia samodzielnego wyszukania danych, należy podać ich źródło. Jako dane traktuje się również podręcznikowe stałe astronomiczne i fizyczne.
8. Rozwiązanie każdego zadania należy napisać na oddzielnym arkuszu papieru formatu A-4. Każdy arkusz oraz wszelkie załączniki (mapki, wykresy, tabele, itp.) należy podpisać imieniem i nazwiskiem. W nagłówku zadania o najniższej numeracji należy umieścić dodatkowo: rok i miejsce urodzenia, pełną nazwę szkoły i jej adres, klasę i jej profil oraz adres prywatny (z kodami pocztowymi).
9. O uprawnieniach laureatów i finalistów olimpiady decyduje senat wyższych uczelni. Wśród nagród dla najlepszych znajdują się teleskopy.

Uwaga: Zadania konkursowe i bliższe informacje dotyczące olimpiady dostępne w ODN u konsultanta p. Ewy Misiewicz, p. nr 15

XXVI Międzynarodowy Konkurs Krasomówczy dla Młodzieży Szkół Średnich

Zarząd Oddziału PTTK w Golubiu - Dobrzyniu serdecznie zaprasza na konkurs po jednym przedstawicielu z każdego województwa. Konkurs odbędzie się 20-23 listopada 1997r. w salach reprezentacyjnych Zamku Golubskiego. Pożądanym więc by było, aby uczestnicy przybyli na Zamek Golubski w dniu poprzedzającym Konkurs, a więc w dniu 19 listopada.

Pobyt zapewniają organizatorzy, natomiast koszt przejazdu uczestnika i opiekuna pokrywają Kuratoria Oświaty lub macierzyste szkoły. W razie zgłoszenia większej ilości uczestników, należy uzgodnić to z organizatorem i za każdego następnego uczestnika, poza jednym reprezentantem należy uiścić pełną opłatę w wysokości 120,00 zł.

mgr Zygmunt Kwiatkowski
Przewodniczący Konkursu

Uwaga: Regulamin Konkursu dostępny w ODN u konsultanta p. Ewy Misiewicz, p. nr 15

XXII Olimpiada Artystyczna

1. Zgłoszenie przez ucznia swojemu nauczycielowi - opiekunowi uczestnictwa w Olimpiadzie - ustalenie tematu do opracowania, wypełnienie Karty Uczestnika Olimpiady Artystycznej - 11.X. 1997r.
2. Poinformowanie Komitetu Okręgowego przez Szkolną Komisję Olimpiady o ilości uczestników eliminacji szkolnych oraz miejscu i terminie eliminacji ustnych - do 15.XI.1997r.
3. Eliminacje szkolne - I stopnia - od 18 do 20.XII. 1997r. egzamin pisemny (test i temat własny) - 18.XII. godz. 13.00
4. Przesłanie przez Szkolną Komisję Olimpiady do Komitetów Okręgowych protokołów z eliminacji szkolnych oraz Kart Uczestnika wraz z pracami pisemnymi (test i temat własny) uczniów wytypowanych do eliminacji okręgowych - II stopnia - do 31.XII. 1997r.
5. Powiadomienie uczniów przez Komitety Okręgowe o zakwalifikowaniu do eliminacji okręgowych, miejscu i terminie eliminacji - 24.I.1998r.
6. Powiadomienie Komitetu Głównego przez Komitety Okręgowe o zakwalifikowaniu do eliminacji okręgowych, ilości uczniów, miejscu eliminacji i składzie jury - do 31.I.1998r.
7. Eliminacje okręgowe - II stopnia - 23-25.II.1998r. eliminacje pisemne - 23.II.1998r. o godz. 10.00 - 13.00
8. Wysłanie przez Komitety Okręgowe protokołów z eliminacji okręgowych oraz Kart Uczestnika wraz z pracami pisemnymi z eliminacji I i II stopnia tzw. kandydatów do eliminacji centralnych - 5.III.1998r.
9. Zawiadomienie uczniów przez Komitet Główny o zakwalifikowaniu do eliminacji centralnych - III stopnia - do 21.III.1998r. Eliminacje centralne - III stopnia - 20 do 22.IV.1998r. Ogłoszenie listy laureatów i finalistów, wręczenie dyplomów - 23.IV. 1998r.

Uwaga: Karta Uczestnika Olimpiady dostępna w ODN u konsultanta p. Ewy Misiewicz, p. nr 15

V. Konfrontacje Dziecięcych Grup Teatralnych

Młodzieżowe Centrum Kultury organizuje V Konfrontacje Dziecięcych Grup Teatralnych woj. śląskiego, w których mogą wziąć udział uczniowie szkół podstawowych z klas I-VIII. Konfrontacje mają charakter festiwalowy i są ostatnim etapem wcześniejszych eliminacji szkolnych i rejonowych. V konfrontacje odbędą się 29 listopada o godz. 10.00 w siedzibie MCK.

Tematyka przedstawienia oraz technika wyrazu teatralnego (konwencja) dowolna. Uczestnicy Konfrontacji rywalizować będą o złotą, srebrną i brązową maskę. Organizatorzy przewidują specjalne wyróżnienia indywidualnych talentów aktorskich. Zgłoszenia zespołów prosimy kierować na adres: Młodzieżowe Centrum Kultury, al. 3 Maja 22, 76 - 200 Słupsk. do dnia 21 listopada 1997 roku.

Szczegółowe informacje można uzyskać osobiście lub drogą telefoniczną pod nr. (0-59) 431-130 lub 434-435 w. 27 (Dział Teatralny - Wiesław Dawidczyk)

Warunki sceniczne: * szerokość sceny - 6,5m * głębokość sceny - 2,5m * wysokość sceny - 3,0m. Scena posiada kulisy, oświetlenie i nagłośnienie. Sala widowiskowa ma 89 miejsc siedzących.

Organizatorzy

"Od przedszkola do Opola"

Młodzieżowe Centrum Kultury w Słupsku, Al. 3 Maja 22 (sala kina Rejs) w dniu 25.X.1997r. organizuje IV edycję konkursu "Od przedszkola do Opola". Uczestnikami mogą być dzieci do 8 lat. W repertuarze winny się znaleźć dwie melodyjne polskie piosenki. Każdemu uczestnikowi konkursu organizatorzy zapewniają jedną nieodpłatną próbę muzyczną (terminy do uzgodnienia w Dziale Muzycznym). Istnieje możliwość realizacji półplaybacku w Studio Nagrań MCK (odpłatnie). Laureaci konkursu przystąpią do kolejnego etapu, który będzie realizowany w Gdańsku (w przypadku małej liczby dzieci), bądź ponownie w MCK (gdy będzie wielu uczestników) z udziałem realizatorów imprezy telewizyjnej.

Termin zgłaszania dzieci do 24.X.1997r.. Zgłoszenie powinno zawierać: datę urodzenia, repertuar - tytuły i autorzy piosenek.

Organizatorzy

dr Jacek Gajewski

*Zakład "Internet dla Szkół" Fundacji Rozwoju
Demokracji Lokalnej*

Program "Internet dla Szkół"

1. Informacje ogólne: Zakład "Internet dla Szkół" Fundacji Rozwoju Demokracji Lokalnej (IdS) powstał w lipcu 1996 roku jako kontynuacja programu edukacyjnego "Internet dla Szkół", zainicjowanego przez grupę naukowców z Wydziału Fizyki z Uniwersytetu Warszawskiego, którzy jesienią 1994 roku rozpoczęli pracę nad systemem umożliwiającym polskim szkołom tanie korzystanie z podstawowych usług międzynarodowej sieci komputerowej Internet.

W wielu krajach świata z sieci Internetu aktywnie korzystają szkoły. Sieć komputerowa jest bowiem dla uczniów idealnym narzędziem zaspakajającym, tak naturalną w tym wieku, potrzebę poznawania świata i wzajemnego porozumiewania się. W sieci można znaleźć prawie każdą informację, osoby o zbliżonych zainteresowaniach czy poglądach mogą porozumiewać się z milionami ludzi na całym świecie. W wielu specjalistycznych bazach danych zebrano informacje interesujące z dydaktycznego punktu widzenia (zarówno dla uczniów, jak i nauczycieli). Jednym z warunków realizacji wizji tzw. globalnego społeczeństwa informacyjnego jest uświadomienie społeczeństwu, w tym szczególnie młodzieży, jakie możliwości otwierają przed nimi sieci komputerowe, jak się po nich poruszać i jakie w tym wirtualnym świecie istnieją reguły postępowania. Zakład IdS FRDL prowadzi działalność na podstawie koncesji telekomunikacyjnej wydanej przez Ministerstwo Łączności.

2. Cele IdS: Wychodząc na przeciw społecznym potrzebom, IdS świadczy wiele usług, zarówno w zakresie merytorycznym, jak i w zakresie zapewnienia fizycznego dostępu do sieci Internet. Podstawowymi celami IdS są: • prowadzenie działalności związanej z edukacyjnym wykorzystaniem sieci Internet i bezpłatne udostępnianie rezultatów tej działalności, • edukacja w zakresie możliwości i użytkowania sieci Internet, • bezpłatne zapewnienie szkołom komutowanego (przez telefon) dostępu do sieci Internet, kont: e-mail i podstawowego pakietu usług, • udostępnienie po cenach niższych niż komercyjne szerokiej gamy usług, szkoleń i dostępu do sieci następującym organizacjom: placówkom edukacyjnym, bibliotekom, muzeom, placówkom zdrowia, organom samorządu i administracji oraz organizacjom pozarządowym.

3. Dotychczasowa działalność IdS: Program IdS rozpoczął działalność 9 marca 1995 roku, realizując etap pilotażowy w pięciu miastach. W ramach tego etapu do sieci Internet podłączono 16 szkół średnich, które dysponowały już dobrą bazą komputerową. Przeszkoleni zostali zainteresowani nauczyciele z tych szkół. Nabyte doświadczenia z realizacji tego etapu pozwoliły na lepsze rozpoznanie potrzeb i problemów przy realizacji programu na większą skalę (regionalną, krajową) oraz lepsze sprecyzowanie zakresu i zasad podłączenia kolejnych szkół. Struktura realizacji programu na terenie całego kraju oparta

była na węzłach regionalnych (podobnych do pierwszego, warszawskiego), które obsługiwały szkoły swojego regionu. Czas i skala realizacji kolejnych etapów programu "Internet dla Szkół" były uzależnione od środków finansowych programu uzyskiwanych z różnych źródeł: od sponsorów polskich i zagranicznych ze sfery szeroko pojętego biznesu (sprzęt), fundacji, z dotacji rządowych oraz darowizn społeczeństwa (środki finansowe).

Do końca roku szkolnego 1995/1996 podłączono 180 szkół w 80 miejscowościach (często bardzo małych, jak np. Olecko, Zambrów, Chodzież, Przysucha), obsługiwanych przez 16 węzłów regionalnych. Jednocześnie przeprowadzono 16 szkoleń dla około 550 osób. W kilkunastu szkołach do Internetu podłączone są całe pracownie komputerowe i szkolne sieci LAN. W miarę wzrostu liczby podłączonych szkół działalność szkół IdS przesuwają się w stronę działalności merytorycznej, szkoły uczestniczą w wielu programach międzynarodowych, działa kilka list dyskusyjnych, powstają pierwsze polskojęzyczne zasoby dydaktyczne. W maju 1996 roku zorganizowano ogólnopolską konferencję IdS we Włocławku, zaś w sierpniu 1996 roku obóz szkoleniowy dla uczniów i nauczycieli.

Mariola Iwanowska

*Biurowisko Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej
oraz Pomocy Zagranicznej*

Konkurs "Nasz klub europejski"

W kwietniu 1995 roku Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej zorganizowano III konferencję w cyklu Forum "Młoda Europa", pod hasłem: Kluby europejskie. Kluby europejskie są formą współpracy uczniów i nauczycieli na rzecz upowszechniania wiedzy o Europie. Klub powoływany jest w szkole, skupia młodzież zarówno z klas szkoły ponadpodstawowej, jak i podstawowej. Swoją siedzibę ma w jednej z sal lekcyjnych, w której młodzież i nauczyciele spotykają się w ramach zajęć pozalekcyjnych. Klub europejski pełni rolę "kółka zainteresowań", organizując wystawy, sztuki teatralne, przygotowując festyny szkolne, redagowane są konkursy i gazetki szkolne, opracowywane szkolne audycje radiowe lub imprezy artystyczne, których celem jest poznanie Europy, jej kultury, historii, sztuki, literatury itp. Szkolny klub europejski zmienia się w "kwatę główną" przed uroczystościami związanymi z obchodami Dnia szkoły, dnia Europy, dnia Unii Europejskiej lub innej imprezy - ciekawej dla miasta czy regionu. Cenny jest każdy pomysł.

Dla nauczycieli klub europejski jest formą kształcenia i wychowania w ramach zajęć pozalekcyjnych lub pozaszkolnych, gdyż młodzież sama organizuje plan pracy klubu, opracowuje trasy wycieczek turystycznych, tematy spotkań. Dla młodzieży - zajęcia w klubie to dobrze wypełniony czas, bo jest okazja, aby być pomysłodawcą, samodzielnym i zadowolonym ze statusu ucznia swojej szkoły.

Profesjonalnie działający szkolny klub europejski nie musi mieć osobowości prawnej, wystarczy zapal uczniów, pomoc nauczycieli i opieka dyrektora szkoły. Obecnie jest w Polsce blisko 200 klubów europejskich, zarówno szkolnych, jak i międzyszkolnych. Kluby europejskie współpracują ze sobą, często przyjmują patronat wojewódzkiego ośrodka metodycznego lub kuratorium oświaty.

Aby bardziej zaistnieć w społeczności lokalnej, kluby europejskie nawiązują współpracę z burmistrzem, wojewodą, placówkami oświatowo-kulturalnymi. Włączają się do grona instytucji lokalnych, młodzieżowych stowarzyszeń i organizacji pozarządowych jako partnerzy we współpracy na rzecz rozwoju miasta czy regionu. Niejeden klub chciałby zorganizować krajowy zlot klubów lub wspólne warsztaty. Pomysłów na formy działalności szkolnych klubów europejskich jest tyle, ilu uczniów i nauczycieli. Promocji różnych inicjatyw klubowych służy publikacja Biura Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej pt. "Forum Młoda Europa - Kluby Europejskie" (wydane w 1996 roku). Autorzy traktują ją jako vademecum kształcenia europejskiego dla nauczycieli, wychowawców, doradcy metodycznego lub organizatora czasu wolnego młodzieży. W publikacji tej zapisano wiele pomysłów i sposobów na zorganizowanie i prowadzenie działalności w klubie europejskim.

Podczas III Forum "Młoda Europa" został ogłoszony konkurs pt. "Nasz klub europejski". konkurs był adresowany do szkół uczestniczących w forum oraz - za pośrednictwem wojewódzkich kuratoriów oświaty oraz ośrodków metodycznych - do wszystkich szkół w Polsce. Celem konkursu było upowszechnianie pozalekcyjnych i pozaszkolnych form kształcenia w zakresie wiedzy o Unii Europejskiej oraz promocja najlepszych pomysłów dydaktycznych i organizacyjnych w ramach tworzących się klubów. Na konkurs nadesłano prace z całej Polski. Autorami prac byli uczniowie ze szkolnych i międzyszkolnych klubów europejskich, uczniowie, którzy utworzyli szkolne stowarzyszenia, młodzież działająca w tzw. harcerskim klubie europejskim, powołanym przy komendzie Hufca, oraz nauczyciele i doradcy metodyczni. Najpopularniejszą formą pracy konkursowej były kroniki w postaci albumów i ksiąg pamiątkowych. Bogato ilustrowane zdjęciami, upamiętniają szkolne uroczystości, wycieczki, spotkania. Album rejestruje wspomnienia z inauguracji działalności szkolnego klubu. Wiele jest zdjęć z Dnia Święta Szkoły i "Dni europejskich". Dniom tym towarzyszą festyny i parady młodzieży w regionalnych strojach państw europejskich, uroczyste inauguracje wystaw plastycznych i rozstrzygnięcia konkursów. Popularne stają się tzw. kawiarenki narodowe, w których młodzież, z dużą pomocą rodziców, przygotowuje potrawy kulinarne według przepisów narodowych kuchni państw Unii Europejskiej.

W szkolnej "działalności europejskiej" jest miejsce dla miłośników sportu. Organizowane są międzyklasowe lub międzyszkolne zawody sportowe, często o wysoką nagrodę... "mistrzostwa Europy". Kroniki rejestrują także konkursy przedmiotowe, kulturalno-historyczne, literackie i recytatorskie, koncerty muzyki poważnej i przeglądy twórczości kompozytorów europejskich. W szkolnych kronikach czytamy o osiągnięciach młodzieży, która współpracuje z lokalnymi rozgłośniami radiowymi lub telewizją. Uczniowie pod opieką nauczycieli przygotowują audycje i programy na temat historii, kultury i dnia

codziennego wybranego kraju europejskiego. Prezentacje narodowe są często tematem zajęć pozalekcyjnych w klubie europejskim, o czym młodzież pisze w gazetkach szkolnych i biuletynach informacyjnych. Najwięcej przyjemności sprawiają klubowiczom zapisy wideo, rejestrujące szkolne uroczystości europejskie, bale przebierańców w strojach narodowych, zebrania szkolnych klubów europejskich, Na wideo rejestrowane są także reportaże i spotkania - wywiady.

W nauczaniu szkolnym pojawiają się coraz częściej nowe formy. Są to tzw. żywe lekcje historii, cenne wychowawczo i metodycznie. Młodzież zbiera dokumenty, szuka "świadków historii". W tego rodzaju zajęciach uczestniczą nie tylko członkowie klubu europejskiego, ale uczniowie z całej szkoły. Poprzez historyczne poszukiwania młodzież poznaje swój region, uczy się promować polskie dziedzictwo kulturalne w skali europejskiej. Swoją dorobek szkoła prezentuje podczas międzyszkolnej wymiany młodzieżowej, zlotów i wspólnych obozów. Oprócz zabawy towarzyszy im nauka, przede wszystkim nauka języków obcych.

Są w Polsce szkoły, które mają dostęp do sieci Internet. Dzięki niej młodzież wymienia między sobą informacje. Na przykład, kilku uczniów realizuje wspólne międzyszkolne projekty związane z tradycją, historią miasta lub wybranymi zagadnieniami życia codziennego. Klasy przygotowują wspólne lekcje i biorą w nich udział "na gorąco". Współredagują artykuły, zamieszczone później w prasie lokalnej. Organizują także dni kultury wybranego kraju europejskiego w swojej szkole lub miejskim domu kultury.

Na konkurs napłynęło wiele prac plastycznych: rysunków, plakatów, wycinanek, laurek. Uczniowie opisali swoje marzenia i wizje członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Wyobrażenia w opisie procesu integracji Polski z Unią nie miała granic. Nie zabrakło również prac komputerowych, tematów na konkursy i gry. Wśród prac nadesłanych na konkurs znalazły się niezwykle interesujące opracowania nauczycieli i doradców metodycznych. Są to konspekty lekcji rozpisane na cały rok szkolny, z wyszczególnieniem konkretnych tematów i pomysłów dydaktycznych. Na uwagę zasługuje propozycja zrealizowania lekcji w bibliotece publicznej miasta i gminy, z pełnym dostępem do literatury. Konkurs pt. "Nasz klub europejski" został rozstrzygnięty. Jury konkursu stanęło przed trudnym zadaniem klasyfikacji prac. Wszystkie zostały wnikliwie ocenione pod względem merytorycznym i dydaktycznym. Każda z prac prezentowała bogate doświadczenia klubu, ciekawe pomysły w realizacji idei europejskiej we współpracy i edukacji. Wszyscy zostali laureatami. (...)

Z województwa śląskiego nagrodzone zostały szkoły:
LO w Czerwym, dyrektor Roman Cybulski, • LO Społecznego Towarzystwa Oświatowego w Czerwym, dyrektor Witold Kołodziejczyk, • LO w Sławnie, opiekun Andrzej Koniecz • SP Nr 2 w Sławnie, • SP Nr 2 w Sławsku, opiekun Kazimierz Skiba, • SP Nr 16 w Sławsku, • SP Nr 18 w Sławsku, opiekun Małgorzata Podolek, • Zespół Szkół Ekonomicznych w Sławsku, opiekun Jerzy Soliński, • II LO w Sławsku.

(z opracowania Komitetu Integracji Europejskiej "Forum Młoda Europa. Edukacja europejska poprzez Internet". Biblioteka Europejska Nr 13, Warszawa 1997)

Recenzje...

Jana Drzeżdżona nie dokończony tryptyk społeczny a edukacja regionalna

Praca zbiorowa pod redakcją Kazimierza Kossak-Główczewskiego. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego. Gdańsk 1995. s.146

Opublikowana w niewielkim nakładzie (300+70 egz.) książka poświęcona jest pamięci Jana Drzeżdżona. Przeżywa się przez nią, poczynając od Jego fotografii i od słowa wstępnego Kazimierza Kossak-Główczewskiego, wątek wspomnieniowy. Ze wspomnień wyłania się niezwykła i bogata osobowość artysty i myśliciela, człowieka dobrego i mądrego. Jednak właściwym tematem zamieszczonych tekstów ośmiu autorów (poza tym, co napisał Henryk Bereza) są zagadnienia edukacji regionalnej. Robert Kwaśnica w zamieszczonym na skrzydełkach obwoluty fragmencie recenzji wydawniczej zaznaczył, że publikacja „jest wypowiedzią wpisującą się w najbardziej dziś żywotne obszary dyskursu edukacyjnego. Podejmuje pytania wyrastające z dorobku myśli krytycznej i hermeneutycznej, wypowiadane tradycyjnie i w stylistyce postmodernistycznej.” Książkę otwiera i zamyka, przewijający się także się przez różne teksty (po kaszubsku i w polszczyźnie literackiej) wiersz „Przyszły do mnie”. Drzeżdżon był poetą i prozaikiem, a prócz tego badaczem literatury kaszubskiej i polskiej. Najważniejszą cechą Jego pisarstwa Henryk Bereza określił jako panantropizm - „nie jest to przeciwieństwo panteizmu, lecz inna twarz tego samego (...) świat jako ciągła ludzka wszechkreacja i jako malarstwo w słowach.” Jan Drzeżdżon w latach 1971 - 1975 po okresie pracy nauczycielskiej na wsi, wykonywał obowiązki adjunkta w słupskiej WSP. W tym okresie jako stypendysta Fundacji Kościuszkowskiej przebywał w r. ak. 1973/74 w USA i w Kanadzie, poznając m. in. skupiska emigracji kaszubskiej. Od 1976 roku do końca życia (22 sierpnia 1992) był pracownikiem Uniwersytetu Gdańskiego. Zetknąłem się z Nim bezpośrednio pod koniec 1975 r. W 1977 podczas Słupskiego Tygodnia Teatralnego duże wrażenie wywarł na mnie monodram Marii Teresy Wójcik - adaptacja opowiadania „Anna”. Wspominam o tym, gdyż Kazimierz Kossak-Główczewski, podkreśla w „Zamiast słowa wstępnego...” znaczenie spotkań tych osobistych i tych za pośrednictwem tekstów lub innych ludzi, jeśli prowadzą one do zrozumienia. „A jeżeli jest tak, że spotkanie staje się rozumieniem lub że stwarza szansę na zaistnienie rozumienia, to powinniśmy cenić spotkania jako potencjalne wartości naszego życia. „Współautorzy książki „chcą jako współtwórcy tu obecnego myślenia i zarazem jako etnicy i przyjaciele odbyć raz jeszcze i nie po raz ostatni, spotkanie z Janem Drzeżdżonem, z jego myślami (...) opowiedzieć o wartościach i inspiracjach naszych spotkań z Nim - teraz, w przeszłości i w przyszłości oraz wyznaczać nasze własne drogi myślenia o kulturze (etniczności)”. Dodam tu za jednym z przypisów, w które opatrzył swoje wprowadzenie do książki Kazimierz Kossak-Główczewski, że terminu etnik w nowym znaczeniu użył

Michael Nowak w wydanej w 1971 roku pracy „Przebudzenie etniczne Ameryki” (polskie wydanie w 1985). Etniczność, traktowana jako problem świadomości indywidualnej i zbiorowej, oznacza „etniczne dziedzictwo kulturowe”, które nie jest sprzeczne z posiadaniem autonomicznej i otwartej osobowości. Etnik „dysponuje osobowością pluralistyczną, nakierowaną na kulturę”. Różne wypowiedzi zawarte w książce łączy właśnie „poszukiwanie sensów przez etniczność”. Adresatami są nauczyciele i etnicy, tj. regionaliści „związani ... działalnością edukacyjną nie tylko na Kaszubach”, a także „inne subgrupy kulturowe, w tym narodowe i grupy narodowe innych nacji” oraz „wszyscy inni kulturowo”.

W książce wyodrębniono trzy części. W pierwszej znalazły się trzy teksty Jana Drzeżdżona: (dwa z nich ukazują się drukiem po raz pierwszy): „O edukacji dziecka na ziemi kaszubskiej „: (przedruk z Zeszytów naukowych UG. Pedagogika. Historia Wychowania nr 20/1992), „O znaczeniu literatury Alojzego Budzisa. Pomnik Nitki-Głódkowskiego w Głodnicy znakiem, iż nie został unicestwiony duch ludu kaszubskiego”, „O etniczności”. Drzeżdżon, stawia zasadniczą tezę, że należy załagodzić dramat ludzki związany z edukacją szkolną, a przejawiający się w prześladowanych dzieci koszmarach. Wynikają one z odmiennych systemów wartościowania - tego z czasów dzieciństwa, „gdy człowiek przejmując również od matki swój pokarm duchowy” oraz tego, który jest właściwy dla współczesnej cywilizacji. Lekarstwem na te „kosmary obecne w dzieciństwie człowieka” ma być szkoła, której zadaniem powinno być zachowanie kultury regionalnej. Zdaniem Drzeżdżona umożliwi to budowanie tożsamości i autentyczności. W przemówieniu wygłoszonym z okazji odsłonięcia pomnika Nitki-Głódkowskiego - postaci literackiej z utworów Alojzego Budzisa, Drzeżdżon zaznaczył, że „jest to pomnik wystawiony głębokim pokładom ludzkiego losu” „gdyż „uszanowane zostało udrczenie losu człowieka”. W tekście „O etniczności”, Drzeżdżon zauważył, że „nadszedł czas, by etniczność znalazła swoje ramy organizacyjne”, które będą służyć obronie „ja”. Powstanie organizacji o zasięgu kontynentalnym, a nawet światowym, jest konieczne, gdyż „wiek dwudziesty przyniósł śmierć idei narodowych, ponieważ narody zniszczył od wewnątrz imperializm”. Związki etniczne okażą się zapewne niezwykle kulturotwórcze, jeśli taka organizacja światowa dzieła stworzone przez „członka grupy etnicznej” wypromuje. „Będzie to zupełna zmiana opcji wobec naszego wieku. Z jednej strony będzie obserwacja kosmosu poprzez indywidualność człowieka, a z drugiej strony nieznaną dotąd precyzja w organizacji, która wykaże swoją znakomitą funkcję kulturotwórczą”.

Część druga publikacji „Ograniczenia, inspiracje i nowe realizacje edukacyjne w czasie transformacji społecznej” zawiera: sprawozdanie Kazimierza Kossak-Główczewskiego z badań ankietowych nad miejscem kultury etnicznej w szkole, informacje Renaty Mistrz o warsztatach edukacyjnych we Wdzydżach oraz o tym skąd czerpie ona inspiracje do działań na rzecz edukacji regionalnej; informację Witolda Bobrowskiego zawierającą opis założeń i funkcjonowanie Społecznej Szkoły Kaszubskiej w Głodnicy.

cy. Odnosząc się z szacunkiem do prezentowanych działań i przemysłów, muszę jednak zaznaczyć, że niektóre z twierdzeń budzą zastrzeżenia. Autorzy odwołując się często do osoby i do poglądów Jana Drzeżdżona, traktują je jako uzasadnienie potrzeby i prawdziwości własnych poszukiwań i doświadczeń. Odnoszę wrażenie, że dokonali postępując w ten sposób, nadinterpretacji. Pozostawiam też uważnemu czytelnikowi do własnego osądu, czy państwo narodowe należy już do przeszłości oraz czy wdrażanie między innymi przez edukację do jednej kultury narodowej (akultura-cja) związane jest niertozłacznie z dekulturacją, czyli z „odrzućciem lub niszczeniem innych możliwych ciągów kulturowych”, w tym etnicznych. Kazimierz Kossak - Głowczewski w swoim opracowaniu „Przeszkody i nadzieje zaistnienia edukacji regionalnej a transformacja społeczna” podkreśla, że istnieją strategie pogodzenia integralności nacjonalistycznego państwa z uzyskaniem autonomii i podmiotowości jednostek i grup społecznych (np. regionalnych). Jedną z tych strategii zmierza do regionalizacji państwa. Oповіда się za nią Sojusz Organizacji Regionalnych (m. in. Unia Wielkopolan, Związek Górnolaski, Związek Podhalań, Zrzeszenie Kaszubsko - Pomorskie, Krajowy Sejmik Samorządowy). Strategia druga sprowadza się do podmiotowego wykorzystania szansy dwukulturowości (wielokulturowości) dla własnego rozwoju”. Przykładem podejmowanych działań są szkoły etniczne na terenie Kaszub, gazety lokalne, przedsiębiorczość. Zdaniem autora obie strategie wzajemnie się uzupełniają. Istnieje jednak niebezpieczeństwo, że obie „mogą zostać zawłaszczone przez strukturę państwa”. Pewne nadzieje stwarza tzw. nowa etniczność. „Ten interesujący neoregionalny ruch polityczny, kulturowy i ekonomiczny przybiera w realizacjach najczęściej postać samorządności terytorialnej i autonomii lokalnej, natomiast w skrajnej odmianie sprowadza się do rządu lokalnego (lub secesji)... Można zaobserwować przewagę tendencji pierwszej jako regionalizację okrojonej i blokowaną przez centrum. Edukacja regionalna jako ruch emancypacyjny nie wiąże z tą wersją regionalizmu swych nadziei, albowiem są to w istocie działania adaptacyjne”. Autor odróżnia regionalizację nauczania od edukacji regionalnej. Jego zdaniem edukacja regionalna posiada sens ogólnoludzki. Jej istotą jest „powrót do domu, do źródeł życia każdego człowieka, do źródeł jego etyki i jego języka, a więc do źródeł kultury domowej, lokalnej, regionalnej, narodowej i ogólnoludzkiej (...). Natomiast istota regionalizacji nauczania zasadza się na nie ujawnionym przesądzie, że zmiana edukacyjna możliwa jest przez zmiany programowe, treściowe. Jest ona bowiem edukacją zachowawczą, opartą na dotychczasowym paradygmacie”. Potwierdza to analiza odpowiedzi na pytania ankietowe dotyczące stosunku nauczycieli, uczniów i ich rodziców do „kultury domowej” i jej obecności w szkole. Badania ankietowe przeprowadzono w Kościerzynie, Łubianie i w Częstokowie. Odpowiedzi odsłaniają krajobraz „zniszczonej kultury, rozdarć tożsamości etnicznych. Jest to krajobraz postkolonialny, a zarazem pojawia się w świetle dokonanych analiz krajobraz nowy - neokolonialny; zgody etników na dalsze działania kolonizacyjne...” Przeciwna obecności kaszubszczyzny w szkole jest większość nauczycieli. Wprowadzają na zajęcia lekcyjne i

pozaekcyjne epizodycznie problematykę regionalną, ale nie chcą wprowadzać do szkoły języka kaszubskiego. Nie czują się związani emocjonalnie z regionem i uczniem - etnikiem. Ogranicza ich ponadto brak sprawdzonych schematów działań. Identyfikują się z kulturą „wyższą”. Kossak-Głowczewski tytułuje ten fragment analizy bardzo znamienne: „Nauczyciele wykorzenienci agencji władzy i analfabeci kulturowi”. Rodzice są także „rozdarci między kulturami i ambiwaletni tożsamościowo.” Dopuszczają obecność języka i kultury etnicznej w szkole, ale w formie zajęć dodatkowych i bez wystawiania ocen. Natomiast uczniowie szkół podstawowych akceptują w większości język etniczny w szkole. Ten pozytywny stosunek do własnego języka i własnej kultury zmienia się diametralnie w szkole średniej. Zatem szansa na zaistnienie zmiany funkcji szkoły jest w chwili obecnej znikoma. Działania Renaty Miśtarz oraz Witolda Bobrowskiego - twórcy Społecznej Szkoły Podstawowej w Głodnicy wskazują jednak, że „nawet niewielkie fluktuacje mogą spotęgować i zmienić strukturę całości. Wysiłek jednostkowy nie musi być pozbawiony znaczenia „(Ilya Prigogine). W dwujęzycznej szkole w Głodnicy kaszubszczyzna ma ułatwić pełne i całościowe wejście w obręb kultury narodowej. Zdaniem W. Bobrowskiego chronienie dziecka przed wpływami kultury etnicznej jako blokującej, zdaniem części nauczycieli, rozwój intelektualny jest nieuzasadnione.

W części trzeciej publikacji („Postscriptum. Przyszły do mnie raz...”) znajdujemy bardzo ciepłe wspomnienia o Janie Drzeżdżonie. Spisali je z rewerencją: Wojciech Kiedrowski (działacz regionalista), Roman Skwiercz (ksiądz i poeta kaszubski), Jerzy Treder (profesor UG), Henryk Beresza (krytyk literacki).

Książka, zdaniem jej redaktora, wskazuje na szansę, jakie dla oświaty stwarzają etniczność oraz „nietechnologiczne działania edukacyjne”, które „zawierają się w każdej indywidualności, w naszej aktywności, w naszym życiu codziennym”, w każdym powrocie do siebie.” (J.T.)

Uwaga!

Zarząd Główny Związku Sybiraków (00-048 Warszawa, ul. Mazowiecka 12/III, tel. 27-93-71) zwrócił się do Kuratora Oświaty z prośbą o włączenie do lektur szkolnych książki Adama Dobrońskiego *„Losy Sybiraków”*. Książka kreśli kształt nowych perspektyw, wolnych od cieni przeszłości.

Giełda Wydawnictw Metodycznych w Koninie

W dniach 27-28.08.1997r. odbyła się w Koninie Giełda Wydawnictw Metodycznych. Swoje publikacje prezentowało dziesięć ośrodków doskonalenia nauczycieli - w tym Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, który przedstawił 29 pozycji wydawniczych.

Byli również obecni inni wystawcy, m.in. Wydawnictwa Szkolne PWN, Wydawnictwo Pedagogiczne ZNP z Kielc, wydawnictwa "Gemini", "Arka", "eMPI²" i in.

Giełdę zorganizowano w największej szkole podstawowej w Koninie, w dniach kiedy odbywały się konferencje metodyczne nauczycieli z Konina i województwa konińskiego.

28 sierpnia, o godz. 9.00 nastąpiło uroczyste otwarcie Giełdy oraz spotkanie wystawców z przedstawicielami władz oświatowych i samorządowych. O godz. 9.30 uruchomiono stoiska wydawnicze i do godz. 17.00 sprzedawano publikacje i zapoznano się z ofertami wydawniczymi. Następnego dnia, tj. 29 sierpnia sprzedaż publikacji i przegląd ofert trwała do godz. 16.30, o godz. 17.00 odbyło się podsumowanie Giełdy i spotkanie z organizatorami.

Giełda była doskonale zorganizowana, nauczyciele wykazywali duże zainteresowanie publikacjami ośrodków doskonalenia nauczycieli, które przedstawiły dosyć bogatą ofertę wydawniczą.

*mgr Grażyna Wieczorek
konsultant d/s informacji
pedagogicznej i wydawnictw*

Uwaga nauczyciele historii, wos, geografii i języków obcych

Biblioteka Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku dysponuje pakietem edukacyjnym "Europa na co dzień". Jest on pierwszym tego typu multimedialnym, nowoczesnym metodycznie, opracowaniem dotyczącym problematyki europejskiej. Ułatwi on prowadzenie zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych organizowanych przy współpracy nauczycieli różnych przedmiotów m.in. historii, wos, geografii i języków obcych. Przybliży młodzieży kwestie związane z procesem integracji Polski z krajami Unii Europejskiej.

W skład pakietu wchodzi: * podręcznik dla ucznia *

podręcznik dla nauczyciela* program komputerowy.

Głównym celem programu SIERRA -PEIE, jest rozbudzenie zainteresowania młodzieży polskiej problematyką europejską oraz rozwijanie wiedzy na temat miejsca Polski w procesie integracji europejskiej.

Zleceńodawcą programu jest Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Integracji Europejskiej oraz Pomocy Zagranicznej i Urząd Rady Ministrów, a jego realizatorem Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we współpracy z Centrum Edukacji Europejskiej.

*mgr Grażyna Wieczorek
konsultant d/s informacji
pedagogicznej i wydawnictw*

Nowości w Bibliotece ODN

Nauczanie w klasach młodszych i przedszkolu

1. Ciszek W. "Bądźmy uważni - bądźmy ostrożni..." materiały metodyczne dla nauczycieli przedszkoli. Płock: WOM, 1997.
2. Faliszewska J. Moje rachunki. Matematyka - klasa 1. Podręcznik. Cz. 1. Kielce: "MAC", 1997.
3. Kandabrodzka A. i 2 in. W labiryncie ortografii. Utrwalamy pisownię wyrazów z ą, ę, om, on, em, en. Wwa: "Żak", 1997.
4. Karbowa J. i 2 in. Integracja w wychowaniu przedszkolnym. Płock: WOM, 1997.
5. Kitlińska - Pięta H. Ekoludek proponuje ćwiczenia i obserwacje ekologiczne. Wwa: "Żak", 1997.
6. Lorek M. i 1 in. Apli - papli. Ćwiczenia dla sześciolatka. Z. 1. Katowice: Wydaw. M. Lorek, 1997.
7. Matematyka - klasa 1. Moje rachunki. Przewodnik metodyczny. Cz. 1. Kielce: "MAC", 1997.
8. Reyman H.: Praca stymulacyjno - korekcyjna z dziećmi 6-letnimi. Płock: WOM, 1997.
9. Ten piękny, tajemniczy świat. Edukacja ekologiczna w przedszkolu. Wwa: Centrum Informacji o Środowisku, 1997.

Nauczanie matematyki

1. Egzamin wstępny z matematyki do szkoły średniej. Toruń: Zakład Doskonalenia Nauczycieli, 1997.
2. Konkursy matematyczne szkół średnich (klasy 1-2). Zbiór zadań z rozwiązaniami. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.
3. Matematyka 2001. Podręcznik dla klasy 8. cz. 2. Wwa: WSiP, 1997.
4. Matematyka 2001. Podręcznik dla nauczyciela. Klasa 7. Wwa: WSiP, 1996.
5. Matematyka. Moduł 1. Jak badać kompetencje absolwentów szkoły podstawowej. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.
6. Matematyka. Moduł 2. Jak badać kompetencje absolwentów szkoły podstawowej. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.
7. Matematyka. Moduł 3. Jak badać kompetencje absolwentów szkoły podstawowej. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.
8. Matematyka. Moduł 4. Jak badać kompetencje absolwentów

szkoły podstawowej. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.

9. Matematyka. Zadania z konkursów, egzaminów wstępnych i matury 1995/1996. Gorzów: WOM, 1996.
10. Stachnik W. Zbiór zadań i zagadnień maturalnych z matematyki. Kraków: "Omega", 1997.
11. Stachnik W. Zbiór zadań maturalnych z matematyki na ocenę celującą. Kraków: "Omega", 1997.

Nauczanie fizyki

1. Blinowski J. Samochodem przez fizykę. Podręcznik dla klasy 2 liceum. Wwa: Oficyna Edukacyjna K. Pazdro, 1997.
2. Chyla K.: Fizyka dla uczniów liceów ogólnokształcących. Bielsko - Biała: "Debit", 1997.
3. Fizyka. Wymagania na stopień mierny. Zadania sprawdzające. szkoły zasadnicze. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.
4. Kaczorowska A. Fizyka. Klasa 7. Podręcznik. Wwa: "Żak", 1997.
5. Kopecki J. Tematy i zagadnienia maturalne z fizyki. Kraków: "Omega", 1997.
6. Noweta A.W. i 1 in. Operacjonalizacja celów nauczania na przykładzie lekcji fizyki w szkole podstawowej. Łódź: WODN, 1997.
7. Rozkłady materiału z fizyki dla szkół podstawowych. Wwa: "Koris", 1997.
8. Testy osiągnięć szkolnych z fizyki dla klasy pierwszej szkoły ponadpodstawowej. Łódź: WODN, 1996.
9. Toboła B. Fizyka. Zeszyt do ćwiczeń dla klasy 6 szkoły podstawowej. Wwa: "Żak", 1997.

Nauczanie chemii

1. Chemia. Wymagania na stopnie szkolne w szkole podstawowej. Rzeszów: Centrum Doskonalenia Pedagogicznego, 1997.
2. Danikiewicz W. Chemia organiczna. Wwa: Oficyna Edukacyjna K. Pazdro, 1997.
3. Dominika A. Tematy i zagadnienia maturalne z chemii. Kraków: "Omega", 1997.
4. Kałuża B. i 1 in. Chemia 6. Jednofunkcyjne pochodne węglowodorów. Podręcznik dla szkół średnich. Wwa: "Żak", 1997.
5. Mizerski W. Tablica chemiczna. Wyd. 2. Wwa: "Adamantan", 1997.
6. Pazdro K. M. Chemia. Klasa 8. Ćwiczenia na cały rok. Wwa: Oficyna Edukacyjna K. Pazdro, 1997.
7. Pazdro K. M. Kinetyka i termodynamika chemiczna. Wwa: Oficyna Edukacyjna K. Pazdro, 1997.
8. Pluciński T. Doświadczenia chemiczne. Wwa: "Adamantan", 1997.
9. Roberts R.M. Odkrywca mimo woli. Wwa: "Adamantan", 1997.

Nauczanie biologii

1. Wróblewska A. Człowiek i jego środowisko. Konkursy biologiczne w roku szkolnym 1995/1996. Płock: WOM, 1997.
2. Żelazny I. Tematy i zagadnienia maturalne z biologii. Kraków: "Omega", 1997.

Nauczanie języka polskiego

1. Banaś R. Tematy i zagadnienia maturalne z języka polskiego. Kraków: "Omega", 1997.
2. Dziękuję, że jesteś. Wybór wierszy i opowiadań z XIII Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej. Słupsk: ODN, 1997.
3. Lisiecka Z. i 1 in. Literacka baza danych. Materiały pomocnicze dla uczniów szkół średnich. Cz. 1. Białystok: "Elan", 1997.
4. Mrówcewicz K. Starożytność - Oświecenie. Zeszyt ćwiczeń. Wwa: "Stenor", 1997.
5. Tyszkiewicz M. Język polski. Rozkład materiału dla klasy 8. Gorzów Wielkopolski: WOM, 1996.

Nauczanie języków obcych

1. Dąbrowska H. i 1 in. Vstreca 1. Książka nauczyciela. Wwa: WSiP, 1997.
2. Dąbrowska H. i 1 in. Vstreca 1. Podręcznik dla szkoły średniej. Wwa: WSiP, 1997.
3. Dąbrowska H. i 1 in. Vstreca 1. Zeszyt ćwiczeń. Wwa: WSiP, 1997.
4. Pawłowska B. i 1 in. How About Learning English? Wyd. 2. Wwa: WSiP, 1997.
5. Tematy i zagadnienia maturalne z języka francuskiego + kaseta. Kraków: "Omega", 1997.
6. Tematy z zagadnienia maturalne z języka niemieckiego + kaseta. Kraków: "Omega", 1997.
7. Zawadzka A. i 2 in. We Lern English 1. Wyd. 3. Wwa: WSiP, 1997.

Nauczanie geografii

1. Geografia. Propozycje testów dla klas 1-4 liceum ogólnokształcącego. Toruń: Stowarzyszenie Oświatowców Polskich, 1996.
2. Kozioł T. Zagadnienia maturalne z geografii. Kraków: "Omega", 1997.
3. Kozubla A. i 1 in. Konkursy geograficzne 1983 - 1993. Rzeszów: WOM, 1995.
4. Rokicka Z. Geografia. Rozkład materiału dla klasy 6 z propozycjami testów sprawdzających. Gorzów Wielkopolski: WOM, 1996.
5. Wilczyńska - Wołoszyn M. Geografia. Klasa 5. Wwa: "Żak", 1997.
6. Zabłocka J. Kryteria oceniania wiadomości i umiejętności uczniów z geografii w klasie 6. Płock: WOM, 1995.

Nauczanie historii

1. Ciejką M. Tematy i zagadnienia maturalne z historii. Kraków: "Omega", 1997.
2. Garlicki A. Historia 1939 - 1996/97. Polska i świat. Wwa: "Scholar", 1997.
3. Jak odbywano sejmy w Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Wwa: Wydaw. Sejmowe, 1997.
4. Matura '97. Historia. Program Nowa Matura. Kraków: Woj. Kom. Egz. Szk., 1997.
5. Nigdy więcej Romanowów. Wwa: Wydaw. Sejmowe, 1997.
6. Pilikowski J.: Historia dla klasy 6. Kraków: "Zamiast korepetycji", 1997.
7. Poziom wymagań w nauczaniu historii w szkole podstawowej. Kraków: WOM, 1997.
8. Szcześniak A.L. Historia 1815 - 1939. Podręcznik dla szkół średnich. Wyd. 6, rozszerz. Wwa: "Agmen", 1997.
9. Wołosik A. Historia. Wiek XX. Zeszyt ćwiczeń dla uczniów szkół ponadpodstawowych. Wwa: "Żak", 1997.

Nauczanie woś-u

1. Fontaine P. Dziesięć lekcji o Europie. Gliwice: "Wokół nas", 1996.
2. Kuczałek I. i 1 in. Wiedza o społeczeństwie. Podręcznik dla klasy 8 szkoły podstawowej. Wwa: "Żak", 1997.
3. Malosse H. i 1 in. Słownik instytucji i terminów Unii Europejskiej. Wwa: Komitet Integracji Europejskiej, 1997.
4. Polikowski J. Wiedza o społeczeństwie. Podręcznik dla szkół średnich. Kraków: "Zamiast Korepetycji", 1996.
5. Polska na drodze do NATO i Unii Europejskiej. XXXIX Olimpiada i V Turniej. Wwa: WSiP, 1997.
6. Portret naszej Europy. Informator o krajach członkowskich Unii Europejskiej. Gliwice: "Wokół nas", 1996.

Wydawnictwa różne:

1. Dietrich J. i 1 in. Ku dalekim portom. Przewodnik dla nauczyciela. Wwa: "Oświata", 1996.
2. Elsner D. i 2 in. Jak doskonalić pracę dyrektora szkoły. T. 1. Organizacja pracy własnej. Katowice: WOM, 1996.
3. Elsner D. i 2 in. Jak doskonalić pracę dyrektora szkoły. T. 2. Kierowanie zespołem. Katowice: WOM, 1996.
4. Elsner D. i 2 in. Jak doskonalić pracę dyrektora szkoły. T. 3. Kierowanie szkołą. Katowice: WOM, 1996.
5. Hamer H. Klucz do efektywności nauczania. Wwa: "Veda", 1994.
6. Hospitacje lekcji. Nadzór pedagogiczny dyrektora. Kalisz: WOM, 1997.
7. Jeżowski A. Jak doskonalić pracę dyrektora szkoły. T. 4. Zarządzanie finansami i majątkiem. Katowice: WOM, 1996.
8. Komorowski T. Prawo oświatowe w praktyce. Poznań: "eMPI", 1996.
9. Król J. i 1 in. Nauczyciel i jego warsztat pracy. Wyd. 2. Poznań: "eMPI", 1996.
10. Markiewicz A. Środki odurzające a młodzież. Wwa: Tow. Zapob. Narkomanii, 1996.
11. Pomiar w pigułce. Przewodnik dla konstruktorów testów. Łódź: Rej. Rada Postępu Pedagog., 1997.
12. Popularny słownik wychowania prorodzinnego i seksualnego. Wwa: "Promo - Lider", 1996.
13. Raport z matury próbnej '97. Słupsk: ODN, 1997.
14. Rola i miejsce szkoły w procesie tworzenia współczesnego systemu wychowawczego. Płock: WOM, 1997.
15. Rozwój edukacji w Polsce. Raport przygotowany przez MEN. Wwa: "Tepis", 1996.
16. Siatycki M. Europa poprzez Internet. Materiały dla nauczycieli. Wwa: CODN, 1996.
17. Zmieniam siebie i swoją szkołę. Wwa: Wydaw. Nauczycielskie, 1997.

Programy nauczania

1. Język polski. Klasy 4-8. "Słowa jak klucze". Zatwierdzony przez MEN dn. 27.09.1996r. Decyzja nr DKO - 4014 - 7/96. Wwa: WSiP, 1997.
2. Program nauczania środowiska społeczno - przyrodniczego z elementami edukacji ekologicznej. Zatwierdzony przez MEN dn. 29.04.1997r. Decyzja nr DKO - 4014 - 7/97. Wwa: "Żak", 1997.
3. Program wychowania i nauczania dzieci i młodzieży upośledzonych umysłowo w stopniu umiarkowanym i znacznym. Zatwierdzony przez MEN dn. 15.04.1997r. Decyzja nr DOW - 4014 - S - 2/97. Wwa: MEN, 1997.
4. Historia Ukrainy. Program nauczania w szkołach podstawowych z ukraińskim językiem nauczania i w szkołach z dodatkową nauką języka ukraińskiego. Program nr 4014 - 13/97. Zatwierdzony dn. 19.08.1997r. Wwa: MEN, 1997.
5. Podstawy programowe kształcenia w zawodzie technik elektronik. Nr 2105. Wwa: MEN, 1997.
6. Program nauczania dla zawodu technik elektronik. Program nr 2105/T-5, T-3, SP. Zatwierdzony dn. 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.
7. Podstawa programowa kształcenia w zawodzie murarz. nr 5207. Wwa: MEN, 1997.
8. Program nauczania dla zawodu murarz. Program nr 5207/SZ, LZ. Zatwierdzony dn. 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.
9. Podstawa programowa kształcenia w zawodzie ślusarz. nr 3703. Wwa: MEN, 1997.
10. Program nauczania dla zawodu ślusarz. Program nr 3703/SZ, LZ, SP. Zatwierdzony dn. 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.

Programy nauczania przedmiotów zawodowych

I. Technikum

1. Program nauczania dla zawodu fototechnik. Nr programu 21 09, zatwierdzony przez MEN 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.
2. Program nauczania dla zawodu technik analityk. Nr programu 21

- 46, zatwierdzony przez MEN 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.
3. Program nauczania dla zawodu technik archiwista. Nr programu 25 02, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
4. Program nauczania dla zawodu technik bezpieczeństwa i higieny pracy. Nr programu 21 02, zatwierdzony przez MEN 17.10.1996r. Wwa: MEN, 1996.
5. Program nauczania dla zawodu technik budownictwa. Nr programu 21 03, zatwierdzony przez MEN 9.06.1997r. Wwa: MEN, 1997.
6. Program nauczania dla zawodu technik elektronik. Nr programu 21 05, zatwierdzony przez MEN 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.
7. Program nauczania dla zawodu technik elektryk. Nr programu 21 06, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
8. Program nauczania dla zawodu technik geodeta. Nr programu 21 10, zatwierdzony przez MEN 9.06.1997r. Wwa: MEN, 1997.
9. Program nauczania dla zawodu technik handlowiec. Nr programu 23 05, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
10. Program nauczania dla zawodu technik hutnik. Nr programu 21 13, zatwierdzony przez MEN 9.06.1997r. Wwa: MEN, 1997.
11. Program nauczania dla zawodu technik instrumentów muzycznych. Nr programu 28 07, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
12. Program nauczania dla zawodu technik odlewnik. Nr programu 21 21, zatwierdzony przez MEN 12.05.1997r. Wwa: MEN, 1997.
13. Program nauczania dla zawodu technik technologii chemicznej. Nr programu 21 04, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
14. Program nauczania dla zawodu technik technologii drewna. Nr programu 21 30, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
15. Program nauczania dla zawodu technik technologii odzieży. Nr programu 21 22, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.
16. Program nauczania dla zawodu technik włókiennik. Nr programu 21 36, zatwierdzony przez MEN 16.07.1997r. Wwa: MEN, 1997.

II. Zasadnicza Szkoła Zawodowa

1. Program nauczania dla zawodu kaletnik. Program nr 46 02, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.
2. Program nauczania dla zawodu krawiec. Program nr 45 01, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.
3. Program nauczania dla zawodu mechanik pojazdów samochodowych. Program nr 38 03, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.
4. Program nauczania dla zawodu monter elektronik. Program nr 40 03, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.
5. Program nauczania dla zawodu monter kadłubów okrętowych. Program nr 53 02, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.
6. Program nauczania dla zawodu murarz. Program nr 52 07, zatwierdzony 12.05.1997. Wwa: MEN, 1997.
7. Program nauczania dla zawodu obuwnik. Program nr 46 01, zatwierdzony 9.06.1997. Wwa: MEN, 1997.
8. Program nauczania dla zawodu operator maszyn i urządzeń do obróbki plastycznej. Program nr 36 04, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.
9. Program nauczania dla zawodu posadzkarz. Program nr 52 08, zatwierdzony 9.06.1997. Wwa: MEN, 1997.
10. Program nauczania dla zawodu sprzedawca. Program nr 60 01, zatwierdzony 9.06.1997. Wwa: MEN, 1997.
11. Program nauczania dla zawodu stolarz. Program nr 43 02, zatwierdzony 9.06.1997. Wwa: MEN, 1997.
12. Program nauczania dla zawodu ślusarz. Program nr 37 03, zatwierdzony 16.07.1997. Wwa: MEN, 1997.

Grażyna Wieczorek

Elma Books proponuje

Książki edukacyjne adresowane do młodzieży, rodziców i wychowawców: ***Jak rozpoznać, czy dziecko sięga po narkotyki**, T. Dimoff, S. Carper - poradnik dla edukatorów, rodziców i nauczycieli traktujący o tym, jak ostrzegać i chronić dziecko przed narkotykami i alkoholem, jak rozpoznawać sygnały świadczące o tym, że miało już z nimi kontakt oraz o sposobach właściwej interwencji, podaje też użyteczne adresy (6,20zł); ***Mity o bezpiecznym seksie, a AIDS**, M. Brodman, J. Thacker, R. Kranz - książka omawia anatomię i fizjologię mężczyzny i kobiety, rodzaje kontaktów seksualnych oraz sposoby ochrony przed ich niepożądanymi następstwami, podaje też informacje o AIDS i radzi gdzie szukać pomocy w razie potrzeby (9,80zł); ***Gwałt na randce**, S. Mufson, R. Kranz - książka o gwałtach i innych formach agresywnych zachowań seksualnych, o stereotypach nt. płci, emocjonalnych następstwach gwałtu, pierwszych emocjach ofiary oraz pomocy medycznej i prawnej, jakiej ofiara potrzebuje (7,00zł); ***Odłot donikąd**, W. Wanat - (koedycja z Iskrami) - porusza społeczne i psychologiczne aspekty narkomanii, opisuje 4 kolejne fazy uzależniania się, zagrożenia związane z użyciem różnych rodzajów narkotyków oraz polski rynek narkotykowy oraz pozytywne i negatywne oddziaływań środowiska domu i szkoły (ok. 9zł).

Zamówienie powinno zawierać: nazwę instytucji (imię i nazwisko), dokładny adres, tytuł książki i ilość zamawianych sztuk oraz podpis i pieczęć zamawiającego. **Wydawnictwo ELMA BOOKS: 00-388 Warszawa, ul. Dobra 22/24 m. 4 (tel./fax: 826 07 04) NIP: 526 001 77 15, Nr konta: PBK SA, XIII O/W-wa Filia 11101109-2046-2700-1-38**

Dwumiesięcznik "Królestwo Przyrody."

Oficyna "Śląsk" współdziałając z Ministerstwem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska, respektując opinie Rady Programowej grupującym wybitnych przedstawicieli nauki i administracji - przystąpiła do edycji dwumiesięcznika pt. "Królestwo Przyrody".

Trzy kolejne numery opublikowaliśmy w I i II kwartale br., następne trzy zeszyty planujemy wydać do końca br., autorami tekstów i zdjęć są m. in. tej miary reporterzy co S. Szwarc - Bronikowski i inni. Głównym i podstawowym celem edycji tego czasopisma jest propagowanie idei: zrównoważonego rozwoju, ochrony naturalnego środowiska, związków kultury z przyrodą, edukacji ekologicznej.

Choć dosyć trudno dostępny w sprzedaży (15 000 egz. nakładu) periodyk ten wzbudził zainteresowanie biologów, geografów, historyków i nauczycieli innych przedmiotów(...). Mamy nadzieję, że po zapoznaniu się z zawartością naszego czasopisma będziecie Państwo mogli rozważyć decyzję o ewentualnej prenumeracie czasopisma w 1998r.

mgr Zbigniew Czerwiński Redaktor Naczelny
mgr Tadeusz Sicrny Prezes Zarządu Oficyny "Śląsk"

Uwaga! Czasopismo "Królestwo Przyrody" jest dostępne w bibliotece ODN.

**Edukacja obywatelska
Poradnik dla nauczycieli**

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Krakowie informuje, że przygotowuje poradnik metodyczny przeznaczony dla nauczycieli i wychowawców w zakresie szeroko pojętej edukacji obywatelskiej (wiedzy o społeczeństwie, nauki o demokracji, edukacji praw człowieka, KOS). Ostatni rozdział tej publikacji będzie zawierał wykaz opracowań poświęconych edukacji obywatelskiej.

Z uwagi na niski nakład wielu publikacji czy lokalny zasięg dystrybucji większość z nich pozostaje nie zauważona i nieznana. Uporządkowanie i zebranie informacji na temat inicjatyw wydawniczych podejmowanych w ośrodkach metodycznych ułatwi organizację materiału do zajęć oraz pomoże wybrać właściwą metodę pracy dydaktycznej.

Adres: Wyższa Szkoła Pedagogiczna Instytut Nauk Społecznych.
ul. Podchorążych 2/234, 30-084 Kraków, tel.(012) 37-47-77 w. 256,
fax:(012) 37-22-43.

(dr Stanisław Kilian)

"Najnowsza historia świata 1945-1995"

Wydawnictwo Literackie jest wydawcą podręcznika do historii powszechnej pt. „Najnowsza historia świata 1945-1995”. Książka ta stanowi nieocenioną pomoc dla nauczycieli historii, metodyków nauczania tego przedmiotu i uczniów. Składa się ona z trzech tomów. Tom I obejmuje okres od 1945 do roku 1963 i opisuje m.in. podział świata na zantagonizowane bloki polityczno - wojskowe, przejście od „zimnej wojny” do groźby nuklearnego starcia mocarstw, okres rozszerzania wpływów komunizmu, minimalizację znaczenia kolonializmu w polityce światowej oraz okres budowania przez rozwinięte kraje Zachodu „państwa dobrobytu”. Tom II to opis lat 1963 - 1979 oraz rozgrywających się w tym okresie wydarzeń: powolne słabnięcie konfliktu Wschód - Zachód, osiągnięcie przez system komunistyczny szczytu potęgi militarnej i politycznej oraz technologicznej, wstrząsy jakich doznał świat zachodni i próby poszukiwania nowych koncepcji polityki i rozwoju cywilizacyjnego. Ostatni tom - III obejmujący lata 1979 - 1995 przedstawia okres konsolidacji gospodarczej i politycznej świata zachodniego i coraz wyraźniejszego zastoju w krajach ustroju komunistycznego, a wreszcie jego upadku.

Karta zamówień powinna zawierać nazwisko i imię oraz adres zamawiającego tj. ulicę, nr domu i miejscowość. Zamówienia prosimy przysyłać do Działu Handlu Wydawnictwa Literackiego, 31-147 Kraków, ul. Długa 1, tel. (0-12) 22-46-44, fax. 22-54-23.

Uwaga! Minister Kultury i Sztuki poinformował o ogólnopolskiej akcji wzbogacania księgozbiorów bibliotek publicznych i szkolnych. Składnica Księgarska (Warszawa, ul. Kolejowa 21, tel. 0-22/631-48-28) przygotowała ofertę z dwóch równoległych list tytułowych: 1) zawiera zestaw 151 tytułów w cenie 10 gr za egzemplarz, 2)zestaw 141 tytułów w cenie 50 gr ze egzemplarz. Hurtowy zakup winien być dokonany na kwotę nie mniejszą niż 1.000PLN. Wykaz książek dostępny jest w bibliotece ODN w Słupsku - mgr Grażyna Wieczorek.

*Wydział Informacyjny - Bibliograficzny PBW
w Słupsku proponuje*

Nowa Matura.

Wybór artykułów z czasopism

1. Bursztyn Maria. O ocenianiu według kryteriów-
optymistycznie. *Polonistyka*. 1997 nr 3 s.144-145
2. Ciechanowska Joanna. Z prac nad Programem Nowa
Matura. *Polonistyka*. 1995 nr 7 s.506-508
3. Daszkiewicz-Ordylowska Danuta, Kławe-Mazurowa Maria.
Nowa formuła zadania maturalnego w pracach programu
„Nowa Matura”. *Wiadomości Historyczne*. 1997 nr 2 s.106-
111
4. Formuła Nowej Matury. Projekt. *Przegląd Oświatowy* 1997
nr 6 s.6-7
5. Giermakowski Marian. Ocena pracy maturalnej z historii.
Wiadomości Historyczne. 1996 nr 2 s.96-103
6. Grzegorek Janina. Założenia zmian formuły pisemnego
egzaminu dojrzałości. *Biologia w Szkole*. 1997 nr 1 s.17-18
7. Hiszpańska Bogumiła. Wstępny sygnał o programie „Nowa
Matura”. *Nowa Szkoła* 1994 nr 10 s.586-591
8. Jastrzębska Ewa. Dalsze prace nad programem „Nowa
Matura”. *Biologia w Szkole*. 1995 nr 5 s.249-251
9. Karulak Krzysztof. Nowa matura- nie tylko egzamin
zewnętrzny. *Nowa Szkoła* 1996 nr 10 s.3-8
10. Karulak Krzysztof. Syllabusy [Nowa Matura]. *Głos
Nauczycielski*. 1996 nr 1 s.1,9
11. Karulak Krzysztof. Zielone światło [Nowa Matura]. *Głos
Nauczycielski*. 1997 nr 4 s.4
12. Kławe-Mazurowa Maria. Główne kierunki pracy nad
reformą systemu maturalnego z historii. *Wiadomości
Historyczne*. 1996 nr 4 s. 238-243
13. Konarzewski Krzysztof. Nowa matura- nowe kłopoty
Polonistyka. 1997 nr 1 s.26-30
14. Kuczyńska Emilia. Kryterium oceny pisemnych prac
maturalnych z języka polskiego. *Polonistyka*. 1997 nr 3 s.148-
149
15. Małecki Wojciech. Ku nowej maturze. *Polonistyka*. 1997
nr 3 s. 132-137
16. Paszek Krystyna. Nowa Matura. Zestawienie
bibliograficzne w wyborze. *Nowa Szkoła* 1997 nr 7 s.48
17. Patrzalek Tadeusz. Pierwsza ekspertyza Nowej Matury.
Polonistyka. 1997 nr 3 s.150-153
18. Pawlak Krystyna, Białkowski Czesław. O nowej maturze.
Szkoła Zawodowa. 1995 nr 8 s.12-15
19. Propozycje kryteriów oceny pisemnej pracy maturalnej z
biologii. *Biologia w Szkole*. 1997 nr 2 s.100-101
20. Stróżyński Klemens. Nowa matura w świetle badań.
Edukacja i Dialog. 1996 nr 2 s.39-4
21. Stróżyński Klemens. Nowej matury- nowa natura.
Edukacja i Dialog. 1995 nr 4 s.46-49
22. Uryga Zenon. Matura z polskiego wobec przemian
systemu edukacji. *Polonistyka*. 1997 nr 3 s.138-142

Z żałobnej karty

*Inż. Józef Woźnica - emerytowany wieloletni dy-
rektor Zespołu Szkół Drzewnych w Słupsku zmarł 16
października 1997r.*

*Urodził się 21.09.1932r. w Piasie w wojewódz-
twie poznańskim. Po ukończeniu studiów w Wyższej
Szkołe Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
w 1953r. jako inżynier technologii drewna, został skie-
rowany do prac w Słupsku na stanowisko wicedyrektora
Zespołu Szkół Drzewnych. Funkcję tę pełnił do
1972r., a następnie był dyrektorem Szkoły do przej-
ścia na emeryturę 1984r. Był wybitnym nauczycielem
przedmiotów zawodowych, a jako fachowiec branży
drzewnej - cenionym doradcą licznych zakładów na te-
renie województwa. Zainicjował i realizował rozbudo-
wę warsztatów szkolnych i szkoły. Przez cały 35-letni
okres swojej pracy dydaktycznej i wychowawczej roz-
wijał kształcenie w różnych zawodach i specjalnościach
drzewnych i budowlanych. Pod jego kierunkiem mło-
dzież odnosiła liczne sukcesy w miejskich, wojewódz-
kich i centralnych olimpiadach, konkursach i zawodach
sportowych. Wykształcił liczną rzeszę kadr technicz-
nych dla potrzeb przemysłu drzewnego i budowlanego
miasta, regionu i kraju. Jego absolwenci pełnią dziś eks-
ponowane stanowiska w zakładach branży drzewnej.
Podczas swojej 35-letniej, czynnej pracy dydaktyczno-
wychowawczej stworzył wzorzec nauczyciela, wychowawcy
młodzieży, wymagającego i obowiązkowego
przełożonego, dobrego kolegi. Za swoją pracę zawodo-
wą był wielokrotnie odznaczany i nagradzany, m.in.
Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złoty-
m Krzyżem Zasługi, Złotą Odznaką ZNP, medalem
za zasługi dla województwa koszalińskiego i miasta
Słupska, medalem Komisji Edukacji Narodowej, licznymi
nagrodami Ministra Edukacji Narodowej i Kura-
tora Oświaty.*

*Przebywającego na emeryturze, spotykaliśmy
jako miłośnika przyrody, podczas umiłowanego węd-
kowania lub na zawodach sportowych.*

*Żywo interesował się życiem szkoły i był zawsze
gotów pomagać, dzieląc się swoim wielkim doświadc-
zeniem zawodowym i życiowym.*

*Pożegnaliśmy Go z wielkim żalem i bólem na
słupskim cmentarzu 18 października br. Pozostanie
w naszej pamięci jako wspaniały człowiek, wybitny
fachowiec, niezapomniany nauczyciel, dobry organiza-
tor, wzorowy gospodarz dbający o mienie szkoły i dys-
cyplinę pracy.*

A.B.

W NUMERZE

I. Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

s. 1 i n.

* Inauguracja roku szkolnego 1997/98 (Objazda, 1 września 1997); * W sprawie edukacji kulturalnej, dziedzictwa kulturowego w regionie oraz promocji i rozwoju uzdolnień młodego pokolenia Polaków; * Kombatancki apel do młodzieży; Standardy osiągnięć szkolnych (Pismo MEN Nr DAP-4297/KL z września 1997r.); * Zmieniająca się szkoła (informacja MEN); * Zarządzenie Nr 15 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 sierpnia 1997r. zmieniające zarządzenie w sprawie sposobu prowadzenia przez przedszkola i szkoły publiczne dokumentacji przebiegu nauczania; * Zarządzenie Nr 16 Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 sierpnia 1997r. zmieniające zarządzenie w sprawie organizacji roku szkolnego; * Informacje kadrowe; * "Rodzina polska - polskiemu dziecku na Wschodzie"; * COD. N Zespół ds. Polonii informuje; * L. Kowalewski: Reforma u drzwi szkoły; * L. Kowalewski: Nadzór pedagogiczny po nowemu.

II. Informacje, opinie, propozycje

s. 13 i n.

* Odznaczenia i nagrody z okazji Dnia Edukacji Narodowej; * Orzecznictwo zawodowe w roku szkolnym 1996/97 w województwie śląskim; * P. Wicher: Jak zapobiegać uczniowskim niepowodzeniom; * J. Butrym: Kształcenie zawodowe młodocianych pracowników; * S. Czerwiński: Dyscyplina w szkole; * A. Pakszys: Wykorzystanie technik NLP w profilaktyce uzależnień; * M. Marchwicka: Dzieci głęboko niezrozumiane.

III. Innowacje i poszukiwania

s. 28 i n.

* W. Kubiński: Kryterium a pomiar pedagogiczny; * W. Szyca: Innowacje pedagogiczne rozpoczęte w r. szk. 1997/98; * Projekt MEN w sprawie innowacji wdrożeniowej; * Blok informacji na temat badania kompetencji uczniów klas VII-VIII; * E. Wild: Szkoła liderów; * J. Tyborczyk: Realizacja programu "Nowa Matura".

IV. Doskonalenie nauczycieli

s. 40 i n.

* Wskazówki do sporządzania charakterystyki zawodowej nauczycieli ubiegających się o stopnie specjalizacji zawodowej; * M. Marchwicka: Parlamentarny Zespół do Spraw Dzieci; * Europejskie Projekty Edukacyjne - COMENIUS, PHARE, TERM; * Polsko - niemiecka współpraca młodzieży; * Polski Ośrodek ASSITEJ zaprasza; * Nowe podręczniki do nauczania języków obcych - konferencja; * Otwarcie pracowni symulacyjnej w ŚCKU w Słupsku; Odbývá się w ODN; * Doradcy metodyczni proponują; * D. Iwanowicz: Regionalny Ośrodek Multimediów w Gorzowie Wlk.; * Plan nadzoru pedagogicznego Wydziału Kształcenia Ponadpodstawowego, Specjalnego i Opieki na r.szk. 1997/98; * M. Mazurkiewicz: Warsztaty dla nauczycieli wychowania przedszkolnego; * Jubileusz: Kantele, Zespół Szkół Zawodowych w Bytowie; * J. Wild: Ewangelicyzm na Pomorzu.

V. Olimpiady i konkursy

s. 59 i n.

* Turniej Wiedzy Pożarniczej; * Regulaminy: Konkursu na Najlepszą Pracę Dyplomową, Konkursu "Alfik", konkursu Historyczno-literackiego w dwusetną rocznicę urodzin A. Mickiewicza, "Historia bliska", Konkursu historycznego "Losy Żołnierza Polskiego", Olimpiady Astronomicznej, konkursu Krasomówczego, olimpiady Artystycznej, konfrontacji Dziecięcych Grup Teatralnych, Konkursu "Od Przedszkola do Opola".

VI. Książki i czasopisma

s. 66 i n.

* J. Gajewski: Program "internet dla szkół"; * M. Iwanowska: Konkurs "Nasz klub europejski"; * Recenzje: J. Tyborczyk: Jana Drzędzona nie dokończony tryptyk społeczny a edukacja regionalna; * G. Wieczorek: Giełda Wydawnictw Metodycznych w Koninie; * Nowości w Bibliotece ODN; * Elma Books proponuje; * PBW.- Nowa Matura w czasopiśmie; Z załobnej karty.

INFORMATOR OŚWIATOWY Nr 9 - 10/97

REDAKCJA: Jan Tyborczyk;

współpraca: Zenon Janeczko, Łucja Knop, Lech Kowalewski, Maria Kozak, Barbara Major-Milewczyk, Alicja Nykiel, Wanda Rychły, Sławomira Szmielińska, Elżbieta Trojanowicz, Grażyna Wieczorek.

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz. KOREKTA: Monika Stępnik

WYKONANIE TECHNICZNE: Anna Lipa. DRUK: Wydawnictwo Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, NAKŁAD: 300 egz.

Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów. Numer zamknięto 21.10.1997 r.

POWSZECHNY ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ S.A.

istniejący od prawie 200 lat na polskim rynku ubezpieczeniowym

poleca ponad 100 różnych ubezpieczeń

Szczególnie polecamy

**ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków
dzieci, młodzieży, nauczycieli i wychowawców**

*Ubezpieczenie zawierane jest w formie zbiorowej /w szkole, przedszkolu, uczelni/
i zapewnia ochronę osobom ubezpieczonym przez cały rok szkolny i podczas wakacji.*

*Nauczycielom gwarantujemy bezskładkowo ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej
w tych szkołach, które zawrą ubezpieczenie od następstw NW w formie 'bezimiennej',
a szkołom zapewniamy ubezpieczenie budynków od ognia.*

Szczegółowych informacji udzielają pracownicy PZU S.A. i pośrednicy ubezpieczeniowi i
i odwiedzający placówki oświatowe.

*Zapraszamy do inspektoratów i przedstawicielstw PZU S.A.
na terenie województwa śląskiego*

Bytów, Cicha 25, tel. 25-48
Częstochowa, Wojska Polskiego 1, tel. 422-37
Lębork, Kard. Wyszyńskiego 3, tel. 62-19-20
Miastko, Mickiewicza 10, tel. 26-53
Sławno, Powstańców Warszawskich 2, tel. 74-99
Ślupsk, Deotymy 21, tel. 42-84-31
Ustka, Grunwaldzka 2, tel. 14-71-59